

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-hasábos petít sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Ryiltár petít sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Vasárnap, április 7.

Gazdagságon épülő kultúra.

Irta: Parecz Béla dr.

Arad, április 6.

A kirakatokban megjelentek a husvéti tojások s az újságokban az ünnepi elmékedések. Hiába! csupa konvenció között élünk. A husvét a feltámadás, a reménység ünnepe, az elmékedések tehát, a jövő reménységeiről szólnak. A mi legszebb reménységünk Aradnak a virágzása, amelylyel miudnyájunknak a sorsa összefügg. Foglalkozzunk tehát ezzel! Az alkalmi elmékedés konvenció, de a tárgya mindig s ezuttal is annyira aktuális, hogy a konvenció szolgálatát is rokonszenvenessé teheti.

Kell, hogy legyen ebben a mi városunkban egy fejlődésre indító, hatalmas erő, a amely azt mai jelentékenységre felemelte. Hiszen Arad csak a múlt század első felében bukkanik elő ugyszólván a névtelenség homályából, hogy a forradalomban történelmi jelentőséghez jutva, már a nyolcvanas években az országnak nagyságra is hatodik-hetedik városává legyen, mint a magyarságnak s a magyar kultúrának erősege pedig a vidéki városok között a legelső közé emelkedjék. Azelőttől egyáltalában nem találkozunk a magyar nemzet történetében Aradváros nevével s még a tizen-nyolcadik század végén is egészen jelentéktelen kamarai mezőváros volt Arad, amit akkor a vár építése miatt át akartak s minden nagyobb nehézség nélkül át is lehetett volna telepíteni Zimándra. A fejlődésnek mai magaslatáról a kiindulás helyére visszatekintve, szédítőnek látszik az az út, amelyet megtettünk. Talán a kedvező geográfiai helyzetben rejlik, talán a különböző nemzetiségek keveredéséből származó lakosságának a szelekcio útján előállott kulturképessége teszi, de bizonyosnak látszik, hogy itt megvannak a városi fejlődés tényezői.

Ujabbán hatalmas versenytársaink támadtak. Az amerikaiasan vállalkozó szellemű Temesvár, az élelmes Nagyvárad rohamlépésekkel halad előre s a régi nagyságok is új fejlődésnek indultak: Szeged kiheverte a rekonstrukció erőltetett városfejlesztésével szerzett bajait s ifju erővel indul a jövőnek, Debrecen pedig a maga őseréjét csak most kezdi igazán kifejteni. Az utolsó népszámlálás adataiból fenyegetőleg int felénk az a gondolat, hogy tulszárnyaltak bennünket és bántja a hiuságunkat a félelem, hogy még jobban le fogunk maradni.

Mindenesetre komoly ez az intés, bár egyrészt nem szabad túlsötéten megitélnünk a helyzetet, másrészt le kell tennünk arról a hiuságról, hogy mindig, a sors minden

fordulatában a legelső között kell lennünk. Egyes városok lakosságának feltünő számbeli szaporodása szomszéd községeknek a városhoz való hozzácsatlósásából ered, de ezek még azért nem váltak egygyé a várossal s nem igen növelik annak a jelentőségét. Ellenben Aradnak még valóságos gyarapodása sem jut kifejezése a népszámlálás eredményeiben, mert itt a lakosság egy része a város területén kívül alapított telepeket, amelyek közigazgatás szempontjából nem tartoznak a városhoz, de lakosságuk egész tevékenységét a városban fejti ki s munkájával annak gazdasági erejét gyarapítja. Ha azonban Temesvárnak vagy Szegednek külső képét, az utcák forgalmát, a város épülését hasonlítjuk össze Araddal, be kell látnunk, hogy a versenyben elmaradtunk. Vigasztaljuk magunkat azzal, hogy a jövő fejlődés feltételeinek a biztosítása a múlt évtizedekben annyira kimerítette az erőinket, hogy bizonyos idő kell hozzá, míg ezeket a kereteket betölthetjük s újabb magyaranyu fejlődésnek indulhatunk. A magyar városokra még nagy jövő vár s a mi erőnk még korántsincs annyira kimerítve, hogy abból a magunk részét busásan ki ne tudnók venni.

Talán éppen a hiuságunknak is része van abban, hogy most szűkebb esztendőket élünk. Kiakartunk válni avval, hogy a szó nyugati értelmében vett város vagyunk s minél előbb igyekeztünk megteremteni azokat a beruházásokat, amelyek a modern városi élet előfeltételei. Évtizedekkel megelőztük ezekkel a testvérvárosokat, de érzékenyen megterheltük a lakosság anyagi erejét. Más városok később, akkor csinálták meg ugyanezeket a beruházásokat, amikor erősebbek voltak s azért kevésbé érzik meg azok terheit.

Kétségtelenül modern és okos dolog az, hogy egy város áldozatokat hoz a közegészségért, a lakosság kényelméért, a közoktatásért, a kultúraért, de komolyan gondolkozóba kell, hogy ejtsen annak látása, hogy a lakosság egy része inkább lemond azokról a kellemességekről, amit mindezek nyujtanak s a városon kívül keres letelepülést, csakhogy az ezekkel járó terhek alól kivonhassa magát. A tapasztalatok, bármi keservesen szereztük azokat, értékesekké válnak, ha jól fel tudjuk azokat használni.

A vidéki városok eddig mostoha gyermekei voltak a törvényhozásnak és a kormányoknak. Hogy Arad kétszeresen az volt,

hogy sokszor egyenesen igaztalanul mellőztek bennünket, azt most ne is emlegessük. Az ország minden gazdasági erejét a főváros felé terelték, mert azt hitték, hogy amilyen hatalmas a főváros, olyan az ország. A vidéki városoktól a közlekedési politika elvonta a gazdasági erőket, az államgyarapodás által, hogy az egyenesen a kommunális célok szolgálatára való bevételeket is az állam részére foglalta le, elszitta tőlük az emelkedés pénzügyi eszközeit. Ellenben azokat a terheket is a nyakukba akasztották, amelyek mint pl. a közrendészet, a közegészség szolgálata, az államot illették volna.

Ez a politika, úgy látszik, a végét járja. Mind többet hallunk beszélni a vidéki városok között építendő országos, sőt nemzetközi forgalom céljaira való vasutvonalakról, vidéki tözsdékről, a közúti és hajózási vonalak fejlesztéséről. A kormány államsegélyt ad a városoknak s a városokról törvényjavaslat készül, amely az állami közigazgatás terheit le akarja venni a vállukról. Az ország fejlődésének most bekövetkező fázisa a vidék gyarapodásának jegyében látszik megindulni.

Szük a perspektivánk ahoz, hogy teljesen át tudjuk látni, miféle szerep vár ebben a fejlődésben Arad városára. De az összességben benne élő, a vágyait és bajait megérző sejtjei vagyunk ennek a városnak s úgy érezzük, hogy e fejlődés áldásaiban csak akkor lesz részünk, ha törekvéseinket elsősorban a város gazdasági erejének növelésére irányozzuk. A legteljesebb liberalizmus, a nagylelkűségig menő áldozatkészség kell hogy irányítson akkor, amikor olyan intézmények létesítéséről van szó, amelyek az anyagi jólétet szaporítják, ellenben óvatosan és takarékosan kell eljárunk a gazdaságilag másodrendű szükségletekről való gondoskodásunkban, ha mindjárt ezek kulturális szükségletek is.

A kultúra terén eddig előljártunk s a kultúra művelésével szolgáltuk Arad gazdasági erősbödését. A jövőben gazdasági erősödésünkől kell táplálnunk a kultúrát. Ha e kettő arányosan fejlődik, akkor Arad a jövőben is meg fogja tudni tartani azt a pozíciót, amit a magyar városok között eddig elfoglalt.

Az aradi Közművelődési Ház.

Irta: **Wlassics Gyula dr. v. b. t. t.**

a Múzeumok és Könyvtárak országos Tanácsának
elnöke.

Az Aradi Közlöny szerkesztője felszólított, hogy arra a kérdésre — hogyan rendezzék be az aradi „Közművelődési Házat”, milyen feladatokat szánjanak a palotának és kire bizzák működésének ellenőrzését? — válaszoljak.

A felszólításnak annál nagyobb készséggel teszek eleget, mert mindig szívesen szolgáltam és szolgálom ma is a közművelődési decentralizációhoz fűződő nagy nemzeti érdekeket. Az aradi „Közművelődési Ház” minden esetre a magyar művelődés ügyének kiváló gócpontja lesz. Igen természetesnek találom, hogy a már majdnem elkészült épület belső élete felé fordul a figyelem. Az „elskatulázási” rendszert a maga chablonosságával én nem szeretem. Nem szükséges, hogy minden „Közművelődési Ház” az országban egy típusu legyen. A helyi körülmények itt az irányadók. Nem is az a döntő, hogy „monumentális” épületeket emeljenek. — A fő az épület tartalma, és a tartalomtól merített közműveltségi gyarapodás. Nálunk úgy is hiba, hogy rendszerint előbb gondoskodunk a keretről és azután a tartalomról.

Színházak, múzeumok, tanintézetek, közművelődési házak stb. építésénél föltétlenül teljesíteni kell ugyan az esztétika követelményeit, de a túlzott monumentalitás nem szükséges kellék.

Az aradi épületet még nem láttam, de az építés körülményeit részben ismerem. Oly város, mint Arad minden esetre elsőrendű közművelődési házra tarthat igényt. Elsőrendűre úgy külsőleg, mint belsőleg. Hogy az aradi közművelődési háznak több irányú közművelődési munka székhelyéül kell szolgálnia, ebben azt hiszem, mindnyá-

jan együttértünk. Mindazt felöllelheti, vagy a helyi körülmények figyelembe vételével azokból válogathat, a miket az a miniszteri rendelet sorol fel, mely általában a „Közművelődési Ház” célját jelöli meg. Gondolatom szerint — mondja a miniszteri rendelet — az épületben mindenekelőtt egy 250–300 hallgató befogadására alkalmas előadási teremről kellene gondoskodni. Ebben ismeretterjesztő fölolvasások és zenei előadások tartatnának. Elhelyezést nyerhetnének az állami vásárlásokból eredő és a vidéki városok közt kiosztandó képzőművészeti alkotások is; ezenkívül természettudományi kísérletek bemutatására berendezett 1–2 kisebb előadási terem is lehetne abban a „Közművelődési Ház”-ban, továbbá néhány könyvtári és olvasószoza, ismeretterjesztő könyvtár elhelyezésére, valamint egy műterem, melyben állandóan dolgoznék egy állami támogatással arra a vidékre kiküldött képzőművész. Egy-két muzeális szobán kívül még néhány bolt-helyiség is lehetne az épületben, hogy azokban az illető vidék háziiparának termékei árultatnának s végül olyan helyiségről kellene gondoskodni, a melyben gazdasági eszközök állandó kiállítása, vagy ez eszközök mintáinak gyűjteménye helyeztetnék el. Így írja körül a miniszteri rendelet a közművelődési ház tartalmi körét. Az azonban épen nem szükséges, hogy az ott megjelölt összes munka központosítottassék a közművelődési házban — vagy a megjelöltön kívül egyéb munkakör ne találjon ott elhelyezést.

Bizonyára komoly, átgondolt tervvel fogtak az aradi „Közművelődési Ház” építéséhez és számot vetettek azzal, hogy több irányú közművelődési munkát, sőt talán az iskolán kívüli tanítás egy részét is ott kell végezni. De minden esetre elhelyezést kell az aradi Közművelődési Házban találni a könyvtárnak (összes állománya tudtommal 39.000 db.), a régi-ségtár és ereklyetárnak, a képzőművé-

szeti gyűjteménynek, a gyűjtés alatt levő néprajzi gyűjteménynek. Ugy vagyok értesülve, hogy létesíteni fog természetrajzi gyűjtemény is, melyet szintén a közművelődési házban kívánának elhelyezni.

Különösen hangsúlyozni óhajtom, hogy a „Közművelődési Ház” egész berendezésénél, de főleg könyvtári szervezésénél az országos tanács és főfelügyelőség szakszerű közreműködését elkerülhetetlennek tartom. E tárgyban valamennyi közművelődési házra vonatkozó *memorandumot terjesztettünk nem rég a miniszter elé*. Ebben kifejtettük, hogy a közművelődési házak könyvtárai csakis úgy fognak feladatuk magaslatára emelkedni, ha nem elégednek meg azzal, hogy csupán azokban a városokban elégsék ki a modern közművelődési igényeknek megfelelő szükségletet, amelyekben létesültek, hanem a részükre megállapítandó nagyobb körzet, pl. az egész megye, vagy ha egy-egy megyében több ily közművelődési ház működik, a hozzá legközelebb eső járások könyvtári munkásságát is központosítani, vezetni és kiegészíteni törekszik. Az ország területén mind nagyobb számmal létesített állandó népkönyvtáraknak is közös fogyasztásuk az, hogy állandó gyarapításuk a mai anyagi eszközökkel nem lévén keresztülvihető, az eleinte élénk érdeklődés új táplálék híján évről-évre csökken s nem egyszer teljesen megszűnik. Ez eset nem állana be, ha ily közművelődési házak könyvtárai a számukra kijelölt körzetben létesített kisebb városi és falusi könyvtárakkal állandó kapcsolatba hozhatnának, s a maguk gazdag anyagából esetleg fél-évenként a helyi szükségletnek megfelelő számú és természetű könyvsorozatot küldenének szét tovább kölcsönzés végett e könyvtárakba, s ekként a könyvtárak állandó anyagával szemben is folytonosan ébren tartanák az érdeklődést. Ez együttműködésnek egy másik fontos előnye volna, hogy a

VERSEK.

Irta: **DÁLNOKI-NAGY LAJOS.**

NINCS IGASZÁG . . .

„Nincs igazság már e földön”

— Szólt a kakuk dölyfösen —

„Hogy lágy dalom, méla füttyöm

Nem hallgatja senkisé.”

— Mért neheztelsz’ — egy leszálló

Kis pacsírta így felel —:

— Kit ne unnánk meg, ha mindig

Csak magáról énekel.’

A JÓ BARÁTOK.

Olyanok a jó barátok,

Mint a vándor madarak;

Jönnek, mennek, sziveinkben

Csak pihenőt tartanak.

Napsugárban, derült égnél

Számuk, soruk egyre nő,

S tova tűnnek, elröpülnek,

Ha közelg a zord idő.

CSERE.

Valamikor réges régen,

Mikor pénz nem forgott kézen,

Nem árultak, csak cseréltek,

Mégis milyen jól megéltek.

Igy volt ez a szívvel is rég

Hajdan ezt is csak cserélték;

De bizony most másként teszik,

Pénzért adják, pénzért veszik.

A CSILLAGÁSZ.

A csillagász, ki fent annyi

Égi titkot felkutat,

Sötét színű üvegekkel

Nézi a nap-foltokat.

Mi a napnak, csillagoknak

Békét hagyunk ide lenn:

Egymás foltját és hibáit

Nézzük sötét üvegen.

Egy ember halála.

Irta: **Herczeg Ferenc.**

Az este, hogy a vadászak ablakában könyököltünk, lövést hallottunk a ködös távból. Gyöngye dörrenést, amelyet a viszhang továbbgördített, míg halk csattanásban elhalt.

— Vadorzók járhatnak a határban, — okoskodtam.

A kerülő ott pipázott az ablakunk alatt, szokásaként gyalázatos szagu füstfelhőt eregetve a szobánkba. Most megszólalt:

— Nem puskából szólt az, inkább pisztolyból. Holmi léha kirándulók hajszolják a vadat...

Ma délután azzal jött hozzánk Ilka, hogy kísérjem föl a Remetéhez.

Kettesbe haladtunk föl a meredek erdei ösvénynek. Fölöttünk, körülöttünk az erdő homálya, némasága. A fiatal törzsek, ezüstcsillogású moha-pikkelyeikkel, végtelen mélységre sorakoznak a lejtőn. Köröskörül ritkás lombháló libegő rostjai kápráztatják a szemet. Dohos erdei illat fekszik tudónkra: korhadó fa, gombák és fűszeres növények szagának vegyülete.

A leány előttem lépegetett, lángvörös ruhájában. Néha le-lehajolt egy sápadt erdei virág után, pedig úgy tudom, hogy nem szereti még a kerti virágokat sem.

A Haramia-kút alatt a szél valami fekete-séget kergetett felénk, Fölfogtam a botom he-

közművelődési házak könyvtárainak vezetői eszközölhetnék a körzet területén elhelyezett vándorkönyvtárak kicserélését is. Ezt Budapestről végrehajtani, már a nagy költségek miatt sem lehet, s ezért a kicserélést több megyében, a könyvtári munkásságtól jobbra távolálló helyi közművelődési egyesületekre voltunk kénytelenek átruházni.

Csaknem szószerint idéztem ezekben az országos tanács és főfelügyelőség együttes előterjesztését.

De felelnem kell arra a kérdésre is, kire bizná a „Közművelődési Ház” működésének ellenőrzését?

Mielőtt erre a kérdésre válaszolnék a következő adatokat szegeztem le. Nem hiszem, hogy tévesek, mert a legilletékesebb helyről szereztem be azokat.

Az Aradon létesített kulturházra, melynek összes költsége 640.000 koronába fog kerülni, a főfelügyelőség javadalmának terhére 150.000 koronát engedélyezett a törvényhozás. Ebből a hatodik 10.000 koronás részlet 1911-ben fizettetett ki. 1910. végén a kamatokkal együtt az építkezési alapnak ez a része 55.801,42 korona volt. A vallás és közoktatásügyi minisztérium által engedélyezett további 150.000 koronából 50.000 koronát 1909-ben utalványozott a minisztérium a város tanácsához. Miután a 450.000 koronán felül eső kiadásokra vonatkozó törvényhatósági intézkedéseket a belügyminisztérium 1910. április végén jóváhagyta, a vallás és közoktatásügyi miniszter a még hátralékos s százezer korona ötven évi tőkekamatoss törlesztésre a szükséges összeget folyosította. Ezek az adatok mindenkit meggyőzhetnek arról, hogy a közművelődési ház felépítése a főfelügyelőség befolyása révén nagy részében államsegéllyel létesült, és ezért a főfelügyelőség annak működésében irányítólag és ellenőrzőleg be fog folyni. Ennek módjairól a felépítés után megalkotandó szabályrendeletben lesz szó.

Kellemes hírrel is szolgálhatok. Ez a hír az, hogy a közművelődési ház muzeális részének berendezéséhez a főfelügyelőség 1914-ben saját javadalmából 25.000 korona *rendkívüli segélyt* fog javaslatba hozni.

Ennél jelentőségesebb mondatnal nem fejezhetem volna be ezt a néhány sort, mert ha a kipróbált munkásságu és tudásu Szöllösy István ur és a szakszerű ásatások vezetésére kiképzett Juhász Ferenc ur már talán tudtak is a főfelügyelőségnek erről a szándékáról — örülök, hogy a közművelődési érdekekért oly melegen hevülő aradi közönség zömének én kedveskedhettem ezzel a hírrel.

Remélem, hogy azok a szép remények, a melyeket az aradi közművelődési ház tanító és léleknevelő hatásához mindnyájan fűzünk, a szakszerű szervezés és helyes vezetés révén diadalmasan fognak beteljesedni.

Kéregető aradi háztulajdonosnő.

— Különcködő asszony. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójának —

Arad, április 6.

Casals Pablo hangversenyét akartam meghallgatni. Pontosan 8 órakor felmentem a terebe, de néhány perc múlva már lefelé mentem a lépcsőn: a hangversenyterem zsúfolva volt. Átmentem a színházba, de már a folyosón azzal fogadtak: *Minden jegy elkelt.* A két mozi tömve volt, a kávéházakban egyetlen üres hely sincs. Amikor a nedves éjszakában hazafelé mentem, az járt az eszemben: mennyi pénz lehet ebben a városban, milyen jó mód! Hisz van közönség nemcsak egy méregdrága hangversenyre, hanem amellet még a színház, a mozi sem érzi meg, hogy néhány százan most halálos csendben a nagy esellóművészt hallgatják.

Talán épen másnap valami riportra mentem. Külvárosi, sáros utcában nagy nehezen reá akadtam arra az alacsony, sárga házra, ahol dolgom volt. A szobába csak meghajolva léphettem be. Az asztalon tizkrajcáros petroleum

lámpa égett inkább büzt, mint fényt terjesztve. Három ágy: kettőben már aludt öt gyerek. A nyomor átható, émelyítő szaga köhögésre készített...

Ezek talán extrémek, egyáltalán nem bizonyítják, hogy Arad valami nagyon vagyonos város lenne, vagy azt, hogy Aradon általános a nyomor, a szegénység.

De az extrémeket összekapcsolja valami. Ott a hangversenyen voltak egynehányan, akik talán aznap nem ebédelték, hogy frakkban, ragyogó ingmellel, az ingmellben hamis briliánsokkal ott legyenek a harmadik-negyedik sorban dekolletált hölgyek mellett. És nem a zene rajongói ezek, nem Casals miatt hoznak áldozatot, hanem csak azért, mert illik ottlenni, mert ott lesz dr. X. és dr. Y. is. És viszont azokban a külvárosi rosszul, vagy egyáltalán nem szelőlőzött szobákban a népies Wertheimben, a szalmazsákban igen sok helyen gyűlnek a bankók, szaporodnak a takarékkönyvek ugyancsak az elmaradt ebédek, vagy vacsorák által *meztakartott* pénzből. A vagyont aztán szaporítja valami szolid üzleti vállalkozás: mérsékelt uzsora, telekspekuláció, vagy hasonló.

Két-három ilyen külön „milliomost” jól ismer a közönség. Az egyik nemrég szerepelt egy nagyobb perben, a másik elnyűtt ruhában fúradhatatlanul szaladgál egész nap, árusít egy heti folyóiratot, mert minden egyes példány elárúsításánál két fillér haszna van.

Talán nem érdektelen, hisz a hasonló alakok jellemrajzához tartozik: Ez az ember egy alkalommal valami egészen kis díjazásért gyalog elvitt egy levelet Aradtól Vingáig. Valaki Vingára akart egy fontos levelet küldeni, de a levél annyira fontos volt, hogy nem merte a postára bízni. Ez az ember elvitte a levelet gyalog 5 koronáért. És amikor megkérdezték, hogy tehetett ilyen nagy utat azért a pár koronáért, nyugodtan felelte:

— Miért ne? hisz a cipőm talpa nem kopott az uton 5 korona árát!

A két típus között: a nyomorban tengődő, költsékes és a dugaszdag nyomorgó között határozatlan az utóbbi az érdekesebb. És habár Aradon igen sokan mászkálnak vidékiesen elegáns ruhában, sárga cipőben és a hozzátartozó cilinderben a korzón olyanok, akiknek a zsebében hosszas kutatás után legfeljebb egy pikoló-

gyével, felborzolt szőrű cilinderkalap volt. Kimondhatatlan ideitlen benyomást keletett a kultúra eme találmánya, amint panaszos kopogással bukdácsolt az erdő magányában. Mint egy beteg állat, amely a gazdáját kere-i. Valami humoros szájakozás fogott el; botommal megadtam neki a kegyelemdőfést, néhány csapással tönkrelapítottam.

Jóval tovább kíváncsi rigó rikoltzott a cserjésben. A leány birtelen megállt s a fák közé intett, aztán elfojtott hangon suttogta: Valaki van ott?

— Semmi, csak egy eldobott kabát...

De aztán megakadt a szemem egy pepitanadrágon s két cipőtalpon a cserjés közt. A leány megszeppenve nézett a szemembe.

— Menjen csak előre az uton, — mondtam, — majd én megnézem...

¶ Ment is, de csak vagy husz lépésnyire, aztán megállt a fatörzsek közt. Vagy kíváncsiságból, vagy mert félt egyedül menni az erdőben.

A pepitanadrágos ember ott feküdt egy gödörben, arccal a földnek, mozdulatlanul, mereven. Mellette revolver. Kurtára nyírt kis fejét behúzta a vállai közé, a két karját zét-nyújtotta. Kopott kabátjával, félretapo: ott sarkalakkcipőjével, piros harisnyájával, folszegen, szinte lehetetlenül szétvetett karjaival, valami kellemetlen képet nyújtott. Ez a kép nem volt tragikus, még csak nem is komoly, legfőleg visszataszító. Egy nagy, tarka fekély a természet testén...

Az egyik fa héjában zsebkéssel kimetszett kereszt, alája egy plajbászszal teleirt papilap van tűzve.

Gépiesen kezdtem olvasni.

„Piatat vagyok és nem minden tehetség nélküli való. Szerettem volna az emberiség haladásának szentelni életemet, de a sors más-képe rendelte. Ne kutassák tettem okát, mert azt örök homály fogja fedni. Elégedjenek meg ennyivel: meg kellett tennem! Még csak öt perc választ el a haláltól, de nyugodt vagyok, kezem nem remeg. Ide jöttem meghalni, mert e helyhez fűznek eltem legszebb emlékei. Balta Sándor, szigorló orvos.”

Valamivel lejjebb egy vers:

„Megérem még azt az időt,
Sirva még el hazam előtt, —
Megölöd kapuját,
De már akkor késő lesz...”

Következett még néhány versszak, idézet és fölkiáltás, de azt már nem tudtam elolvasni. Egy pillanatig haboztam, hogy mit tegyek, aztán elhatároztam, hogy nem teszek semmit. Majd a Remeténél lesznek emberek...

Ila türelmetlenül várt reám, néhány lépéssel már közelebb is jött.

— Nos? — kérdezte mohón.

— Egy szegény ördög...

— Ménezte az arcát?

— Nem én, — mondtam kurtán.

Tovább mentünk. A leány sápadt volt, néha visszafordult, mintha mondani akarna valamit.

Én még nem láttam öngyilkost, — jegyezte meg később. Majd: — Mit gondol, szóljunk odafonn valamit?

— Miért ne szólnánk?

Mikor a Remete felől cigánycincogást hallottunk, Ila újra megállt.

— Mit gondol, nem illetlen dolog, ha ezután táncolok?

Elmosolyodtam.

— Miért ne táncolna, ha kedve van hozzá?

A leány láthatólag megkönnyebbült. A nyári vendéglőhöz vezető nagy lépcső alatt a mérnök sietett elénk, Ila mérnöke.

— Csakhogy mégis eljöttek!

— Képzeld, — mondta Ila, — képzeld csak, az erdőben egy holt embert találtunk. Egy öngyilkost...

A mérnök nevetett, nem akarta elhinni. Ila meg volt sértve, hogy nem hisznek a szavának.

— Elhitheti, ha mondom. Ott feküdt, kiterjesztett karokkal, mellette a pisztoly. Ugy-e, bácsi.

Buzgón magyarázta, közbe mélyen egymás szemébe pillantottak s alkalmasint más valamire gondoltak, mert mindketten kissé elmosolyodtak.

Én a nyári kaláheraszalhoz léptem.

— No, ugyan szép meglepetésünk volt az erdőben. Egy öngyilkost találtunk... Valamennyien reám tekintettek, én meg azon vet-

kapuciner árát fedeznénk fel, nagyon sokan vannak azok is, kik minden krajeárt takarékbátéve gyarapítják ezreseiket s minden szent ünnepen esznek csak husételt...

Ilyen teremtést ismer meg ebből a cikkből az olvasó Mindennap végigjárja a belváros utcáit egy idősebb asszony. A jobb lábát csak úgy huzza-vonja maga után, szelűtött. A ruhája nem szegényes, hanem egyenesen a nyomor uniformisa: meglehetősen piszkos, bizonytalan színű. A fején kendő, a ruhája felett kötény. S a legfontosabb, egy szatyor a kezében.

A piacok helyét látogatja leginkább, a Szabadság-teret s az Atilla-teret. Gondosan kiválogatja a hulladékból azt, ami még ehető: egy-egy félig rothadt almát, kenyérdarabot, elhajított zöldségesomót. Mikor megtelik a szatyorja, hazamegy, de nem valami külvárosi viskóba, hanem a Flórián-utca egyik szép, egyemeletes házába.

Nem koldusasszonyról van szó, ez a béna, szinte szánalmat ébresztő nő többszörös háztulajdonos, nagy készpénzvagyona van! Duszálkodhatna a jólétben, élvezhetné az örömeiket, az életet s ott lakik a saját házában, egy földszinti — nem szobában — oduban.

Alacsony, szűk szoba, talán másfél méter széles, három méter hosszú. Az amugy is szűk hely tele butorokkal: két nagy ágy a szoba felét veszi el, aztán egy nagy kredenc telerakva üvegedényekkel, asztal és három szék. És ebben a rosszlevegőjű, szűk helyen tölti napjait özvegy Beer Jakabné, négy aradi ház és mintegy 150,000 korona készpénzvagyon tulajdonosa!

Egyik szomszédja és lakója a következőket mondja a külön asszonyról:

— Szinte érthetetlen, hogy mit művel ez az asszony! Itt, a szép, nagy házában egy egyszobás udvari lakásban lakik, de házmesternéjével és unokahugával együtt. Azt mondják, hogy unokahugát férjhez szeretné adni és nagy hozományt szánt neki, de mégis folyton veszekszik vele, néha elkergeti hazulról. Azt mondja a háziasszony, hogy 30,000 koronát ad a hugával, mégis elküldi dolgozni. Volt már gyárban, meg varrodában, legutóbb szolgált is. A Beerné pedig mindennap kijár az udvarra, ott kapargál a hulladékok közt s ami még ehető, azt felszedi, beviszi magának! Aztán olyan házsártos, hogy nem tartja ki mellette senki!

— A vagyonát még első férjétől örökölte.

tem észre magamat, hogy bőbeszédűen magyarázom élményünket.

— Eszlelt még szivhangokat? — kérdezte a doktor, szemöldökét ráncba vonva.

— Nem nyultam hozzá! ...

A doktor volt a soros, öklével verte az asztalt.

— Zöld, — még egy zöld, — no, még egy zöld!

Egy szót se szólt többé, alkalmasint félt, hogy le találják küldeni, szivhangokat észlelni. A többiek is folytatták a játékot, csak az erdész látta jónak megmozdulni. Odaszólt a vendéglősnek, hogy küldjön le embereket a Haramia-kuthoz. Két olán legény leindult, a lépcsőn versenyt kezdtek futni, egymást hátba taszigálva.

— Siess utánuk! — kiáltotta a vendéglős a fiára, aki kedvetlenül gombolgatta mellényét, — Siess hát, mert ezek a gazemberek kifosztják mindenéből.

Egy cselédleány, gyermekkel a karján, szintén leiramodott a lépcsőn, egész raj mesterlegény és iskolásfiu követte a példáját. A tanárék gyerekei szivrehatóan könyörögtek édesanyjuknak, hogy engedjék őket is a Haramia-kuthoz; a tanárné azonban hallani sem akart erről:

— Hogy éjjel aztán könyikálja'ok!

Odaléptem Ilához. Eszembe jutott valami.

— Mondja, Ilá nem ismeri véletlenül a Balta Sándor nevét?

Az valami Weisz nevű vándor órák volt. Az asszony vele kóborolt s úgy gyűjtötték a nagy vagyont. Talán hat év előtt ment újból férjhez Beer Jakab gattajai kereskedőhöz. Az az idén halt meg, de az asszony még előbb elvált tőle, mikor csödbe került...

*

A rosszlevegőjű, butorokkal tultömött szobában Beernét hallgatom Bizalmatlanul fogad:

— A kiadó szobáért jött? Hát aztán van-e butora? Mert butor nincs a szobához! Maga talán nem is azért jött, talán valaki rekommendálta magának a hugomat? Oh, az nagyon derék, szorgalmas leány! Nem szereti a puccot, aztán dolgozik folyton! Most is vettem neki egy kabátot, de nem is akarja viselni, azt mondja, jó még a régi! Hát aztán micsoda maga — kérdezte egyik tárgyról a másikra csapva — mi a foglalkozása? Hogy rőföskereskedő-segéd? Üzletet akar nyitni? Mondja, nekem megmondhatja, annál a szakmánál is lehet konkursba menni? Azért kérdelem, mert a férjem, a Beer, az is konkursba jutott és még neke n is egy nagy csomó pénzembe került. Én nem adok többet bolthoz pénzt! Nem is adok pénzt a hugommal, hanem majd ha férjhez megy, engem magához vesz és ha jól bánnak velem, akkor mindent rája, meg a férjére hagyok! Majd, hogy megint csödbe kerüljenek...

— Mondja kérem Beerné...

— Ne szólítson Beernének! Mondja csak Weisz néni. Nem is szeretek arra az emberre gondolni! De már el is váltam tőle, mielőtt meghalt!

— Hát mondja kérem, maga is azt mondja, hogy gazdag asszony! Hát akkor mért tölti így öreg napjait, miért nem él, miért nem lakik rendesen?

Oh én nagyon jól élek. A Weisz néni nagyon szeretik a rokonok. Folyton küldenek ajándékokat, most is tele van a kredenc finom ennivalóval. Aztán meg laktam én másképp is. Gattaján ötszobás lakásom volt. De folyton loptak tőlem! Megloptak a cselédek, meg mindenki! Magános asszonytól mindig lopnak! Hát jobb így! Aztán majd a pénzt a rokonokra hagyom. Mind! Szeretnek is azok engem! Ha a Weisz néni valahová elmegy, hintóval várnak rá! Bizony!

Szép arca mintha elpirult volna, de azért firkészve nézett rám.

— Oh persze, hogy ismerem... Tavaly járt erre, amikor maguk nem nyaraltak még itt. Egy bányász házában lakott. Afféle talmi gavallér volt...

— Igazi gavallér hiányában azonban őt is eltűrtük, — mi?

Ila arca lángvörös lett.

— Nem tudom, mit akar, — egyer voltunk majálison a Haramia-kútnál...

Hirtelen elhallgatott.

— Tudja mi újság, Ila? — mondtam kegyetlenül. — Az a szegény ördög odalenn a maga Balta Sándora... Maga miatt lett öngyilkossá...

A leány lehajtotta fejét, aztán lassu léptekkel ment a lucas felé. Nagyon a szívére vehette a dolgot, mert jó félóraig alig felelt a megrémült mérnök kérdésére. Nem is táncolt, azt mondta, hogy fáj a feje. Sőt estefelé se táncolt, amikor a nővére eljött s a mérnökkel együtt biztatta. Azzal a bánatos büszkeséggel fogadta a mérnök udvarlását, amelyet a nő érez, akinek a kedvéért egy ember megölte magát. Egy ember, — akár a regényekben!

Hanem azért mégis azt hiszem, hogyha az a szegény ördög odalenn a Haramia-kútnál, előre tudhatta volna, milyen hatást fog kelteni az egyetlen tromf, amelyet életében kijátszott: kétszer is meggondolta volna magát.

A műveletlen emberek illogikus módján egyik témáról a másikra ugorva beszélt, dicsekedett. A pénzt a rokonoknak gyűjti... lehet! Olyan szép lenne ebben himni: az altruizmus kiváló példája, egy nő, aki éhezve, kuporogva, gyűjti a pénzt, gyarapítja vagyonát, öregségében mindenről lemondva, a rokonoknak, távollevő, idegenszámba menő embereknek

— Csak ez a reuma ne lenne — folytatja Weiszné — ez a reuma (a szomszédok azt mondják: szelűtés) ez kinez! Egész derékig be van fáslizva a lábom! Így kell aludnom felöltözve!

Közben iszik egy-két kortyot a földön álló kancsóból. A kredencen vagy husz pohár áll, de Weiszné két kézzel felemeli a magas, szinig vízzel teli pléhkanecót, felhajtja fedelét s úgy önti magába a vizet. Azután nagy erőlködéssel leteszi a nehéz kancsót. Véget akar már vetni a beszélgetésnek:

— Hát próbálja meg, jöjjön el vasárnap. Akkor itthon lesz a hugom. De ne mondja, hogy miért jött, mert akkor nem lesz a dologból semmi. Nem akar a leány olyanhoz menni, aki a pénzéért venné csak el.

... A Salacz-utcában egyik lábát nehezen maga után huzva vánszorog egy öreg asszony. Bemegy egy házba, pár perc múlva kezében egy kis csuporral kijön. A csuporban valami leves-féle. Jószívű ember adhatta Beer-Weisznének, a szánalmas kinézésű öreg asszonynak. Vajon annak a jószívű embernek van-e annyi vagyon, mint ennek az asszonynak, akiről a nyomoruság sir le?

Az aradi kulturház

a főfelügyelőség hatáskörébe tartozik s azonkívül nagymérvű államsegélyben is részesült, működésébe irányítóan s ellenőrzően kell szabályzatunk értelmében befolytania. Külön házi szabályzata a Múzeum és vele kapcsolatos kulturház teljes befejezése után a helyi viszonyok és követelmények figyelembe vételével lesz csak megalkotható. Egyelőre még csak annyit, hogy a kulturház muzedlis részének berendezésére a főfelügyelőség 1914-re saját javadalmából az ugynevezett nagysegélyt (25,000 K.) készül a minisztériumnál javaslatba hozni. A kulturházban ahogy offlétemkor az illetékes ténylezőkkel volt szerencsém megbeszélni, tudommal az előadási terven kívül, a könyvtár, a régiségár, továbbá a 48-49-es ereklye — a képzőművészeti — és a néprajzi gyűjtemények fognak elhelyeztetni.

A személyi kérdések tárgyában minden körülmények között a főfelügyelőség véleménye lesz előzetesen kikérendő. Ez ügyben javaslatot a helybeli ténylezők vannak hivatva tenni, úgy tudom Varjassy tanfelügyelő ur, Szöllösy István ur, az összes gyűjtemények eddigi őre és Juhász Ferenc ur, kif a főfelügyelőség ásatások végzésére saját költségén képeztetett ki, oly egyének, akiknek az ügy iránt való lelkes szerellete és tudása kétségen felül áll és az oltani kulturház fejlődésére csak előnyös betolyása lehet.

Szalay Imre,

a Nemzeti Múzeum igazgatója,
h. főfelügyelő.

AKIK ARADRÓL INDULTAK EL

Lánczy Leóné és a többiek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Nem a különös város-szeretet, nem a lokalpatriotizmus beszél belőlünk, amikor megállapítjuk, hogy Arad számos nevezetes embert adott ennek az országnak. Nem beszélünk most azokról, akik már földben alusszák örök álmukat, nem említjük a rég elhunyt történelmi nagyságokat, csupán ama személyekre mutatunk rá, akik a társadalom s a közélet, az irodalom és művészet vezetői, jelesei közé számíthatnak és jelentős szerepet visznek az országban s akiknek nevét hazánk határain túl is emlegetni szokták. Ebben a cikkben rövid, karakterizáló vonásokkal akarjuk bemutatni azokat az élő nevezetességeket, akik vagy Aradon születtek, vagy hosszabb ideig éltek Aradon s a városból való távozásuk után nyílt meg előttük az országos hírnév útja, megteremtett számukra a dicsőség babérja és homlokukat a sokatemettség gyakran irigylést szülő nimbusza övezi.

Íme a sorozat:

Chorin Ferenc

1842-ben született Aradon. Miután a jogot elvégezte, Aradon telepedett le s az Alföld című lapnak volt a szerkesztője. Atzél Péter főispánsága kezdetén a város balközépi programmal képviselőjévé választotta, 1872-ben azonban Ráday Gedeonnal szemben kisebbségben maradt. 1874-ben az aradi ügyvédi kamaraelnökévé választotta, majd 1875-ben szabadelvű programmal képviselőjének választotta a város. Ez évben a váltótörvény-javaslatnak előadója és részben megalkotója volt, mint képviselő a jogi törvényjavaslatok előkészítésében, valamint a büntetőtörvénykönyv megalkotásából is kivette részét. 1878-ban újra megválasztották Aradon. 1881-ben azonban Német Imrével szemben kisebbségben maradt. A képviselőházba csak pár hónap múlva került be, mint egy másik kerület képviselője. Chorin jelenleg főrendiházi tag, az ország egyik első közgazdasági szaktekinélye.

Csemegi Károly

az Európaszerte emlegetett büntetőjogász és kodifikátor ugyan már régen a földben porladozik, azonban az aradi származásu nagy férfiak sorozatából mégsem hagyhatjuk ki. Olyan jellemző történetet mondunk el róla, amely még sohasem látta a nyilvánosságot.

A hatvanas években, az elnyomatás korszakában *Wahlfisch* S. H. cég nagy üzletében a város közéletének előkelőbb férfiai naponként összeszoktak gyülekezni és elmondották véleményüket a politikáról és a közügyekről. Olyan kaszinóféle keletkezett ezekből az összejövetelekből, amilyenek a kisvárosokban a cukrászdákban még ma is megtalálhatók. A város akkori rendőrkapitánya *Preininger* egy napig sem maradt el a *Wahlfisch* üzletből és jóleső érzéssel hallgatta, hogyan szidták *Bachot*, azt a kegyetlen embert, akinek ő tulajdonképpen hűséget esküdött. *Preininger* azonban nem sokat törődött a nyílt szidalmakkal. *Bach* ócsárlásában *Csemegi Károly* járt elől. Mikor már *Csemegi* a gyalázkodásnak minden frazeológiáját felhasználta, *Preininger* nem állhatta meg, hogy ezt a megjegyzést ne tegye:

— *Csemegi* ur beszélhet, amit akar, szidhatja *Bachot* ahogy tetszik, én mégsem fogok magából aradi vértanút csinálni.

Arad, április 6.

A Hatvany-Deutsch család

kétségtelenül egyik legnevezetesebb familiája az országnak. A többszörös milliomos cég őse *Deutsch Ignác* Aradról származott, ámbar nem Aradon született. Egészen fiatal korában került Óbudáról Aradra. A fia *Bernát* a mai *Asztalos Sándor* utca 1. számú házában folytatta a posztókereskedést. *Hatvany-Deutsch József*, aki a család vagyonosodása érdekében ugyszólván a legtöbbit fáradozott és aki a mai millióknak alapját megvetette, már Aradon született.

Deutsch Ignác, aki különben hosszú ideig elnöke volt az aradi zsidóhitközségnek, posztóval és nyersterményekkel kereskedett. A többszörös milliomos cég őse az *Aradi Hirdető* 1847. április 3-án megjelent számában a következő reklámmal igyekezett a vevőt a boltjába csalogatni:

DEUTCH IGNÁC

posztó-tárában

találtnak jelenleg éppen *Bécsből* érkezett **REICHENBERGI ÉS BRÜNNI POSZTÓK** fénynyel és fény nélkül avatottak, minden csak képzelhető színekben és legfinomabb neműek

Legújabb tavaszi és nyári kabátszövetek, u. m. legdivatosb *Zefir*, *Monclin*, *Permren*, *O'Conel*, *Codrington*, *Drap de Chine*, *Drap Brasch* sat. meglepő dus mennyiségben.

DIVATOS NADRÁG-KELMÉK

legizleteseb mustráknak, színűek és melirtek, melyekhez egy ritkán olly mennyiségben található kiválasztás, ugy mind mindennemű és finomságu *Tuskin*, *Tries elastic* és *Ecotin*, feketébe, mind színesbe sorozódik.

PIQUÉ-, SELYEM- ÉS SZŐRMELLÉNYEK

a közelgő nyári korhoz alkalmaztatva, melyek magokat a legkedveltebb és ujdonzott mustrák által különösen kitüntetik. Minden néven csak nevezendő *Nyak-kötények* (*Cravatten*) *hoszi Sálók*, a legletesztősebb formákban, és csak e czelelra készített legnehezebb féle valódi francia selyem anyagból legnagyobb mennyiségben.

Selyem Nyak és Zsebelik középszerűektől a legfinomabbig minden csak még mostanig feltalált és a jó izlésnek megfelelő mustrákban és színekben

Egyszersmind található ugyanitt nagy mennyiségben

honi gyártmányú posztó-, kabát-, nadrág- és mellénykelmék,

melyek mind jóságok, mind szépségökre nézve akármilly külföldiekkel versenyezhetnek.

Mivel legszigorúbb iparomat csupán oda irányoztam, miszerint a t. ez. közönség kegyes bizalmát (mellyben már több évek óta részesülni örömmre szerencsés vagyok) egészen megnyerhessem, reményem, hogy mindenkor pontos és bizonyosan megelégitendő kiszolgáltatásom által annál inkább számíthatok a t. ez. közönség szives partfogására és gyakorta megkeresésére, mivel nem csak portékáim különös jóságáról, hanem egyszersmind a

legjutányosabb s meghatározott gyári-árakat

szabva biztosíthatom olly annyira, hogy azok általánossan véve bizonyosan értékesebbek, mint minden más hasonló árudák azokat adni képesek.

Deutsch Ignác.

Az öreg *Deutsch* általában kedélyes és mély humoru férfiúnak ismerték. Egyszer arra figyelmeztették, hogy a raktárából a zabot lopkodják. *Deutsch Ignác* nyugodtan felelte:

— Az nem lehet, mert amíg az én magtáramban buza is van, addig onnan nem lopnak zabot.

Egyik aradmegyei bárónak, aki azóta már elpusztult erről a vidékről, ezernyolcszáz pengő forintot adott kölcsön *Deutsch Ignác*. Amikor olyan hírek hallatszottak, hogy a báró nagyon rosszul áll, a kereskedő megbizta egyik emberét, hogy menjen ki az adós gazdaságába, s tudakolja meg, igazak-e az anyagi pusztulásról szóló hírek. A küldött hazajött és kétségbeesetten tárta föl a helyzetet:

— A báró gazdaságában egy értékes tárgy sincsen. A termése pocsek, a cselédségének hónapok óta nem fizet és a cselédek ugy éheznek, mint a kutya.

Az öreg *Deutsch Ignác* abszolút nyugalommal fogadta a szomorú jelentést. Azután a pénztárosához fordult:

— Ha a báró ilyen rosszul áll, akkor bizonyos, hogy megint eljön pénzt kérni kölcsön. *Adjon neki*, de csak olyan feltétellel, ha abból kifizeti a cselédségét.

Kissé különösen hangzik ez a történet, amelyet olyan megbizható öreg urtól hallottunk, aki jól ismerte *Deutsch Ignác*ot.

Deutsch tudvalévőleg elnöke volt az aradi zsidó hitközségnek. Azt mondják szigorú elnök volt s különösen a hitközségi adó beszédetésénél kiméletlenséget tanusított. A szolga naphosszat járt, hogy a tagok az adófizetést el ne mulasszák, mert az elnök haragját magukra zudítják. Egy szabó azonban nem akart fizetni.

— Az elnök ur parancsolta — vágta ki a szolga — hogy muszáj fizetni.

A szabó dühösen felelte:

— Füttyölök az elnök urra, az elnök ur le van pipálva!

A szolga estefelé érkezett haza adó-körutjáról, *Deutsch Ignác* számonkérte tőle a szabó pénzét.

— Nem fizetett — felelte a szolga — hiába mondtam, hogy fizetni kell. Azt felelte: füttyül az elnökre.

Deutsch elnök ur szörnyen sértve érezte magát. Elment a főkapitányhoz, aki neki régi jó barátja volt és megkérte: csukassa le a goromba szabót egy éjszakára. A rendőrséga megtette ezt a csekély szívességet.

Másnap a szabó gyűrötten, piszkosan, ahogyan a dutyiból kikerült, elment az elnökhöz és alázatosan bocsánatot kérve tőle, így szólt:

— Eljöttem, hogy kifizessem azt a hátralékos adót.

Deutsch Ignác csodálkozva bámul rá:

— Hiszen maga nincs is hátralékban.

Gaál Jenő főrendiházi tag,

m'nt egészen kis hivatalnok kezdte meg Aradon működését a Generali biztosító társaság aradi ügynökségénél. A biztosítóintézet akkori vezérképviselője Aradon *Lusztig Adolf* volt és az ő vezetése alatt dolgoztatott az élénkeszü fiatalember. *Wallfisch Pál*, az aradi kereskedelmi és iparkamara akkori elnöke felismerte *Gaál Jenő*ben a rendkívüli tehetséget és meghívta tisztviselőnek a kamarához. Később titkára lett az aradi kamarának, aztán Pécskán, majd Világoson országgyűlési képviselőnek választották meg. Közéleti szereplése itt kezdődött, aztán kimaradván a parlamentből, tanszéket kapott a budapesti műegyetemen. Évekkel ezelőtt főrenddé nevezték ki, jelenleg műegyetemi tanár, miniszteri tanácsos.

Gál Gyula a Nemzeti Színház tagja.

a magyar színművészet egyik büszkesége bizonyára méla érzéssel és mosollyal gondol vissza arra az időre, amidőn Aradon az apja, egy tekintélyes optikus, valamelyik fűszerüzletbe adta inasnak. A fiatalember azonban művészi pályára vágyott, gyorsan otthagya a pultot és a létrát s egészen ifjan felkerült Budapestre. A szükséges iskolák elvégzése után a színészakadémiára iratkozott, ma tanára a színészakadémiának és páratlan színjátszó képességével hosszú időre beírta nevét a magyar színesztet történetébe. Ha néha lejön Aradra s kopaszodó, deresedő fejét a kávéházi tükörben megpillantja, bizonyára visszakívánja azt a kort, amikor Aradon kereskedő tanuló lehetett ...

Groller Balduin

aradi születésű, ismert nevű bécsi író és kritikus. Kevés ideig élt Groller Aradon, de születése után néhány hóval olyan dolog történt vele, hogy a szabadságharc nagy idők Aradot illető részében az ő neve is szerepel. Groller, kinek ez írói neve s Goldscheider Henrik egykori aradi nyomdatulajdonosnak, az Arader Zeitung megalapítójának fia, a rációknak február 8-án Aradra történt betörését, mint csecsemő érte meg. A Damjanich-utcában pusztítottak a rációk, mikor a gyermeket, kit anyja tartott ölében, egy fegyveres ráció le akarta löni, már rá is emelte hosszú csövű puskáját. Pullyo Konstantin akkori polgármester most is fennálló földszintes házában történt ez s mikor Pullyo az embertelen dolgot meglátta, rákiáltott szerbül a támadóra.

— Nem félsz Istentől? Ártatlan gyermeket akarsz meggyilkolni?

Olyan hatása volt ennek a marcona rációra, hogy fegyverét leeresztette. Ugyanakkor azonban Groller nagyapját, Rosenberg Károly akkori hitközségi jegyzőt a kapualjában agyonlőtte. Az anya és gyermeke a biztos haláltól megmenekült. Bizony sok szép írói munka maradt meg a gyermek életével, mert a csecsemőből nagynevű író lett az idők folyamán: Groller Balduin, kinek több műve jelent meg magyarul is.

Guttmann Jakab

európai hírnévű szobrász aradi aradi szegény szülőktől származott, majd külföldre került és egy gazdag pártfogó segítségével kiképezte magát. Amikor már ország-szerte ismerték a nevét, Aradon megcsináltatták vele Chorin Áron síremlékét, amely a zsidótemetőben van. Guttmann később kijutott Romába, ahol szintén nagy sikereket aratott és Leó pápa szobrát is elkészíttette vele. Rége meghalt, de nevét a külföldi művészet-történelem állandóan megőrzi.

Kaufman Oszkár,

akit ma a világ legkiválóbb színházépítőjének tartanak, az aradmegyei Pankotáról származik, ahol atyja Kaufman Károly gözmalomtulajdonos. A 35—36 éves kitűnő földi, aki most Berlinben lakik, kalandos pályát futott be addig, míg az építőművészet legelső közé küzdött föl magát s a dícsőség babérja megtermett számára. Aradon végezte a reáliskolát. A szülei rendkívül nagy gondot fordítottak egyetlen fiuk nevelésére. Természetesen zongorázni is tanították. A zongora tanárja, ámbár tekintélyes összeget keresett, mégis nem egyszer tett ilyen kijelentést: — Ne forszirozzák. Ez a fiú olyan nehéz fejű, hogy sohase fogja megismerni a kötőt.

De a szülei nem engedték, hogy a fiú hagyja a zongorázást. A fiatal Kaufman csak a muzsika ellen viseltetett antipatiával,

hanem a nyomtatott betűnek is nagy ellensége volt. Így az érettségén csak nehezen csuszhatott át. Amikor érettségét nyilatkozták, az aradi huszárok gárdáját gyarapította: huszárönkéntes lett. Ez az egy esztendő temérdek pénzébe került a pankotai öreg Kaufmannak, aki azonban nem sajnálta a vagyonát a kedves sneidig huszárgyerektől.

Kaufman Oszkár aztán felkerült Budapestre ahol — saját bevallása szerint — az egyetemnek feléje se nézett, holott hazuról azzal az elhatározással ment föl, hogy öt év alatt megszerzi az építészmérnöki diplomát. Az egyetem helyett azonban csak olyan házakba járt, ahol a zongora hangjai tették vidámmá az életet. Muzsikával szivesebben foglalkozott és az egyetemi tandíjakat zongoraleckékre költötte. Emiatt a szülei megszakították a vele való érintkezést. Kaufman Oszkár támasz nélkül, üres zsebbel egy barátja társaságában kiment Karlsruhebe. A kalandos természetű fiatal ember a nagy német városban komolyabban dolgozott, pénzt szerzett és beiratkozott az egyetemre. A könyvelés bohém ifjúból lassankint derék nyárs-polgári hajlandóságú férfi lett, akit a karlsruhei intelligencia körében is szívesen láttak. Egy uriház zsúrján megismerkedett a karlsruhei színház nagy hírű igazgatójával, a neves kar-nagygyal Mottl Félixel, aki a fiatal Kaufman zongorajátékát hallva így kiáltott föl:

— Hiszen ez a fiatal legény zseniális fölfogással játszik.

Mottl Félixnek ez a feltűnő kijelentése Karlsruhe művészeti köreiből csakhamar elterjedt és Kaufman Oszkár, mint kiváló zenészt hamarosan megismerte az egész város. A legelőkelőbb családokkal kötött ismeretséget és ott volt az ugynevezett nagy családok minden házi mulatságán. Így ismerkedett meg Baden-Baden polgármesterének leányával és kölcsönösen megszerették egymást. A fiatal Kaufman elhatározta, hogy feleségévé teszi a szép és előkelő hölgyet; megfeszített erővel tanult, dolgozott és meg is szerezte a diplomát. Az esküvő után Berlinbe költözött és mint kiváló műépítész hamar megismerték. Eleinte paloták és villák tervezésével és építésével foglalkozott.

Berlinben való tartózkodásának hatodik évében megbízást kapott Königsbergben a Hebbel-színház megépítésére. Amikor a színházat átadták rendeltetésének, a berlini lapok dícsőítő cikkeket írtak Kaufman Oszkár zseniális tervező képességéről és mint színházi specialistát hamarosan megismerték a művelt államok, ezekből a napilapokban és szakújságokban megjelent közleményekből. Néhány év múlva egyik berlini operaház építésére hirdettek pályázatot. A főfeltétel az volt, hogy olyan színház legyen, amilyen az egész világon nincs. Internacionális pályázatot hirdettek, olyformán azonban, hogy abban nem mindenki vehetett részt, csupán a világ színházépítőinek legjelesebbjei. Németországban mindössze három építész kért fel, hogy adják be pályázatukat. Ezek között volt Kaufman Oszkár is. A pályázat eldöntése nagy meglepetést hozott, a világ legkiválóbb építészei közül Kaufman Oszkár színházpályázatát tartották a legjobbnak, legszebbnek és leghatározottabbnak. A 35—36 esztendő férfi, aki Aradmegye kis falujából küzdött föl magát, tehát most a világ legelső színházépítő művésze.

Lánczy Leóné...

A legszebb s a legemlegettebb budapesti asszonyok egyike leit a magas, szőke, nevetős kék szemű aradi Lusztig Jankából. A leghatalmasabb magyarországi pénzintőzetnek, a *Pesti Magyar Kereskedelmi*

Bank vezérigazgatójának felesége Aradon született, az apja Lusztig Mór vállalkozó volt itt, később Aradról Csabára, majd Nagyváradra költözött, de néhány év múlva újra visszatért Aradra és itt előkelő szerepe volt a zsidó társadalomban. A mindenki által megbámult egyetlen leánya, aki ma Lánczy Leónak a felesége, házukba vonzotta a legelőkelőbb aradi családok fiait. Lusztig Janka az ugynevezett híres szépségek sorát gazdagította, akinek a neve még a nagy francia világlapokba is belekerült. Tudvalevő, hogy 1885-ben Budapesten világiállítást rendeztek, amelyre eljöttek a francia irodalom és művészet legkiválóbb tényezői. Pulszky Ferenc felvetette azt az ötletet, hogy a külföldi celebritások tekintsék meg Magyarország nagyobb vidéki városait. Egy nagy francia társaság így került Aradra, ahol természetesen nagy ünnepséggel fogadták őket. Lesseps Ferdinánd, Coppeé Ferenc és a világirodalom még néhány líriessége vett részt azokon a mulatságokon, amelyet a gall művészet képviselőinek tiszteletére Aradon rendeztek. Eme bálak és ünnepségek kimagasló szépsége volt Lusztig Janka, akinek szüleit Coppeé Ferenc és társai többször is meglátogatták Deák Ferenc-utca 5. számú házukban. Ennek a vigasságos magyar vendégszeretetnek híre Párisba is eljutott, sőt amikor a vendégek visszatértek Párisba, a Figaróban és még több nagy francia lapban tárcacikkben dícsőítették az aradi vidám napokat, nem feledkezvén meg a legszebb aradi leányról, Lusztig Jankáról. A kisasszony akkor olyan érdekes személyiség volt Aradon, mint például ma egy-egy primadonna és amikor végig libegett a kórzon, megfordultak utána az emberek:

— Ni a híres Lusztig Janka!

Sok imádója közül csak egyet vett komolyan. (Az illető ma szintén országos nevű férfi, még mindig Aradon lakik, de valószínű, hogy nemsokára a fővárosban fogja zsenialitását érvényesíteni). A kisasszony is ép oly rokonszenvet érzett a fiatalember iránt, mint ő. Már úgy volt, hogy kitűzik az eljegyzés napját, amikor közbelépett Lusztig Mór:

— Keresztényhez nem adom egyetlen leányomat! mondta a vallásos férfi. Mivel a szerelmes fiatalember szülei sem szimpatizáltak a házasság tervével, a frigykötés el is maradt. Az ifjúember azonban nem szakította meg ideáljával az ismeretséget, habár ezt a fiú atyja kívánta is. Utóbb az öreg ur megparancsolta fiának, hogy hetekig ne merjen kimenni a szobából. Azt remélte ugyanis, hogy az ifjú fellobbanás nyomtalanul eltűnik, ha hosszú ideig nem láthatja szíve bálványát. A fiatal szerelmes, a ki különben szenvedélyes citerás volt, naphosszat busongva pengette a citeráját és ki se mozdult a szobájából, még az apját se látta napokon keresztül. Egyszer titkos hírt kapott, hogy a Lusztig-család Karlsbadba utazik, természetesen Janka kisasszonnyal együtt. A szerelmes szívű fiú felfogadott egy citerást és hű szolgáljával összejátszva tultett az apja szigorán.

— Maga egész nap ebben a szobában fog citerázni — mondta a felfogadott zenésznek — és vigyázzon, hogy az apám meg ne lássa. Különben a szolgálom gondoskodik róla, hogy az apám meg ne lássa magát és azt higgye, hogy én citerázom a szobában.

Miután a kitartó ideál így okosan elrendezte az ügyet, vonatra ült és elutazott — Karlsbadba. Ott töltött nyolc boldog napot. Amikor oda volt, a bérciterás kitartó buzgalommal napszámban verte a hangszert. A szigoru papa nem tudott meg semmit. Azonban a szerlem tovább is eredménytelen maradt. Lusztig Janka egy budapesti bálon megismerkedett

Schwartz Gusztáv egyetemi tanárral. Most pedig Lánzy Leó bankfejedelmnek a felesége. Az aradi imádó azóta természetesen megnősült. A felesége szintén széke és majdnem oly szép, mint — Lusztig Janka.

Márki Sándorról

talán feleslegesebb hosszabban megemlékeznünk, működése révén ismeri őt az egész ország. Aradon a főreáliskolának volt a tanára, élete párját is Aradról választotta. Most, mint a kolozsvári egyetem európai híri tanára, még mindig szívesen emlékezik Aradra és, ha alkalma kínálkozik rá, az aradi szereplést is örömmel fogadja.

Kevesen tudják hogy

Mihályi Károly

a budapesti Nemzeti Színház egyik kiválósága szintén aradi származású. Házimester volt az apja. A fűben már kora ifjúságában megnyilatkozott a ritka színészi képesség és szegény sorban élő szülei mindent elkövettek, hogy a gyermekük ambícióját kielégítsék és anyagi áldozatok árán is Budapestre juttassák. Hogy az anyagi áldozat meghozta a maga gyümölcsét, azt Mihályi Károly jelentős sikerei bizonyítják legjobban.

Paál László,

a nagynevű festőművész, akiről néhány hét előtt Lázár Béla tartott előadást a Kölcsey Egyesületben, tudvalevőleg szintén aradi származású. Az apja Berzován volt postamester, de már akkor beköltözött Aradra, amikor Paál még gyermekéveit élte. A csodálatos tehetségű művész Aradon kezdte szárnyait bontogatni és sajnos nem érte meg azt a glóriás díszséget, amely tudvalevőleg halála után járt ki a festőművészet eme zseniális művelőjének.

Walder Gyula,

— fia idősebb Walder Gyulának, az Aradi Ipari és Népbank köztisztviselőjében álló igazgatójának.

Walder Gyula, aki jelenleg Magyarország egyik legnagyobb pénzügyintézetének a Pesti Hazai Takarékpénztárnak a vezérigazgatója, édesapjának kereskedésében kezdte meg kereskedelmi működését. A cég kötelékéből azonban néhány év múlva távozott, mert ambícióját Budapestre szolgáltatták. A Hazai Takarékpénztárnál vállalt hivatalát, ahol rendkívüli szellemi képességei hamar megteremtették számára azt a kivételes pozíciót, amelyben most van.

Arad még egy vezérigazgatót adott a fővárosnak. Szécsi Lajos ez, Egyesült Fővárosi Takarékpénztár vezérigazgatója, aki Aradon végezte iskoláit és ifjúsága éveit is ebben a városban töltötte el.

Hogy élnek a parasztmilliomosok.

— Sváb földesurak hazája. —

(Kiküldött munkatársunktól.)

Ujszentanna, április 6.

Dőlt a pénz mint a polyva. Husvét után megalakulunk. Ezt tanulja meg a Pranger. Előbb a pénz, azután az alakulás. Pedig a milliomosok felénk sem néztek, mert azok félték a maguk régi takarékjukat. Kinek kellene? Nekünk elég jó a félmilliomos is. He he he ...

Az ujszentannaiak tehát nem félnek a gazdasági válságtól, krízistől, mert már évtizedek óta meg van a maguk specialis és ujszentannai pénzválságuk. Nem tudják mit kezdjenek a pénzüikkel. Ez az aradmegyei nagyközség, melynek lakói közt igen sok a milliomos és a több százezer korona vagyonnal bíró család, arról nevezetes, hogy a telekkönyvében *évtizedek óta nem történt hitel bekebelezés és a gyámpénztárban heverő nyolcszázezer korona árva pénzt kénytelen takarékpénztárban elhelyezni. Nincs, aki kölcsön vegye.*

A szentannaiaknak huszonnégy község határában vannak birtokaik és több mint két millió korona adót fizetnek évente. A szorgalmas és fáradhatlan nép roppant igénytelen még ma is és van olyan nábob, aki nem költ el többet 1200 koronánál magára meg a családjára egy esztendő leforgása alatt. Föld és szőlő birtok, ez az idejük az elszászból idetelepedett svábok unokáinak is és alig van nap, hogy valamelyik közülök ne vásárolna ingatlant.

Nem felfedezni akarjuk mi Ujszentannát, mikor ezeket elmondjuk. Ismeretes ennek a népnek oriási ereje és — egész bátran mondhatjuk — hódító képessége. Mert ma már nem elégszik meg az ujszentannai sváb a megyebeli fekete termőfölddel. A városokban is megveti a lábát. És emeletes házakat vásárol Aradon. Temesvárott, sőt Nagyváradon is megjelenik az egyszerű parasztruhába öltözött tőkepenzes és háziurra válik, aki úgy stájerol, mintha egész életében ezt tanulta volna. Érdekes jelenségeket vehet észre a figyelő ott künn ebben az istenáldotta községben, mely maga szegény ugyan, de a lakói tejben-vajban fürödhetnek, ha akarnak. Ezeket a jelenségeket akarjuk nagyjából vázolni, mert úgy látszik, ha nem is a Pranger szava, de valami új ige mégis csak elhallatszik Szentannára is.

Kora tavasszal hajnali három-négy órakor megelevenedik Ujszentanna, mert lakóinak legnagyobb része, de különösen a nábobjai a több százezer korona vagyonnal bíró családok apraja-nagyja talpon van. Kocsikra ülnek és mennek az öt-hat óra járásnyira fekvő birtokaikra, bérleteikre dolgozni. Valamennyinek az útja a templom mellett visz el. A templom előtt megállnak a kocsik és a rajtaülők le szállnak, bemennek az Isten házába imádkozni. Aki gyalogosan jár, az a templom falának támasztja a kaszát, kapát, de betér egy miatyánkra és a hajnali szürkület alkalmával sokszor zsufoltabb a templom, mint vasárnap délelőtt.

A vakbuzgóságig fokozódó vallásosság mellett a mértéknélküli szorgalom és dolgozóság az ujszentannai gazdag sváb főjellem vonása.

— Nem magunkért dolgozunk megfeszített izmokkal és inakkal, tessék elhinni — mondta az egyik milliomos — a gyermekeinkért tesszük, meg az unokáinkért. Nekünk nincsenek igényeink. Nem csak magamról, de a többi velem

Szeretnők Pranger vezértitkár urat néhány órai vizitre lehívni Aradra, de csak azért, hogy elvihessük Ujszentannára. Lehet, hogy a hatalmas fináncvezér mosolyogna és legyintene egyet hatalmas kezével, melyeknek gesztusát a közép és kis prangerek szívszorogva lesik és kijelentené, hogy egy féske még nem csinál nyarat. Lehet. De lehet az is, hogy az Ujszentannán tapasztaltak egy kissé gondolkodóba ejtenék öméltségét is, aki szavával, egy-egy kijelentésével ma országokat reszkettet meg és ejt izgalomba. Pénz öfelség nek ez a felelőség nélküli minisztere ugyanis szörnyen ráijesztett a világra azzal, hogy becsukta aranyos markát, abból egy árva fillért sem hajlandó kibocsátani mondván: *eljött a hét szükesztendő, amely felfalja a hét kövéret. Mióta ezt mondotta, a Rotschild váltóit is csak úgy számítolják le a bankok, hogy ha Carnegie is aláírja. Nincs üzlet, a pénzt ki nem eresztik a bankok, ha valaki a térdet koptatja is el érte. És ezt mind Pranger tevé, az ő kinyilatkoztatásával, melyek elhatottak „a Kárpátoktól az Adriáig”, de nem — Ujszentannára. Éppen ezért lenne jó, ha a többször tisztelt nagy ur kirándulna ebbe a nevezetes községbe, ahol az embereket a pénz veti fel.*

Történt ugyanis, hogy egyik bankbukás követte a másikat országszerte. Minden ingott, még talán a Hegyalja is, ahol az ujszentannai svábatyafiak évről-évre mindnagyobb területeket vásároltak össze a szőlőműveléshez nem értő románoktól. Iszonyu árfolyam eséstől voltak hangosak a börzék, a vice börzék — a kávéházak — és csak úgy koppant némely fejeken mikor egy ilyen kurzus le talált csni. Ilyenkor azt szokták mondani, hogy pánik van és mindenki hanyat-homlok rohan és pénzzé teszi amiye van. A pénzre ráül és minden garast kétszer is megforgat mielőtt kiadná. Az üzletek panganak, a pénzületek pedig egyszerűen megszűnnek. Minden nap várják az emberek, hogy az ujság hírül hozzon egy bankbukást és amelyik bank tetheti az meg sem alakul. Újjal mutogatnák azt az embert, aki ma részvényt jegyez, azt pedig, aki ilyenre biztatja a felebarátját direkte bojkottálják az uri kaszinókban és a tőzsde kávéházban. Mindez — Pranger miatt.

És mit tesz Ujszentanna? Mi történik az ujszentannai parasztnábobok Kanaánjában?

— Elolvastuk, amit az a fináncbiztos beszélt — gondolta és mondotta Schwarc Antal gazduram — nekünk ugyan beszélhet mint a beteg franciának, aki üle kért pénzt, hogy vasutat építhessen. Mi nem kértünk sem Prangertől, se Lukástól, se Szélltől, se pedig az aradi pénzhatalmasságoktól. Én meg a Hell Mihály összeállottunk és beszélgetés közben rájöttünk, hogy *nincs a községben elég takarékpénztár.* Csinálni kell egyet. *Van itt annyi pénz, hogy otthon rohad el az almáriomban.* Így is lett. Öt nap alatt lejegyzték a testvérek az ötezer darab részvényt. Én magam a földeim egy részét adtam el és vettem ötvenezer koronáért részvényt. Valósággal könyörögtek az emberek, hogy adjunk nekik papirosot. Nem volt. De annyira tuljegyezték, hogy *kénytelenek voltunk tízezerre emelni a részvények számát.* Nyolc nap alatt elkaptokták. Ötszázezer korona be van fizetve az utolsó krajcárig, pedig még csak ki se doboltattuk, hogy bankot akarunk alapítani.

SZABAD-JEGY A MÁSVILÁGRA.

Arad város autóbusz vállalata.

szám.

SZABAD-JEGY

AZ ÖSSZES ARADI AUTOBUSZOK

ra

részt.

Ezen jegy tulajdonosa feljogosított bármely autóbusz alá feküdni.

Ezen jegy másra is átruházható!

egysorban levőkről is ezt mondhatom. Így gondolkodik a *Rauchbauer*, a *Hönigesz*, a *Gantner*, a *Wieselmayer*, az *Ackermann*, a *Mandl* és valamennyi gazdag család. Mi levágunk 3-4 disznót és az az év legnagyobb részére ellát mindennel. Borunk az terem a Hegyalján és majdnem minden jobbmodu embernek van szőlője. Kovaszinc, Muszka nagyobb részét az ujszentannaiaké, de ujabban már Magyarádon, sőt Ménesen is szerzünk szőlőket. A jövő nemzedék a fontos. Ezért fogjuk be a tizenkét éves fiút a legnehezebb munkába, hadd tanulja meg honnan kerül elő a garas. Sajnos azonban, sokan túl hajtják a fiatalság dolgoztatását. Az orvosaink megdöbbenéssel állapították meg, hogy a gazdag családok fiatalsága között rendkívül sok a sérült. Az agyon hajsolt fiatal test elsatnyul. No meg az ujszentannai gazdagok konzervatív felfogása a nősilést illetőleg rop-pant meggyorsítja a degenerálódást.

Ujszentannai gazdag leány csak a rokonságban megy férjhez. A legutóbbi idők a férfaink is így gondolkodtak és a gyermekeik rövidlátók, süketek és egyéb testi hibában szenvedők. Most már belátják ennek a gazdasági politikának az átkos voltát. Különösen *Vértessy* nevű gyógyszerészünket illeti elismerés, aki nem győzte eléggé a nép között hirdetni az ilyen házasságok káros következményeit. Sajnos, nagy baj az, hogy nekünk nincs vezetőnk, mert például a *Rauchbauer Nándor*, volt képviselő, népszerű, kedves ember, de puha. Erős kezű és velünk foglalkozó ember kellene, aki azt a mérhetetlen kincset, vagyont és a bennünk lakó jó tulajdonságainkat valami okos és jó dologra tudná hasznosítani.

— Tessék elképzelni, hogy ujszentannai családok, olyan családok, melyeknek készpénz vagyona 4-500 ezer korona, soha egy fillért közelre nem adnak. Csak a templomi kegyeszek feldiszítésére, szobrok bearanyozására hajlandók az erszényüket kinyitni. Misemondó ruha annyi van a mi templomainkban, hogy a esanádi püspöknek sincs több, de egy iskolai alapítványt hiába keresnénk. Az utcáikon sárga-tenger, a tereinken elakad a közlekedés, de évek óta veszekszünk azon, vajjon kikövezzük-e a piacteret. Tartunk fen iskolákat, mert a családok népesek és az egyke még ismeretlen, de magasabb iskolába alig egy-két család járattja a gyermekeit. A konzervativizmusunk annyira megy minden téren, hogy ujszentannai ember a pénzt nem fekteti például aradi pénzintézet részvényeibe. Meglehet számlálni, hány darab aradi részvény található a mi nábobjaink kezében.

— A föld és a pénz: ez a kettős istenség, amelyet az ujszentannai tőkepénzes imád. Annaira imádja, hogy még a kezei közül sem meri kiadni. A leggazdagabb család például *Mandl Mihályék*, akinek vagyonát három millió koronára becsülik, míg az öreg *Mandl* élt nem tette takaréka a készpénzt. Kötelezvényekre, jó kamatra adta ki miután már neki nem volt pénzre szüksége. Megvette *Bittó István* egykori magyar miniszterelnök simándi birtokát s a *Bittó* kastélyból kukorica górért csinált, ő pedig a csikóbőrös kulacsot reggel a nyakába akasztotta és csak akkor tette le, ha aludni tért. Nem voltak neki igényei. A felesége él még, de elméje el van borulva. Gyermekei nincsenek. A milliók pedig otthon hevernek.

— Majdnem ugyanígy áll a dolog valamennyiünknel. Agyon dolgozzuk magunkat és azt sem tudjuk miért élünk a világon. Itt van az öreg *Rauchbauer Ferenc*. Szegény gyertya- és szappan főző volt, ő maga tolt ki taligán az

„üzletet“ a piacra. Óriási szorgalommal és kitartással dolgozott, megvagyonosodott. Ő maga bizony kevés hasznát látja a százezreinek. Ellenben dicséretes kivétel, aki a gyermekeit vagyónának megfelelő méltó módon neveltette. Itt jár köztünk egy másik nábob. Annak is elborult az elméje. Fiatalember volt, mikor bérbe vett egy másik határban egy grófi birtokot. Huszonöt évig túrta a földet, még annyi időt sem szakított magának, hogy az ünnepekre hazajött volna pihenni. Haza jött élő halottnak és a töméntelen vagyon anyait se jelent rá nézve, mint az ütötapló.

— Valóságos lázadásnak, hütlenségnek és bűnözésnek tekintettük, mikor egyik igen gazdag család sarja egy aradi gazdag kereskedő leányát vette el feleségül. Azt hittük, hogy felfordul a világ sora. Most belátjuk, hogy okosan cselekedett és bizony elismerjük, hogy neki van igazsága. Fel is keressük az aradi udvarházat, ha okos tanácsra van szükségünk.

— Nagyon örvendetes jelenség az új takarékpénztár részvénykibocsátásánál mutatkozó tülekedés. Ez azt bizonyítja, hogy a nép gondolkodásában valami változás történik. Bár igaz lenne és többnek bizonyulna a pillanatnyi felbuzdulásnál. Tessék elhinni itt az ideje, hogy az ujszentannai Krözusok változtassanak az életfelfogásukon. Mert, hogy valaki szalonnát kávézzék, szalonnát feketézzék és szalonnát vacsorázzék, ezért nem érdemes milliomosnak lenni.

Bohusné-Szögyény Antónia és a berlini magyar nagykövét.

Látogatás Szögyény-Marich László grófnál.
(Berlini munkatársunktól.)

Berlin, március közepén.

Az a hazafias és nemes mozgalom, melyet Aradvármegye és Arad városa a nemzet egyik legszebb emlékü honleánya, *Bohusné-Szögyény Antónia* emléke érdekében indított, már is élénk visszhangra talált nemcsak az egész országban, de még a külföldön élő magyarjaink körében is. Az aradi kulturpalota mostanában készülődik ünnepélyes kapunyitására s a kultúra e díszes csarnokában, úgy tudom, külön szobát rendeznek be azokkal a nagyértékű ereklyékkel, melyek a nemes honleány felejtetetlenül szép emlékét fogják megőrizni a hálás utókor számára.

Erről a szép akcióról nemrégén tudomást szerzett gróf *Szögyény-Marich László* berlini osztrák-magyar nagykövetségünk is, a megboldogult magyar honleány közeli rokona, akit ma is igen élénk baráti és rokoni szálak fűznek Aradvármegyéhez. A legutolsó berlini osztrák-magyar bálon ugyanis részt vett az egész berlini Kolónia s a szépen sikerült estélyen megjelent *Szögyény-Marich László* gróf nagykövetségünk is. Az *Aradi Közlöny* berlini munkatársának ez estélyen nyílt alkalma hosszabban beszélhetni a nagykövettel, aki melegen érdeklődött a jelenlegi aradi viszonyok iránt s elmondta, hogy nagyon kellemesen emlékszik vissza a szép városra, melyben azelőtt hosszabban is időzött s sok szép napot töltött. Munkatársunk ugyanekkor megemlítette azt a buzgó és eredményes akciót, melyet megboldogult rokona, *Bohusné-Szögyény Antónia* szép emléke érdekében Arad vármegye, Arad városa és a Kölcsey-egyesület indítottak s a gróf végtelen örömmel és meghatottsággal vette ezt a hírt. Természetes azonban, hogy a bálí lármában és sürgős-forgásban csak rövidebben szólhatott munkatársunkkal, mert a gróf — ki védnöke

is volt a nagyszerű estnek — más felé is el volt foglalva. De megígérte, hogy szívesen áll az *Aradi Közlöny* rendelkezésére s szívesen látja más alkalommal.

A napokban aztán a nagykövetség titkára, gróf *Csáky Imre*, közölte velem, hogy *Szögyény-Marich* gróf vár. E látogatásról a következőkben számolok be:

Szögyény-Marich László gróf, a berlini osztrák-magyar nagykövét, *Moltke-Strasse* 3-ik szám alatti privátpalotájában fogadott, amely szemben van az osztrák-magyar nagykövetség hivatalos palotájával.

— Megígértem Önnek, hogy szívesen mondok el egyet-mást lapjuk részére — szölt a gróf lekötözött szeretetreméltósággal — s tekintve azt, hogy a napokban el kell kísérnem a feleségemet *Metánba*, mert kissé megrongálódott az egészsége, kérttem Önt. Igen sajnálom, hogy hosszabb részletekkel nem állhatok rendelkezésére, de hiszen a részleteket Önök és olvasóik bizonyára igen jól ismerik boldogult nagynéném életéből, ki atyámnak egyetlen nővére volt s az ő világosi kastélyában irták alá *Görgey* tábornokunknak fegyverletételére vonatkozó okmányait. Ez aktus után talán eléggé ismeretes az is, hogy megboldogult nagynéném a tizenhárom aradi vértanút utolsó óráikban vigasztaló szóval látta el. Ő volt mellettük ebben a nehéz és vigasztalan órában s szívének minden nemességével és melegével akart könnyíteni a lelkükön. És, hogy az ilyen meleg asszonyi szónak mi az értéke sőtél, és szomorú percekben, erről, ugy-e bár, nem is kell beszélnem. A börtönben színlődők lelkén könnyített s azt az utolsó földi szeretetet tolmácsolta a vértanúknak, melyet mindannyian éreztünk akkor is, most is.

— A tavalyi szép szoborleleplezésről — folytatta aztán a nagykövét — szintén örömmel vettem tudomást. Nagyon jól esett konstatálnom, hogy földijeim mily szép és örökös emlékekkel róják le halájukat *Bohusné-Szögyény Antónia* emléke előtt s éppen ily nagy hálát érzek most is Aradvármegye és Arad városa egész polgársága iránt, hogy a megnyitandó szép kulturpalotában talán külön szobát szentelnek az ő szép és nemes emlékének megőrzésére. Kérem is ezt az őszinte és meleg hála-érzetemet az *Aradi Közlöny* hasábjain kifejezésre juttatni.

Hálásan megköszöntem a grófnak e meleg szavakat s biztosítottam, hogy színpatiája egész megyénket lekötölezi. Bucsuztam a nagykövettől avval a kellemes benyomással, hogy Aradvármegye impozáns hódolatából Berlinben is kiveszik a maguk részét azok, akik mindenkor és mindig megtudják érteni azokat a nemes érzéseket, melyek, hála-köteleznek minden igaz magyart.

Brázay Emil.

AZ ARADI KOZLONY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— 151

A boltos leánya és a cigányfiu.

— A battonyai szerelmes pár otthonában. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 6.

Régi romantika ébredszik, szerelmes és ábrándos leányszívek megdobognak, amikor olyan hír járja be a lapokat, hogy egy gróf kisasszony szimpla juhászbojtár asszonya lett, valamelyik ragyogó szépségű hercegnő cigányprimás fekete bajuszába bolondult belé, vagy hogy épen a közelebről érdeklő eseményeknél maradjunk: a battonyai gazdag kereskedő leánya egy cigány lókupec fiu felesége lett, igaz, hogy csak a zöld fa alatt... Holdvilágos szívű leányok és a középiskola hatodik osztályán alul levő seidmülő ifjak olyan szépen, olyan gyönyörűen, olyan lovagregénybe illően el tudják képzelni, hogy milyen elragadó, milyen költői és milyen vadregényes dolog, amikor a jómódu szülők házából tündérhintóban, csodálatos himes palástba burkolva röpti a festői, kalandos és illatos cigánykunyhóba szerelmesét, az angyali szépségű bűbajos leányt a dalás, hűszke cigánylevente...

Aki ilyenféleképpen képzelte el a battonyai szépség: Héjja Rózsika és Boros Mihály cigánylegény regényét, aki tehát a romantika barátja, az ne is olvassa tovább ezt a riportot, amely erről a szerelemről számol be. A romantika csak messziről, csak a jótékony távol rózsaszínű ködön keresztül romantikus. Ha közelről tekintünk a regényes mozzanatokkal átszőtt szerelmekbe: átütökzik a mesebeli himesvirágos szövésen a visszája: a nyers és kegyetlen próza.

Február elején történt a nagy battonyai szenzáció. Eleinte suttogták, később már szél-tébe-hosszába beszéltek, hogy Héjja Imre battonyai kereskedő idősebb leánya: Héjja Rózsika megszökött egy cigánylegénnyel, valami Boros Mihály nevű tizenhét esztendőes suhaneccal. A kalandos szerelmes pár néhány nap múlva visszatért Battonyára és olyan fennen fitogtatta nagy boldogságát, hogy a leány szülei megunták a dolgot. Héjja Imre a battonyai főszolgabíróhoz fordult és esendőrökkel hozatta haza lakásába leányát. Héjja Rózsika azonban nem sokáig maradt otthon: az első alkalmat fölhasználta és visszazökött a cigányok közé. — Így írta meg a szerelmi kalandot az Aradi Közlöny is februárban. Az ifju pár, aki amugy cigányosan örök hűséget is esküdött,

azóta ott él, ott turbékol a battonyai cigánynegyedben. Az Aradi Közlöny munkatársa kinnjárt Battonyán és itt arról számol be, hogy milyen is valóban a romantikus szerelmes pár.

Ahol a szerelmes pár lakik.

Az egyenes, széles és a községet sakk-táblás kockákra szelő battonyai utcákon minden előtalált ember tud Héjja Rózsikáról és cigányuráról: könnyű tehát a szerelmes pár fészke akadni, pedig a falu végén van a vásártér közelében. Közönséges, jelentéktelen falusi parasztház a vásártérre néző utcáson szegletén a leányszöktető cigány szüleinek háza. A kocsi-zörgésre kitarul az ajtó és egy keményre pödörött bajuszu zömök férfi tudakozza, hogy kit keresek. — A fiatal Borost? — Az bizony nincs itthon. Lovat ment vásárolni a pécskai tanyákra. — Aztán minek kell a fiatal Boros?

Mielőtt szólhatnék, kipattan a szobaajtó és egy kíváncsi boglyos női fej mosolyog ki rajta. Divatos, uriféle pongyola csikja villan meg az ajtó szegleténél: ez csak a megszöktetett kisasszony lehet! Amint hogy csakugyan ő is volt: Héjja Rózsika. Nyomban tudja, sejtí, hogy látogatásom neki szól és kíváncsian, megkissé hivalkodva is kezét nyújtja.

— Én vagyok a fiatal Boros felesége, tessék beljebb kerülni.

Benn a szobában tipikus cigánytanya tárult elém. A boglyakemence padkáján féltucat cigánypurdé hancurozott. A legkisebb hasáig érő szennyes ingben diszeleg és avval mulatott, hogy gyufákat gyújtogatott, de már a legidősebb keményen rágta tizesztendőes egérfogaival a krajcáros cseréppipa szárát és igazi cigányflegmával pöfékelt. Az asztal mellett ugyancsak pipaszó mellett megvénhedett, elráncozott képű cigányasszony üldögél: az ifju pár örömanyja, Boros Józsefné. Szinte százesztendővel öregebbnek látszik az uránál, aki nem is cigány külsejű, inkább afelé mokány, kunképű magyarnak látszik. Különbözik lókupec az öregebbik Boros mestersége, de tavaly még bérkocsis volt. A cigányos parádéval, cifra rongyokkal teleaggatott szobában valósággal üdítő hely a két ablak közti zug, ahol keskeny fapadon, varrógép előtt kuporog az ifju menyecske a

Héjja leány. Tiszta, kissé kacérkodó pongyolája alól ugyan már durva, parasztszövesü formátlan vászonig kandikál ki, a görögös frizurájára furesa cigányos kendő simul, de azért ez a néhány hetes cigánymenyecske még nem züllött hozzá környezetéhez.

Megkérdeztem tőle, hogy mivel foglalkozik.

— Vasárnap cigánybál lesz, arra varrok ruhát. Nem magamnak, nekem van otthon. Egyik jómódu cigányleánynak készül. Nem pénzért, erre nincs szükségem; csak úgy barátságból.

— Olyan jó [barátságban van a cigányokkal.

— Hogyne lennék. Most és ezután már mindig közéjük tartozom.

De a szerelme történetéről nem akar beszélni.

— Itt nem mondok el semmit — és a szavai magyarázására szemével a körülötte állókra int.

Közben a fél cigánytelep asszonynepe beáradt a szűk szobába és kíváncsian fülelik, hogy mit akarok az ő hercegnőjüktől, ha ugyan hercegnőnek tekintik a Héjja leányt, aki ott növekedett, ott élt közvetlen közelükben születése napja óta. Héjja Rózsika azután hamarosan elmondja, hogy nem itt lakik a fiu szüleinél, hanem a szomszéd utcában. Mindjárt az első kérésre vállalkozik arra is, hogy elvezet új otthonába.

Mialatt tarka szőttés kendőt kerekít a nyakába és mezitelen — tagadhatatlanul nagy és csunya — lábait piros pillangós papucsba igazgatja és amíg az utcán a száz lépésnyi utat megteszük, alkalmam nyílik jobban szemügyre venni Héjja Rózsikát. Formás, ringótestű leány, kéjesen lusta, ingadozó mozdulatokkal. Az arca — sajnos, kétségbevonhatatlan püder és festékesmokkal — csinos, kerek, de nem nagyon intelligens arc. Tömött fekete haját pikánsan keríti arca köré. Sötét szeme és széles, erős álla érzéki kifejezést ad arcának. Csinos, sötét feltűnően is csinos leány, de a szépsége olyan köznapi, jelentéktelen és mélyebb érték nélkül való, aminőt nagyvárosi utcán tucatjával lát az ember.

Mire hazaértünk, előkerült a boldog férj is, ugyancsak különös ember. Alacsony, asszonyánál másfél fejjel kisebb emberke, erősen cigánytípus, barna arcán mélyen bennülő ravasz szemekkel: kicsi serkedző a bajusza. Héjja Rózsika mellett, aki már a huszonegyedik évben lehet, valósággal elvesz ez a jelentéktelen, 16—17 esztendőes leányszöktető taeskö. Amilyen felemás emberpár ez, olyan felemás az a szobájuk is, amely Boros Mihály nagynénjének, Kerekes Mihálynénak a házikójában van. Döngölt föld a padlója, paraszti székek, asztal, szekrény, ágyak, a butora, de a puhafa ágyakon hat darab cifra huzatu, dagadó párna hirdeti azt a kényelmet, amelyben a fiatalok éldegélnek — legalább is éjszaka. Egy üvegekkel, porcellánokkal telerakott fiókos szekrény, egy bőrdívány és két vörös bársony karosszék egészíti ki a butorzatot afféle félig-meddig uriasra.

Héjja Rózsikának az első dolga: a szekrényhez siet, föltárja az ajtót és igazi asszonyos hűséggel végigsimít a ruhákon, amelyek közül kikandikál egy changeant selyemalsó és néhány kacér pongyola. Ezt szívesen megmutatja kéretlenül is, de a regényéről még mindig nem akar nyilatkozni. Hallani sem akar arról, hogy az ujság számára kikérdezzük, le-rajzoljuk.

— Igen jó pénzért miért ne — kottyán bele az öreg, boszorkánykülsejű Kerekesné. — Ha

vagy száz koronát adnak az urak, lefesthetik, lerajzolhatják, *ahogyan tetszik*.

Azontúl aztán Héjja Rózi és az ura korlátolt konoksággal ragaszkodtak ahhoz a gondolathoz, hogy fizessem meg azt, amit elmondanak. Valami bizonytalan hitük azt suggerálja belőlük, hogy az arcuk mása, a szavuk talán kincseket ér. Amugy harapófogóval, lassan, mégis kikerült a szó Héjja Rózsiól és így mesélte el a regényes történetet:

Hogyan fejlődött a regény.

— Gyermekkori ismeretség a mienk. Szüleim boltja itt van a közelben, a cigányok mind nálunk vásároltak. Sokat játszottam cigánygyerekekkel, amikor leány voltam. Talán a Miska is köztük volt, már nem emlékezem biztosan. De akkor még nem gondoltam, hogy ez lesz a vége.

— És hogyan kezdődött a szerelem?

— Ugy, ahogy az ilyesmi szokott. Miska bejárt a boltba vásárolni, aztán, hát aztán megszerettük egymást. Azt tudtam, hogy apám nem adna feleségül Miskához, mert cigány és ezért megbeszéltek a szokást. Azt mondhatom, hogy nem úgy történt, amint az újságok megírták, meg ahogy az emberek beszélnek itt Battonyán, az igazat nem tudja senki más, csak én meg a Miska. És nem is tartozik másra!

Hanem ennek a büszke kijelentésnek ellentéte is tovább beszélt a fiatal cigány menyecske:

— Mert mi nem szoktunk meg Battonyáról Pécskára, hanem *nászutra mentünk Kétegyházára. Ne gondolja ám, hogy szegényem a dolgot.* Eszembe sincs. Én választottam magamnak ezt a sorsot és úgy választottam, hogy örökké boldog legyek. És az is leszek. Akarom. Csak azért szoktem meg éjszaka, titokban hazulról a Miskával, mert nem engedtek hozzá másként. Hiába is vitetett azután haza az apám és hiába tartott bezárt szobában. Két napig tudtak őrizni, a harmadik napon megtaláltam az ajtó második kulcsát és későn este visszamentem a Miskához.

— Azután beéri ezzel a cigányhiten való együttéléssel?

— Beérem. Ha jó a cigányoknak, jó nekem is. *Ezután már ugyis cigány leszek magam is.* Megjósolta ezt nekem a Miska nagynénje, a Kerekesné, évek előtt. Kivetette kártyán, hogy cigány legény lesz az uram. Akkor pedig igazán eszembe sem volt a Miska. Cigánylakodalmat tartottunk: két napig és két éjszaka tartott. Ha később a szüleim meggondolják magukat —

Eannél többet nem akar elárulni. Arról, hogy lerajzoljuk hallani sem akar.

— Nem kell, hogy mások lássák, mások élvezzék — szólal meg szellemesen az ifjú férj, akinek az egész idő alatt ez az első szava — Nekem meg van benne az élvezetem és ez elég! — (A rajzoló azonban gyorsan leiskicelte.)

Majd még annyit mondott:

— Ugy is tudom, hogy mit akarnának az urak: úgy lefesteni a feleségemet, hogy ne is legyen rajta ruha.

— Száz koronáért azt is megteheted lányom — szól közbe az ajtóból a vén kártyavető. Kerekesné is élénk cigánydiskurzusba kezdett Héjja Rózsiával. A beszéd során kiderül, hogy a boltosleánya époly szaporán pergeti a cigánynyelvet, mint a tősgyökeres cigányasszony.

A szépséges boltoskisasszony és a daliás cigányfiú búbajos szerelmi romantikája így fest közelről. Babonás, műveletlen, romlott emberek története ez, nem romantikus szerelem, hanem egy érzékies, csókszomjas leány-

nak a kalandos históriája. Nem is olyan nagy zökkenés, leszállás a szellemileg, társadalmilag alatta álló lokupeclegényhez. Héjja Rózi éppúgy beszél cigánnyal, éppúgy belenőtt gyerekkora óta a cigánykeresőkbe, hogy most szerelmes Miskája oldalán épen csak a puderes, szépítőkenőcsös arca kiönbözteti meg egy igazándi cigányasszonytól.

Hogy mennyire így van, arról talán elárul valamit az a rajz is, amelyet az Aradi Közlöny rajzolóművésze: *Illenc Lipót* készített...

A megátkozott család.

Az apa hamis esküjének következményei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, április 6.

Könyes szemekkel áll előttem egy szerencsétlen *aradi asszony*, akinek a sorscsapások idő előtt fehérre festették dus haját. A fájdalomtól meg-megszakad a hangja, amint a szenvedés keresetlen panaszzavarával mopedja el nagy családja mérhetlen küzdelmeit. A familiájának minden tagján az apjuk bűnéből származó átok sulya ül és a család egyetlen tagja se érte el a boldogság birodalmának még a küszöbét se.

— Két évvel ezelőtt — mondja fátyolozott hangon — én már azt hittem, elértem a nyugalom és a megelégedettség útját, amelyen életem végéig haladhatok. De csalódtam, épen úgy jártam, mint többi szegény testvéreim, akik hiába keresték a nyugodt életet. Alig pár hete, hogy hirtelen meghalt az uram, s most már kénytelen vagyok kegyelemkenyérre szorulni.

Aki ezeket a megható szavakat elsusogta, az özvegye a nemrég Aradon meghalt és városszerte ismert F. kereskedőnek. F. valamikor jómódu kereskedő ember volt, a fiai ma tisztos hivatalnokok és a rokonai között nagyvagyonuak is vannak, öregségére nehéz munkával kényszerült a kenyerét megkeresni. Három évvel ezelőtt megismerkedett B. Teréz elvált asszonnyal, akit megszeretett és feleségül vette. F. nemrég meghalt és özvegye most kenyér nélkül kénytelen lesz valamelyik jólelkű rokonára szorulni.

Az apa bűne.

Ennek az őszlejtű özvegyasszonynak a családjában olyan tragikus események játszódtak le, amelyekről fantázia nélkül is regényt lehetne írni. Az anyja, amíg élt, roknságban volt a dúsgazdag *Okányi-Schwartz* hármaggyel fölőbirtokos családdal. A B. családról, amelynek özvegy F.-né egyik szánalomraméltó sarja, olyan históriát mond el a könyesszemű asszony, hogy a sajtóalkozás érzése fakad föl a kemény szívekben is.

— Az anyámtól hallottam — meséli F. özvegye — hogy a mi familiánkat egy hamis eskü átká üldözi. Az apám hamisan esküdött még egészen fiatal férj korában. Egyik rokona ellen örökégi pert folytatott és a pörben érdekelt többi testvérei unszolására hamis esküt tett. Ez a hamis eskü döntötte el a pör sorsát és vagyont juvatott az apámnak is. De az a rokon, aki a hamis eskü miatt a pört elvesztette, átkot szőtt apámra és egész családjunkra. Mődjának akármit a babonáról, de mi azóta hiszünk benne. Ez a bűn és ez az átok megtanította a családjunkat arra, hogy tiszta lelkiismeret nélkül felelték az ember elé. Az anyám mindig arra figyelmeztetett minket a nyomoru ag napjaiban, hogy csak a lelki ismeretünkkel legyünk rendben; vegyünk példát, illetve ne vegyünk példát az apánktól. Az történt ugyanis, hogy az apám amikor már nagy gyermek volt, elveszítette a vagyonát. A szegény nagy árvíz idején, 1879-ben Szegeden laktunk. A víz elvitte minden vagyont az apámnak, aki vállalkozó volt. Csak az enyém tudta megmenteni a családjunkat. De bár inkább vesztünk volna oda valamennyien, az apám a nagy csapás után mindennel megpróbálkozott,

de semmi se sikerült neki. Az anyámmal éjszánkint sokat veszekedtek, hogy mi gyerekek ne halljunk semmit. Félálomban azonban nem egyszer hallottam szegény apám vergődő panasztát: „Az a hamis eskü az oka mindennek... Az Isten verése van rajtam“. A szüleim nagy szegénységben éltek ettől fogva és úgy is haltak meg.

A gyermekek drámája.

— A gyerekeik, az én testvéreim ennek a ballépésnek tulajdonítják, hogy valamennyien rossz sorsra jutottak. Magamról nem is akarok sokat beszélni. Amikor az első szerencsétlen házasságom után két kezem munkájával szépen meg tudtam már keresni a kenyeremet, összeakadtam az öreg F.-al, aki feleségül vett. Nemrég halt meg. Semmire jutott nekem utána. Most mehetek valamelyik rokonomhoz kegyelem kenyérért.

— Testvéreim között *Laura* volt talán legszerencsétlenebb és az ő sorsa a legtragikusabb. Férjhez ment ahhoz, akit szeretett, öt évig boldogan éltek. Az ötödik évben eltűnt a férje és hosszú ideig nem jelentkezett. Mindenki azt hitte, hogy meghalt és *Laura* el-siratta őt. Öt év múlva azonban váratlanul betoppant a férje s elmondta, hogy Amerikában szép vagyona lett szert. *Szegény nővérem a váratlan örömtől hirtelen megőrült* és öt évi súlyos szenvedés után Szegeden meghalt.

Másik nővérem *Róza* Aradra jött férjhez egy katonatiszthez. Tíz év alatt kilenc gyermeke született és a férje bírálta, hogy nagy családjával nem tud megélni a szűkös főhadnagyi fizetésből, otthagya a hadsereget és kereskedelmi pályára lépett szép eredménnyel. A nővéremnek azután megszületett tízedik gyermeke is, de a gyermekágyi láz elvitte nagy családja köréből. Tíz árvája anya nélkül nőtt fel.

A szívem összeszorul, ha boldogtalan *Vilmos* testvérem sorsa jut eszembe. Ő Kolozsváron lakott és megszeretett egy feltűnő szép szegény leányt, akivel azonban nem értették meg egymást és pár évi házasság után elváltak. Újra megnősült s boldogan élt családjában egy ideig. Két évvel ezelőtt azonban a lábában valami nehéz fájdalom támadt. A leghibesebb orvosok se tudják, hogy mi a baja. Két éve ugyszólván mozdulatlanul fekszik az ágyban.

Testvéreim között leggazdagabb a szegedi bátyám, *Miksa*, akinek Szegeden kiűnő kereskedése van. Zavartalan boldogságban élt a feleségével, aki másfél év előtt egy nap alatt meghalt. *Egyetlen tizenkilenc éves fia emiatt buskomor lett* és egész nap bezárkózva a szobában van. Az orvosok nem tudnak rajta segíteni.

Jenő öcsém kitűnően tanult s megszerezte a doktorátust, mert ügyvéd szeretett volna lenni. Egyszerre azonban, mintha megzavarodott volna, az ivásnak adta magát és most már teljesen elzűlt őt. Nincslakása, foglalkozása és leggyakrabban a kórházakban tanyázik.

A hugom, *Etel*, Aradon lakik. A férje az ő legnagyobb átká. Évek óta nem d lgozik ez az ember, hanem arra kényszeríti a feleségét, hogy ő keressen. *Etel* titkoltul az utcán és olyan állapotban van, hogy megesis az ember szíve, ha ránéz. Ha nem tud pénzt haza vinni, az ura megveri. És ez a szegény asszony nem tudja elhagyni a férjét, mert nagyon szereti azt a gonos' embert.

Móric testvérem járásbírósi hivatalnok volt Hatvanban. Évekig udvarolt egy nagyon szép leánynak és már az eljegyzés napját is megállapították, amikor a kisasszony kijelentette, hogy mást szeret. A fivérem csaknem elvesztette az eszét nagy fájdalmában. Amikor visszé megvigasztalódott, elhatározta, hogy pár hétig utazik az országban és megismerkedik *valami nagyon csunya és rettenősen buta leánnyal*. Egy haza sárgaközveitő útján megismerkedett egy reménytelenül nővel, akinek fogható korlátolt teremtés még nem látta meg. És a fivérem önmagát busulva meg, *elvette ezt a nőt*. Néhány évvel ezelőtt a hivatalában megértették. Az érzékeny lelkű ember ettől szivgörcsöket kapott és néhány óra múlva meghalt.

Az öcsém *Hermán*, aki nagyszerű eszű fiú volt, három éves korában *megharapta egy veszett kutya*. Az orvosi segítség későn jött és a nagy kínok között kiszívódott a fiú.

HUSVÉT.

Halálból élet.

Írta: CSÉCSI IMRE.

Mikor e sorokat írom: temetéshez készülök. Minden emberi feladatok között a legnehezebb: vigasztalni az elválás fájdalmában zokogó lelkeket. Az enyhítés balzsamát keresni és alkalmazni akkor, midőn a koporsók mellett tavaszi fuvalmak lengenek körül s ránk nevet a felhőtlen égről a fehér napsugár . . . Minden oly kiáltó ellentéte annak, mi a szívek mélységében láthatatlan viharként dúl. Vigasztaljunk? De hogyan, mivel? Az enyészet bizonyosságával, vas kikerülhetetlenségével talán? A halál halállal nem vigasztalható, a kétségbeesést nem gyógyítod még mélyebb csüggedéssel. Csak az élet lehet támaszkod, az az édes összeköttetés, az a benső kapocs, mely ezer halálon keresztül is Istenhez vezet a küzdelmekben megfáradott lelket.

„A testnek bölcsesége halál, a lélek pedig élet.“ Ha festi valódnak rendsz alá minden magasztosabb érdeket, ha földi bilincsek szoritják lelket: csak a halálról lehet fogalmad egyedül. A természet, a világ, az idő és a tér végtelenségének tudata még nem szabadít ki börtönödből. Büszke vagy a gondolatra, hogy lakója vagy a végtelenségnek, de mennyire megalázzódik

eme büszkeség, ha tudod, hogy csak véges, bizonyos határig vándorló lakója vagy. Nem birtokos, csak zsellér, nem uralkodó az életen, csak szolga a rövid tengődésben.

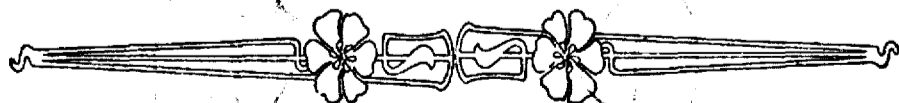
„Azok élnek, kik Istennel közösségben vannak, akik pedig nincsenek, halottak.“ Egy bölcs gondolkozó szerint, mit ér, ha mindent fölérsz is, ha mindent kifürkészel is a természetben? Az ég csillagai még nem a menny, a tér nem az Isten. Örök, olthatatlan vágy él benned az élet örökkévalósága iránt, honnan van ez az elutasíthatatlan vágyakozás? Szerzetted, fáradoztál érte? Sohasem magyarázod ezt meg se magadnak, sem másnak, ha nem ismered el, hogy ez ajándék, melyhez akaratod ellenére is hozzá kellett jutnod. Ez a vágy az erkölcsi tiszta fellángolás élesztője, a nemesebb reményeket ez biztosítja bukás ellen, harcok, nehéz kísértések között ez erősíti meg egyetlen megbízható fegyvered — az akaratot.

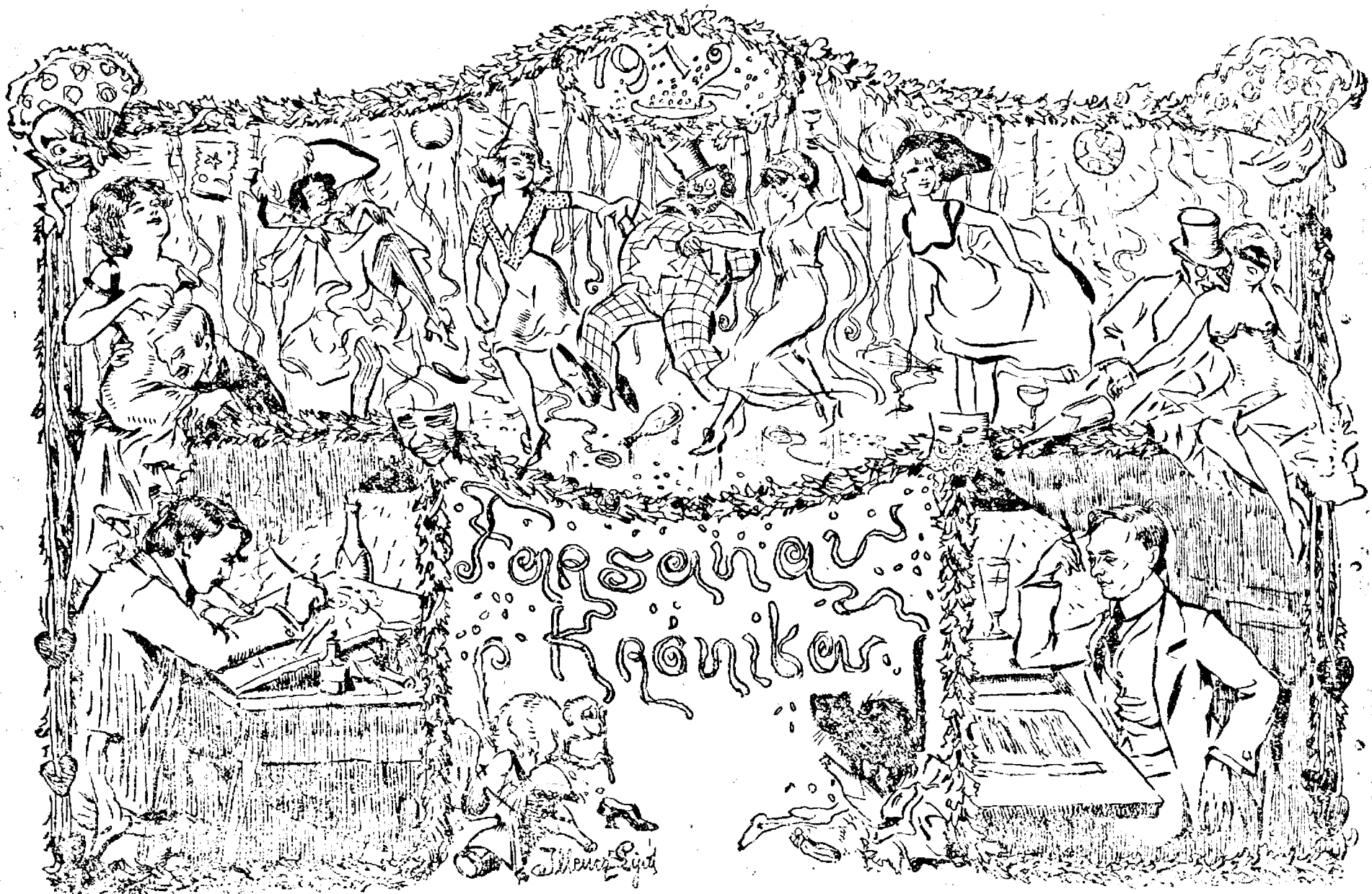
Ne vesítsd hát el az élet után való vágyadat, ha nem akarsz lesujtani végtelenül lelket a halál hideg gondolatával. Ne azon csudálkozzál — egy nagy író szavaival élve — amit az emberek szen-

vednek, hanem azon, amit elvesztenek. Segítségére jön a válság kínos perceiben a hit, ez a legszemélyibb tulajdon, ez az elidegeníthetetlen kincs, mit másról nem vehettek, sem, tiszta lényegét tekintve, másnak nem adhatók.

De nem pusztán véleményből áll az örök élet, nem egyedül vágyakozás az, mely végre is homályban vész el, hanem valami tudat, valami sajátos ismeret, melyet a hit képes kalauzolni. Soha nem hallottad még az evangéliumi szót? „Ez az örök élet, hogy Téged egyedül ismerjenek lenni igaz Istennek és akit elbocsátottál!“ Magának a nagy Mesternek szavai ezek: ez a kijelentés, ez a legfőbb örömhír. Ez az ismeret (minden más törekvés hiábavaló) hoz téged összeköttetésbe azzal, ki nincs messze egyikőntől sem, mert Pál szerint: „általa élünk, mozgunk és vagyunk.“

Mit várunk hát? Változást, harcokat, kísértéseket, bajokat, szenvedést, halált . . . de ezek után valami szebbet, igazabbat, sőt abszolút igazat: az igaz léleknek a halált is meggyőző életét! Károdra fel ne add a harcot!

A farsangnak már régen vége,
De frissen él még az emléke,
A sok vidám éj, táncos óra
Visszaszólit egy fordulóra,
A csapongó jó hangulatnak
Szikrái lobbannak, gyuladnak:
Mindazért, mi már fakóvá mult,
Az emlékezés visszazáguld
És így a távolság ködéből
A szürke is szinessé szépül.
S a krónikásnak nincs más gondja,
Mint az, hogy könyvedén bevonja
A farsang báját tarka himmel:
Egy torzvonással tréfás rimmel.

A farsanghoz kell ugyebár
Elsősorban — mi? Ugy-e bál!
Lássuk tehát ugy általába,
Hogy fest az élet ma a bálba.
Adva vagyon egy nagy terem,
Egy nagy terem s egy kisterem;
A nagy tele férfival s nővel
A kisebb szendvicesel, pezsgővel,
Azaz egyik sincs épen telve,
De az embernek néha elve,

Hogy rögtön a megteltig döbben,
Ha azt látja: itt vannak emberek
Háromnál többen.
A nagy teremben lóg a csillár,
És a csillár alatt
Támogatják a falat
Délzaki és egyéb növények,
Még zöldek, érettek és vének.
Azután van a pódium,
Azaz a nép zengzetes nyelvén
Ezt úgy mondják izé — emelvény.
A pódiumon a eigány
Fárad a boszton-muzsikán,
Vagy a katonabanda adja
A Lehár keringőt nyakadba.
Mindez oly édes, csodaszép,
Hogy elkábul, aki belép.
Ha nő: bódultan odarogy,
Ahol dagadnak a piros, söt poros
Báronypamlagok.
Ha férfi: menten odaszédül,
Ahol a terem közepéből
A terem négy sarkába bámul
Ötven, hatvan, ki tudná, hány ur.
És áll és áll és egyre áll ott.

Körötte sétálnak a párok
Szépen, szeliden andalogva
Csevegve, nevetve, nyafogva
És ő melázva mered rájuk.
De még jobban el kezd meredni,
Ha táncra mernek kerekedni,
Ha hat és fél szál naiv ember
Azt hiszi: táncos a világ ma is,
És tánc nélkül a bál hamis,
Szóval: nem-táncolni nem mer.
A többiek meg ülnek, állnak,
Ásitnak, bámulnak, sétálnak,
Állítólag szörnyen mulatnak —
Ezt nevezik ma báli hangulatnak!

Az általános rész után
Kedves köteleesség csupán,
Hogy a farsang hí krónikása
Néhány szóval elmagyarázza,
Mi volt a sok szép bálban sorba,
Mint a rajzoló megrajzolta.

(Folytatás a 34., 35., 36., 37., 38., 39. oldalon).

Mesés szép lesz az a hölgy
aki a **HAJÓS-féle Ibolya Cremet**
használja. Az arcbőrt vakító fehérre varázsolja. Eltünteti mindenféle arctisztatlanságot egy csapásra.

841

Ara egy tégelynek 1 kor., Ibolya hölgypor 1 kor. 20 fill. Ibolya szappa 70 fill.

Kapható a készítőnél: **HAJÓS ÁRPÁD** gyógyszerésztárában **ARAD, Andrásy-tér 22. sz.**

A legkitűnőbb hatású nyálkaoldó
köhögés és rekedtség elleni szer a
Tussinál cukorka, ára egy nagy doboznak 60 fillér és a **Tussinál thea**
a 1 doboznak 50 fillér. — Kellemes ízénél fogva bárki legszívesebben veszi be.

Elhagyott és megmentett gyermekek.

— Érdekes aradmegyei esetek. —

Arad, április 6.

Az *Aradi Közlöny* néhány héttel ezelőtt jelentette, hogy a vármegyei árvaszék kebelében új ügyosztályt létesítenek, amely mindenféle gyermekvédelmi teendőket felvesz működési programjába. *Gyermekvédelmi ügyosztály* lesz a címe ennek az új intézménynek, amely a megyében ezeket a nagy horderejű szociális kérdéseket egészen új mederbe fogja terelni.

Alkalmunk volt az eddigi gyermekvédelmi intézményeket tanulmányozni és számos olyan tényre bukkantunk, amely megérdemli azt, hogy nyilvánosan feljegyeztessék. Tudvalevő, hogy az egyes vármegyében több gyermektelepet létesített az állam. Ezek a gyermektelepek az aradi állami gyermekmenhely fenhatósága alatt működnek. Az állam gondoskodott róla, hogy csak magyar vidéken állítsanak fel gyermektelepeket, amivel azt akarta elérni, hogy a fejlődő zsenge gyermeklélek magyar levegővel táplálkozzék, a magyar szokásokat figyelje meg és a magyar nyelvet tanulja meg. Így lehetővé válik, hogy a román, vagy tót születésű gyermekek az évek folyama alatt kitűnően beszélő magyar ifjakká váljanak és azt is elfelejtik, hogy valamikor más nyelven kezdték el gagyogni.

A *gyoroki* gyermekmenhely telepen volt erre példa a legutóbbi időben. Egy *nagyhalmagy* vidéki árva román gyermeket bevitték a magyar telepre. A fiu hat éves volt, amikor ide beke-rült. Háromnegyed év múlva meglátogatta őt a nagyanyja, aki természetesen egy szót sem tudott magyarul. Az öregasszony boldog volt, hogy viszontláthatta kis unokáját s kedveskedő szavakat mondott neki román nyelven. A gyermek csak bámult, egy szót sem értett abból, amit az előtte ismeretlen öregasszony össze-vissza beszélt. Aztán megkérdezte a gyermek a nevelő anyjától:

— Ki ez a vén vasorru bába?

— Ez a te nagyanyád — felelte a magyar nevelőanya — és azt akarja, hogy vele menjél.

A gyermek sirni kezdett és kijelentette, hogy inkább világgá megy, de nem engedi meg, hogy a nagyanyja, akit ő már régen elfelejtett és akivel egy szót sem tud beszélni, magával vigye.

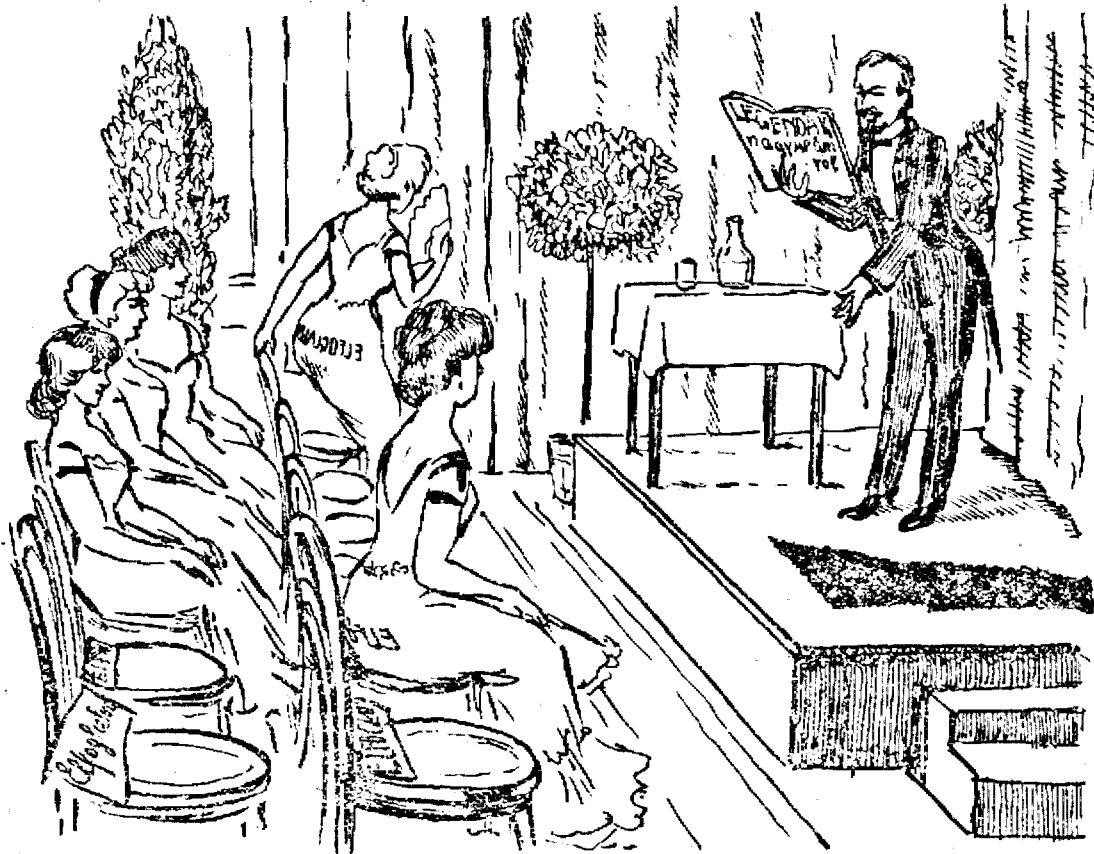
Az öregasszony szomorúan távozott a menhelyről anélkül, hogy csak egy szót is tudott volna váltani azzal a gyermekkel, aki háromnegyed év előtt még egy betűt sem értett magyarul.

Másik eset.

A borosjenői telepen Müller János ácsmester családjánál nevelődött egy szép kis fiu. A gyermek törvénytelen ágyból származott, sem apja, sem anyja nem törődött vele, és az állam vette gondozásába. Az aradi gyermekmenhely kiadta Müller János jó módú borosjenői ácsmesternek. A gyermektelen házaspár nagyon megszerette a fiucskát és elhatározta, hogy adoptáltatja. A törvénytelen gyermek anyját a menhely igazgatósága felszólította, hogy adja ebbe beleegyezését, mert az adoptálás csak az anya és apa beleegyezésével történhetik meg. A rossz leányasszony azonban, aki eddig gyermekével semmit sem törődött, most a leg-határozottabban kijelentette, hogy *nem adja beleegyezését a fia örökbefogadásába és nem engedi meg, hogy a gyermeket tőle teljesen elszakítsák.*

— Én ugyan nem tudom eltartani a fiamat — mondta, — de azért mégis fájna az a tudat, hogy a fiam másnak a gyermekévé vált.

Müller János ácsmester és felesége tehát a fiut továbbra is úgy nevelik, mint a gyer-

Legendák a nagyapámról.

Reb Mayer Litvák járta a világot,
De olyat sehohsem tapasztalt, nem látott,
Ami unokáját Aradon fogadta,
Ki itt versbe róttá, hogy élt jó nagyapja.
Amig olvasta a híres legendákat,
A közönség között halk suhogás támadt,
Sápadó asszonyok fejüket forgatva
Nézték ruháikat hol jobbra, hol balra.
Női selymek, csipkék csöndes suhogása ...
Meghallja a zenét Rab Mayer az égben,

Letekint: mi történt, kell, hogy ezt meglássa:
Hát sok mindent látott, de ilyesmit még nem!
Ragyogó, búbajos szép asszonyok hátán
Fekete betűkkel rótt írás sötétlik, —
Aki ezt mívelte, bizonyly a sátán,
De mit irt, betűzi a jó Litvák félig:
És pajkos, mosolygó szóra nyílik ajka
Nincs itt keresetem, nem jövök Aradra,
Hiszen itt minden nő már el van foglalva!

mezüket, anélkül, hogy joguk volna a szerencsétlen kis teremést törvényesíteni.

A gyermekmentésnek az a módja, amit eddig követtek, nem volt teljesen helyes. Ugyanis az állami gyermek menhelyeken csak tizenöt éves korúkat tartották az elárvult vagy elhagyott gyermekeket és ha tizenöt éves kort elérték, akkor kitzasztották az életbe és a serdülő teremésnek gondoskodni kellett jövő exisztenciájáról. Szinte elképzelhető mennyi tragédiának és milyen zállásnak volt ez az alapja. A 15 éves gyermek önkénytelenül is a bűn útjára került és így mindaz a fáradság, amelyet az előző években a nevelésére fordítottak, teljesen kárba vészett.

Az aradmegyei *Galsán* lakott *K. gazdag szőlőbirtokos*, aki eladta a szőlőbirtokát és Amerikába vándorolt. A fiát nagyanyjára bízta, aki Ujaradon lakik. Az öregasszony azonban nem tudott bibelődni a gyermekkel és beadta a menhelyre Itt élt tizenöt éves koráig a fiu, azután újra a nagyanyjához került, aki azonban nem tudott kellő felügyeletet gyakorolni és a fiu teljesen a lejtőre jutott. Az árvaszék nem nézhette ezt tovább és intézkedett, hogy a fiut a kassai javítóintézetbe vigyik.

Ha a gyermekvédelmi ügyosztályt felállítják, akkor az ilyen eset nem fordulhat elő, mert annak a többek között az is lesz a hivatása, hogy a serdülő és elhagyott ifjakat tizenöt éves korukon tül is gondozásába vegye, biztos exisztenciát szerezzen számukra és az ország hasznos polgáiraivá nevelje őket.

Ügyetlen vevők.

— Kép a kereskedő világból. —

Arad, április 6.

Gold Alfréd előadást tartott a kereskedők és iparosok egyesületében a detail-üzlet lélektanáról s ennek az előadásnak kivált az a része volt érdekes, mely a vásárlásról szólt. Erre nézve többek közt a következőket mondta:

Mit akar a vásárló? Ezt sokkal nehezebben mondhatjuk meg, mint a másik félnél, az elárusítónál. Az egyik oldalon határozottan tiszta, biztos irányzatot látunk s ezzel a másik oldalon, a legtöbb esetben, teljes határozatlanság áll szemben. Hogy kereken kimondjam: száz közül 70 vagy 80 esetben a vásárló nem is tudja, mit akar. Helyes, ha valaki így fejezi ki a dolgot: célszerűen akar vásárolni? Ezzel akárhányszor eltaláljuk az igazságot, de viszont a vevő sokszor csak sétálni megy és csak esetleg szánja el magát a vásárlásra; vagy csak az árakat akarja megtudni, vagy azt látni, hogy mennyit takarít meg, ha nem vásárolja meg ezt a sok szép holmit, vagy meg akarja bámulni az újdonságokat, hogy aztán beszélhessen rólok; vagy — bocsánat a gonosz gyanúsításért — talán nem is annyira az áruk, mint az elárusító kisasszonyok érdeklik őt. Lélektanilag ez mind a vevők tömege részén van, az tagadhatatlan s most a modern üzletember feladata mind-zt tekintetbe venni és amennyiben egyáltalán lehetséges, üzlete vezetéseben egyesíteni.

Kétségkívül ez ma így is megy. Akármily meglepőnek, vagy mélyebb utángondolásnál akármily bámulatraméltónak találjuk is, a modern nagy városnak sokágazatu kereskedő szelleme tényleg képes volt arra, hogy a detail-üzlet számtalan fajával és alfajával, az áruházakkal, a népnek való olcsó tő-

A meztelen táncosnő.

A táncról, mely kering leng, illan
Eszembe jut Adorée Villany,
(Nevét így kell kimondani:
Via Adorée Villani)
Tudja sok férfi és számos nő,
Hogy ő a meztelen táncosnő.
Táncol, mint egy héber, egy asszir,
Vonaglik, mintha izmos masszír
Dögönyözné a gőzfürdőben;
Más belehalna, ő nem, ő nem.

Ezren is voltak a színházba
Az izgalomtól főve-fázva;
Amint kilépett a színpadra,
Illő álmélkodás fogadta;
A közönséges zugás morg át,
Nézik a kilenc bájos bordát,

Megesodálják, hogy a derékon
A művésznő mily lenge, vékony,
Csontoktól szögletesen áll a
Csipője, térde, karja, válla.
Ilyen a nő, no és a tánca:
Kificamodott tagok láncza,
Kicsavart karok, elaprózott
Lehetetlen és ferde pózok.
Amit ébreszt a szép mutatvány
Nem meghatottság, de meghatvány.
A siker őrája, szinte tombol,
Ájúlóznak az — unalomtól
Egy úr elalszik, egy meg ásít,
Undorral telik el a másik
Általában úgy vélekednek:
Több meztelen nőt nem nézek meg!

megáruval olyan létkört teremtsen a közönség számára, ahonnan, ha akarja, még a nem vásárló, a sétáló, az átmeneti vendég is valami meghatározhatlan élvezetet, egy kis idegizalmat vigyen haza magával.

Hanem maradjunk most már a komoly vásárlónál, akiről igazán elmondhatjuk, hogy egy tényleges szükségletet akar célszerűen fedezni. Ennél is nagyon fontos korlátozást kell tennünk. Célszerűen akar vásárolni; de hány esetben, jobban mondva mily kevés esetben tudja előre azt, hogy választék, minőség, ár tekintetében mi lesz számára a legcélszerűbb? Ez esetben fontos őt meggyőzni, vagy ha olyan csökönyös volna, legalább egy kis illúziót kelteni nála az iránt, hogy ezt a célszerűséget elérte. Az illúzió nélkülözhetetlen az üzleti életben; ennek

kell sokszor támogatni az üzleti tisztességet és előzékenységet.

Vegyünk egy példát az életből, hogy tanulmányozzuk azt a lelkifolyamot, mely minden vásárlás kísérője. Képzeljünk el egy tipikus esetet, egy ügyetlen vásárlót, amilyen van nagyon sok és aki ezenfelül még nem is talál kellő megértésre az üzletben. Képzeljünk el egy urat, aki minden lehet, csak nem kereskedő, — orvos, hivatalnok, jogász, művész, író, szóval más pályán levő. Ez az ur, aki tagnapig még régi módi üzletekben szerezte be ruhája szükségleteit, bemegy a köruton az első nagy cipészüzletbe és sárga cipőt kér. Mi történik? Egy fiatal ember néma fejbólintással tudomásul veszi ezt és kihoz neki egy pár cipőt — de az vörös és nem sárga.

A vásárló csalódott.

— Én más színt gondoltam — mondja hurokozva; igen, ő olyan szép, caezett bőrszínű sárgát gondolt.

— Más színt? — mondja az elárusító, de nagyon önértéken. — Mi az új idényre ezt a színt tartjuk, ez nagyon sikerült, mindenki ezt veszi.

Most már a vevő teljes bizonytalanságba jutott. Ő csak egy fogalmat hozott magával a cipőkről, azok értékét se bizonyítani, se megokolni nem tudja; de a rábeszélésnek sem akar csak úgy engedni. Kéri tehát, hogy mutassanak neki más mintát. A segéd erre fölmászik — nem a lajtorján, mert ez modern cipőüzletekben már nem divat, — hanem fölényének lépcsőjén egy-két fokkal és hoz még egy pár cipőt, hogy megmutassa ennek az urnak, hogy neki nincs igaza. Ez a másik pár cipő is tudniillik egészen sötét, már nem is sárga, hanem zöld, — épen nem az, amit a vásárló kívánt. Mellesleg talán megjegyzi a segéd.

— Az első mégis jobb. — A hangsúlyából kiérzik, hogy elvárja a vevőtől a hamaros behódolást.

A vevő pedig most már tükön ül. Ebben a nagy, elegáns üzletben nem szeretne tulzott figyelmet és időt igénybe venni, de a kényszernek sem akar engedni. Határozatlan emberek módjára hirtelen így szól:

— Nem, nagyon sajnálom — és föl akar állni. Am a segéd sértve érzi magát és így morfondíroz:

— Nem addig van az! Még hogy azt mondd, hogy nekünk nincs elég választékunk! Hogy mi nem tudunk téged kiszolgálni!...

Erre eirohan és annyi dobozt, annyi fajtát hord rakásra, hogy a vásárló a sok cipő közt végtére elveszti a fejét. Félíg elkábulva kiválaszt egy párat és sietve menekül. Csak az utcán tér magához. Szomorúan vallja be, hogy összedőlt egy eszménye, melyről talán napokig álmódott. Végigné az járókelő férfiakon s látja, hogy nekik meg van épen az, amit ő akart. Hogy jutottak hozzá? Miért nem sikerült neki is?

— Pechem volt, mondja végül. Am ez csak egyik fele az igazságnak. Pechje volt az elárusítóval, de mégis az övé a nagyobbik hiba, mert ügyetlen vevő volt.

Az ügyetlen vevő nagyon is ismert alakja a kis üzleti forgalomnak. Neki ezt a tanácsot adhatjuk: Tessék megtanulni a vásárlás művészetét, mielőtt gyakorolná. Érdeklődjék az iránt, amire a mindennapi életben szüksége van. Tegyen úgy, mint az asszonyok: tanulmányozza a hirdetések, a kirakatokat, az árjegyzékeket. Ez önnek nagyon hozzávalmas? Akkor tessék megházasodni s bizza a feleségére az egészet. Az majd kiismeri magát.

VALAKI ELMENT...

Valaki elment nesztelen, halkan,
Ugy távozott el zajtalanul,
Mint mikor méla, bánatos őszel
A fák levele lassan lehull.

Mesazire ment el, vissza se térhet,
Nehéz a szívem, majd megszakad.
Fájó vigasztként el-elsohajtom:
Boldog, ki nyugazik a föld alatt!

Napomnak fényét adnám caerébe
Azért az áldott gyermekhitért,
Mely a jövődöt vidoran nézve,
Engemet egy bús sirig kisért.

Azóta, mint egy ötéltő felleg,
Gyötrő kétaég ül lelkem felett.
Néma kinomra, érzem előre:
Csak a halában jó felelet.

CSÉCSI IMRÉNÉ.

A zsidó nőegylet tündérestje.

A zsidó nőegyleti bálon
Mint a rajz mutatja találón
Oly tömérdek sok volt a vendég,
Hogy annyit nem látott sosem még,
Sőt újból remélni se merne
A Fehér Kereszt bái terme.
A csillogó diszes tömegben
A táncos pár nehezen lebben;
Nehéz selyemruhák susogtak,
A briliáns butónok ragyogtak;
Volt vidámság, fény, mámor, pompa;
Ragyogó szép lányok halomba,
És táncos fiu kétszerannyi,
Csak hely nem volt egy talpalattnyi.
A táncra módot csak úgy letek,
Hogy mindenfélét kieszeltek:
Melyet itt újból felfedeztek,
Az északi sark táncról reszket,
S akiknek nem jut hely a sarkon,
Azoknak kész a táncos balkon

— A terem kellős közepében
— A leszálló repülő gépen.

Milliomos gyárosból kivándorlási ügynök.

— Az aradi szegényház lakója. — A
pusztuló Aradmegye. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 6.

Aradvármegye területéről ebben az esztendőben olyan mértékűt öltött a kivándorlás, hogy a dolgozó és épkézláb embereknek ez a tömeges kiözönlése fölkeltette a belügyminisztérium figyelmét is. Amint az *Aradi Közlöny* megírta, a minisztérium kivándorlási osztálya részletesen érdeklődött a vármegye alispánjánál az iránt, hogy mi lehet az aradi kivándorlás oka. *Dálnoki-Nagy Lajos* dr. alispán a belügyminiszternek részletes és mindenre kiterjedő jelentést tesz a kivándorlás okairól, amely egyrészt a nagyon is nagy szegénységben, munkanélküliségben található, másrészt pedig abban, hogy az aradmegyei kivándorlók jórészt meggazdagodnak Amerikában és ez a meggazdagodás, a dollárokból összegyűjtött pár ezer korona csábitja, unszolja a még itthonmaradtakat is a vagyonosodás útjára,

Annyi bizonyos, hogy nemesak az előző esztendőhöz hasonlítva, hanem általában is szokatlanul sok ezidén az aradmegyei kivándorló és a magyarországi kivándorlás élén körülbelül Aradmegye áll. A száraz statisztikai adatok épen eleget mondanak erről. Három hónap alatt — január, február és márciusban — hétszázötvennél több utlevelet állított ki az alispáni hivatal, javarészt Amerikába szólót, mert az utlevélkérdőknek csak egy csekély százaléka megy Romániába. Az utlevelekről nem vezetnek pontos és részletező statisztikát a vármegyházán és így csak hozzávetőleg állapítható meg, hogy a kivándorlók többsége a románországból kerül ki. Azután jönnek a németek és aránylag legkevesebb a magyar. A román kivándorlók csak részben mennek Amerikába, másik részük — a Hegyalja vidékéről utnak induló románok — Romániába megy szőlőmunkásnak. Késő őszi dolgoznak a romániai szőlőkben és csak télen vannak itthon. A németek majdnem kivétel nélkül Amerikába váltanak utlevelet.

A német kivándorlók különben nem vesztegetik el végleg az ország számára. Rendszerető, szorgalmas emberek, néhány év alatt össze-

szedik azokat az ezreket, amire szükségük van. A pénzzel azután hazatérnek, majd, ha megint szükségét látják a jó keresetnek, az amerikai dollárnak, akkor újból utnak indul Amerikába pár esztendőre. Az Arad környékén levő sváb községek szebb házai talán kivétel nélkül amerikai pénzből épültek. De nemcsak személyesen szállítják haza az őthalmi, ujanádi, gyoroki német gazdák az amerikai bankót. A posta is sűrűn hozza a dolláros pénzküldeményeket az itthonmaradtok számára. Azt már nem is kell külön magyarázni, hogy ezek a csábitó pénzküldemények és sorra meggazdagodások milyen vonzóerőt jelentenek azok számára, akik itthonmaradtak.

A román kivándorlók már kevésbé hűségesek a hazához. Nem elég élelmeseek, vagy nem elég szorgalmasok, de annyi bizonyos, hogy nem igen tudnak vagyont gyűjteni Amerikában. Amíg a német kivándorlók legtöbbször 2-3000 koronával jön haza, sőt van olyan őthalmi gazda, aki betonmunkás volt odakint és két esztendő alatt hatezer koronát takarított meg, addig a románok közt alig egy-kettő vagyonosodik meg, a nagy tömege a kivándorlóknak elmerül Amerika munkásrengetegében, beleőrül abba a proletáriátusba, amely ott az ígéret földjén épen olyan nyomorult, földhöz tapadt, mint itthon.

Érdekes megfigyeléseket lehet tenni, hogy a kivándorolni készülő falusi földmives milyen átalakuláson megy át, amikor a nagy utra indul. Tegnap még szűk nadrágban, boeskorban, zsiros mellényben járt a vármegyházán utlevele sorsa után tudakozódni, de amikor átveszi az utlevelet és vasutára ül, akkor már kiöltözik Amerika számára: vásári fekete ruhát vesz, aféle ringy-rongy tandler-portékát, de kabát, mellény, hosszú nadrág, szóval polgári öltözet. És a kivándorló jelölt izzadva szorong ebben a szokatlan mundaiban, rikitó nyakkendőt, keményített gallért rak magára és kacagtató formájú fekete kemény kalapot nyom a fejébe. Kész az amerikai gentleman. A világot se indulna utnak másképp, mint ilyen ruhában. Aki már kint járt Amerikában, az tudja, aki először indul utnak, annak is megmondják, hogy a paraszti gunyát, cifra tüszőt, sváb papucsot, magyar fehér gatyát kigunyolják, megnevetik, csufság tárgyává teszik az amerikai kivándorlók poklában: Ellis Islandon.

— Ugyis elég csufszágot kell elszenvetnünk — mondotta egy őthalmi gazda, aki már negyedszer indul neki a nagy utnak — amíg megtanuljuk az angol nyelvet. Minek csufoljanak még a ruhánkért is. Nehezebben is en-

gednek be, ha nem öltözünk rendesen. Különben mi csak itthon vagyunk parasztok, Amerikában nincs paraszt csak gentleman!

Lovich Gyula a nagyhalmágyi járás főszolgabírája következő érdekes megállapításokat mondta el az aradmegyei kivándorlásról, amelyhez épen a nagyhalmágyi járás községei járulnak hozzá sok utrakelő román kisgazdával, földmivessel. Kisróna, Halmágygóros és maga Nagyhalmágy község is tucatjával látja kivándorló-utnak indulni lakosait.

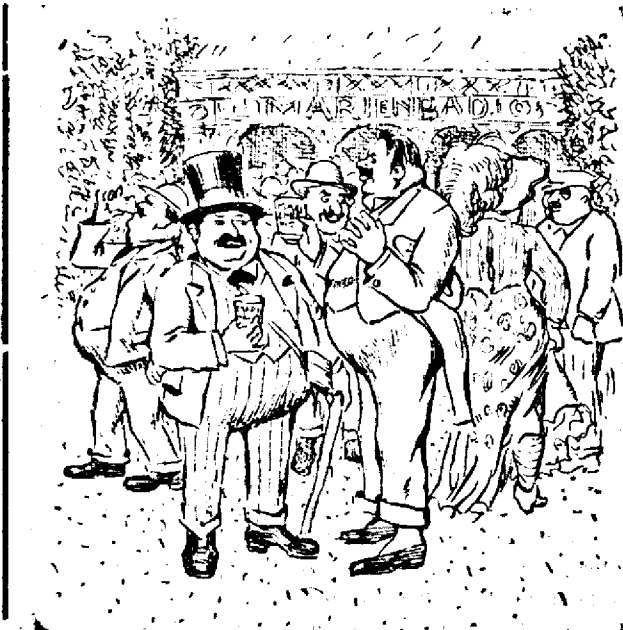
— Csakugyan feltűnően sok ezidén a kivándorló — mondotta a főszolgabíró. — Ennek talán az az oka, hogy a már Amerikában élő, ott dolgozó emberek levelei, pénzküldeményei önkéntelenül is csábitják a falubelieket kivándorlásra. Ezek a levelek, hazatérők elbeszélései mind arról szólnak, hogy Amerikában milyen nagy a munkaalkalom, mennyit lehet keresni. Ezzel a reménnyel eltelve indulnak neki az amerikai utnak minden különös biztatás nélkül is a falusiak. Persze a kivándorlási ügynökök is munkába állnak. Az olyan vidéket, ahonnan amugyis sok kivándorló indul utnak, mindig munkába veszi egy-egy ügynök.

— Itt a nagyhalmágyi járásban a múlt év végén érdekes kivándorlási ügynököt lepleztünk le, akinek esetével akkor a lapok is foglalkoztak. *Schweiger Henrik* ez az ügynök, aki érdekes multra tekinthet vissza. *Schweiger* egy milliomos bécsi szappangyárosnak a fia. Amikor örökségével Aradmegyébe került, a halmágyi erdőbirtokot vásárolta meg és nagyszabású faüzletbe fogott. *Óriási jövedelme volt*, de nem tudott annyi pénzt keresni, mint amennyit elvesztett folytonosan szerencsétlen börzei spekulációkon. Annyira elveszett mindene, hogy erdőbirtokát kénytelen volt eladni és azt egy Csáky gróf vásárolta meg. *Schweiger Henrik* azután az erdőért kapott tekintélyes összeget is elbörzézte és teljesen elszegényedve, megromosolt idegzettel telepedett meg Kishalmágyon. Visszatért apja foglalkozásához: szappant gyártott. Mellékesen azonban kivándorlási ügynök is lett és két-három éven keresztül szorgalmasan szállította a halmágyi járásból a kivándorlókat *Miszler F. brémai* kivándorlási irodájának. Egyszer

A főzőiskola bálja.

Az urilány-szakácsnék bálja,
Amelynek eddig nincsen párja,
Nem is bál volt: valódi ünnep,
Egy bál, amelyben, főznek-sütnek,
Ahol a vig tánczene mellett
Adnak aszpikot, libamellet,
Asztalon görnyed ötven torta,
Sült, pástétom, százféle forma:
És minden falatot és csöppet
A báli tündérek sütöttek.
A bálkirálynő duplán hódít,
Mert nemesak férfi-szívet bódít,
De a gyomrot is leigázza
Büvös főztjével egy csapásra.
A tápláló boldog jómódot
Nem bírták el a szeladónok
És eredményeként a bálnak:
Ma mind Marienbadba járnak.

aztán rajta vesztett és a királyhidai határrendőrség tizenkét napi elzárásra és 30 korrona pénzbüntetésre ítélte. Schweiger ezután megszökött Kishalmágyról, de a körözőlevél személyleírásából Aradon ráismerték és letartóztatták. Az izgalmak annyira megviselték az évek óta kezdődő agylágyulásban szenvedő embert, hogy letartóztatásakor kitört rajta az elmebaj. A megyei kórház elmeosztályára akarták utalni, de nem volt hely. Most — úgy tudom — az aradi szegényházban ápolják az elmebeteg embert, aki néhány esztendő előtt még hatalmas vagyon tulajdonosa volt.

— Most, hogy a kivándorlók megint sürribben jelentkeznek, ismét az a gyanu, hogy kivándorlási ügynök működik és már föl is hívtam a csendőrség figyelmét, hogy kutasson ilyen irányban.

Mindez, amit most itt elmondtunk csak a kivándorlás egyik részére: a nyilvános, a hivatalos kivándorlásra vonatkozik. Harminchárom-negyven éves meglett emberek azok, akik utlevéllel veszik kezükbe a kivándorlóbotot. A

katonaköteles korban levők a kivándorlási törvény életbeléptetése óta nem is vesződnek azzal, hogy utlevelet kérjenek. A iatalság csak azon mesterkedik, hogy utlevél nélkül jusson át a határon. És ebben olyan kitűnő gyámoltói, tanácsadói vannak, hogy legtöbbször sikerül is ez a szándék. A kivándorlási ügynökök vakmerőbbjei nem is vesződnek azzal, hogy utlevelen kivándorlókat indítsanak utnak, hanem az utlevél nélküliek kicsempészésének veszedelmes, de annál inkább jövedelmezőbb mesteriségét folytatják.

A hatóság tehetetlenül áll szemben ezekkel az üzelmekkel, amelynek eredményét szomorúan bizonyítja a sorozásokról százával távollevő és föl nem található fiatalok. A nép nem árulja el a furfangos ügynököket. Már valóságos legendákat beszélnek a kivándorlók falvaiban azokról a fogásokról, amelyekkel ezek a nyomtalanul eltűnő ügynökök dolgoznak.

— Nem is baj, hogy nem kaptam utlevelet — mondotta egy huszonnyolc esztendő legény, amikor megtudta, hogy a katonai kötelezettsége miatt nem juthat utlevélhez. — Kimegyek én Amerikába utlevél nélkül is.

Két hét múlva már Hamburgban volt és

hajóra szállt. A fiu apja a község jegyzőjének őszintén el is mondta, hogy fiát és még három községbeli fiatal legényt egy kivándorlási ügynök csempészett át a határon. Idehaza bejelentették, hogy Bécsbe mennek munkát keresni. A fővárosban azután az ügynök kiöltöztette a legényeket és beültette a bécsi személyvonat második osztályu fülkéjébe.

A határrendőrök csak a harmadik osztályu utast zaklatják, a második osztályban, jól öltözött embernek nincs velük baja — magyarázta az öreg sváb gazda a jegyzőnek. — Bécsen túl azután már nincsen szükség utlevélre.

A másik útja a kivándorló szökőútnak Románia felé vezet. Itt is csak az a törekvés, hogy átjussanak a határon. Majdnem lihetetlen történetet mesélnek erről a halmágyi járás falvaiban.

— Van egy elesapott román pópa — így beszélnek a beavatottak — aki a kivándorlási ügynök által már megoldozott faluban megjelenik. Összegyűjtik két-három és több faluból a kivándorló jelölteket. Husz-harminc fiatal ember is összeverődik. Az állítólagos román lelkész azután beszedi a járulékat: husz koronát minden legénytől. Két nappal utóbb a román határhoz vezető utak valamelyikén megjelenik egy kis csoport: két-három tucat román legény áhítatosan énekel, élükön hosszuhaju, szakállas pap bandukol, mellette a kántor — a kivándorlási ügynök — fujja a szent énekeket és két ütött-kopott templomi zászlót lenget a szél...

— Bucsutjární megyünk — mondják a határon kérdezősködő csendőröknek. — Itt mindjárt a harmadik romániai faluban van egy csodatevő szentkép...

A csendőrök bölintanak és a kis bucsujáró csoport évenként háromszor-négyszer is bántatlanul sétál át a határon. Romániából pedig már szabad az ut a tengerre és tengeren túlra.

És mindezt a furfangot, küzdelmet a törvénnyel, a törvényre ügyelő hatóságokkal, a falusi jámbor, földjükhöz rögzött embereknek fölkerekedését mégis csak a mérhetetlen nyomoruság indítja utnak. Az amerikai pénz, az amerikai élet, jó kereset hire csak az utat mutatja meg a halmágyi, kistrónai románnak, hogy hol keresse boldogulását. A kivándorlási ügynök a legtöbb esetben csak a szándékot érleli meg és módot ad az elhatározás kivitelére. Az ok, a mélyen gyökeresedő ok a nyomoruság.

Mert ma már nemcsak a városi ember panaszkodik drágaságról. Napról-napra drágul az élet faluhelyen is és a jövedelem ott sem emelkedik. Nemcsak a kivándorlók nagy száma, a jobb munkát, több keresetet és olcsóbb megélhetést keresők serege mutatja ezt a koldus szegénységet, amely Aradmegyében van, hanem a koldulási engedélyt kérők tömeges felvonulása. Amint az utleveleket, úgy a koldulási engedélyeket is tucatjával állítja ki az év eleje óta az alispáni hivatal. Tulajdonképen csak tűzkárosult, vagy teljesen munkaképtelen ember kaphat engedélyt könyöradományok gyűjtésére. De a községek, amelyeknek a községbeli szegények ellátásáról, e tartásáról gondolkodni kellene, rendszerint oly szegények, hogy maguk támogatják a község szegényeinek koldulási engedély-kérését és kieszközlük részükre az engedélyeket.

Utlevel és koldulási engedély: ez a két gyógyszer, amit nyomor és inség ellen adhat a magyar nemzet végvára: a vármegye.

Bál a telefondróton át.

A sok bál közt a legmodernebb
Mégis a posta bálja volt,
Megteltek szép lánnyal a termek,
S a sok postatiszt udvarolt,
Boldogan keringtek a párok,
A hangulat friss volt, vidám,
A jókedvnek nem volt határ ott,
Mindenkinek szolt a cigány,
Azoknak is, kik ott sem voltak,
De hivatalban robotoltak; —
Segített tudni illik a
Modern villamos technika:
A zeneszó vidáman száll ám
A telefondróton rezgő szálán
És a központban a kagylón át
Hallják a hölgyek a friss nótát,
A berregő távirógépen
Bostondallam kopog ki szépen
S a távoli zene hangjára
A táncot a központ is járja. —

Szétfosló szálak.

A mese, mit aranfonállal
Két szerető szív összehajtott,
Kényes portéka s ah, nem egyszer
Szétfosladoz idő előtt.

Miként a dércsipett virágszál
Tavasz felé a porba hull,
Nem egyszer finom, szép szövése
Ketté szakad váratlanul.

Nem kell, hogy durva kéz szakítsa,
Eleg egy szó, egy lehelet
S széthull a mese lengé szála,
Hullnak virágzó levelek,

Ki tudja, mennyi szenvedéssel
Készült az aranyos mese!

S egy perc alatt foszlányra tepte
A lány vagy tán a kedvese.

De késett kérdés, ki a bűnös
S a kölesünös vád hasztalan.
A könnytől ázott szép mesének
Örökre vége, vége van.

Feleki Sándor.

Naplótöredékek.

Irtá: Gróza Mlcy.

Vörös rózsákat szeretnék, sok-sok bársonyos szirmos, sötétén égő rózsát, amint eltakar a fehér terítőmön, végig elborít a párnáimon a tekete göndör fejemig.

Es olyan szeretném hogy hozza, akinek fehér a keze, vagy sápadt, mint elefántesont, keskeny szenvedő kéz, fájdalmas és lágy — Nem, — inkább erős és biztató, de vékony és eres. Csendes, méla barna szemeket szeretnék, lázasan égőket ha jön a mámor Simogatón szelideket ha itt a megnyugvás órája.

... És álmodni szeretnék róluk...

Róla szeretnék álmodni, a ki még nincs, de halványan tűnnék fel néha a jövőben. Vagy ráborult már a mult fátyola? Oh nem tudom, oh nem néztem meg talán, nem dobbant meg a szívem a szívem a mikor elment mellettem, nem nyujtottam ki a kezemet utána. Olyan kelene. Olyan, aki lecsókolná pilláimról az alvás csendjét és fájós, édes, gyönyörű emlékeket lopna a szemem sötét karikáiba. Eljártam talán?!... Eltűntél volna és már nem éghet lelkembe a szerelem lángja, nem zöldel a remény smaragdja.

Két zöld boggyót tüzttem a hajamba, görögösen elválasztott fürteim közé, és busan kérdeztem a tükrömtől: minek teszem ezt, kiért teszem? Kiért forró az ajkam? Kiért lángol a szemem idegesen félve?

...Talán jön! Talán elvisz bársony fekete éjszakába ringó ölen — — — és zugva, rettegve világít majd be két vörös szem a nagy homályba.

...Rózsákat szeretnék. — Illatosakat, kavargós szédületbe szeretnék ráborulni virágszirmokra és csókolni az elefántesont kéz hűvösségét. Keményre hajtott nagy főkötő alól két szem néz rám szomorú esdön. Két, virrasztástól el nem sirt könnyektől fátyolos, sötét-kékbe hajló szem. Mint két harmatos ibolya, bánatos, tiszta.

... Oh nővérem, betegápoló édes nővérem, az élet láza sokkal fájdalmasabb a szüzesség fehérségénél.

Nagy szeretések emléke sóhajt vissza a multból, hallom kopogni a piros eszím ezüst patkóját. Hová sietsz menyecske lelkem, vizes a fü, sötét az éjszaka, sáros lesz a viganód alja...?

Erős a szeretőm karja, forró a szája, harmatos fűvön cifra szür, sötét éjben világít a szeme!

Nem tudom mi fájt tegnap. Talán az élet kicsinyessége, talán az emberek fájtak nekem. Mint egy nagy csomó nehéz fehér rózsá hullottak vissza a könyvek szívemre. Most egyedül vagyok egészen, — mint levelet a fáról elsodort a szél messze, messze, — mint elhagyott sziget a tenger közepén, — vihar elvágtat mellettem, hajók elhaladnak, és állok esendben némán, egyedül.

Most más zene hangzik bennem. Akarat, élnivágyás. Várom a nyarat, a nekem fakadt nyarat, a mi az enyém bármikor legyen is, télbe, vagy őszbe. A tavasz nem kelt, az nem elégít ki engem, nekem nyár kell, izzó meleg, esupa virág. És ez mind nekem! El kell jönnie, meg kell lennie. Senki sem mulhat el anélkül, hogy ne jöjjön, ne lenne.

Megcsap az élet erjedt parfümje. Minek tűnnék el, érzések szépsége málik le, s marad a valóság a maga festelenségében.

— Oh igen idealizálni kell, hogy élni tudjunk. Tompítani, javítani, hazudni.

Semmit se gondolok, a minek értéke volna, kökemény vagyok, érzéketlen. Csendes, mozdul-

atlan vagyok mint a halál, hideg és néma mint a sírkő. Most csak élő, vándorló sirkeszertje vagyok magamnak. Egyszerre jön. Egy nap, egy óra, és úgy érezzük, hogy évek repültek el felettünk.

Miért? Miért nem tudja senki megmagyarázni, miért öregszünk oly hamar, miért tudjuk egyszerre a mit azelőtt nem tudtunk?

Most megint jó vagyok, — krisztusi jó, megbocsátó, türelmes.

Azért, mert öreg vagyok? Vagy mert gyermek vagyok? Üres vagy kifosztott? Hát ilyen a jóság? A jóság az bánat?

— Rossz akarok lenni! Örülni akarok!

Álarcos kaland.

Fegyver nélkül mit ér a harcoss,
Mit ér a bál, ha nem álarcos
Ezt vallja az aranyifjuság
És álarc alatt keres rózsát,
Vagy akármi más virágfajtát,
Mely letépésre nyujtja ajkát.
Ha a kis virág nem szabódik,
Ha álarcosbál folytatódik
Pezsgő mellett a szeparéba
És ha a kedv már pezsgős, léha,
A vér forró, a fej meg kába
A párocska az éjszakába'
(Sejthetik már a szavaimbul)
Ringó kocsiturára indul.
De jaj a kocsikázás vége,
Nem biztos mindig: jó-e, szép-e:
Az álarc alól, mit letépnek,
Oly arc mered, mely rút és vénhedt;
Ilyenkor vallomás nem suttog,
Nincs ölelő kar, csók se cuppog,
Ilyenkor szükség van a lábra ...
Miért? Itt a mellékelt ábra!

RABMADÁRHOZ.

Miről dalol a madárka
Cifra börtön-kalifkába?
Értem, értem!
Miért is kérdem?
— Messze vonja szíve vágya.

Napsütötte nagy mezőre,
Árnyékos szép zöld erdőre
Oh mint vágyol!
Dalod lángol,
Pedig vágyad milyen dőre.

Fogva tart a zsarnok ember,
Ellenében küzdened kell:
Küzdelmednek
Hangja mellett
Hogy örüljön este, reggel.

... Rabmadárka, nékem elhidd,
Mi sem önként szenvedünk itt:
Sáj, a végzet
Amit végzett,
Hogy e földre minket elhítt.

Rabok vagyunk mind a sirig:
Túlán egy jobb élet nyílik,
S föl az égre
Látunk végre, —
Szellem és fény összeillik.

Felszabadult szárnyunk lebben,
Gyászt a gyáva lát csak ebben.
Jó az óra
Távozóra:
A madár se száll el szebben.

CSÉCSI IMRÉNÉ.

A SZEMŐK JUH.

Írta: Móriéz Pál.

Kisder István juhász, a jánosréti tanyán, kellemetlen hírt újságot gazdájának, nemzetes Daróczi István mezőbíró urnak. A juhász kampósbotja végével pituszkálta a porondot. Zsíros kalapja alól sunyin pislogott.

— Nemzetes uram . . .

— Na, mid feslett?

— Hát izé! Idekin baj történt.

A nemzetes ur gyönyörű szép hajduaggastyán volt, miközben hátiparipája kantárszárát Gábor kocsisnak dobta, szemközt fordult a kocsisnak.

— Hogy értsem ezt, fiam, Pista!

— Hát izé . . . A vortályog megölte a szemők juhót. A mult héten nyuztam meg. Már szikkadt is a büre.

— Hát a vortályog ölte meg azt a szemők juhót? A vortályog?

A nemzetes ur hiába fürkészte a juhászt, nem zavarodott bele.

— Az ölte meg, a vortályog. Szegény birka megkergült.

— Pedig szüretre szántam . . . Takaros darab jószág volt.

Ez volt a bucsuztatója a ránczos nyakú szemők juhoknak. Kisder István juhászék mihamar felejtették a szemőköt. Más esetek forlódtak előtérbe. A Jánosrétről a pusztára hajtották a falkát. Sehér tanyák kéménye nem füstölgött ezen a pusztán. Az egyes kutak neve után emlegették a járásokat. Például: Bagazia-kut, Nyalakodó-kut, Samu-kut, Zajgató-kut járásai . . . Órák jártáig terjengettek ezek a járások, melyeknek a termését a nemzetes bíró ur nyolcz-tíz lovasfelügyelővel és kint a pusztán vénhedt gyalogszeres csőszökkel oltalmazgatta. De némelykor az is megtörtént, hogy a szilaj legények porig verték az öreg gyalogszeres csősz. Csupán a mezőbíró urat rettegtek. Másodjára egyik sem kívánczozott elébe. Még a zálog hagyján. Hagyján a szigorú birság is. A tömlőcben sem poshasztják örök időnkig a magyart. Hanem a nemzetes mezőbíró uram karikás ostroma! Attól már nemcsak feslett, hanem szakadt is a kerges hajdubőr. A nemzetes urat a jajgatás sem érzékenyítette el. A legátalkodottabb mezei zsvány is meglapult a nemzetes mezőbíró ur előtt, midőn karikás ostromát lekanyarította. A többi filosban csipett legényeknek meg elegendő volt Nagykovács János tömlőcztartó árva-fölgyfa-pálcája is. Ez a rögtönítélkezés nem volt felelhető.

Kávé és tea!

Kivonat Kotányi János árjegyzékéből.

Nyers kávé:

Jamaikai $\frac{1}{2}$ kg.	K 1'60
Portorico $\frac{1}{2}$ kg.	K 1'90
Cuba $\frac{1}{2}$ kg.	K 2'00
Arany jáva $\frac{1}{2}$ kg.	K 1'80

Pörkölt kávé:

Saját villanyerőre berendezett gőzkávépörköldémből.

Jó minőségű $\frac{1}{2}$ kg.	K 1'90
Finom minőségű $\frac{1}{2}$ kg.	K 2'00
Legfinomabb keverék (Cuba, Arany, Menádó, Mocca) $\frac{1}{2}$ kg.	K 2'40

Tea:

Törmelék tea $\frac{1}{2}$ kg.	K 2'50
Congó tea $\frac{1}{2}$ kg.	K 8'—
Családi keverék $\frac{1}{2}$ kg.	K 5'—
Legfinomabb Király tea $\frac{1}{2}$ kg.	K 6'—
Ceylon tea a legerősebb zamatu $\frac{1}{2}$ kg.	K 6'—
Kitűnő teasütemény-keverék $\frac{1}{2}$ kg.	K—80

Rum:

1 liter családi tearum	K 1'90
1 liter finom brazíliai rum	K 2'40
1 üveg $\frac{7}{10}$ liter finom jamaicai rum	K 3'50

A világhírű Kotányi-paprika eredeti dobozokban.

KOTÁNYI JÁNOS

— kávé és tea nagykereskedő. —

1973

Szeged, Budapest, Bécs, Berlin, Abbázia,

ARAD József főherceg-ut 3. sz. az Arad Csanádi Gazdasági takarékpénztár épületében. ❖

— Rántsd le! Csapd fel! ilyen kurta volt a nemzetes mezőbiró ur ítélete; node néhány legényével csakis így őrizhette meg a majdnem ötvézezer holdnyi határ drága termését. A filosban lappangók sohasem voltak biztosságban, mert a büszke tartású hajdudaliót gyakorta paripája nyergében lepte meg az éjszakai harmat. Majd itt, majd ott bukkant fel lüzes háti lován. Máskor könnyű kocsin hajtott a pusztát. Még alig virradt. A kocsis bóbicskolt a bakon, még az öreg ur figyelmeztette az álomszuszek kocsist:

— Hohó! Gábor fiam. Rövidebre azt a gyeplőt. Arra jobbrébb tarts. Ugy nézem, valamimémű juhnyáj legelészet amadebb.

A kocsis előtt, a hajnali szürkületben, alig vált ki a lomhán mozgolódó nyáj; de a nemzetes ur már azt is fölismerni vélte, hogy tulajdon számadója legeltet ottan.

— Hé, Gábor fiam! Bizol-e magadban? Erős-e a karod?

Gábor kocsis hetykén pederítette meg serkedő bajuszát.

— Hiszen nemzetes uram, leginyember volnék.

A puli kutya csahalására juhászember támaszkodott fel a nyáj mellől. Kampós botjára támaszkodva vizsgálta a párak között lebegő kocsit. Ásítózott a boldogtalan.

— Gábor fiam, látod-e amoda azt a juhászt?

— Látom.

— Hát azután tudnál-e vagy jó tizenkettőt hegedülni a juhászon?

Gábor legénynek dévajul villant fel a szeme.

— Hagyne! Ha a nemzetes uram parancsolja, akár huszonötöt is.

— Nono, Gábor fiam. Elég lesz abból tizenkettő is. Gábor kocsis elmosolyodott. Még mindig nem ősmerte tel a juhászt. Azonban a juhszélnél annál inkább elsabanyodott cimborájának, Kisdér Pistának a látásán. Node Kisdér Pista is inkább szeretett volna a ráctöviskes nyomáson széledezni, midőn fülébe zudult a nemzetes ur szava:

— A tatár vigyen el! Gyere már közelebb, hé Pista! Vagy talán már gazdádát sem ősmered?

Dér István juhász köszönésfélét dörögött.

— Adjon Isten . . .

— Néked is, István! Persze néked már szabad az egész világ. Néked sehosem tilalmas a határ, hiszen te a mezőbiró ur cselédje vagy? Pista fiam, a tatár vigyen el! Mondsz, hát én mit csináljak? Gazdád? A szegény mezőbiró!

— Nemzetes uram.

— Most te csak hallgass. Én tettem be a garast. Mondsz? Hogy tartunk filalmat, midőn mások azt látják, hogy még az én cselédjeim, a mezőbiró ur cselédjei is zsványkodnak?

Nemzetes uram . . .

— Fiam, ez nem becsületes eljárás. Azért most csak annyit mondok néked, selyem puha itt ez a filalmas pázsit, nosza, hasalj bele.

— Nemzetes uram . . .

— Te pedig, Gábor fiam, az imént dicsérted a karodat. Látom, hajlós finom az ostoronyeled is. Nosza, hegedülj végig [tizenkettőt István bátyádon.

Dér István juhász is, Gábor legény is ősmerték a nemzetes urat. Tudták, hiába minden szabadkozás. Bár kelletlen, Dér Pista juhász is a gyepe dobta bundáját. Gábor legény neki fohászodott ám, de verejtékezett a homloka, midőn felgondolta, hogy most micsoda jeles embert kell felpácázni. Hiszen, Dér Pistánál pontosabb ember nem került a határban. Keserveset sóhajtott a szegény Gábor. Haj, jaj, hányszor veri majd még ezt vissza Dér Pista? Azért ugy számított Gábor, ha már muszáj ütni, kiméli a juhászt. A nemzetes ur nem is állhatta szó nélkül:

— Ejnye te Gábor! — Gábornak megborsódzott a háta. Marokra szoritotta a pálcát és bár ez a hetedik ütés felért a tőbbi hattal, a nemzetes ur bizalmát eljászotta Gábor. Fiam, sohse' bosszantsd az embert . . . No te, Pista! Azért is mufasd meg Gábornak, hogy az igazi hajdu-fattyu miként forgatja a pálcát . . . Kelj fel Pista. Dülj neki Gábor.

Gábor kocsis szomorodottan hasalt a föbe. A juhász sem várta a további buzditást. Ha nem szégyenli még falán sirva fakadt volna Gábor . . . Node a nemzetes ur Gábornak sem szánt hétnél többet, szeliden figyelmeztette a mérges juhászt:

— Ejnye, Pista fiam! Te meg már tulságba is viszed. Gábor fiam, te is felkelhetsz . . . — A két magyar fogát szíva tapogatta a hátulját. Ággályosan várakoztak, mi kerekedik még ebből? A nemzetes ur nem is sokáig hallgatott. — No, ti ugyan nem vagytok kiáncsi! . . . Azt se' kérditek, miért érdemelfük mink ezt?

Dér István dacosan vetette fel a fejét.

— Nemzetes uram, többet nem tekergek a filalmasban.

— A tatár vigyen el, jól beszéltél Pista. De ez csak az egyik ok . . . Ebben a te Gábor cimborád nem volt részes. Gondolkozzál

BAKÁCS MIKSA
ANGOL NŐI DIVATTERME
ARAD, KAZINCZY-U. 12.

csak! Gábor fiam te is segíthetsz István bátyádnak . . . Mi is lehet az a másik ok?

— Nemzetes uram, magam tudásával sohase' víkkeztem.

— Gábor, Gábor! Tisztességesebb embernek gondoltalak. Hát az én szemök juhomm mit vétett nektek?

A két ember zavarodottan tekintett össze. Szinte toporogtak a nemzetes ur tekintetétől.

— Nemzetes uram . . .

— Pista fiam, nehogy megharagíts! . . . Hisz' most is ég az orczád a hazudozástól.

— Nemzetes uram . . .

— Tudok mindent. Ősmerem azt a virtályogot, amek az én szemök juhommát megölte . . . István! A te hegyes bicskád volt az a virtályog. Gábor fiam, te is hiába tagadnád, segítéttél a szemököt nyuzni. A fanyásék fia látta . . . Élt a szemök, midőn a . . . nyakán felhasítottátok a bőrt és csak azután szurtátok agyon a szegény párát. Ősmerem a számításotokat. Tik ugy gondolkoztatok, ha elsőbb felhasítottátok az eleven birka bőrét, én már nem vehetem észre a nyuzott bőrön a gyilkos szurás helyét . . . Így volt e legények?

— Nemzetes uram . . .

— Hát le is foghatnám a biretekből a szemök árát. Le is csukathatnák benőföket e kegyetlen zsványságokéért. Azonban most ez egyszer meglelésem azzal is, hogy a szemök bőrérért ti is a bőrőfőkkel fizettetek.

— Nemzetes uram . . .

— István! Te pokolra való . . . szoltál valamit?

— . . .

— Nem! Jobb is! Mert még csak annyit mondok néked Dér István, te nyalka juhász, iziben fordítsd ki ezt a nyáját és amig élsz, se felejsd, karikás ostorom is van nékem . . . Óvakodjál, nehogy valaha megcsattogtassam a hátadon. — Gábor legény is szemsütve fészkelődött a kemény ülésen . . . Bégettek a birkák. Sajnálták a kövér legelőt. Dér István juhász horgasztott fővel ballagott a nyáj után. Földön huzta a kampóját. Már virradt. Őreg Daróczi István mezőbíró ur szép magyar fejét melengetés arany sugarakkal ragyogta körül a felkelő nap.

A REGI TEMETŐBEN.

Irta: GRALLERTNÉ-MARTINI HILDA.

Oly csendes volt a régi temető
Hogy arra vitt ma félmelygő utam,
Itt-ott egy elvadult, bus rózsatő —
Megdült kövek közt egy-egy gyík suhan.
Fülepte utakon ember ritkán ha jár:
Csak lepke száll, meg zümmögő bogár.

Itt-ott egy sir: magányos, pusztá horpadt,
Benőtte dudva, rétek vadvirágja
Keresztje földreroskadtt, barna, korhadtt,
Rajta viharvert kis fekető fábla —
A duló rozsdá befutotta rég
Mély csöndes alvók elhagyott nevét . . .

Rám nehezült az elmulás hatalma
A szederindás halmok között járóan —
Mind voltatok — s most parlag föld takarva
Feküsztek busan, elfeledve, ároán . . .
Maroknyi por elhagyott hant alatt
Vágyszomjas életből csak ez maradt . . .

Ó, mért az álmok, könnyek, szenvedések . . .
Miért az élet száz bolyongó harca . . . ?
Ha nyár tüze ködpárás télbe széled . . .
S fátyol borul a legédesebb arcra . . .
Ha láng kihül . . . elvágat az idő . . .
S az élet végcélja a temető . . .

Nem, nem — a titkok titkát busan kérde
Ó, ne hagyj válasz nélkül, Istenem!
Felelj a könyes, szorongó miétre:
Czáfoly meg mosolyogva, csendesén —
Szóllaltasd meg száz hangod szent szavát:
Egy jelt mutass, mely édes enyhet ad!

Külön occasio osztály

Külön occasio osztály

LENGYEL TESTVÉREK

NŐI DIVATÜZLETE A R A D, ANDRÁSSY-TÉR 15. SZ.

Van szerencsénk a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy a

tavaszi újdonságaink megérkeztek

felhívjuk különösen szives figyelmüket tavaszi kelméink, selymeink, ruha-diszek, markisettek, delainek, kretonok, stb. divateikkek dus választékára.

Nagy raktár menyasszonyi kelengyékben és fehérneműekben.

Kérjük kirakataink szives megtekintését!

Külön occasio osztály

Külön occasio osztály

És im — a kihalt temető csendjében
Ujjongó hangot ad a meleg élet...
Fölcseng egy nőta üdén, frissen, szépen:
Kacagás, édes, életfeli ének...
S mint csengetyű zengő déli harangba
Belé-belésir apró gyerek hangja...

Csak szivod-szivod éhesen, mosolyogva
Életmohó, parányi bölcs gyerek...
A titkok titkát beh könnyen megoldja
Kapkodó, párnás, játszi kis kezéd...
S ha elég volt az édesből, a jóból:
Anyád szelid, boldog álomba csókol...

Mint virágfüzérés madonno-oltár:
Szép ifju nő indás sirdomb felett
Dudolva, hogy a gyermek szunnyadoz már
Halkabban — halkabban az éneket...
Véle dudolnak halkán mind a fák —
S egy tarka lepke száll az uton át...

Cesugárzik a tiszta légen át
Mint megdönthetetlen gyémántdom, az ég:
Hol kézben kéz, egymást ölelve szárnyal
Örök rythmusban: kezdet és a vég...
Bus könyvem lágy melodiákba széled...
S hallom örökszép himnuszodat, Élet!

A bokrosból, mely a mezőt takarja
Pozsgás piros parasztkenyecske lép:
Két gödrös, izmos, gömbölyű szép karja
Ugy csicsisgatná rivó gyermekét...
Szeme ragyog — lépése ringó táncos —
Rjka nevet — orcája napzománcos...

Ámde a kis poronty csak sir, zokog
S picinyke szája oly keresve jár:
Míg anyja künt a réten dolgozott,
Megéhezelt az istenadta csöpp bogár...

„Mindjárt adok — gyer, drága kis cselédem...”
— S megülnek egy árnyékos sir fűében. —

S míg a legáldottabb üdős csodát
Anyád keblén szomjasan fölled:
Nem sejtéd, ugy-e, kis fehér virág,
Hogy sir szomszédja bimbós életed...?
Csak szivod le-lehunyna lágy pilládat
A jót, az édest. mi belőle árad...

BETEGEK.

Irla: Hegedüs Gyula.

(A sanatórium hegyek felé néző erkélye. Tágas hely, a szélén metszett kövekkel és faragott díszítésekkel. A háttérben nagy szárnyas ajtó látszik. Az erkély szélén álló süppedős fotelekben két beteg ül. Nagy Gábor és Szabó Géza. Mindakettő fiatal és tüdővész. A sanatóriumi orvosnak az a véleménye, hogy félév alatt mind a kettőjüknek menthetetlenül végük van. A hegyek felől lágy szellő bandukol az erkélyen át a városba. Késő délután van.)

Nagy: (sajnálkozva nézi a Szabó arcán pirosuló halál-ültette virágot. Nem adok neki egy évet, mormogja magában. Aztán önmagára gondolva, jókedően.) Nagyszerű ez a vidék. Roppant gyöngye voltam, amikor idejöttem s most olyan erősnek érzem magam, hogy szinte zsákok tudnék hordani. (Egy kissé elpirul.)

Szabó: (Szánakozva végig méri. Szegény ember, hogy képzeledik, — sutfogja. Nem sokáig viszi. Aztán eszébe jut, hogy felelni is kellene neki. Kissé büszkén.) Igen, kitűnő ez a vidék. Engem meggyógyított. En már nemsokára hazamehetek... (ő is elpirul.)

(Egymásra néznek. Látják egymáson, hogy a halál nem fog sokáig várni magára. Mindenik meg van róla győződve, hogy csak a másik hal meg.)

Nagy: Ha hazamegyek, csak a szabad levegőn fogok tartózkodni. Ez a baj is csak azért vett oly mértékben erőt rajtam, mert folyton zárt helyiségben voltam. Tudja, az a dohos hivatal... (szítja a hivatalát).

FREIMANN JÓZSEF
speciális képeretező üzlete
Arad, Weitzer János utca 9. szám.
(Uj leányiskola épület.)

Szabó: Akár csak én. Először csak köhögtem, de később a mellem is fájni kezdett. Az a nyirkos hivatalszoba volt az oka. — Gondoltam, jó lesz elejét venni a bajnak; fogtam magam és idejöttem.

Nagy: En már házassági tervekkel foglalkoztam. Ki is szemeltem magamnak a leányt, akit elveszek. Hozzám adták volna. Biztosan. Elég csinos volt. Most azonban letettem a szándékomról.

Szabó: Miért?

Nagy: (fürkészve Szabó arcába tekint). Csak. Ebben a magányban egészen másképpen gondolkodom, mint benn a nagyvárosi zsiójában. Ugy rémlik, mietha a melle szűk lett volna. Az apjának asztmája van. (undorodva) Az a leány nem egészséges...

Szabó: Persze. Csak egészséges leányt szabad elvenni. Minden mellékes, mindent ellehet neki nézni, csak egészséges legyen.

Nagy: Azért megházasodom, ha elmegyek innét. (mosolyogva). Már menyasszonyom is van...

Szabó: (elsápad. Remegő hangon) Ki?

Nagy: Az még titok. Különben is, ő még nem tudja, hogy el akarom venni.

Szabó: (megkönnyebülten) És azt hiszi, hogy magához megy?

Nagy: (elgondolkozva) Hogyne. Okvetlenül. Ha kezdetben nem is szeret, az nem baj. Az majd megjön magától. (öntelten) Nekem kétezer forint évi jövedelmem van...

Szabó: (magában) Nekem ötszázal kevesebb, de én nem fogok meghalni...

(Az erkély alatt egy munkás halad el. Hatalmasan kidomborodik a mellkasa, pedig a vállán zsákokat cipel.

— Egészség... — suttogják mindketten s szeretnének a lába elé borulni).

(A leány természetes volt és piros arcú. Nem hús volt a karján, de izom. Nagy, erős idamai megfeszítették testén a vékony ruhát. Mikor belépett a két beteghez, azok sóváran fektették rá. Tett-vett valamint, aztán kiment.)

Nagy: (az ajtót nézve, melyen a leány eltávozott). Igen, megfogok házasodni. A mint innen kijutok...

Szabó: (merészen) En is.

Nagy: (szánakozva) Igen?

Szabó: (határozottan) Igen. Már tudom is, hogy kit fogok elvenni.

(Egy ideig mereven farkasszemet néznek).

Nagy: Kit?

Szabó: (habozik, hogy aztán annál erősebben mondja ki) Ezt a leányt.

Nagy: (remegő hangon). Az nem lehet.

Szabó: (ingerülten) Miért?

Nagy: Mert azt én fogom elvenni.

Szabó: Azt maga nem fogja elvenni, mert azt én fogom elvenni.

Nagy: Majd megfogja látni, ez a leány az én feleségem lesz.

Szabó: (gunyosan) A magáé? Négy szál deszka lesz a maga felesége...

Nagy: (nevet) Azt hiszi, mert maga meghal, mindenkinek meg kell halnia?...

Szabó: (dühösen) En nem fogok meghalni, hanem maga fog meghalni. Hiszen látom az arcán. Régen látom az arcán. Hát azt gondolja, hogy az a pirosság az egészségből van? (mérgesen kacagva) Az a halál névjegye, barátom... (köhög).

Nagy: (dühösen) Maga fog meghalni. Kiméletből nem mondtam eddig, de most, mert fölingerelt megmondom. Maga meg fog halni. Nemsokóra. Magának a temetésére legyen gondja s ne ábrándozzék a házasságról. (mérgesen kacag) Arra csak az egészségeseknek szabad gondolniok, barátom... (köhög).

Szabó: (fölkel). Azt a leányt én fogom elvenni, érti? És ha még tovább ingerel, megütöm.

Nagy: (hirtelen elönti az epe s megüti Szabót). Azért is én fogom elvenni!

(Szabó ráveti magát Nagyra. Dulakodnak. Nagy a körmeit vési Szabó arcába. Szabó orron üti Nagyot, akinek megered a vére, Nagynak elborul a szeme, de visszaüti. A ruhájuk már egészen véres. Lihegnek mindketten. Beszélni vagy kiabálni nem tudnak. A vér a szájukba megy; fujnak, köpnek, alig tudnak már a lábukon állni, de tovább ütik egymást. Szabó hirtelen átöleli Nagyot s beleharap az arcába. Ez volt az utolsó erőfeszítése. Mindketten ajultan rognak le a kőre.

A vér csendesesen folydogál. Az erkély széléről lecsöpög a földre fojtó nehéz vérszag terjeng a levegőben. A szellő megrészegül tőle

KLEIN TESTVÉREK

hatóságilag engedélyezett vizsgázott
villany- és vízvezeték berendezők.

KERÉKPÁR ÉS VARRÓGÉP

 NAGY JAVÍTÓ MŰHELY.

ARADON, Hunyadi-utca 1. szám.

SZABADSÁG-TÉR SAROK.

1870

TELEFON 707. SZÁM.

és-süölneni kezd. Szabó néha idegesen rángatózik. A lebukó nap utolsó sugarait veti oda az erkélyre. A vér tompa színében fáncol kergetőzik a napsugár.

A leány bejön. Mikor meglátja a két vérbefagyott férfit, megrettenve megáll. Egy ideig mereven nézi őket.

— Ha bejelentem rögtön, — suttogja — itt kell maradnom: fősikálnom a vértől az erkélyt. Majd észreveszi más is.

(Sélénken körülnez, vajon meglátta-e valaki, s leszalad a kapuba a bakájához.)

A POLTRÁS PER.

— SZEKELY TÖRTENET. —

Írta: KELEMENNÉ-ZATHURECZKY BERTA.

Háromszékmegyében, Sepsiszentgyörgyön túl, az Ott regényes völgyén, sűrűn követik egymást a festőileg elszórt községek. Ott van a balpart magaslatán a büszkén fekvő Gidófalva. Ézenfelül a hegyek alján, Fotos és Martonos.

E két falunak közös egyháza van. S a közös egyház a régmúlt időben sok viszálykodásnak, kellemetlenségnek volt a szülőanyja.

Mind a két falu külön egyházfiit választott, kik közösen végezték a funkciójukat.

A XVIII-ik század elején az egyházi tisztjét két osztályos atyafi töltötte be.

Sógorok voltak.

A fotosi egyházi — Bibó András uram — a ridegek (agglények) közé tartozott.

Kis, kúpcós emberke volt, vastag nyakkal; a sok itókától lilaszinbe hajló orral, mely terjedelménél fogva, — orrmánynak is beillett volna.

A hangja magas és éles, mint rosszul fegyelmezett bandában a klarinét.

Léc Márton — a martonosi megbizott — hosszú volt, mint a lécs és vékony, mint a cérna. Sápadt arcából a halál nézett ki. De

ha megszólalt, öblös torkából zugva, dörmögve hullámozott ki a hatalmas, mély basszus, mely elpusztulhatatlan fűdőt sejtetett.

A két férfi elválhatatlan volt. Mindig együtt ittak, mulattak a kocsmában.

Meghalt eközben Bibó Andrásnak és Lécznének egy otthon felejtett leányzó (vénlány) festőjük.

Szép örökség maradt utána.

A sógorok meg osztoztak a földeken festőeriesen. Ekkor találtak a mestergerendában egy kis pénzt is.

Még pedig: tíz darab tallért, husz darab huszast, tíz petákot, négy sustákokat, két garast és egy polturát.

Egy tallérnak az értéke két váltó forint volt. (1 korona 50 fill.) Egy huszasnak ötven váltó krajcár (50 fill.) Egy peták állott két váltó krajcárból, egy susták két garasból, egy garas három váltó krajcárból. A poltura értéke fél váltó krajcárt tett ki. (Séfillér.)

Ez a kis poltura a rokonok és jó barátok között az Éris almája lett.

Midőn a pénzt is lelkiismeretesen szétosztatták, Bibó uram a gazdátlan polt'rát szó nélkül zsebre vágta.

— Ne, te, ne! Mit csenálsz? — dörgött a Léc Márton hatalmas baszusa. — Tedd le rögtöst azt a polturát.

— Nem én! felelte flegmatikusan Bibó. — Idősebb vagyok, mint te; a polt'ra engem illet.

Léc Márton teljes felháborodással nézett hol a feleségére, hol a sógorára.

— Halljunk csudát! Még azt mondja őt illeti!... Hoci vissza azt a polt'rát, ha jó kell! Nekem gyermekeim vannak. S én a jussomat nem hagyom!

— Mán pedig a polt'ra itt marad a mándlizsebben... Er-tetted?

— Rám ne agyarkodjék az ur. Nem vagyok én a kied job-bágya. Nemes ember volt nekem minden ia-fiam! — verte a mellét Léc gazda.

— Nem kell ugy hencegni az uri falamiával, — volt a flegmatikus válasz. — Met engem sé a gója kötött. Most mán a polt'ra csak azért es itt marad...

En meg csak azért es prokurátort fogadok. Az majd kikeresi az én jussomat a fied zsebéből.

— Prokurátor csak az fogadjon, akinek pénze legyen. — Volt

GUTTMANN ÉS BERGER

— uri divat különlegességi üzlete —

Arad, Andrassy-tér 21. sz.

285. Városi és megyei telefon 285.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát a legszebb és legdivatosabb kalapok, ingek, gallérok és kézelők, legdivatosabb nyakkendők, zsebkendők, keztyük, harisnyák esőernyők, sétabotok, sportsapkák és minden e szakmába vágó cikkekből

Ujdonságok naponta érkeznek.

Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközöltetnek.

Szíves pártfogásukat kéri

2025

Guttman és Berger.

Olmützer Károly

épület- és butor-asztalos műhelye

Arad, Deák Ferenc-u. 33. sz.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát, ugymint épület-, butor-, portálé- és irodai berendezéseket, ugyszintén faredőny készítését legszebb kivitelben a legjutányosabb árban. :: Szíves pártfogást kérve, maradtam kiváló tisztelettel :: :: :: :: :: ::

Olmützer Károly

2017

épület- és butor-asztalos

Arad, Deák Ferenc-u. 33. sz.

a faghegyről oda vetett válasz. En meg birom. Fizetek neki, mint a köles. Mit van miből. Nem vagyok holmi jött-ment a faluban!

— En talán az vagyok?! — ordított Lécz Márton.

— Te mondád! — feleli a kövér emberke.

Erre Lécz dühtől tajtékozva ment neki a csufalódónak. Csontos kezeivel torkon ragadta. Elkezdte rázni.

Bibó Andrásnak szederjes lett az arca. Kidióztak a szemei.

Most már Lécz Martonné is meghuzta a vészharangot és visított, mint egy malac.

Perc alatt összefutottak a szomszédok és kimentették Bibót a gyöngéd rokon kezei közül.

E naptól fogva gyűlölték egymást. Ha találkoztak perrel kezdték és ütleggel fejezték be a dolgot.

A két falusi biró sehogy sem tudott igazságot fenni közöttük. Nyakig voltak a sok panasszal és elhatározták, hogy kibékítik őket.

Egy szép, verőfényes délután elszalasztották a kisbirót az egyházi után és odarendelték őket a martonosi község házához.

A két ellenfél összetalálkozott a biró portája előtt. Egy ideig farkasszemét néztek egymással.

Mit keresel a biró uram tisztességes portáján, te gömböc? — törte meg a csendet Lécz Márton.

— Téged bizonyára nem — felelte Bibó.

Ezalatt megállt a kis kapu között és huzta, vastag lábait neki-feszítette a kapufélfának.

— Féltre az utamból! — dörögte Márton gazda.

— Ide bé nem mész, te nyakig láb! — felelte Bibó.

— Nem-e? Majd meglátjuk.

Ezzel átakarta vetni magát a kerítésen.

Bibó András kaszát vetett, és a hosszú ember végigvágódott a poros uton.

Az ingyen-publikum között kitört az általános kacaj.

Márton kéült-zöldült dühében.

— Kif vágál földhöz, te kutya? — ordította vérben forgó szemekkel.

— Kif? Hát téged.

— Toróbdáld meg még egyszer, ha listened van!

Ezzel a két halálos ellenség összekapaszkodott. Csináltak olyan perpatvart, hogy odacsődült az egész falu népe.

A két falusi biró, minden tekintélyét latba vetette, fogta, csiftotta a maga emberét. Nem használt semmit.

A kis biró — a falu ereje — öltre kapta Bibó uramat és ditte befelé, a faluházába.

Ez a legmagasabb c-ből fisztulázott rugkapálás közben.

— Szánkáltasson meg nevednapján a brassai hóhér, te haramia... Te zsvány!

Lécz utána szaladt.

— En nem loptam. Velem semmi köze a hóhérnak... Térj Istenhez s add vissza a polt'ramat.

— Nem én, amig élek!

— Nem-e? No hát, tartsd meg kapupénznek szent Péter számára. Az Isten segítsen oda mentől elébb!

Bibó uram felelni akart, de a hang bennakadt a torkában. Nyakán kidagadtak az erek. Rövid karjaival a levegőben markolásza, mint egy tehetetlen zsák, vágódott végig a padlón.

Óriási sivalkodás támadt. Fölemelték, rázták, dézsával merték rá a vizet... Nem tért magához.

Lécz Márton egyideig tréfára vette a dolgot. De látva azt, hogy a viztől mindig irtózó atyafi hogyan furi az öntözést, halotti szint váltott az ő arca is.

Selesége ijjgatva borult a bátyja élettelen tetemére.

Márton csak nézte-nézte egykori jóbarátjának elváltozott, megnyult arcát... És a torkát úgy fojtogatta valami... A szemeivel sem tudott tisztába jönni. Mintha porral lenne telehintve...

A füle is zugott.

— Szegény, szegény András, mért kellett neked meghalni! — suffogták az emberek.

A pap intézkedett, hogy a közös templomban állítsák föl a ravatalt.

Bibó Andrásnak a tetemét bevitték ideiglenesen, a legnagyobb ellensége házához.

Lécz Márton úgy járt-kelt az udvarán, mint egy árnyék.

Későre járt az idő. Az öreg kotlós a sötény főében huzódott meg.

A házőrző szomoruan kezdett vonítani. Gazdája elkeseredésében nagyot rugott az oldalán. A kutya fájdalmas vakkantással ment neki a kotlósnak. Ez kodácsolni kezdett. Szárnyaikat lengetve menekültek a sipagó csibék.

MASZNI JÁNOS

műépítész, építészeti irodája
Arad, Szent István-utca 7. saját ház.

Elfogad az építészet terén előforduló mindennemű

irodai és kiviteli munkálatokat

Tervezéseket a legmodernebb stílusban, valamint költség-számításokat kívánatra készítek.

Az építészet terén bármilyen szak-szerű felvilágosítással készséggel szolgállok.

A n. é. közönség b. pártfogását kérem

2069

Teljes tisztelettel

MASZNI JÁNOS,
építész.

A nagy zajra kinézett a kisirt szemű háziasszony.

— Jöjjön bé ked, Márton, — mondá csendesen. — Ne álljon ott, mint egy égi meszelő... Vinni akarják szegényt...

Márton gazda gépiesen engedelmeskedett. Segített ő is a halott-
vívésben.

Felhőtlen éj boltozódott a csöndes mező felett. Csak néha-néha
surrant el a sötétben valami árnyék. A cikázó bőregerek árnyéka.
Feljött a hold és haloány világot árasztott a szomorú menetre.

A templomhoz érve ráhelyezték a halottat az ideiglenes rava-
falra. Meggyújtottak pár viaszgyertyát, és ezután szétoszlóban vol-
tak az emberek.

Csak Márton állt mereven a ravafal mellett.

Hívták őt is. Nem figyelt rájuk.

Révedező szeme végigfutott a távozókon. S midőn egyedül
maradt, halálosan sápad aggodalommal nézte az előtte lévő ravafalt.
Félt attól a merev, csöndes embertől. Félt. Szeretett volna el-
rútni, elmenekülni, de lába oda volt gyökerezve a földhöz.

Nem bírt megmozdulni.

Végre két könnyesepp dagasztá pilláit, s perdült az arcára.

Erre megkönnyebbült. Elkezdett beszélni a halotthoz:

— Látod, látod, miért vetted el azt a polturát?... Most nem
kellene itt feküdnöd; hanem vigan ülhetnél az Están-bá karcosa
mellett... Emlékszel-e? Mint hajdanában!... Harag nélkül, halál
nélkül!... Hej, András, András! Ha most feltámadnál, még azt a
polturát is neked adnám örömben, amit igazságtalanul hará-
csoltál el előlem!

Márton előtt egyszerre úgy rémlett, mintha kívülről hangokat
és lödöbögést hallana.

Görcsösen kapaszkodott bele egy pad lámlájába, és egész teste
reszketett az izgalomtól.

— Hej!... Cifra, Bokrétás! Ide jertek az áldóját!... — kiál-
totta egy érces hang. — Itt, a templomban megosztozkodhatunk.

— Mit csináljunk a lovakkal? — kérdi egy borizú hang.

— Hozzátok be azokat is.

Ebben az időben Rikában — e roppant erdőségben — tanyá-
zott egy országosan rettegett rablócsapat, melynek vezérei Nyiczuj,
Borsos, Cifra és Bokrétás voltak.

E banda évtizedeken át rettegesben tartotta a vidéket. A
falukba bementek fényes nappal. Ott dorbézoltak. A népre élelmi

adót vetettek. Mindezt nyíltan, anélkül, hogy valaki bántani merté
volna őket.

E félelmes haramiák elkalandoztak némelykor más megyékbe is.
Lécz Márton majd halálra vált rémületében.

— Hisz ez a Nyiczuj bandája! sugta maga elé.

Szeme, mint két riadt bogár, ugrált ide-oda, rejtekhelyet ke-
resve a homályos templomban.

Meglátta a nyitva felejtett kriptá ajtót. Egy ugrással ott fermett.

Eppen jókor. Bozontos alakok jöttek be a templomba, nagy
csomagokat cipeltek magukkal.

A ravafaltól megijedve, visszahőköltek.

— Jaj, itt az ördög lakik! — kiáltott fel egy babonás zsidány.

Nyiczuj jót huzott szeges buzogányával a hátára.

— Nem látod, te nyúl, hogy csak egy halott van itt? Az
pedig csendes ember.

Ezzel leült a katedra elé. Cifra és Bokrétás, fegyvereiket le-
rakva, szintén helyet foglaltak.

Ezalatt a haramiák hozták egymásután a sok rablott kincset.

Ekköves fegyvereket, nyereg és lótarakókat. Gyönyörű boglá-
rokat, gyémántos forgókat. Nehéz, pántos, vasas ládák fenekéről,
ruhadarabokat szedték elő.

A három vezér elégedetten nézte.

— Ezt jól csináltuk! — kacagott fel Cifra. Sebusi Akadás
uram öröndeni fog az üres pincéjének.

— Majd beáll ő is rablónak! — hahotázik Bokrétás, maga
mellé téve kucsmáját, melyről soha sem hiányzott a bokréta.

— Fogjunk az osztozáshoz! — morgott az öreg vezér.

Míg a vezérek szemlét tartottak a drágaságok fölött, a hara-
miák letelepedtek a földre és kedélyesen falatozni kezdtek.

A vezérek megegyeztek hamarosan. Csak egy kard volt még
hátra. Nemes, damaskusi acél. Rubinrózsák voltak a markolatán;
vérrózsák a pengéjén.

Ez értékes fegyvert mind a három magának vindikálta. Össze-
veszték csunyán fölötte. Villogtak a szemek. Sorogtak a buzogá-
nyok. Egy perc és agyonverik egymást.

— Megálljatok! — kiáltott fel stentori hangon Nyiczuj. —
Azé legyen a fegyver, aki legbátrabb hármunk között.

— Helyes!

Kell Manó cég

Ajánlja nyári divat újdonságait
madeira és Linon himzések, alan-
cone és Malin betétek. Csipke-
gallérok minden alakban. :: ::

1868

Harisnya és keztyü különlegességek.

— Fiam Cifra, te kiabálsz a legtöbbet; vedd e kardot és mártsd a halott szívébe.

Cifra elsápadt.

— Előt megölök százat is, de a halotthoz nem nyulok. — Mondá hátráló.

— Nem akarok egy kísértetet venni a nyakamba! — folytatta Bokrétás.

Nyiczuj föllált, megpengette a kard élét. Odament a ravatalhoz. Felhuzta a kardot.

Es ekkor, behunyt szemekkel, merev vonásokkal, föllált a sárga halott.

— Ne bántsátok a halottakat!

A haramiák egymást faszitva, tiporva rohantak az ajtó felé.

— Hát ez az a híres bátorság? — ordította Nyiczuj. —

Jertek vissza azonnal.

Az ő kezében is reszketett a kard, midőn újból fölhuzta.

— Keljetek föl holtak! — sivitott beretvaélesen a Bibó hangja.

— Hány ezeren, uram?! — dörgött elő a kriptából egy hatalmas orkán.

Erre már Nyiczuj is szaladni kezdett. Sőt, erős öklével helyet csinálva, ő ment legelő.

Lécz Márton vigyázva bujt elő a kriptából.

A tetszhalott Bibó András ugyanekkor mászott le a ravatalról.

— Csakhogy élsz, derága kamám! — ujjongott Márton gazda.

A két egykori jó barát egymást átölelve, valóságos diadalmas haditáncot járt a sok fölhalmozott drágaság között.

— Te, Márton, egyet mondok, kettő lesz belőle. Ezt a sok kéneset az Uristen es nekünk szánta. Ne hagyjuk itt!

— En es ammondó vagyok! — örvendezett Lécz. — Osztozkodjunk meg rajta hamarosan.

Ezalatt, magához tért Nyiczuj is a nagy ijedtség után és gondolkodni kezdett.

— Hej, Bokrétás! — mondá a fársának — eredj vissza a templomba. Nézd meg, mi van ott? Csaknem hagyjuk elveszni azt a főmérdek kincset!

A fiatal haramiavezér szép csöndesen utnak indult.

A templomból iszonyu hangzavar hangzott feléje. Lábdobogás, sarkantyupengés, széktologatás. Hol visítottak, hol pedig ordítottak a rossz szellemek. Néha-néha kacagtak, hogy irtózás volt hallani.

— Add vissza a poltrámat! — menydörögte ezer torok.

— Nem adom!... Csak azért se' adom... visították az elkárhozott lelkek.

A rablónak égnek meredt minden hajaszála a borzalomtól.

Végre összeszedte magát és vigyázva dugta be fejét az eltört ablakon.

Egyszerre egy kéz (a rabló szerint; ezer) kikapta fejéből a süveget és odavágta az asztalra:

— Nesze!... Ez csak megér egy poltráf...

Bokrétás esze nélkül szaladt vissza a fársaihoz.

Borzalmas dolgokat mesélt: Elkárhozott lelkekről, kik ordítanak és veszekednek a templomban. Még szerencse, hogy csak a süveget kapták el a feje helyett...

A környék ez időtől fogva megtisztult a haramiáktól.

Bibó András és Lécz Márton pedig újból csodálatos egyetértésben iszogattak és dalolgattak a korcsmákban.

A FALUSI PAP

Irtá: Csakma Ferenc
református lelkész.

Hogy átoátoznak, Istenem, azok a nagyenyedi Magyar-utcán sétálgató, s a régi városház nagytermében fracia négyest rendező, soupé-csárdást táncoló gigerli theológusok, mihelyt falusi papok lesznek! Reájuk sem ismernének az enyedi szépségek, ha meglátnak Zilahon, Sepsiszentgyörgyön, Marosvásárhelyt, Deésen, Szászrégenben, heti-vasár alkalmával. Az egykori dalárda-vezető, önképzőköri elnök, diszszavaló, primtenor, és second-bassus, a mindig virágos kedvő szenior, és rozás kabátu kontra, a fillérestélyek rendezésében fáradhatatlan tékarius, a rector-profesor fiának kosztos tanítója: egytől-egyig úgy besavanyodnak röbia idő alatt, mintha soha sem lettek volna városiak. Be bizony, s felveszik azt a karakterisztikus falusi jelleget, mely ha nem is járnak uniformisban, egészen megkülönbözteti őket más halandó embertől.

Avagy, ki nem ismeri fel a heti-vasáron gabonát áruló publikum

Városi és megyei telefon 649.

Városi és megyei telefon 649.

Szőlőkötöző fonal

szőlővenyige és karikás kötéséhez

Zsákok. Vizmentes ponyvák.

Saját gyártásu gazdasági kötéláruk:

Hajó és tutajkötelek.

Ruhaszárító kötelek fehér kenderből is.

Mindennemű zsinetek.

Színes seprűvarró zsinet.

Kerti zsinórok.

Roletta zsinórok.

Kender és jutahevederek (gurtnik.)

Felvonó hevederek.

Vitorlavászon vedrek.

Halász hálók.

Piaci hálótáskák.

Tornaeszközök.

Tennishálók.

Amerikai manila kévekötő-fonal

Kapható az

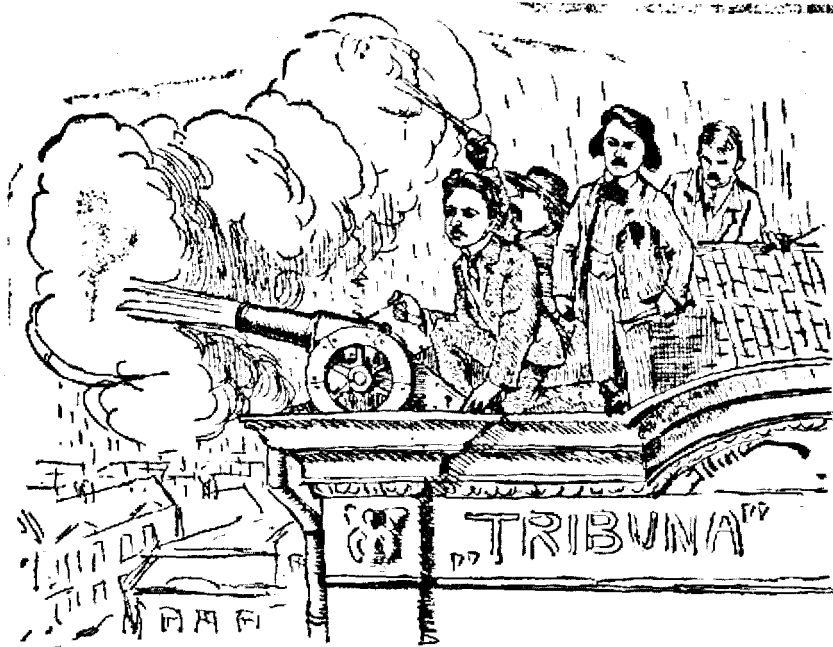
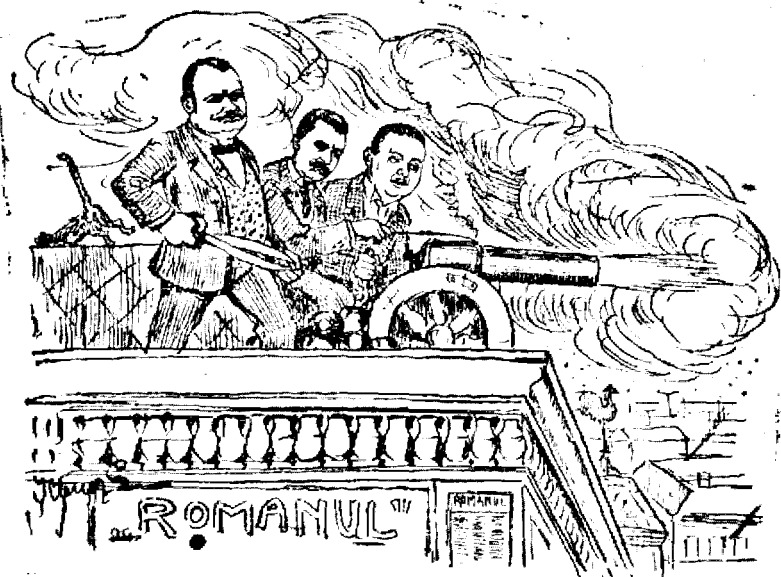
Erdélyi és Bácskai Iparáru raktár Reich B. Karoly Fia és Társa

cégnél Andrassy-tér 8. Verbos-ház.

Elvállaljuk a köteles szakmába vágó minden kötelnemű készítését, melyeket saját műhelyünkben a legjobb bácskai fonalból készítünk el.

Elvállaljuk kerti sátrak szállítását csikós és sima nyers vagy vízhatlan ponyva szövetekből készítve. A legjobb kivitelt ért felelünk.

Két szomszédvár.

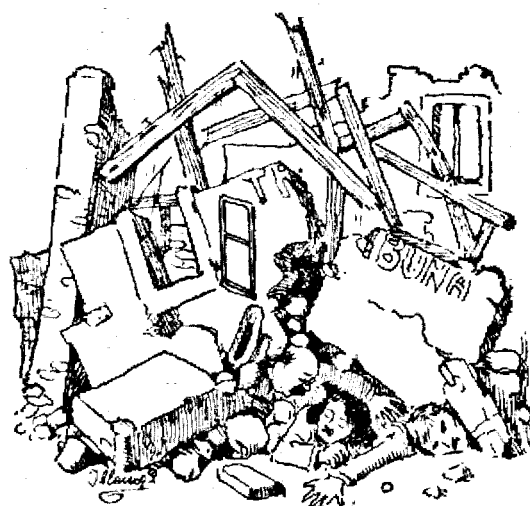

Az egyik ünnepi lapról
A másik ünnepi számgig
Az újság-időszámítás
Egy-egy lelett korszakot számít.

Emlékbe idézi azoknak
Kik a feledésbe vétik:
Szent karácsonytól mi történt
Feltámadó húsvétig.

Azóta esett a pörpatcar
A hosszú, a sáros, a csúnya,
Min kiállt halálra csülökre
A ROMANUL meg a TRIBUNA.

Leírám... de ünnepi számunk
Száz oldalán se fér el

Mint vívott egy tucat kobumán
Pop Csicsó Boku Szerévrrel.

Gyilkos ollósattogatásra
Elborzadt a nap, meg a hold is
Mig végül az irtó harcban
Győző lett Vaszile Goldis.

A bombák bombákra hulltak
És egymást a tollhegyek szeltek,
Aztán az elaggott Tribuna
Kiadta nyugomatott lelkét.

S a Romanul ellen hördülve
Ez átokkal ére véget:
„Neked is lesz konkurrencsed,
CRAS TIBI, — az majd megesz téged!

Az aradi pilótaiskola.

Írta: ifj. Teleki Tibor gróf.

Budapest, április 3.

Örömmel teszek eleget megtisztelő felszólításoknak és városukban létesítendő pilótaiskolámmal kapcsolatban egy rövidke cikk keretében egy és más apróságot mondok el, mely Aradváros közönségét is közelről érdekli.

Hallottam egypárszor azt a lapidáris kijelentést emlegetni, hogy „Magyarországon nem érdeklődnek az aviatika iránt”. Vagy pedig ezt a bornírtást: „Hja, külföldön könnyű az aviatikának fejlődni, ott a publikum, tekintet nélkül a társadalmi osztályra, intenzíven foglalkozik a géprepülés minden mozzanatával...” Legyen szabad nekem e kijelentésekkel e helyen foglalkoznom

Miután hosszasán tartózkodtam a külföldön, épen ott, melyre a fentebbi kijelentések vonatkoznak és alaposan tanulmányoztam nemcsak az aviatikát, de főleg ennek fejlődését s e fejlődés okait, kijelentem, hogy az idézettek — kompetens személyek előtt — komikusan hangzanak! Téves az a hiedelem, mintha Francia-, vagy Németországban kezdettől fogva lelkesedtek volna az aviatikáért. Korántsem. A nagy tömeg, mint minden új dologtól, ettől is irtóztott s benne nem a legmodernebb kor zseniális bevezetőjét látta, hanem egy emberirtó szörnyeteg, mely emellett még nagy pénzaldozatokat is követel. De az automobilizmus fejlődését sem tudta a merev konzervativizmus megakadályozni, bármily intézkedéseket is tett fejlődésének megakadályozására.

Hiábavalónak bizonyult azon rendlet, mely szerint minden automobil előtt hangos csengettyűszóval egy embernek kellett szaladnia, figyelmeztetendő az embereket: vigyázzatok, menjetek félre a gyilkos, ördögös masina útjából... Minél szigorúbb rendszabályokat hoztak ellene, annál rohamosabban terjedt, s ma, rövid két évtized leforgása után, — isten tudja hány százezer gépkocsi zakatol a földkerekség minden zugában...

Épen így van ez az aviatikánál is! A fejlődés kezdetén, 2—3 évvel ezelőtt, a műveltek nevezett Franciaországban is, igen elfogult volt az aviatikával szemben a nagyközönség s tavaly, a Circuit de l'Europeán startjánál, négy százezer ember jelent meg, egy oly fenséges tömeg, mit semmi más sem tud manapság összegyűjteni, csak az aviatika! Mi, magyarok minden modern dologban kissé hátramaradunk a külföldtől s ennek tulajdonítható, hogy mi csak ma tartunk ott, hol a franciák két évvel ezelőtt: a nagy tömeg nálunk még mindig emberirtó szörnyetegnek tekint minden aeroplánt. Pedig minden, csak nem az! Semmivel sem veszélyesebb mint például az automobil...

Ezek után érthetővé válik a fentebb idézett kijelentések naivsága. Minden kultúremberben, s így bennünk — magyarokban is — meg van a készség a szép és nemes felsegélyezésére iránt. S ha mégis hátrább állunk az aviatikában, mint a külföld, ezt azzal magyarázhatjuk, hogy eddig jóformán még semmi sem volt, ami e készséget szándékká és akarattá növelje! A külföldi példák hatását pedig lerombolta a távolság... S, ha talán eddig nem is érdeklődtünk

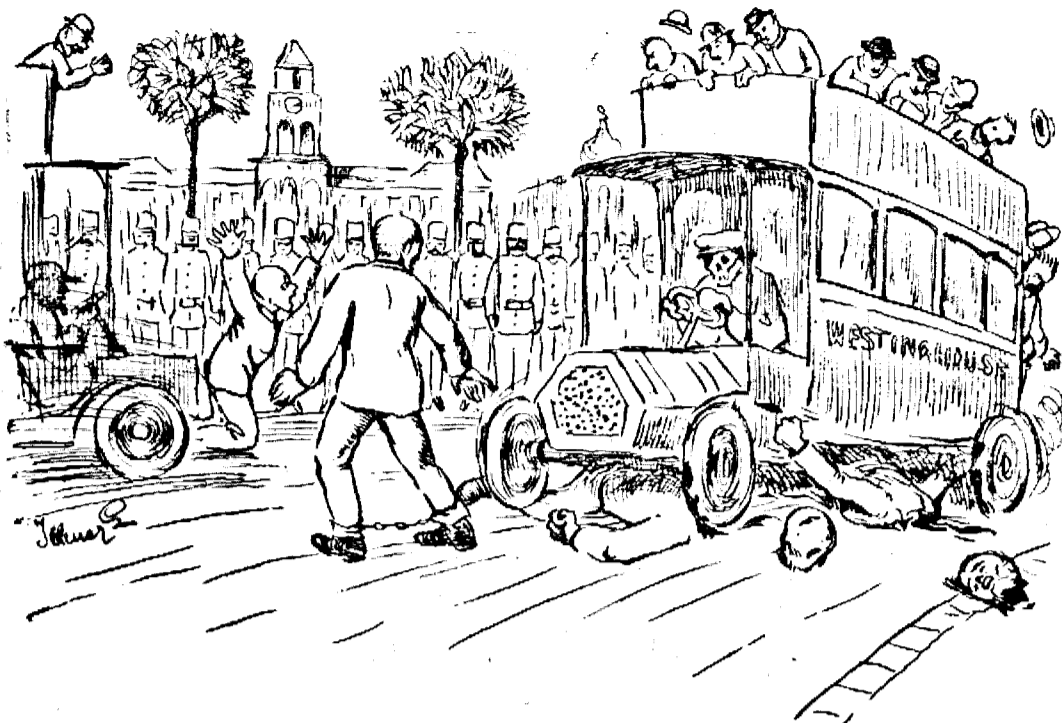
kellőleg az aviatika, ezen izig-végig modern intézmény iránt, ennek is meg van a logikus magyarázata, hisz nem volt ami felkeltse érdeklődésünket s nem volt, hogy mi után érdeklődjünk! Mert az tény, hogy a hatás mindig nagyobb, ha az közvetlen ér bennünket, mintha közvetve

Ennek alapján én előre tudom, hogyha most akad is egy-két ember, ki rosszalólag csóválja a fejét a szerintük horribilisnek tartott segélykérésem hallatára, rövid idő múlva, ha egy-két repülőversenyt végigéveznek, az aviatika leglelkesebb harcosaivá szegődnek! Így volt ez mindenütt...

S, ha át és átgondolom azon valóban óriási előnyöket, mit e pilótaiskola fog Aradvárosának nyújtani, ha átgondolom azt az állandónak mondható idegenforgalmat, melyért minden város töri magát s mit e vállalkozás fog a városnak biztosítani s ha tekintetbe veszem azt, hogy e pilótaiskolával kapcsolatban egy teljesen új ipar fog keletkezni, kétség fog el az iránt, vajjon lehetséges-e az, hogy a legkonzervatívabb gondolkodású ember is e szép és fenséges ügy ellenségévé legyen?... Nem lehetem!

No, de majd meglátjuk, csak pár nap választ el a közgyűléstől s ott el fog válni: megérett-e Aradváros egy pilótaiskolára, a legmodernebb intézményre, avagy sem.... Szerény véleményem az előbbi állítás mellett tör pácát.

Ha Aradon kivégzés lesz.

Az olvasók közül bizonyára nem mindenki ismeri a munkácsi halálos ítéletről szóló történetet. Az eset a középkorból való még, amikor a tolvajokat is halálra ítélték, különösen, ha az jött-ment volt. Munkácson is fogtak egy ilyen idegen gézenguzt, aki a város főtisztviselőinek libáit nem átalotta ellopni. A tanácsbírák elé állítják, a mely kimondta: „A tolvaj halálra ítéltetik és felkötendő.”

Mikor azonban a halálos ítélet végrehajtására került a sor, kiderült, hogy baj van: nincs hóhér.

— Nem baj. Izenetet kell küldeni a kassai hóhérnak, hogy jöjjön ide akasztani. A mibe kerül, megfizetjük.

A kassai hóhér visszaüzent:

— Száz forintért meg az utiköltségért eljövök, alább egy garassal se.

A tanácsbírák megrökönyödtek. Száz forint?

Nem elég, hogy a csavargó megkárosította a város polgárait, még ilyen nagy pénzt költsenek rá?

Hosszas gondolkodás után végre az egyik fag rájött:

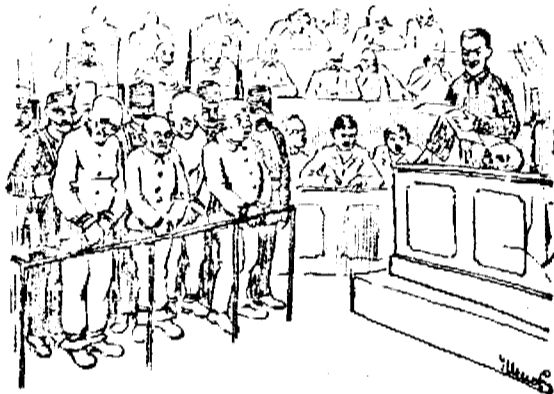
— Tudják mit uraim: száz forint az sok. Adjunk inkább ötven forintot a halálra ítéltnek, s menjen ő maga, akasztassa fel magát. Es úgy is tettek.

Ez az eset azért applikálódott, — hogy Aradon már nem jönnének hasonló esetben zavarba. Hóhér ugyan nincs itt, de itt van a kor egyik legideálisabb kivégzőeszköze: az autobusz. A kivégzés szertartásai annyiban módosulnak, hogy

a királyi ügyész nem mondja: „Hóhér, teljesítse kötelességét,” — hanem így szól az elítélthez:

— Menjen a fölé másikk oldalára.

Es néhány perc múlva végiggurul rajta a földi igazságszolgáltatás.

Szendrey panaszkodik.

— „Elmegyek, ha új színházat nem építenek.” —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 6.

Nemsokára véget ér a színiszezon, megnyitják majd a Nyári színház kapuit, de egészen biztos már, hogy nem teljedik be a közönség és a színidirektor az a közös óhaja, hogy a téli színházat végre valahára egészen bezárják, legalább is mint színházat.

Játszani fognak továbbra is a téli színházban, mert nincs új, mert a város nem épített. Játszani fognak abban a színházban, amelyet átkoznak a színészek, amelyet a közönség sem látogat szívesen, mely szűk, rosszul épített léghuzamos, tűzveszélyes. A mai színház hibáit és rossztulajdonságait felsorolni kevés volna két-három nyomtatott oldal, de a közönség amúgy is kitűnően ismeri őket: a színháznak többek között szűk és impraktikus a kijárata, nincs ruhatára s ez a hiány az előadások végével mindig tolongást idéz elő, kevés az öltöző, nincs diszletraktár, a kelléktár is szűk és így tovább.

Nemrégiben egy berlini cég ajánlatot nyújtott be a városhoz a színház felépítésére vonatkozólag. Ahogy a terveket a cég megbi-

zottsja vázolta, minden kifogástalan, sőt kitűnő lett volna s a színház körüliek túlzott lelkesedésükbe már látni vélték az új, modern, nagyszerű színházat a Szabadságtéren. Olyan színházat, melyben a kényelem párosult volna a célszerűséggel, s amely arányainál fogva a közönségnek több helyet, a direktornak pedig nagyobb jövedelmet biztosított volna.

De ez „gyönyörnek sok lett volna”, szerencsétlenségünkre csakhamar jött a kiábrándulás s kiderült, hogy azok a tervek, melyeket a berlini cég bemutatott, legfeljebb Potemkin városában volnának megfelelőek s az azok alapján épült színház maximum egy évtizedig teljesítette volna hivatalát.

Ismételjük, ez szerencsétlenségünkre történt, szerencsétlenségére a színidirektornak épügy, mint a közönségnek. Ugyanis így az építkezés ismét elhúzódott, még pedig bizonytalan időre. Hogy az az időpont, amikor a színházat építeni kezdik, mennyire bizonytalan, az mutatja, hogy egyelőre még a félig kész kulturpalota továbbépítésére sincsen pénz. Ilyen körülmények között mi sem eshetik meg könnyebben, mint az, hogy Aradon 10 év múlva is a régi színházban fognak játszani, holott Szegeden, Temesvárott, Nagyváradon, Kolozsvárt, Pozsonyban, Debrecenben, sőt még a kisebb városokban is (Esztergom, Nyiregyháza stb.) modern, új színház áll egyforma

kényelmére, a közönségnek, színészeknek és direktornak.

Kérdést intéztünk ma Szendrey Mihály igazgatóhoz, hogy mit szándékozik tenni az esetben, ha szerződése lejártával, két év múlva, még mindig nem fog új színház rendelkezésére állni? Szendrey kérdésünkre a következőket mondotta:

— Ha az új színház még akkor sem lesz kész, akkor — bármennyire is sajnálom — kénytelen lennék összeszedni a sátorfúmat és más állomás után nézni. Ebben a színházban lehetlenség tovább kibírni. A közönség a léghuzamtól feldagadt arccal távozik onnan naponként, már pedig ez a publikum, amely művészi célokra s így színházra is, annyit áldoz, megérdemelne egy rendes színházat, ahol kényelemben hallgathatja végig az előadásokat.

— Betegek lesznek a színészeim is, mert a színpad, ha ez egyáltalán lehetséges, még veszedelmesebb hely, még jobban tele van huzattal, mint a nézőtér. Ezt nem kell sokat bizonyitanom, hisz legutóbb is az ujságírók koncertjén, Rasskó Géza, aki fél óráig várakozott a színpadon, mikorára rákerült a sor, berekedt, meghűlt s másnap lázasan, influenzásan utazott haza Budapestre. A téli szezonban gyakran 5—6 elsőrangú tagom beteg s ennek csak a színpad az oka.

— Nincsenek öltözők, nincs ruhatár. Gyakran a szememre vetették a darabok kiállítását. Nos hát, én szívesen állítanám ki pazar pompával még a régi darabokat is, de lehetetlen, mert nincs diszletraktár. Ha öt-hatezer korona költséggel egy-egy új diszletet készítenek, az pár nap alatt tönkremegy, mert reggelenként stráfkocsikon kell a kulisszákat néhány kilométernyire el-, este pedig visszaszállítani. Így történt a Leányvásár diszleteivel is. A kulisszák elvégre nincsenek vasból, egy-egy ilyen szállítás alkalmával mindig letörök belőlük valami.

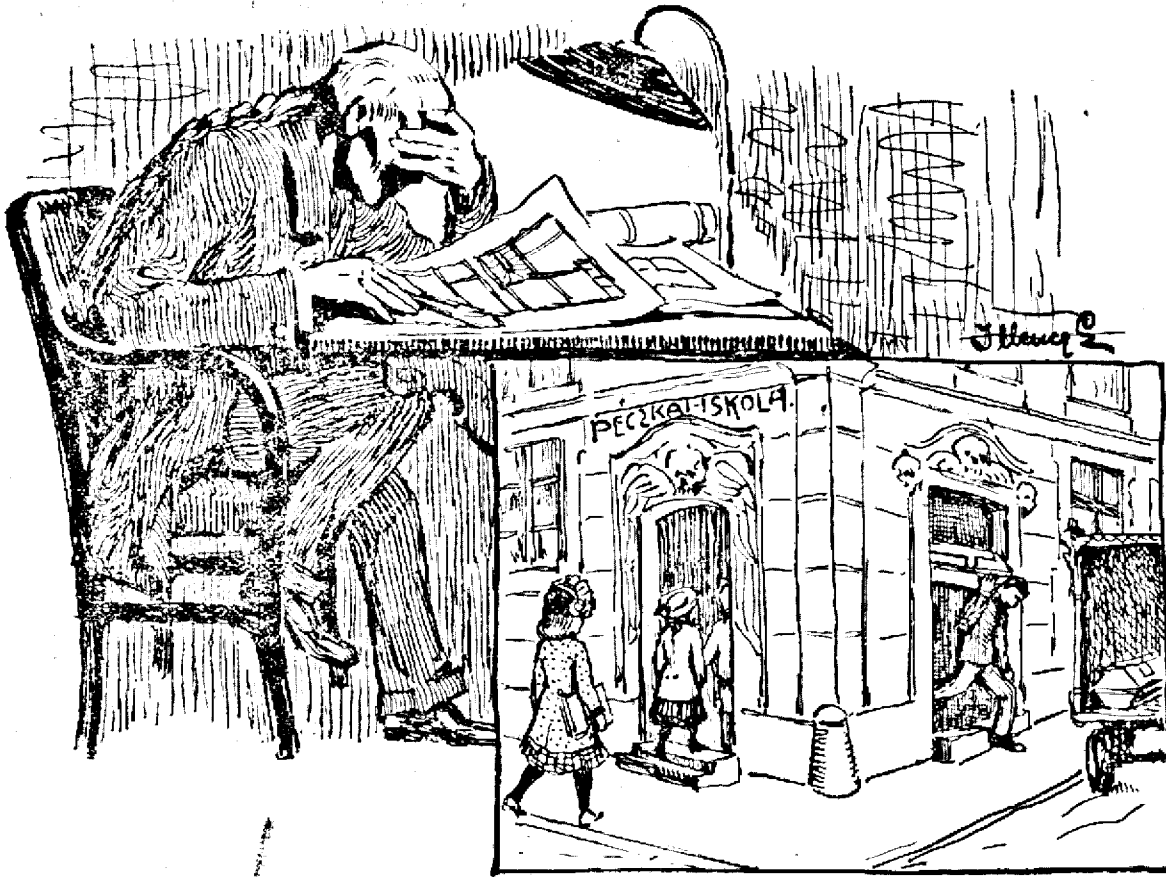
— Tovább lazni ezt lehetlenség. Még kezdő direktor koromban mondotta nekem Molnár Viktor államtitkár: „Jegyezze meg magának, a közönség szívesebben megy olyan helyre, mondjuk például kávézni, ahol kényelem, fény, pompa fogadja, mint egy piszkos, sötét oduba, ahol esetleg a világ logjobb kávéját mérik.” Nos, az államtitkár kitűnően ismerte a közönséget. Szerződésemet nem újítom meg, ha nem lesz új színház, mert az állapotok évről-évre rosszabbodnak s nemsokára itt lesz az az idő, hogy én hiába áldoznék, nem találnám meg számadásomat, mert a közönség nem találja meg testi épségének biztosítékát s kényelmét.

VÁROS ÉS MEGYE.

Folytatólagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1912. évi április hó 10-én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 24. Bedő Árpád dr. nyug. községi és kihágási bíró kérvénye 1000 K. pénzbírságnak elengedése iránt. 25. A tanács jelentése Kovács Imre városi kapus nyugdíjazása iránt. 26. U. az Hady Antal a virilisek névjegyzékébe való felvétele tárgyában. 27. A tanács jelentése a Kulturpalota építésénél felmerült többlet munkákról. 28. Tiszti ügyészség bemutatja a Gyulán Illés és nejevel kötött adásvételi szerződést jóváhagyás végett. 29. A tanács jelentése Tanfi Mária polgári iskolai tanítónő nyugdíjaztatása iránt. 30. A tanács előterjesztése a Libásdülő törvényhatósági ut egy részének a temetőbe vezető utra leendő áthelyezése tárgyában. 31. A tanács előterjeszti, hogy Vojtek Alajosné, Szilágyi Vidor, Nádrai Aurél, Turz Károly, Brinzei Aurél, Hradinszky Vendelné, Dobiáschi és Dörner és Nachtnébel Ödön által emelt új épületek bérjévedelmeire a községi adómentesség megadassék. 32. A tanács előterjeszti az Aradi Athletikai Klub segély iránti kérelmét. 33. U. az Kosarszky József szennyvíz csatorna-telep fűtőjének nyugdíjazása tárgyában.

Pécskai ballada

(Rajz.)

Pécskai gyereket minden esztendőbe
Tucatszám temetnek a porhanyó földbe,
Második, harmadik osztályos — csipetnyi,
Nem tanulhatott meg betűt, számot vetni!...

Pécskai földeken bőkezű a búza,
Búzának kövérét százhusz iga húzza,
Kamaton is akad vagyon egy kevéské
Hanem iskolára nem telik ott mégse.

Már hogy is ne telnék: a nagykorosma romját.
Odadták. Ott oltsák a tudásak szomját
Lecibál a szél rajt minden ablak-ajtót.
De csak majd meglesznek alatta a rajkok.

A réseket rajta meg sem is foldozzák,
Lesz új iskola is, — már tanulmányozzák.
Az állam mérnökje napot éjbe vevén
Komolyan rágódik az épület tervén.

Néha meg is kériük, az a rajz hogy kész-e?
S a kiesiket viszi a járóány penésze,
Gyöngé az ellenfél, hamar földre dönti,
Gyalog megy be szegény, — koporsóban jön ki.

Türelem... Nincsen baj jó kilátás nélkül,
Az a nehéz terv is, jövő télen, nyáron, —
Tán az iskola is csak elkészül végül.
De lesz-e már akkor, a ki bele járjon?...

A meggyalázott urileány.

— Panasz a királyhoz egy katonatiszt ellen. —

(Saját tudósítónktól.)

Bécs, április 6.

A múlt év nyarán K. Katarina és leánya Mária, akik jelenleg Amensben (Szászország) laknak Karlsbadban tartózkodtak és ott megismerkedtek J. Ede főhadnaggyal, aki jelenleg mint százados szolgál egy Aradhoz közel fekvő helyőrségben. A hölgyek Ő felségéhez küldöttek felségfolyamodványt, melyben arra kérték az uralkodót, hogy a legszigorubb eljárást indíttassa meg a katonatiszt ellen, mert ez az előkelő családból származó leányt szerencsétlenné tette, szegénybe taszította anélkül, hogy ennek következményeit vállalni akarna, noha erre tiszti bécsületszavát kötötte le. A folyamodványban a következőképp mondják el a tragikus eset megtörténtét.

— J. főhadnagy, aki egy fényképésznél ismerkedett meg K. Máriával, azzal fenyegette a fiatal leányt, hogy lelövi, ha nem megy fel a lakására. Ez megtörtént, azóta csak a tiszt társaságában volt szabad tartózkodnia. A lakásban revolvert fogott reá és így kényszerítette arra, hogy magát megadja neki. Mikor a viszonyok következményei lettek, a fenyegetést az az ígéret követte, hogy feleségül veszi a hölgyet. Ekkor az anyát is beavatták a titokba, aki érdeklődött a főhadnagy iránt és megtudta, hogy feleségétől elvált. A felségfolyamodvány végén zsarolásnak és csalásnak minősítették eljárását.

A király katonai irodája áttette az iratot a tiszti becsületbíróshoz, amely azonban felmentette a főhadnagyot és megparancsolta, hogy a törvénytelen gyermekről gondoskodjék; a tiszt erre ötezer koronát tett le a brünni árvaszéknél.

Az égeri államügyészség a hölgyek ellen vádat emelt hatóság előtti rágalmozásért, továbbá hamis tanuzásért, mert mikor a kamenzi törvényszéknél az ügyben őket kihallgatták teljes mértékben fenntartották vádjukat a főhadnagy ellen. Az égeri törvényszék előtt is kijelentették, hogy abból, amit a felségfolyamodványban megírtak, egy szót sem vonnak vissza. A tanuként megidézett tiszt nem jelent meg, írásban felolvasott vallomásaiban kijelentette, hogy a két hölgy hazudik és csak pénzt akar tőle zsarolni. Kijelentette: nem volt arra szükség, hogy a kisasszonyt revolverrel készítse szerelmi viszonyra, mert a leány „arany tálcán” kínálta fel magát neki. A törvényszék a hölgyek vallomását vette igaznak és mindkettőjüket felmentette. A bíróság kimondotta, hogy a nyomozás adatai szerint és a bizonyítási eljárás folyamán is kitűnt, hogy a tiszt nem mondott igazat. K. asszonyhoz írott leveleiből meg volt állapítható, hogy úgy viselkedett vele szemben, mint anyósával és bebizonyult az is, hogy fegyverrel kényszerítette a leányt megadásra.

Az ügyész felebbezett a felmentő ítélet ellen és így került a rendkívül érdekes ügy a bécsi legfelsőbb bíróság — a semmitőszék — elé, amely ma tartott ülésében az ügyész semmisségi panaszát elutasította és a törvényszék felmentő ítéletét helyben hagyta.

Andrássy a válságról.

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Budapest, április 6.

Andrássy Gyula gróf a Magyar Hírlap husvéteti számában vezércikket írt, amelyben érdekesen fejtegeti a kormány újból való kinevezésével előállott politikai helyzetet. A kiváló államférfi vezércikkéből közöljük a következő részleteket:

Sokan kifogásolják a kormánynak újból való kinevezését és azt mondják, hogy ez a parlamentáris elveibe ütközik. Sokan mondják, hogy a rezolúcióhoz feltétlenül ragaszkodni kellett volna, és ha már a kormány nem tette, akkor más miniszterelnöknek kellett volna a kormányt alakítania, nem pedig annak, aki a rezolúció meghozatalát megígérte.

Én ezen véleményeket nem osztom. Nincsen olyan alkotmány, mely az élet kiszámíthatatlan minden eshetőségeivel szemben okvetlenül alkalmazható szabályzatot állítana fel. A parlamentáris sem bír minden eshetőségre előre, automatice, működő szabályt megállapítani. Ilyen rendkívüli eset a jelenlegi, amelyet a legfelsőbb királyi kéziratban megnyilatkozott királyi hangulat teremtett. A parlamentáris kormánynak sohasem jogi kötelessége, hogy a király szubjektív akarata előtt meghajoljon, de joga van ezt tenni, ha az ország érdeke kívánja. Az az általános szabály, hogy a kormány el tartozik menni, ha lényeges javaslatait a király el nem fogadja, nem kivétel nélkül való.

Andrássy gróf ezután az angol parlamentárisizmussal hasonlítja össze a mi alkotmányos életünket, majd így folytatja:

— A mai esetből nem lehet következtetni arra, hogy a többségnek és a kormánynak saját meggyőződését a királyi parancsnak alá kell vetni, nem lehet azt következtetni, hogy a királyi akarat a parlament akaratát felett áll. A mai esetre csak akkor lehet majd hivatkozni, ha a mostanihoz hasonló uralkodónk lesz és e köztisztületben álló alkotmányos király úgy fog megint a nemzethez szólni, mint ahogy a mostani tette.

Ha a magyar parlament a chlopyi hadiparancsot magára nézve irányadónak elfogadta volna, ez veszélyes precedens lett volna. Ha a kormány csak azért változtatná meg az álláspontját, mert a király úgy akarja, ez is gyöngíthetné a parlamentáris értéket: de azon tekintetek előtt való meghajlás, melyeket a kézirat ébreszt mindnyájunkba a jövőre sem jár következzésekkel. A kormány kinevezése nem kedvezőtlen hatalmi helyzet által a parlamentre rákényszerített megoldás, hanem a kegyeletből önként vállalt kibontakozás, amely nem is módosítja a tényleges hatalmi helyzetet, mert úgy, mint eddig, ezen túl sem lehet a létező pártok bármelyikének segélyével az 1888. évi XVIII. t.-c-t akként alkalmazni, amint azt Fehérvári tette. Ez ezentúl is csak az abszolutizmus ténye lehetne. Mindezeknél fogva az a meggyőződés, amely bennem mindjárt kezdetben keletkezett, egyre erősebbé és mélyebbé vált. Szilárd hittem ma is, hogy magyar államférfi jelenlegi uralkodójával, a kézirat hangjával szemben nem tarthatta fenn követelését.

TANÜGY.

(—) Kik építik a polgári leányiskolát?

A tegnapi megtartott versenytárgyalás eredményét ma bírálta felül a tanács és a véleményező-bizottság javaslatához képest a kőműves munkákkal Bogdán Istvánt, az ácsmunkákkal Román Róbert és társa céget, a bádógosmunkákkal Hanauer Mihályt, a tetőfedőmunkákkal Mittner Józsefet, az asztalos munkákkal Kenderessy Károlyt, a mázólok munkákkal Brauner Vilmost, a vízvezetési munkákkal Scheiberl Vilmost bizta meg.

Száztizenkét oldal.

— Az Aradi Közlöny húsvéti számának tartalma. —

Az Aradi Közlöny olvasóközönsége megszokta, hogy lapunk minden nap gazdag tartalommal, sok érdekes olvasni valóval szolgáljon, de még ilyen hagyományos várakozással és nagy érdeklődéssel tekintsen kedves lapjának ünnepi számai elé. Igyekezünk húsvéti számunkkal is ezt a várakozást kielégíteni és azt hisszük, hogy ez sikerül nekünk. Száztizenkét oldalas lapot adunk közönségünknek és bátran megállapíthatjuk, hogy a fővárosi lapok közül is csak alig kettő-három az, amely előttünk járna. De nem ennek a munkának óriási tömege az, ami ez alkalommal arra késztet, hogy külön emlékezzünk meg erről az ünnepi számról, hanem azt hisszük lapunk tartalmassága, ötletessége, frissége, érdekessége, színessége, ismét új fejlődési fokát bizonyítja a zsurnalisztikának. Az alább közölt tartalomjegyzék csak halvány képét, összetömörített reprodukcióját adja annak a nagy munkának, amely ambiciónk, újságírói becsvágyunk eredménye és ami arról tesz tanuságot, hogy a mi közönségünk nem érdemtelenül támogat bennünket. Húsvéti lapunk tartalma a következő:

A fölapon a napi aktualitásokon kívül a következők találhatók: *Parecz Béla* dr., Arad város törvényhatóságának ez a nagytudású és liberális gondolkodású tagja megmutatja azt az igazi utat vezérelkedésben, amelyen a mindnyájunk által szeretett városnak haladnia kell, hogy pozícióját az óriási versenyben megtarthassa. A kulturpalota befejezéséhez közeledik, de az eszmék és a tervek még csak forrongásban vannak és idehaza nehezen alakul ki az a keret, amelyet olyan tartalommal kell megtöltenie a városnak, hogy az Aradot az igazi művelődésnek forrásává tegye. Felsőzöltesre a magyar kulturának vezére, *Wlassits Gyula* dr. valószínű belső titkos tanácsos, a Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsának elnöke, volt szíves elmondani, hogy mint kell azokat a szép reményeket valóra váltani, amelyeket a város közönsége a Közművelődési Ház tanító és léleknevelő hatásához fűz. *Szalay Imre* udvari tanácsos, a Nemzeti Múzeum igazgatója szintén hallatja súlyos szavát a kérdésben és azt hisszük igen nagy szolgálattal teszünk, amidőn a legilletékesebb ténnyezők megnyilatkoztatásával óhajtjuk a hivatottak részére könnyebbé tenni a megoldást. Az aradi élet egy külön alakját mutatja színes leírásban egyik riportunk. Országos jelentőségű nevekkkel, a társadalom legmagasabb csúcsain élő egyéniségek neveivel, találkozunk az olvasó, egy másik rendkívül érdekes krónikánkban, amelynek írója nagy szorgalommal kutatott abban a talajban, amelyben a ma már hatalmas magasságra emelkedett sok fának gyökerét kereste. E mellé sorakozik Ujszentmártonnak, ennek a különös karakterű nagyközségnek, milliomasairól, parasztnábohjáról írott riportunk, amely sok új vonással járul hozzá, a magyarrá lett svábság gondolkodásának megismeréséhez. — Berlinben élő munkatársunk a német császár meghitt barátjánál, az osztrák-magyar monarchia nagyköveténél tett látogatást és Szögyén-Marich gróffal vajon miről beszélhetett volna? A magyarok nagyasszonyának soha el nem múló emlékét idézte fel és Bohusné-Szögyén Antónia nemes alakját még fényesebbé tette. — Az emberi lélek és a nő örök rejtélyének titkát látta meg egyik tudósítónk abban a szerelmi regényben, melynek hősei egy gazdag polgári családból származó leány és egy cigányfiú. Otthonukban kereste föl tudósítónk és szívesen érdekesen írja meg a fiatal szerelmes pár életét. — Egy aradi család tragédiája vonul fel a következő cikkben. Ugyanez a fölapon található Arad vármegye költői lelki alispánjának *Dáhnoki-Nagy Lajos* négy szellemes epigrammája, valamint *Hercegy Ferenc*nek gyönyörű novellája.

Az első mellékleten *Csészi Imre*, aradi református lelkész, megiblett tollából származó emlékező cikk vezet be az érdekes olvasmányok nagy sorát. A zajos farsangnak mulattató és kedves történeteit rajzban és versben vonultatják fel újra munkatársaink és *Illenz Lipót* művészi illusztrációi díszítik. *Rudnyánszky Endre* ötletes

poémáját. — A vármegye árvaszéke a gyermekmentés terén jelentős újítást kezdeményez és ennek a szükségességét bizonyítja több érdekes aradmegyei esetek felsorolása. — Egy szomorú emberi élet tragédiájáról és az aradmegyei kivándorlásról szól a következő cikk. *Zimmermann Károly* dr. Aradvármegye kórházának igazgató főorvosa a kórházaknak nagy jelentőségéről írt cikket és *Kisjolsvai Szabó Zoltán* Aradvármegye hortermeléséről mond el érdekes tudni valókat. — Ezen a mellékleten belletisztikai dolgozatokat írtak: *Bráczay Emil*, *Gróza Mici*, *Móricz Pál*, *Hegedűs Gyula*, *Kelemenné-Zathareczky Berta*, *Csekme Ferenc*, *Szeeső Vilmos*; verset írtak *Kató József*, *Grallertné Martini Hilda*, *Csészi Imréné*, *Felki Sándor*, *Réffy Lajos* dr.

A második mellékleten *Werner Sándor* dr. az orvos és a művészet vonatkozásairól értekezik. Ezen irodalmi mellékleten a következő írók versei és novellái találhatók: *Grallertné Martini Hilda*, *Bódy Bódogh*, *Szigeti Vilmos*, *Rudnyánszky Endre*.

Ezt a rengeteg olvasni valót számos sikerült aradi aktuális karrikatura egészíti ki, melyek *Illenz Lipót* talentumát dicsérik.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színházi műsor:

Vasárnap: Délután: *Lengyel menyecske*, operette. Este: *Leányvásár*, operette. (B. bérletszűnet.)

Hétfő: Délután: *Színhákok*, operette. Este: *A cárnő*, színmű. Először. (C. bérletszűnet.)

Kedd: *A cárnő*, színmű. (A. bérlet.)

Szerda: *A cárnő*, színmű. (B. bérlet.)

Csütörtök: *A cárnő*, színmű. (C. bérlet.)

Péntek: *A csöppség*, színmű. *Hegedűs Carola* endégtellepte. (A bérlet.)

Szombat: *A kis dobos*, operette. Először. (B. bérlet.)

Vasárnap: *A kis dobos*, operette. (C. bérlet.)

* A „Divat és Művészet“ húsvéti száma.

A legelőkelőbb kiállítás és legelőkelőbb tartalmu magyar divatművészeti folyóirat húsvéti számul valóóság albumot ad, mely 60 oldal terjedelemben számbel be finom írásokban és nagyszerű fénykép- és rajzreprodukciókban az idei tavaszi és nyári szezon érdekes újdonságairól. A magyar íróvilág legelőkelőbbjei gondoskodnak az olvasó szórakoztatásáról a szépirodalmi részben, mely *Niraco* szelleme és újszerű Szezonsketchével veszi kezdetét. *Favagó Jenő* novellája, *Liptai Imre* vidám kirokija, *Harsányi Zsolt* ötletes szeszouverse és bő művészeti krónika sorakoznak egymás mellé. A húsvéti számot az előfizetőknek ingyen küldi szét a kiadóhivatal (Budapest, IV., Váci-u. 7.) egyes szám ára azonban 3 korona. A Divat és Művészet előfizetési ára egész évre 18 korona, félévre 10 korona. A „Divat és Művészet“ Berkovits Hugó szerkesztésében jelenik meg.

* A Solymosi kiállítás sikere.

Midőn a Solymosi kiállítás anyagát megtekintettük, ismerve közönségünk művészi ízlését, előre is sikert jósoltunk neki. Mint értesülünk, ez a megállapítás bevált. Alig pár nap alatt 28 darab festmény talált vevőre. Bizonyára hozzájárultak a sikerhez az olcsó árak és a rendkívüli kedvező fizetési feltételek is. Értesülésünk szerint igen sok kép áll alku alatt és tulzunk, ha azt állítjuk, hogy kedden este, mikor a tárlat zárul, 50 drb. műbcsü képpel lesznek helybeli gyűjtőink gazdagabbak. Az eddigi vásárlók között a következők vannak: *Krenner Zoltán* dr. ügyvéd, *Büchler dr.* orvos (Kolozsvárról), *Stengl Andor* ipari főfelügyelő, *Polgár Viktor* felső leányiskolai rajztanár, *Salgó Pál* biztosítási titkár, *Kiss Vilmos* jegyző Kemeress, *Vác János* tb. főszolgabíró (Lippa), *Merle György* mérnök, *Barta Dezső* vállalkozó, stb. Akik még nem látták az érdekes és értékes kollektiót, használják fel az ünnepeket, mert az ünnep befejeztével a kiállítás bezárul.

* **A cárnő premiérje.** Húsvét hétfőjén este lesz a bemutató-előadása *Biró Lajos* és *Lengyel Meuyhért* darabjának, *A cárnő*nek. A darab a budapesti Nemzeti Színházban került színre s példátlanul nagy sikert aratott. A cárnő főszerepeit *Novák Irén*, *Heppesné*, *Várnay*, *Bereg dr.*, *Delli*, *Vass*, *Csáky*, *Cseh* játsszák.

* **A csöppség vendéggel.** Pénteken érdekes vendégjáték lesz az aradi színházban. Egy bájos nagyváradi urileány, *Hegedűs Carola* fog fellépni *A csöppség* címszerepében.

* **A kis dobos.** A jövő hét szombatján eredeti operett-premiér lesz Aradon. A társulat egy rendkívül bájos, dallamos bécsi operettét mutat be, *A kis dobos* címmel, amely Bécsben eddig több mint 200 előadást ért meg.

* **A budapesti Kamarajáték-társulat vendégjátéka Aradon.** Érdekes szenzáció színhelye lesz április 15-én és 16-án az aradi Nemzeti Színház. Szendrey igazgatónak sikerült két estére terjedő vendégjátékra megnyerni a *Feld Irén* vezetésével álló budapesti *Kamarajáték-társulatot*, amelynek Budapest a Várszínház intímus színházában oly fényes irodalmi és művészi sikerei voltak. *Kamarajáték intimitáson alapuló irodalom és színművészet* és épen ezért céljának voltaképpen intím jellegű színpad és nézőtér felel meg. A Kamarajáték igazgatósága tehát úgy oldotta meg a problémát, hogy műsorának azt a részét viszi magával vidéki körutjára, melynek nagyobb színpadon és tágas nézőtérén is meg van a teljes hatása. Első este Stueken egyfelvonásos szenzációs sikerű tragikomédiáját, *Ninon de l'Euclot*-t mutatja be a társulat, melynek címszerepében *Feld Irén* lép fel, akinek ez alakításával Budapesten páratlan sikere volt. Partnerci: *Molnár József* és *Titcz Róbert* mellett résztvesz az előadásban a Kamarajáték teljes művész-személyzete. Ezzel egy estén adják *Strindberg*-nek, a világszerte ünnepezt svéd írónak *Hitelezők* című egyfelvonásos tragikomédiáját. Az izzó asszonygyűlölettel áthatott darab az író egyik legjellemzőbb műve. Az előadást megelőzőleg *Feld Irén* tart felolvasást a Kamarajátékról és a színre kerülő írókról. A második este teljesen *Strindberg* jegyében folyik le, amikor is a társulat bemutatja az írónak *Pajtások* című négyfelvonásos komédiáját a női főszerepben *Feld Irén*mel.

* **Athenaeum ktr. V. kötete** *Dickens*, *Két város* már kapható 1 kor. 90 fillér *Juhász és Társánál*.

* **Anatol France „A fehér kővön“** című világhírű regénye 1 kor. 90 fillér, kapható *Juhász és Társánál*.

* **Álarcos szerelem.** (Az Uránia vasárnapi slágerja.) Ezrével kereste fel Arad város legelőkelőbb közönsége szombaton az Urániát, hogy gyönyörködjék *Honore de Balzac* remekművében az Álarcos szerelemben. Megszabott tér áll rendelkezésünkre és így nincs módunkban ennek a csodálatos képek minden szépségét méltatni. Maga a kép tárgya a legvonzóbb, a legnemesebb, egy igazi lángelmének ihletett elmeszülte. Szerelem és anyaság, ez a mottója ennek a lebilincselő regénynek, melyet ámulva nézünk és soha el nem felejtünk. *Elinor* bűbajos szépsége, de *Picval* nemes férfiasága első pillanatra hódítanak és a regény szövevényes, izgalmasban gazdag meséjét, lankadatlan, szinte szorongó figyelemmel kísérjük. A nagy költő nemes munkára serkentette a rendezőt, aki bravuros munkát végzett. Soha, egyetlen mozgófényképen sem láttunk ehhez a képhez fogható szingazdag rendezést, buja szépségű parkrészleteket, szerelmet árasztó budoárt, fantáziára és kedélyre egyaránt mélyen ható szituációkat. Ez a kép a kinematográfia legnagyobb terméke és az Uránia összes eddigi képeinek koronája. Kizárólag a vasárnapi ünnepi műsoron kerül előadásra. 175

* **Zigomár II. az Urániában.** A modern apacsromantika legnagyobb hőse *hétfőn* bevonul az Urániába és élet-halál harcot vív *Nik Carter*rel a legendás hírű detektívvél. *Harminché* halálos izgalmu kaland végén semmisül meg a rettegett apacs, a párisi bűnvilág megszemélyesített hőse. *Zigomárról* nem lehet ismertetést adni. *Zigomárt* meg kell nézni és aztán fogalmunk lesz arról, milyen rémekkel van dolga a párisi rendőrvilágnak, *Zigomár* a hétfői ünnepi műsor hőse, nézze meg mindenki, akit érdekel a társadalom-ellenségeinek, az apacsoknak szörnyű élete. 175

* **Zigomár II. az Apolló-színházban.** *Zigomár* már megérkezett. *Zigomár* itt van s húsvét hétfőjén jelenik meg először az Apolló-színház vászonlapján. Ki nem ismerné *Zigomárt*, a véreskezű rablóvezért? Azt hittük, belepusztult a kastély felrobbantásába, de nem így volt. Felámadt s folytatja rémes diadalutját. A *Zigomár* gazságának áldozatul esett *Paul Broquet* detektív örökét *Nick Carter* vette át. Ő akar bosszút állani meggyilkolt kollégáján és hamarabb, mint gondolta volna, alkalom nyílik a bosszu keresztülvitelére, mert megbízást kap *Zigomár* üldözésére, aki bandájával az egész országot veszélyeztet. *Nick Carter* a legborzalmasabb veszélyeken

megy keresztül, hogy ellenfelet elpusztíthassa. Bármily nehezen közelíthető meg a bandita buvóhelye, Nick Carter behatol oda is és ha nem is tudja elfogni Zigomárt, maga előtt üzi, hajtja és állandóan a sarkában van. Zigomár kimerülve az örökös hajszától, belefáradva az üldözésekbe, döntő csapásra készül. Egy másik Zigomárt állít maga mellé, aki csalódásig hasonlít hozzá. És amíg ő maga Párisban bűvészműtávjányaival ejti bámulatba a szajnaparti főváros lakóit s azokat Nick Carter is megcsodálja, addig Marseillban a másik a legvakmerőbb betöréseket követi el és a detektív tájékozatlanul áll vakmerőségével szemben. Az üldözés azután a hegyek között folytatódik. Nick Carter gyakran maga is veszélybe kerül s a küzdelemnek ennyi izgató és változatos fázisa után Nick Carter végre is olyképen győzedelmeskedik ellenfelén, hogy holtbírét költi magának és amikor a „Z” bandája már teljes biztonságban van és a legegyszerűbb elővigyázat-ról is megfeledkezik, akkor út rajta s juttatja az igazságszolgáltatás kezébe a rettegett haramiát. A világ legnagyobb és legszenzációsabb mozidrá-máját hétfőn, kedden és szerdán mutatja be az Apolló.

*** Husvét az Apollóban.** Az Apolló-színház pompás műsort mutat be az ünnepnapok alatt. Vasárnap a legújabb szenzációs Nordisk-sláger, a Vénus kerül előadásra humoros mellék-képekkel, hétfőn pedig Zigomár jelenik meg a vászonlapon.

Karnevál- emlékek.

(Egy izgalmas éjszaka.)

(Saját levelezőnkől.)

München, március végén.

Aki még nem élt át a Löwenbräukellerben (ne tessék egy ódon, eldugott, bűzös pincére gondolni) egy Redouté-éjszakát, annak sejtelmé sincs az igazi Karneválról. Nem pikáns maszkok pajkos szüzi játéka ez a négy hétig tartó perverz tüzijáték, hanem a visszatartott emberi, mondhatnám állati temperamentumnak, érzékiségnek művészi mezbe bujtatott kitörése ez. Anynyira káprázatosan színes ez a kép, hogy szinte lehetetlen hűen visszaadni. Ecsettel még sokkal nehezebb. Egy végtelen sárga folt, ragyogóan kiáltó klex, kékvörös aranyos-zöld foltokkal a levegőben, lilásan uszó füsttel. De kezdjük a legelején, milyen is volt az első Redoutom?

A kezdete kellemetlenül csuf, minden poezistól ment, — a pénztár körül folyt szét. Az első meglepetés. A belépőjegy ára (és az minden órában a hangulattal egyenes arányban emelkedik!) már 10 márka volt inclusive Lustbarkeitssteuer (nálunk ezt még hála neki nem hozták divatba.) Kiesavarva, szétnyomva és megfogyva jutottam a garderobig és már nem is voltam egyedül, beleakadtam egy csinos kis müncheni Dirndlbe és már vittük is egymást, vagy talán minket vittek, — benn voltunk. Bemutatkozni nálunk nem szokás, minden formáság felesleges. A zene szól, a párok izzadó gőze a levegőben uszó szétfolyó füstben kavargó fölöttünk.

Az első „Maass második felében már pertuk vagyunk”, aminek ugyan eddig nem vettem hasznát — eddig még nem jutottam szóhoz. Már a második Maassnál tartunk és Ő, a kis Mary (ejtsd Meri) még most is mesél. Marinak hívják, 18 éves ágostai evangélikus, 6 testvére van még otthon, 2 éve van Münchenben. Hazulról megszökött, megunt a piszkos kis padlás-szobát, sajnálta az agyonkínzott anyját, undorodott az apja borgózós szitkaitól, szép volt, fiatal volt, élni akart, megszökött, pont. Dehogyan pont, ivott és tovább

mesélt. Már két év óta csomagolja a Tietznél a banánt (talán ettől van olyan pikáns illata) kicsi kedves hónapos szobában lakik van függönyös ágya — külön bejárattal és ami a fő „Sturmfrei”. Ez már érdekelt. Micsoda perspektíva... És ő a kis Mari még mindig mesél. Higgye el kedves olvasóm én épúgy untam a csacsogást, mint Ön, már arra gondoltam, hogy megszököm tőle, amikor néhány magyar ismerőst látok. Jöttetek, itt vannak, megmentettek. Boldogan akasztom önagságát az egyik pali nyakára (megivott neki két Maaest és megevett három pár Weisswurstot) elsőbbségi és szerzői jogomat hangsúlyozva és hárman beusztunk a színes tömkelegbe.

Most kezdem csak igazán látni. Eddig festői szemmel csak színes foltokat, kontrasztokat láttam. A nagy terem csodásan színes kaleidoskopja elszibbasztotta az érzékeimet. Mennyi eredetiség, mennyi ötlet! Mennyi perverzítés! Görögország stílusosan művészi ruházatától a huszadik század stíltalan, pontonként sokban hasonló divatjág minden kor, nemzet, viselet képviselve van. Micsoda kontrasztok? A francia parókás, puderezett ifjú karján fekete szemű, ragyogó bőrű magyar cigánylány, amott egy duzzadt hasu müncheni sörpolgár mellett törekeny görög nympaha, apacsok, kiknek eredetiségében, ha karnevál nem volna, kételkednék, félig meztelen kokottok, kikről nehéz megállapítani, elől-e, vagy hátul vannak jobban „de-kotteletti-rozva” és mind örül, nevet, jajong, táncol, perverzkedve kéjeleg, élvezni akar — él! Sok, tulsok benne az érzeki, a sexuális. A berlini Schibert, mely valószínűleg francia eredetű, Münchenben is szívesen csinálják. Csinálják mondok és nem táncolják. Táncolni főleg a lábakkal szokás, de a Schibernél a lábakkal csak „alárendelt” szerep jut. A táncosok összefolytak és összefonódtak testük ritmikus hullámzásait a tolokodóan szemtelen belső kéjelgés külső megnyilatkozása teszi széppé.

A rafináltan összefolyó vonalából emberszagu perverz kéjelgés érzik ki. A táncnak ez a formája kapocs a teoretikus és praktikus sexuális akció között. Szép ez a látvány? Nem! Csunya de igaz, de természetes, és ami a fő: tetszik! Berlinben egy év előtt a törvény erejével akarták a Schibert a tánctermekből kifojtani, de nem sikerült a morálpredikátoroknak.

A fejem szédül. Elég volt a sok malacságból, elég az érzékek kulturájából. Mary ki az előbbi Francaise-t a Palival táncolta végig, ismét itt van, persze megszomjazott. Prosit! Prosit! Négy óra reggel van. Elfáradtam. Marynak is nyolcra már a banánok közt kell virulnia. Még egyszer végig megyünk a termeken, a fiúk lekirácsolnak a garderobig „Finita la Comedia.”

— Adieu! Adieu!

Autóba ülünk, most tudom csak, hogy alig egy pár perenyire van tőlem Mary lakása, hazakísértem őt. Most már kevesebbet beszélünk... Az auto megáll, aztán eltöfög. Még egy hosszú csók és a kis angyal eltűnik a bejárat üvegtáblái mögött. Nagy pelyhekben esik a hó, forró fejemen a hulló hópelyhek megolvadnak és a hideg cseppek szinte égnek forró arcomon. Amint megyek, keresem az összefüggést a Karnevál és az élet között. Alarcos mulatság mind a kettő, de míg ott mindenki mulat, itt csak egyesek. Karnevál és Élet, milyen hasonlóak vagytok. Csak egy lényegtelen alaki különbség választ el benneteket. Ott éjjel felé lehull a maszk, itt ebben az örökké tartó maszkabálban — Élet a neve — nem hull le — csak néha.

K. Károly.

SPORT.

Angolok Aradon.

— A Bishop Auckland — AAK. mérkőzés. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 6.

Az április tizennegyedikéi angol labdarúgó-mérkőzés jegyeit husvétkor kezdik árusítani. Az AAK. elnöksége a helyarákat a következőképen állapította meg erre a rendkívüli alkalomra:

Páholy a tribünön 20 korona, korzóülés 4 korona, tribünjegy az első három sorban 3 korona, a többi sorban 2 korona, állóhely a tribünnel szemközt 1 korona, diákjegy 50 fillér. A helyek új beosztására a sporttelep igazgatósága különös gondot fordított, hogy mindenki a jegyének megfelelő helyről nézhesse végig zavartalanul a mérkőzést. A rendes főbejáraton külön mellékbejáratok fogják az egyes helyeket könnyebben megközelíthetővé tenni. Tekintettel azon nagy érdeklődésre, amely az egyedülálló, szenzációs sportesemény iránt meg fog nyilatkozni, az AAK. műris figyelmeztetni kívánja a közönséget arra, hogy a helyszínén a pénztárnál tolongás elkerülése végett ajánlatos a jegyeket előre megváltani. Cél-szerű ez már azért is, hogy a mérkőzés iránt érdeklődők jó helyet biztosítsanak maguknak, mert minden helyre csak annyi jegyet ad ki az AAK. amennyi néző ott elhelyezhető.

Az angol mérkőzés pontosan négy órakor fog kezdődni, előtte pedig az AAK. mezei futóversenye zajlik le délután 3 órai kezdettel. A cross country az angol match-csel közös belépőjeggyel tekinthető meg. A Bishop Auckland játékosai Nagyvárad felől vasárnap délelőtt érkeznek Aradra. A pályaudvaron angol üdvözlő beszéddel fogadják a vendégeket, akiket azután elszállásolnak. A délelőtt folyamán automobilon bejárvák az angol fiúk a várost. Délben lunch lesz, délután pedig a sporttelepre mennek ki, ahol újabb üdvözléssel várják a Bishop Aucklandot. A mérkőzést a legjobb magyar footballbírók egyike fogja vezetni.

A Bishop Auckland Aradon legerősebb és pihent játékosait állítja ki. Szombaton Nagyvárad ellen a reserve-csapattal szerepelnek az angolok, de Aradra ugyanazt az összeállítást tervezik, amely husvét hétfőjén a Ferencvárosi T. C. ellen játszik. Legjobb képességüket fejthetik ki a Bishop Auckland kitűnő amatőrrei azonfelül már azért is, mert az Angliában megszokott gyeppályán játszhatnak Aradon, míg többi magyar matcheiken zavarában hat rájuk a homokos talaj. Az AAK. erre való tekintettel legjobb erőit küldi a mérkőzésre és bizonyosságát akarja adni annak, hogy ma is a fővárosi csapatoktól nem messze áll az ereje.

Az angol mérkőzés jegyei vasárnaptól előreválthatók *Juhász és Társa* könyvkereskedésében (Andrássy-tér.)

+ Pünkösdi kirándulás Konstantinápolyba. Az aradi Testgyakorlók Köre Magyarország nagy közönségét keleti kirándulásra hívta fel. Ez igazán élvezetes és kellemes kirándulásra eddig is nagy számmal jelentkeztek az ország minden részéből. A kirándulás május 25-étől június 4-ig tart Sinaia, Bukarest, Constanza, Fekete-tenger, Bosporus, Konstantinápoly, Skutari (ázsia) Márványtenger és Prinkipó szigetekre. — A kirándulás összes költsége 235 korona, mely összegben foglaltatnak az összes vasuti és hajó költségek, a szállodai elszállásolás és ellátás költségei, valamint a borraivalók. Belépő-díjak az összes látványosságokhoz. Vendégek szívesen látnak. Jelentkezni lehet Juhász I. és Társa papírkereskedőnél (Arad Andrássy-tér) és az egyesület turista szakosztályánál (Arad főposta.) Jelentkezési határidő május hó 1.

+ Aradi csapatok mérkőzései. Az ATK. vágóhid melletti sporttelepén husvét mindkét napján mérkőzés lesz. Husvét vasárnapján az Aradi

500 ÉV ÓTA
GYÓGYÍTANAK
KÖSZVÉNYT
CSÚZT STB.

TRENCSENTEPLICZ

RÁDIUMOS
KÉNES HÓVÍZ
36—420 C. ÉS
ISZAPFÜRDŐI

Egész évben nyitva. Millió új építkezések új nagyszálló. Új fürdők. Festői vidék. Nagyszerű olcsó tavaszi kúrák. Házi-kúrák hoz: iszapszékkel. Prospektust küld a fürdőigazgatóság.

Torna Egylet csapata tart barátságos treninget az Aradi Testgyakorlók Körének első csapatával. A mérkőzést, amely pontosan délután 3 órakor kezdődik, Boros Károly (AAK.) fogja vezetni. Hétfőn szintén két aradi csapat találkozik az ATK. pályán. Az Aradi Munkás Testező Egylet football csapata fog játszani az ATE. kombinált csapatával. Ezt a mérkőzést ifj. Bogván Károly (AAK.) fogja vezetni. Ezután a Typografia tart barátságos mérkőzést az ATK. második csapatával. Az összes mérkőzéseket díjtalanul tekintheti meg a közönség.

**Angol labdarugók mérkőzése
Aradon, április 14-én**
Bishop Auckland — AAK.

+ **A Bishop Auckland győzelme.** Budapestről jelentik: Az angol amatőr csapat ma kezdte meg husvéti mérkőzéseit a fővárosi elsőosztályú egyesületekkel. Ma délután fel 5 órakor az Üllői-uti pályán a Budapest-csepeli Atlétikai Klub csapatával mérkőzött a Bishop Auckland. Az angol csapat bemutatkozása sikerrel járt és bár a csapatban több tartalékjátékos szerepelt, mégis könnyen és szép játékkal győztek a BAK ellen 2:0 arányban.

+ **Husvétii football esemény.** Husvét hétfőjén délután négy órakor a tavaszi szezon első nagy napját éri meg az Aradi Atlétikai Klub. A Műgyetemi Atlétikai és Football Klub látogat el Aradra, hogy felelevenítse a régi barátságot, élvezetes sportlátványosságot nyújtson nagy, sportkedvelő közönségünknek. Az Aradi Atlétikai Klub az eseményszámba menő izgalmas mérkőzésre azt a csapatát állítja ki, mely április 14-én az angolok ellen fog játszani. A mérkőzés az AAK sporttelepén lesz rendes belépődíjak mellett. Kellemetlen idő esetén a közönséget fedett tribün védi.

**Vasárnap délután
az aradi színházban.**

Kérem szépen a Lehr-Riedl Magyar nyelv és olvasókönyv azt mondja, hogy madarat tolláról, embert barátjáról, lehet megismerni. A Városi kávéházat ellenben arról lehet megismerni, hogy ott a pikoló huszba kerül.

Ezek teljesen biztos ismertető jelek, melyek átmentek a köztudatba. Az is ismeretes dolog, hogy ha az ember valahol egy nagyszerűen berendezett, jól fűtött, kitűnő ruhatarrral, jóképű büffével felszerelt cugmentes épületbe megy, akkor az aradi színházról van szó, feltéve, hogy nehéz bárszony bayreuthi függöny is van ott. A színházat is fel lehet szóval ismerni, de miről különbözteti meg az ember az esti és a délutáni előadásokat?

Nagyon nehéz probléma ez, mellyel már igen sokan foglalkoztak. Werner Sombart, a kitűnő szociológus a zsidóság gazdasági helyzetének szempontjából vizsgálva a dolgot, arra az eredményre jut, hogy: miután Várnay délután is játszik, miután Pohl Károly helyére délután sem szabad senki fiának ülni s végül miután Győző a fenti szempontból úgy sem jöhet már tekintetbe, teljesen mindegy, hogy esti, vagy délutáni előadásról van szó. A nagy német tudós véleményén van Koch Dániel is, aki egyike a színház legszorgalmasabb látogatóinak. Akár esti, akár délutáni előadásról, akár drámáról, akár humorosról van szó, ő mindig ott van a színházban. Még pedig az Urániában.

Felmerülhet ezek után az a kérdés, hogy igazuk van-e a fent idézett szaktekintélyeknek és ha igen, miért — nem?

A szakirodalom általában eltérőleg nyilatkozik arról, hogy mi a délutáni előadás karakterisztikuma, illetve, hogy miről ismerhetők fel a délutáni előadások. A nézeteknek ilyenén-módon való eltérése azonban igen veszedelmes, mert alkalmas arra, hogy a nagyközönségnél téves nézeteket támasszon, illetve a szemlélő judiciumát szuggesztív erejénél fogva meghamisítsa. Ezért elhatároztam, hogy ezt a kérdést, melynek a politika mai konstellációja különös fontosságot kölcsönöz, alaposan és behatóan tanulmányozni fogom.

Nem kimélve a fáradságot, felhasználtam a kedvező alkalmat a csekély szabad időmben, miatt a bankár kevert, elmélyedtem a kérdés tanulmányozásába. Megfigyelésem eredményét egy nagyobb szabású tanulmányban akarom feldolgozni, ez azonban az adathalmaz nagyságát tekintve véve, csak akkor fog napvilágot látni, ha Justh Gyula lesz a kormányon. A fontosabb adatok azonban a következők:

Ha Mittler Dóri a színházban van, akkor délutáni előadásról van szó.

Ez egy abszolút értékű igazság, melyet deduktív uton nyertem. Az ugyan nem „feltétlenül” bizonyos, hogy a déli szél esőt hoz, Nubia párduca esetleg egy indiszponált pillanatban egészséges gyáványul gyermeknek adhat életet, azonban arra már megtanított az évszázados tapasztalat, hogy Mittler Dóri nélkül nincs délutáni előadás. Ez épen olyan lenne, mint a generalszössz generális nélkül.

A délutáni előadás ismérvei még a következők:

Télikabát a zártszek támláján. (Csak akkor jellegzetes tünet, ha az előttünk ülő ur székének támlájára tesszük a télikabátot. Ha a sajátunkra, attól még lehet theatre paree is.)

— „Gott, wie reizend ist diese Nusi!” Ez feltétlenül. Szórványosan: „Die Malvin ist auch hübsch.” Mindkettő bizonyos érzelmeket fejez ki s a poetika ezt igen helyesen felkiáltásnak (exclamatio) nevezi el. Más elbírálás alá esik, ha például a kis gróf előadásán azt kiabálja valaki, hogy „Láttam a darabot a milánói Scalában, de itt jobban adják!” Ez a poetika szerint költői nagyítás. (Linaria vulgaris.)

Biztosan délutáni előadás van, ha a cukrászdában nincs habfánk, ha a légvonat nem jobbról balra, hanem retour, balról jobbra halad, ha Nattland Bernát jelen van, ha Kell Lajos végignézi az előadást, ha Strasser Hugó lord pózban ül az első sorban, ha sok ismétlés van jelen, ha Várnay papot játszik, ha Várnay nem papot játszik, ha a darab egyik fele kimarad, ha a darab másik fele is kimarad, ha Szendrey azt gondolja „Ez a darab mehetett volna még este is”, — ha az ember úgy érzi, hogy mehetett volna a második emeletre is, vagy ha a páholyban az az érzés fogja meg, hogy el lehetett volna az Egonkát is hozni, szemben is tizenegyen vannak Sputzerék a páholyban.

Délutáni előadás van, ha a színészek örülnek, hogy játszhatnak, annyira, hogy azokat, akik nem játszanak, karhatalommal kell távoltartani a színpadtól:

Nagyjában ez a délutáni előadás. Kevésbé fontos jelenségek: állandó köhögés a nézőtérben a magas cé, bé következetes kerülése a tenorista részéről, cukorcsomagok repítése a jobb oldali prosceniumból s végül, hogy Győző saját szövegű kuplét énekel. Hát énekel? D'or.

**Kossuth Ferenc
és az obstrukció.**

— **Hivatalos jelentés az új választásokról.** —

(Saját tudósítók telefonjelentése.)

Budapest, április 6.

Kossuth Ferenc a Budapest holnapi számában vezércikket írt, amelyben kijelenti, hogy *pártja felveszi a parlamenti küzdelmet* olyan fegyverekkel, amilyenekkel csak rendelkezik. A helyzet sötét és az új választásokat sem lehet kivezető utnak tekinteni.

A bécsi félhivatalos Pol. Korr. hosszabb közleményben foglalkozik Héderváry Károly gróf miniszterelnöknek a kormány újra kinevezése alkalmából a parlamentben mondott beszédével és a többi közt ezt írja:

A miniszterelnök őszinte föllépésének igazolnia sikerült a kabinetválság folyamán tanusított eljárásnak minden mozzanatát. Héderváry gróf teljes joggal fölláthatta azt a követelést, hogy a parlamenti válságot magában a parlamentben kell megoldani és hogy a pártok mindegyikének közre kell működnie abban, hogy a legutóbbi évek eseményei által meghéitott törvényhozási működés ismét helyreállítsák és tartósan biztosítsák. Minden hibát ott kell jóvá tenni, ahol elkövettek. Ha azonban minden várakozása ellenére nem történik meg, a miniszterelnök nagyon könnyen el tudja gondolni azt az esetet, hogy a kabinet a választottaktól a választókra apellál és azután új program alapján lép az új parlament elé. A miniszterelnök fejtegetéseinek meglesz a hatása a nép legszélesebb rétegeire is és immár remélhető, hogy a balpártok, amelyek most még a véderőreform ellen irányuló harc folytatására gondolnak, nem vonhatják ki magukat az ország közvéleménye állásfoglalásának befolyása alól.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Fogorvos és ügyvédjelölt.** Nehány hónappal ezelőtt egy aradi ügyvédjelölt bűnügyi feljelentést tett gondatlanságból okozott súlyos testi-sértés vétsége miatt egy aradi fogorvos ellen, mert állítólag egy foghúzás következményeképp arca feldagadt s súlyos operációnak kellett alávetnie magát. Az aradi ügyészség a vád képviselőt nem vette át, a vizsgálóbíró pedig a múlt héten, miután semmi körülmény nem forgott fenn, megszüntette az eljárást, mert kétségtelenné vált, hogy a följelentés *alaptalan adatokat tartalmazott.* A fogorvos ma hamis vád miatt tett feljelentést az ügyvédjelölt ellen.

§ **Két aradi csendőr és két bíró.** Gyuláról jelentik: A Zsilinszki-per budapesti tárgyalása folyamán Fekete József és Szabó Miklós csendőrtanúk (akik most Aradon működnek) azt a vallomást tették Kurz Antal gyulai vizsgálóbíró és Jankovich Tihamér békéscsabai járásbíró ellen, hogy a vizsgálati eljárás folyamán Kurz Antal vizsgálóbíró megengedte, hogy a vadlottaknak 1911. május 15-én történt kihallgatása alkalmával Liszy Viktor dr. kir. főügyész helyettes és Jankovich Tihamér járásbíró jelen legyenek, az utóbb nevezett járásbíró pedig a vizsgálóbíró háta mögött állván, *jelekkel adta volna tudtul a vadlottaknak*, hogy a vizsgálóbíró kérdésére mily feleletet adjanak. Ez ügyben Gálbory József, a gyulai törvényszék elnöke azonnal megindította a vizsgálatot, amelynek során megállapítást nyert, hogy e ragalmazó állítások teljesen valótlanok. A törvényszék elnöke

Rövid svéd imitáció
Hosszu száru svéd
imitáció.

női keztyűk

70 — 90 — 110 — 130

120 — 130 — 140 —

fehér, fekete, drapp, champagne, szürke színekben

Bársony Andornál, Szabadság-tér 17. sz.

Orvos-vonatkozások a művészetben.

Irta: Werner Sándor dr.

A művészi alkotásokban, mint tükörben látjuk visszaverődni a korok történetét. Óriási az a látóter, amely elébünk tárul, ha benézünk ebbe a tükörbe, melyet ragyogó művészi fonccsal vont be a céhen kívüliek genijeje, elmondván véleményüket, igazt és igaztalant, gunyost és lealázót rajzban, kőben és írásban. A történelmi adatok száraz egymásutánjából sohasem adódik a korszellem, epizódok, jelentéktelennek látszó infimitások, egy-egy szokásnak, erkölcsi momentumnak odavetett mármár elfakuló ecsetvonása, egy vonatkozásos szobor, festmény, karrikatura néha sokkal jobban megvilágítja a kor eseményeit, mint nagyszerű kutforrások nyomán megírt száraz, terjengős, rideg tények. A történelmet tükörképben látjuk így és ha jól odaállunk a tükörnek, más oldalt, sokszor többet látunk benne, mintha magát a képet okozó valóságot néznénk.

A német logikus munkaszereket jellemzi egy berlini sebésznek, Eugen Holländernek a munkája, melyben összegyűjti mindazt három vaskos, összeállításánál ember életnyi türelmet igényelő kötetben, ami az orvostörténelem mozaikját a művészet részéről kiegészíti, ragasztó anyagként összeforrasztja. Hézagokat töltenek ki a felvonuló képek, plastikus ábrázolatok, melyek a legmegkapóbb színekkel varázsolják élénk például a derengő középkort, naivitásait, babonáit, rideg közönyösségét, melyekkel Vesaliusnak, a renaissance nagy boncoló orvosának meg kellett küzdenie, sárba taposván a

hamis hagyományt, az álkegyeletet, a hazug jezsuitizmust és az ósdi, megrögzött galenusi tanokat, melyeket ellenei mindhalálig védtek.

Ósidőktől fogva megtaláljuk ama viszonylatok nyomait, amelyekben, hol az orvos folyik be a művészetekbe, hol a művész az orvostudományra. Tiszteletreméltón bánik el már a görög-római mithosz Asklepiossal, a mikor igen előkelő családból származtatja: Apolló az apja, a művészetek műzsaistene. Művészetének melegéből az apaisten sokszor juttat a fiának és ő, az orvos meg a művész, miután lekerültek az Olympusról még sokáig tartják az atyafiságot. A XV-ik századbeli szénrajz, mely a kor híres anatomusát, Antonio della Torráé ábrázolja Michel Angeloval bizalmas együttlétben egy titkos boncolásnál apothosisa e viszonyának. A rideg anatomus boncol, magyaráz, szavait lángoló tekintettel, élénk gesztussal kíséri a művész. Berengar Carpi bolognai sebész, mikor Colonna kardinális meggyógyította, honoráriumképen Raffaelnak keresztelő szt. János képét kérte és kapta ajándékba. Moliere képzelt betege és tocsinálta doktorja maró, a kor orvosainak elbizakodott földhöz ragadtságát ostorozó szatirájával épen egy szerepet játszik az orvosi tudomány haladásában, mint a hogy Brioux „Ösztön“-e megtette hatását az orvosi moralt illetőleg és Shawnak „Ditemmá“-ja is elérte volna a célját, ha más momentumokat ragadott volna meg, mint a serologia és bacterologia nagy perspektívájú fejezeteit.

Az orvos története a halállal való viaskodásnak örök küzdelme. Nézzük, hogy van feljegyezve a történelem képes lapjaira a nagy problema: a halál, a kezdet vége és a vég kezdete. El kellett gondolni az embernek, hogy teste, melyet az élet küzdelmei között hurcol, mely dolgozik, pihen, élvez, szenved, gyűlöl és szeret, kibűl, megszűnik s helyén salak marad csak, élettelen tömeg, a tavaszi rügyfakadás, a virágnylás, az üdítő szellő nem szól már neki, idgenek lesznek szerettei, nem élvezheti többé a létezés szenvedéseit. Visszavertteit az ember és a szomorú kép félelmetes

ábrándokat keltett benne. A halál jelképe borzasztó lett, megalakult a rémes kép, a középkor haláltánc a híres „Totentanz“. — Fülünkbe hat a csatatéren fetrengők ordítása és nyögése, a betegágyon fekvő szaggatott horgése, szemünk előtt van az elsápadt, viaszszínű vagy az elkékült, duzzadt arc, a görcsökből vonagló test és végül a zörgő rideg csontos váz vigan összeütve bokáit. — Eszünkbe jut a félelmében füttyűrész ember. Antik, hellén edények domborulatán látjuk először felmerülni a csontos vázat, azután a középkor nyomtatványain, röpiratain, az incunabulákon. — mindenütt élénk, szinte táncoló mozdulatokat tesz, néhol furulyázik vagy castagnettet csattant csont kezében, máskor kiryujtott karral tartja itélkező kaszáját, ismét csipőre tett kézzel kacérkodik, szerelmese karjaiból ragadja ki az ifjú leányt, királyokat ránt le a trónról, szemtüregéből kígyók kandikálnak elő, sokszor barátkozik az orvossal. A rajz mindig tökéletesebb, amint boncolni kezdenek, Lionardóé bámulatos, Albrecht Dürer szatirájában meglepően pontos, Vesaliusnál tudományosan precíz. Az orvosember nagy hűsége teremtette meg egész sorozatát a halál hű művészi ábrázolásának. A boncoló természetesen a boncasztal halottja mellett örököltette meg magát és nagy sereg tanítványát. Így maradt reánk a híres amsterdami Tulpius doktor anatómiája Rembrandtól, de száz más ilyen nemű kép, melyek közül a legemléltésre méltóbbak: Ruysch és Egbert ugyancsak amsterdami doktorok anatómiája és Pieter Pavius leydeni borzasztó theatrum anatom cumja Érdekes ennek a kornak egy röpirata, melynek címkéje boncolást ábrázol, rajta az orvosokat támadó felírás: „Totenfresser“. Ime a mindenkire ráboruló elmulás, az örök Nirvána; fél tőle az ember, szután hozzászokik, kacérkodik vele s végül legyőzve irtózatát öns céljaira használja fel.

A hellén kultúra aranykorában megalapított hippokrateszi orvosiskola tanai tíz évszázadon keresztül nem haladtak semmit. A középkor elejének szerzetes orvosai győnge empiriajukkal csak koptatták az átvetteket, a bagdadi kalifától alapított tudományos orvosi iskola és a középkor alma materje: a salernói orvosiskola

Az Aradi Hitelbank és Takarékpénztár.

(Salacz Gyula-utca 6. sz.)

ZÁLOGOSZTÁLYA

az 1911. év folyamán 12300 betevőnek 300.000 korona hitelt nyújtott, mely kölcsönben a 3 koronás tételtől az 1500 koronásig minden összeg előfordul. A pénzüintézetben mint betevő kiváltó vagy hosszabbító naponta összesen 160—200 egyén fordul meg, kik azonnal a legnagyobb készség és figyelemmel lesznek kiszolgálva. Kamat — a törvénynek megfelelőleg — csakis azon időszakra vonatik le, ameddig a zálogtárgy a pénzüintézetnél van elhelyezve s ha a kiváltás a lejáratú idő előtt eszközöltetik, a még hátralevő időre a kamat visszafizettetik.

Takarékbetétek 5%-al kamatoztatnak.

Az Aradi Hitelbank és Takarékpénztár
igazgatósága.

sehogysem tudtak átvilágítani a nagy sötétségen és a középkor egymásra halmozza az óriási tévedéseket. A holland Ryckhardt kiváló technikájú képén van megörökítve az aranycsinálás pendantjának, a homunculusnak vagyis az embernek vegyi úton, az alchimia útján való előállítása. Hatalmas műszerei közül ijedt, de örömteli arccal veszi elő életének nagy eredményét a retorikában recept szerint előállított emberkét, a homunculus, a vén embergyártó orvos, a metafizikus spekulátor. Goetheszavai jutnak eszünkbe.

Wagner: Nun lässt sich wirklich hoffen

Dass, wenn wir aus vielhundert Stoffen
Durch Mischung den Menschenstoff ge-

mächlich komponieren,

In einen Kolben verlutieren,

So ist das Werk im stillen abgetan... (Faust).

Az emberi cselekedetek egyik nagy mozgatója öröktől fogva örökké a két nem természetesen vonzódásából eredő hatalmas ösztön: a szerelem, annyi jónek és rossznak a a kuforrása. Valamikor a szerelem, mint külön kórforma az orvostudomány egy fontos, komoly fejezetét képezte és a régi korok belgyógyászai sok orvosságot: fűvet és sőt tudott rája. Szapora érverés, sápadtság, elesettség, szédülés, melancholia, komoly tünetek, melyeket alapos kúra alá kellett venni. Jan Steen, Gabriel Metsu azoknak a jeleneteknek a festői, a hol a febris amatoria diagnoszt rögtön megállapíthatjuk a mindig csinos hölgyünk révedező, ábrándos nézéséből vagy a pszichiater orvos kutató, gyanuskodó pillantásából esetleg a sarokban rejtőző Amor utmutatása folytán. Egész sereg a képen szereplő gyógyszer és a komoly váladékvizsgálat erősíti meg a hitünket, hogy az orvos tudományos beavatkozást igénylő kórformával véli magát szemben. A szerelem orvosainak jó dolguk lehetett, mindenütt elegánsak, hermelin a gallérjuk, bársony a kalpagjuk, drága csattos a cipőjük, gavalléros a tartásuk; szinte az orvost sejteti néhol a festő, mint kóroktani tényezőt.

Az odaadó, az önmegtartó altruizmus, a könyörület és irgalom embere a renaissance

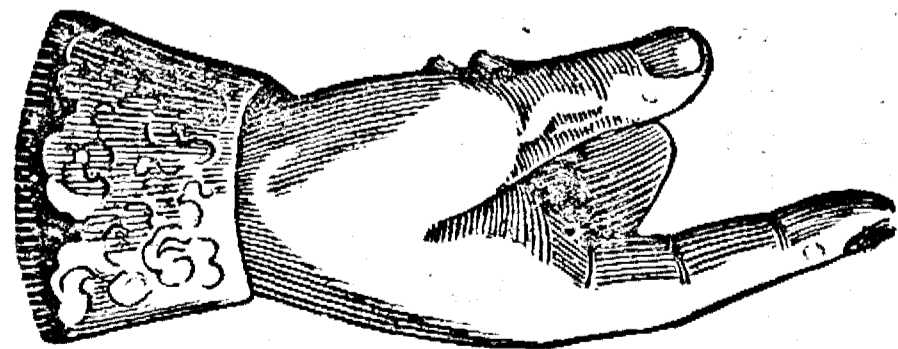
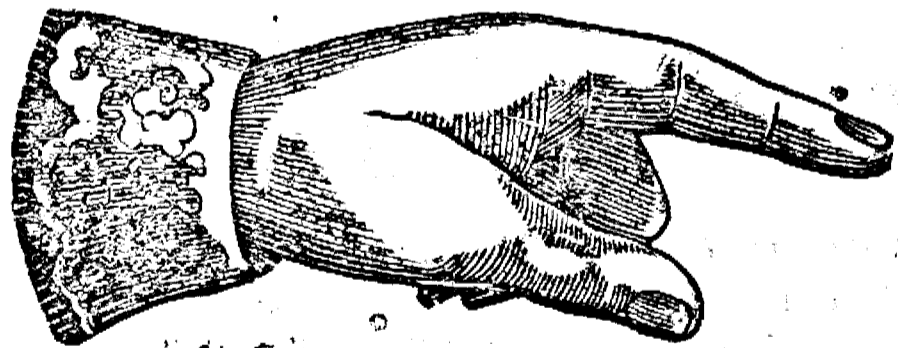
művészi ábrázolásain az orvos. Az orvosok csendes hatalommal felruházott szentek, kik vagy előbb voltak szentek és azután orvosok, a jobb esetben pedig és érdem szerint megfordítva. Pádai szent Antallal, Loyola Ignáccal, szent Péterrel és szent Jánossal találkozunk gyakran mint orvosokkal, még gyakrabban Krisztussal és az ő testamentum hatalmas alakjával. Mózesel. Krisztus az orvosi etika megteremtője, egyénisége, emberszeretete, cselekvési módja, mely örök mintául szolgál mindenkoron az orvosnak, sokszor inspirálja a művész geniejét; erkölcsi magaslaton álló egyénisége a gyógyítás céljából a suggestiót és a hypnosit használja fel, humanus cselekedetei száz és száz alakban csodaszzerűen vonlnak fel előttünk a plastika és sík művészetében. Ő mindenütt a humanizmus legmagasabb foka. Mózeset, mint a hygiene nagy emberét látjuk megörökítve írásban és képen. Ő, kinek a törvényeiből a legkiválóbb elme tapasztalati tudása tükröződik ki, hogy a törvény kivethetőségét, alkalmazását biztosítsa, a törvénytörést is haraggal sújtotta, rendszeren az imponáló imperatív orvosi hatalom jelét viseli magán. Ő a világitó tudomány. Minden nagy és jó ember, így a népek urai e korban gyógyítani is tudnak. Érdekes a francia Grosnak egy hatalmas kompozíciója képe, mely itt említendő. Napoleont a jaffai pestis kórházban ábrázolja e kép, amint egy pestis beteget érint meg a kezével. A középkori felfogás inspirálhatta a festőt:

— Le roi te touche, dieu te guerisse.

Néha elcsudálkozva állunk meg egy képnél vagy szobornál, miért festették meg ezt, miért, hogy ennyi nagy művészetet pazaroltak egy ilyen tárgyra, amely talán inkább az irtózatot kelti fel, mintsem a művészi alkotás zavartalan élvezetét. Simon Vonet, a Barberini pápa alatt élő kitűnő arcképfestő genialis ecstje tziáni művészettel örökölt meg vásznán egy velencei csodaszép patriciusnőt, kinek lába az idült, gennyes csonthagyulladás utolsó stádiumának áldozatává esett, a lábát emberek nézik, talán orvosok, egyik fintorral, a másik sajnálkozva. Az emberi szenvedése-

ket, az egyes betegségformákat a legrégebb korok óta művészi kezekből látjuk megörökítve. Délamerikában, a Kolumbus előtti időkben élt az Inkák törzse, régen elpusztultak a föld színéről, de hatalmas kultúrájuk évszázadokon keresztül idevilágít hozzánk. Azok az ásatások, amelyek egy-egy edényt, szobrocskát, terrakottát vetettek fel a számunkra, egy bámulatos, hihetetlen műveltségről, tudásról, államletről tesznek tanúságot. A betegségek ábrázolásának igazi művészei éltek itt. Azokból a deformitásokból, amelyeket egész csoport szobron látunk, kénytelenek vagyunk helyt adni a nézetnek, hogy talán mégis az új világból hozták át a középkor akkor pusztító, rettenetes járványát: a bujakórt. A szülés, a bőrbajok, bénulások, a halálánc mondhatni művészi pontossággal vannak plasztikusan megörökítve. Herkulanum és Pompei nagybecsű ásatásánál kerültek csak napfényre Aesculap országából a mult idők olyan meglepő művészi ábrázolásai, mint amilyenekkel itt találkozunk. A keresztes hadjáratok idejének a XV-ik századnak ostora a syphilis. Erredetét egymásra tolják a nemzetek. — A német a franciára hártja, ők azonban határozottan morbus reapolitanusnak, máskor mal de Venisnek mondják, az olaszok is eltolják maguktól és török pestisnek nevezik, a spanyolok meg az új világból származtatják. Rőpiratok képei, vásári planeták, rézmetszetek egész légiója ad számot maró szatirával erről a negatív versengésről. Henrik angol király 1530-ban kiadott bullájában a szerzetesekre hártja a baj terjedését, szabályozza ugy a kolostorokban, fürdőkben folyó buja életet. Albrecht Dürer az első ábrázolója Európában e bajnak, fürdő képeken, családi tűzhelyeknél, tábori képeken találkozunk az tán vele, néha a belpoklosságnak és pestisnek borzasztó látványával együtt.

A középkor komoly sebészeti beavatkozásait előszeretettel örökítik meg a németalföldi festők: fej, kar, hát, láb, szemoperációk a legművészibb formákban vonulnak fel előttünk. A nagyobb műtétnél rendszeren ott van a lelkész is. III. Innocentius pápa bullája szerint egy ideig csak lelkész jelenlétében szabadott ope-

Funkelstein

József.

Aradon, Petőfi-u., Bing-ház.

Vásárol magyar veres lóheremagot és lucernát nagy és kis mennyiségben. 1855

Ugyanott kapható ARANKAMENTES magyar HERE- ÉS LUCERNAMAG, mely a budapesti m. kir. magvizsgáló állomás által felülvizsgáltatott s ólomzárral ellátott.

rálni. Sokszor szerepelnek a fogorvosi beavatkozások. A fogorvos felmagasztalt pózban, esetleg lóhátról, vásári tömeg közepette is üzi a mesterségét és büszkén mutatja föl a győzelmi trofeumot, a kellemetlenség, a kinokat okozó ágas-bogas csonttárbort. A szülészeti egyes momentumait a Cinquecento legbiresebb festői örökítik meg. Tintoretto gyönyörű szent Anna gyermekágya, Andrea del Sarto női klinikája mellé sorakoznak Philippon, Lippi, Ghirlandajo, Dürer ily tárgyú képei. A német patricius családok szüléshez használt edényeinek a legművészebb ily tárgyú jeleneteket látjuk megörökítve. A régi jó időkben a nehéz óráknak hü képét adja Abraham Bosse antik tanulságos rézkarca a „Lit de misère.“

A zavaros értékű gyógyeljárások, a becsapásra irányuló „svindli“ operációk, az orvosi tudomány parasitáinak ábrázolása korhű adatokat nyújtanak a régi elméletről, hogy: mundus vult decipi. az embernek a misztikus felé hajlása és annak realis kihasználása szülte az állati delejességgel való gyógyítást, a mesmerizmust és a perkinizmust. Számtalan képen látjuk megörökítve a kómetszót, aki a meghibbant elméjű paciens homlokán vonást karcol és követ mutat fel, hogy most már a kórok el van távolítva. Ide tartoznak a XVII. század nagy szülési csalásai, pl. a Toft Máriaé, mikor is kutyát, nyulat, macskát mutatnak be a ház urának, elakarván őt idegeníteni a szonyától, vagy szégyenteljes, boszorkányos színben akarják feltüntetni a nőt.

Hogarth híres orvosi tárgyú képeit a humor derűje és a szatíra groteszk gunyja vonja be Aesculap fiait bizony nem a legkellemesebb, de mindenesetre mulattató színben tüntetik fel e képek. Az angol humoristák ecsetje alól vonulnak fel az influenza, a malaria, himlőoltás, hypochondria, a sarlatánság, az orvosi tiszteletdíj és az orvosi konzulium karrikaturái. Apré tüszurások ezek a fakultás testén, melyek közül sok nem tévesztette el a célját és csak jótékonyan hatott. Lássuk mit szól a karrikatura gunyos kobra az újabb áramlatokhoz, az utolsó évtizedek bámulatos haladásához. A modern sebészet tulhajtásai sokszor

adnak alkalmat a tudományos tények kigúnyolására. A híres Bergmann sebésztanárt látjuk karikírozva, amint Singer varrógépen nagy igyekezettel és finom öltéssel varrja össze az embert. A viviscáló padra van leköttve az élettan híres professzora, rémes tekintete rámered nyul uram narkotizáló maszkiára és rettenetes lelki kinok között várja a kést, amely belszerveit feltárja az egész állatvilág szent üdve érdekében. Metchnikoff a trójalaló nyakában ül, nagy szérumfecskendőt szorongat a hóna alatt, egy csomó majom veszi körül őt, kik közül az egyik meg is koszoruzza a tudóst hálatalten, amiért őket is beoltotta a vérbaj vírusával. Erdekes a kongresszusa azoknak a pacienseknek, akik az orvosi tudomány haladásának nyomait viselik testükön. Röntgen tanár katedréről prelegál, csontos váza, rejtett gondolatai — nincs többé titok — áttűnnek fehér orvosi köpenyén. Koch iskola padok között tanítja illemre a rakoncátlankodó baktériumokat, vérsavot adó tehennel végez bámulatos cirkuszi mutatványokat. Behring, a roncsoló toroklob szérumának feltalálója. Resnec a nemrég elhunyt generális karrikaturista a sokat vizsgálgató belgyógyászt gunyolja. Meleg tonusu, elegáns aszszony ül a belgyógyász előtt, orvosa épen a hátfelületet hallgatja le odaadó, gondos, elmélyedő figyelemmel. Hölgyünk tollas kalapja műremek, a csipkés rózsaszín szalagos inge mese, a nyaka, a karjai Phidias vésőjére valók, szemei kissé türemetlenül révedeznek a távolba. A kép címe: — Ich glaube der Mensch ist eingeschlafen.

A hatalmas, orvososü Medici család hat pilulás aranycímere alatt így vonul fel a Hollandia körütekintő gondosságával, egy kis önróniával, józan kritikával összegyűjtve mindaz, ami szem előtt volt eddig, ami muzeumok mélyén rejtőzött, vagy elfelejtett, féltve őrzött titkos gyűjteményekben huzódott meg. A német tudós lelkes szorgalma, átértő, kutató elméje behintette, kiegészítette az orvostörténelmet a művészet és korhűség gazdag himporával. Az orvostörténelem még ifjúkorát éli, néha alig volt idő, a nagy rohanás között feljegyezni a megőrzésre méltókat. Egyre többen akadnak,

akik megértő, áttekintő törekvéssel fedik fel a multak ködsűrű fátyolát és amint kipattan egy ósdi adat egy régi könyvtár foliánsaiból, a szajnaparti régiségkereskedők elavult holmija közül, a Themse-parti őszerekek perlepte könyveiből, a hollandi grachtokból előkerült fakó rőpiratból, egyre teljesebb lesz az evolúció képe, amelyen keresztül ment és idáig jutott a természettudományok koronája az embert gyógyító tudomány.

Erzsike temetésén.

*

Szent köd borong a gyermeksziv körül
Mely hozzá csak a rózsafényt bocsátja:
Hogy búbanatból csak az édest látja —
Sirdomb fölött a virágnak örül...

De jön az élet ébresztő viharja
Gunyos kacagra besüvölt a légbé:
Szép arany ködét száz foszlányba lépve
Didergő, józan semmibe zavarja...

S ha meg-megéjt egy visszánéző óra:
Csak ép hogy megrikassa fáradt lelkünk,
Melynek hamvas búbája régen eltűnt. —
Azért borul a csöndes álmódóra:

Csak ép hogy földobogjon a szive —
Egy régi emlék halk mesebe fogjon —
Valami sírjon — fájjon — mosolyogjon —

Szomszédunkban meghalt az Erzsike

Molnárék szép hajdon Erzsikéje...
... Rám huzták himzett kis fehér ruhám!
A hajamat kibontották puhán
S egy jázminágot font anyám beleje.

A lábacsámra csattos lakkcipőket,
Nyakamba gyöngyös kis keresztet adtak —

Tagányi István örökösei és kisjolsvai Szabó Zoltán bornagytermelő és mintaborgazdaság Arad, Batthyány-utca 24.

Szőlőhegyek:

Magyarád és Ménes-Baraczká.

Pincék:

1885

Arad, Magyarád és Ménes-Baraczká.

Kizárólagosan saját termésü borok.

Sürgöny-cím:

TAGÁNYI ARAD.

Telefon 133. szám Arad.

*Fejcskémre a délutáni napnak
Aranykérői rezgő esőpökök szöttek ...*

*Halvány menyasszony kis koszorús lánya:
A brokát párnát két kaesumba fogva
Vitettem a myrtuszt büszkén, szívdobogva
Tipegve, mint egy szép fehér baránya.*

*Elöl az iskolások énekelve —
Utánam halk zokogó gyászszeregy —
Tömjéut esőcált a ministránsgyerekek —
A kék koporsót hat legény emelte*

*S én mentem lassan, ünnepélyesen
Csöpp arcomat fontos redőkbe vonva —
Apró lelkenre ráborult a pompa
Mint káprázatos, sustorgó selyem.*

*S nagy hittem az rolt hitem, óhajlásom:
O, bájos önzés, édes döreség!
Hogy rámesudálkozik most mind a nép
S engem iriggyel minden kis pajtásom!*

*Piros ajkamra nem tévedt mosoly —
A könyes földre szívárványhidat
Font a mélységes gyermekáhitat —
Kis homlokom kerély rolt és komoly ...*

*S mikor görögre hulldogált a rög —
A gyöngye bimbót bús föld nyelte el
- Mintha fekete zord felhőlepel
Egy mosolygó darab eget beföd. —*

*És anyja sírt a hant fölé omoltan
Túlajgatva a bús dübörgő lármát:
Szorongva tartottam a mátkapárnát —
... S valahogy mégis nagyon boldog voltam ...*

Grallertné Martini Hilda.

„ITT VANNÁK OK!”

— Vadásztörténet. —

Nagyot dobban minden vérbeli vadász szive erre a kedves hirre! Kik is hát ezek az „ök”? A midőn a hó elolvadt, a bájos fehér köntösi hóvirág kiüti fejét — és a kőköresin is virit, midőn a vadgalamb bus bugását meghalljuk az erdő rengetegében, a midőn a seregély csapatok a tarlóokban és a bibic a zombókók körül és végre a barázda billegető — a mi kedves vándoraink ismét megjelennek — a midőn az enyhe tavaszi szellő simogatja arcunkat — megjelennek „ök” is a várva várt bájos hosszú esőrídek, a mi mystikus madarunk: az erdei szalonkák!

Legelőbb csak az ugynevezett szállás-esinálók érkeznek, a kisebb fajtaúak, ezeket követik lassan nap-nap után az igazi „bagolyfejűek”! míg végre „occuli” után „látera” idején itt van már a zöme is és ekkor felvonulnak a vadászok az erdők vágásaiba, hogy alkonyatkor hallhassák, láthassák és esetleg leszállíthassák a magasban néha villámgyorsasággal, máskor kergetődzve, sokszor bagolyszerű lassu uszó repüléssel áthuzó szerelmes madarat.

Ilyenkor szerelmi mámorban él — és a magasban keresi párját hangokat hallatva vagy: „kroj-kroj” mély torok vagy: „ezipp-ezipp” magas vékony hangokon esalva fel párját a levegőbe. A mikor az esthajnal leszáll és az esthajnali csillag feltűnik a láthatáron, a mikor a horizont körülettünk elhomályosul, az erdő énekesei, a rigók, a szajkók elhallgatnak, elülnek, ekkor jelenik meg, mint egy tova surranó árnyék felettünk, hirtelen ez a mystikus madár. A legöregebb vadász is izgatott lesz, amidőn megpillantja — habozáshoz, gondolkodáshoz nincs idő, mert csak egy-két pillanatot amíg láthatja „öt” és ha ez alatt nem adta le lövését úgy „máris hibázott” — ha pedig eldördült fegyvere és alázuhanni látja „öt” úgy igaz vadász-örömet érez és fut felszedni az erdő avarjára esett prédáját addig, míg egy kis élet van benne, nehogy azután elveszítse a drága zsákmányt, ami bizony gyakran megesik, miután tollazata ép oly színű, mint a lehullott falevéle és a szürkületben nem lehet megtalálni. Büszkén szedi ki ezután

Assael Jakab Fia

modernül berendezett gépgyára

Arad, Radnai-ut 23. sz. Telefon 835.

Ajánlja electromos erőre berendezett teherfelvonóit, vasszerkezetek készítését, rácsos szerkezetű ivlámpa oszlopjait és kisebb gépszerkezetek kidolgozását és tervezését. :: :: :: ::

1869

Tervek és költségvetések ingyen

a vadász a „trophá”-ákat: az „eset tollakat” és a „kis zerge szakállát” melyeket kalapja mellé tűz és a saison végeig szaporítja. A mikor az illatos erdei ibolya virít a bokrok alján és amikor a fülemile szerelmi danáját hallatja a sűrű bokrok között, még mindig itt vannak „ők” — csak a mikor a kakuk megszólal — a vándor madarak utoljára érkezett egyede — ekkor már csak néhány nap és végleg elvonultak! Nemesak a madár sajátossága, a tavaszi rövid időre terjedő vonulása, a nehéz lövése az a mi a vadászt izgatja — de varázs hatással bír reá az ébredő természet — nap-nap után felvonnulva az erdőségbe fokozatosan látja és élvezzi a kikelet fejlődését, költészetét! és amikor egy kedves, enyhe estét eltöltött a vadász az erdőn, várva-lesve a ritka vendéget még ha nem is látta belőlök egyet sem, nem zúgolódik, ki van elégítve a természet bájai által, mert az igazi vadásznak érzékének kell lenni a gyönyörű pompájú természet szépségei iránt!

Örüljenek hát vadászaink mert „megjöttek ők”!

Bódy Bódog.

IFJUSÁG.

Irta: Sz. Szigethy Vilmos.

Bibi kaszímó volt egy negyedraugu kávéházban, ahol kóristák kártyáznak disznókupecekkal, továbbá tehetséges jogászyerekek készültek az alapvizsgára. Az éjfélnél közel eső órákban fiatal katonatisztek is megfordultak itt, igen hangosan esőtelve a kardjukat és monoklin át tekintve a világra, nyilván azért, mert itt a rendesnél is kevésbé láthatták meg, milyen kicsiny alakjai ők a teremtésnek. A világot egyébként a füstös menyezet képviselte és a lámpák tüllfátyola, amit a nyár óta ott felejtettek.

Egyébként minden hódolat Bibit illette, ezt a tót arcu, rengő esipejű leányt, akinek sötétkék szemében volt valami tébolyító bárgyuság. A vastag szőke haját (alig tudta fésülni) csak úgy, egyszerűen, felesavarta a koponyájára s ez ott a művészi rendtelenség benyomását keltette.

Amugy nagyon szórakozott lány volt és idegesen tudott kacagni. A kadétok azt mondták, hogy csupa gerlebugás a hangja, de egy fiatal medikus kellemetlen következtetéseket vont le ebből a hangból: szerepelt a leveletésben Bibi anyja, még inkább az apja és szerepeltek olyan valószínű történetek, amiknek az illusztrációitól az orvos-szülők gondosan óvják apró gyermekeiket.

Azért Bibi volt mégis az éjszaka királynője, akit állandóan pezsgőztettek, mert komoly hite szerint pezsgőnél kezdődik az ital.

Egy kereskedő — hamar önállósult, mert meghalt az apja, — már este nyolckor beült a kávéházba, amikor ő volt ott az első és egyetlen vendég. A familiáját elhanyagolta Bibiért, a hugai egyedül jártak színházba s komoly házassági tervek törtek meg a leányért való epekedésben.

Bibi azonban csak nevetett, mint ahogy mindenkit ki-nevetett.

Akkor mulatott legjobban, mikor Froesch, a babakapitány fölajánlotta neki a lakását, bizonyos szerény, de tisztességes havijáradékot is biztosítva számára.

— Gondolja meg kisasszony, igen alaposan gondolja meg! Minden ember elmegy egyszer a szerencésje mellett, hátha maga éppen most van a válaszuton.

A leány szeme ugyanekkor emésztő lázzal tapadt egy pár kóristára, akik a sarokban kártyáztak.

— Az én szerencsém máshol alakul ki!

— Ne mondja!

— Színész nő leszek, jelentette ki fölényes hangon Bibi. Egy színész ur már mondta, hogy pompás az alakom, a hajammal feltűnést keltek, azonkívül esinos hangom is van.

Csodálatosan terjedt a leány híre. Öreg urak, akik apró koresmákban szoktak polgári kimenőket rendezni, éjjel után, mikor már hazafelé ballagtak, ide betértek még egy feketére. És lökdösték egymást a könyökükkel.

— Mit szólsz hozzá?

— Hát te?

Emelkedettebb szellemű menyecskék, akik szabadon beszélgettek mindenről, Bibivel unszolták gavallérjaikat.

TELEFON 517. — 517.

Ima- könyvek husvétra!

Katholikus. Hock, Tárkányi,
Albach stb.
Református. Szász, Tompa,
Révész stb.

Evangelikus.

Zsoltárok,

elegáns csont, bőr-
és barsznykötésben.

óriási választékban
leszállított
árban kaphatók

Olcsó hu-svétí levelezőlapok.

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedésében

Arad, Weitzer János-utca.

— Beszéljen valmit róla. Csakugyan olyan lány?
Bibiről azonban nem tudtak rosszat mondani és azok a kifogástalan tisztességű asszonyok oda voltak a gyönyörködéstől

— No már ilyet! Egy kaszirnő és mégis!
Ifju jogászyerekek keservesen szenvedték. Hogy mégis csak csufság ilyen kegyetlenül bánni velük! Velük, akik ezernyi kaland édes emlékét részleteztek itthon, ismerték az egész várost és ellenállhatatlanok voltak!

Mikor néha tele volt a kávéház a leány otthagya a trónust és künnt sétált az utcán. Juliusnak minden perzselő tüze egyszerre érkezett meg, a tavasz elsikkadt s nyár jött a tél után. Az utca tulsó részén már park következett, hársfák ottották kábitó, mézédés illatukat és éjjeli baglyok vágtak el huhogva a levegőben. Egy denevér majd beleakadt Bibi hajába. a lány hisztérikus epekedéssel kívánta, hogy bár beleakadt volna.

— Kisasszony, a kasszához! — üvöltött a kávé.

— Várjon! — kiáltotta vissza Bibi!

A kávé várta Mert ha gorombáskodik, hát elmegy a lány és vele megy a vendégek javarésze. Mindazok, akik nem vették volna szívesen, ha közhirre jut, hogy itt tanyáznak ebbe a lebujban, ahol megtollasodott néhány detektív, mert a szeparé hamis kártyások számára van berendezve

Bibi az éjszaka hangulatait szívta magába s álmodozott primadonna-sikereiről. De a pezsgő-durrogásra bevonult, sőt kegyesen előlegezett is néhány dallamot azokból a tömeges dallamokból, amelyekkel valamikor megtébolítja a világot.

Az ének hamis volt, nyers is, de azt nem vette senki észre.

— Főntartom indítványomat igen tisztelt kisasszony, mondta babakapitány. Mindjárt három óra, fájramt, amikor a nagysád hazavonul, — vonuljon karomon szerény lakásomba.

Az ifjuság majd haiba kapott, olyan versengést kezdett.

— Nefeledje Bibi, bangoztatta a jómodu kereskedő, hogy a sziniiskola sok pénzbe kerül. Én szeptember hetedikén ön-állósítottam magam és nálam pénzáldozat a legkevesebb.

— Bibi huszonöt éves vagyok! Kiáltotta egy cingár ügyvédjelölt.

— Imádlak, sugta az éjszakai szerkesztő, aki éppen zárás előtt érkezett meg.

Bibi a kontyát hozta rendbe (rendetlen tolakodó népek odakapkodtak) s a kalapját tüzte föl.

— Sohse fáradjanak az urak, intett a társaság felé, hazatalálok magam is.

Leszállt a trónusról s még körülnézett, hogy nem felejtett-e valamit el?

Akkor megnyilt az ajtó és belépett egy fiu. Gyermek még, rózsás arcu, de termetre gránátos. A kalapja kissé félre volt csapva, sötét tekintetű szeme derülten, de végtelen önbizalommal tekintett szét. Széles válllaival majd az ajtót surolta, — füttyüresztett.

— Diák! — mondta halkán az egyik kadét — ma délután lett érett.

A diák odalépett Bibihez, megsimogatta az arcát, aztán beléje karolt. Ugy haladtak kifelé.

— Én Pap Oszkár vagyok — mondta az utcán. — Merre megyünk?

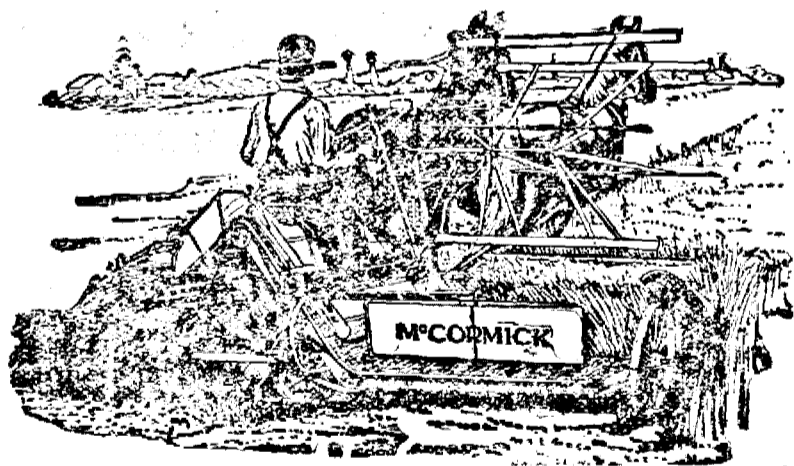
A lány félig dermedt öntudatlanságban, félig addig ismeretlen érzékek bizsergő lázában simult hozzá. Később fölneztet rá félénken, mosolyogva.

TÉLI REGÉNY.

A FÉRFI BUKÁSA.

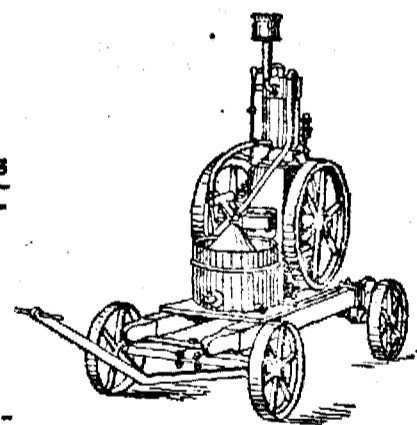
Február derekán Klárárt nagy kitüntetés érte. Martos Gyula, a színésziskola lelegegánsabb tanára, aki az életben és a színpadon egyaránt hódító szerelmes színész volt, komolyan kezdett foglalkozni vele. A leányok egyfől-egyig szerelmesek voltak bele és egymással versenyezve keresték a nagy Gyula, a szép Gyula barátságát. A fiuk pedig utánozták a hangját, majmolták mozdulatait, iparkodtak eltalálni a nyakkendőkötését, hajpiseletét. Martos elnézően, jóindulatúan az elkapottak fölnyével járt-kelt közöttük. Ha kedve kerekedett, ha magunta a nagy művésznők szeszélyes szerelmét, a lipótvárosi csu-

Kovács Soma és Társa Arad.

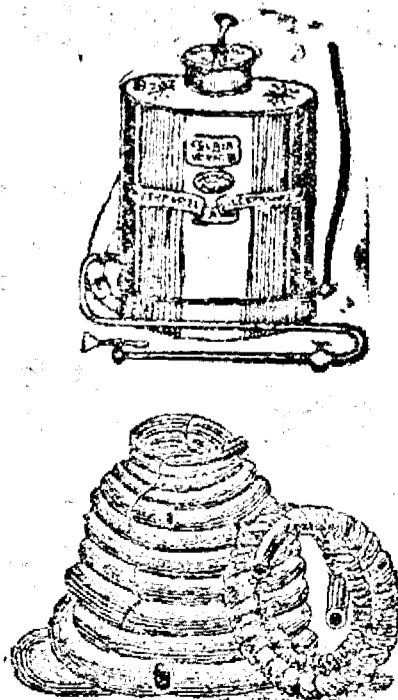
Mc Cormick chicogoi aratógépgyár és Kühne r. t. mosoni gépgyár vezérképviselője.

Gép és gépfelszerelések, műszaki és rugyanta áruk, szerszámok, malomszerek, - pincészeti eszközök.

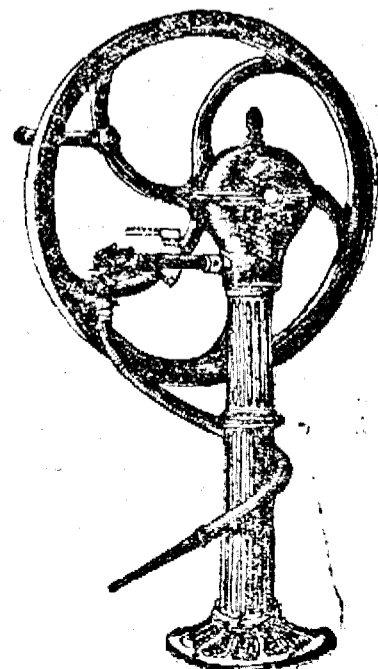

Permetezők.
Kénporfúvók.

2259

Nyersolaj benzín és szivógáz motorok.

pakebel és csupaideg asszonyok hisztérikus görcseit, lehajolt egyik-másik csinosabb képű kis kezdőhöz és egy hétig, kettőig jó volt hozzá.

Az iskola pletykázó perceiben — és igazán minden perc pletykázó volt — legendás tisztelettel beszéltek róla és csodának emlegették, hogy egyszer egy álló hónapig hűséges volt a kis nővédek-barátnőjéhez. Piros Kamilla volt a csodálatos leány neve, de nagyra is vitte: most valahol Oroszországban táncol, tipor a sziveken és a rubeleken . . .

A legendákba fonódó Martos Gyula azután egy szeszélyes, rasszkedő napján észrevette Klárát. A kipuderezett, halottféhér és rózsaszínűen emaillos leányarcok kisültött, napfényesen ragyogott Klára tiszta arcocskája, amelyről Sátor nehezen és sok kéréssel, szidással letiltotta a festéket. Az óra után odament Klarához. Körülvette meleg, lágy hangjával, amellyel a színpadon szokott nagyszerű szerelmeket vallani. Kicsit elcsodálkozott a nagy Gyula, hogy ettől a kipróbált fegyvertől nem szédült meg a kis leány. Annál mohóbban és annál erősebben, szinte brutálisan vetette magát utánna. Nem, hiszen ez még soha sem esett meg vele, hogy ilyen csitri, csinoska senki, jelentéktelen nőcske megtagadja magát tőle! Ez sem fogja!

Egész színésziskola leste, vigyázta a nagy vadászatot.

— Lám, lám, nem is tudtuk, hogy ez a kis Klára ilyen nagy ravaszkodó — mondogatták. — Meg akarja fogni, erősen meg akarja fogni, a szép Gyulát, hát cicázik vele.

Pegig ez a találgatás nagyon távol volt a valóságtól. Egészen más ment végbe Klára lelkében, azaz, hogy inkább az érzékeiben. Megbódult, nekiszédült, mint aki irdatlan magasból néz alá a szürke, ködös kavarodásba. Eddig még nem ismerte, nem érezte ezt a szédülést: az üldözött vad, a kifulladás meghajszolt teremtés szédületét. Most, most megremegett attól a meg nem hallható, sejtelmes hallalától, amelyet egy város — ő úgy érezte, hogy az egész nagy város — harsog a nyomában.

Meleg vérével, forróságban égő testével már régen rabja volt az élet nagyszerű lázainak. Igen, kellett neki a szerelem és anyja kellett, hogy elvesztette benne magát, ítéletét, józanságát. Csakhogy eddig más volt, egészen más volt minden. Odaadta magát, engedte, hogy szeressék, hogy csókokba öltöztessék, ölelésekbe burkolják a testét . . . De most valami más közeledett feléje. Nem egy ember, nem egyetlen férfi, akit egy kicsit ő választott magának s aki egy kevéssé kiválasztotta őt is. Most a sok százezres város lihegő, ka-

vargó, sötét emberserege kanyargott feléje. Éhesen, kiméletlenül vadul jöttek, jöttek és tudta, hogy a végén föl fogják őt falni. Vagy ő valamennyit?!

Ezekről a viődásokról Sátor nem tudott semmit. Csak azt tudta, hogy Klárát el akarják tőle venni. Tudott Martos Gyuláról, tudott arról, hogy Komoly Kálmán ismét és kitartóan fut Klára után, tudott az apróbb jelentéktelenebb urarításokról és tudta azt is, hogy megjelent Klára lovagjai között Jenigei is. Ez az utolsó volt a legveszedelmesebb. Az ötvenes évek végén járó szikár, szép, gondosan ápolt ősz ur, elölhatatlan volt Martostól. Akinek a szép Gyula udarolt, annál egy héten belül jelentkezett, Jenigei is. A milliomas építőművész afféle kis szerelmi sakái volt: mással: Martossal hódította meg magának a nőket. Amikor a csapodár művész egy-két heti viszony után hűtlenné vált, ott volt kéznél a bőkezű és gyöngéd vigasztaló: Jenigei. Nagyon praktikus, kényelmes és ügyes kalandkereső módszer volt ez, amelynek sokszor még az az előnye is megvolt, hogy Martos kifáradt, elkedoetlenedett az ostromokban és az öreg ur maradt a győztes. Különben kedves, tiszta öreg ur volt. Hosszuszálú krisztus-szakála, szelid szürke szeme, elegáns megjelenése alkalmassá tette volna arra, hogy a maga erejéből is hódítson, de ő kényelmesebbnek találta a maga módszerét.

Klárát majdnem izekre szedte a három ember. A színész az órákon gyötörte, találgatást kért tőle, utóbb már az utcán is megleszte. Ha Martostól meg tudott szabadulni, azonnal ott termett Jenigei nagy sötétkék automobilja. A műépítész legalább kellemes lovag volt. Hízelt, kedveskedett, de soha egyetlen szót sem szólt szerelemről, egyetlen célzást sem tett a barátság, pajtáskodás megváltoztatására. Elvitte Klárát egy-egy órára autóján. Havas budai hegyek között, az alföldre nyúló pestmelléki réteken futott végig velük a gép, amelyben rózsák illatoznak Klára ölében. Jenigei atyai, simogató hangon beszélt. A szemében ugyan kiizzott néha a féktelen tűz, de azért a kezét sem mozdította meg, hogy Klarához közelebb érjen . . .

A harmadik lovagnak: Komoly Kálmánnak kevés idő jutott, de ez alatt annál hevesebben kérte, kiánsa, követelte vissza magának Klárát. A legkevesebb idő mégis csak Sátornak jutott, akit ez a zaklatott, ideges élet egészen megpiselt. Mindent meg tudott Kláráról, sőt többet is, rosszabbat is hit róla, mint a mennyi igaz volt. A leány pedig mindent eltagadott, mindent kihazudozott előtte.

— Nem Klára, ez nem megy így — mondta egy bizalmas

Weisz Dániel

épület- és műlakatos

ARADON, DEÁK FERENCZ-UTCA 38. SZÁM.

Készít minden e szakmába vágó munkákat, ugymint: épület vasalásokat, rácsokat, kutak, kapuk, vasredőnyök, takaréktűzhelyek stb.

Vaskonstrukciókat amerikai tapasztalat alapján és módszer szerint

2159

Bármily különös és szaktudást igénylő munkát a legnagyobb pontossággal készítek. Mérlegek javítása és hitelesítése. :-:

Költségvetés vidékre is díjmentes.

órában Pál. — Én a magamének akarok. Meg akarok tartani. Ez a színészkola egészen elvesz tőlem. Eleinte csak egy kicsit vett el, aztán jobban, most már egészen... ott kell hagynod. Ha szeretsz, akkor ott hagynod. Akarom!

— Kis gyerek — nevetett Klára. — Olyan kis gyerek vagy; hányszor mondjam még, hogy nekem nem lehet féltlenül élnem. Kell valami, ami elfoglaljon.

— Hiszen találhatnál épen más is! Ezt nem szabad tovább.

— Ó most értek mindent! Te féltékeny vagy! Nem bízol beínnem. Féltesz és azt nem mondod, hogy így több emberrel találkoztam, többel beszélek... igen. Pedig ha tudnád, mennyire utálatos és ostoba ez a féltékenységed! Először is: én szeretlek. Érted: szerlek. Másodszor is, ha nem szeretnélek, egyszerűen megmondanám. Harmadszor pedig, ha meg akarok csálni, ha magamba akarom bolygítani az embereket, ezt épúgy meg tudom tenni akármelyik irodában, hivatalban is, mint a színésznél.

— Tudom. Ebben igaza van Klára. Régi dolog, hogy az aszszonyok akkor és ott csálnak meg, ahol akarnak. És én hagyom is csálni magamat. Én lehunyom a szememet, a fületem, az eszemet és azt mondom a legvakítóbb hazugságra is: igaz, igazat mond, igazat mond.

Ez igazán szép — tört ki Klára. — Már sértegetsz is. Jó hogy nem vágod az arcomba, hogy hazudok neked. No csak mondd! mond ki hát!

— Klára, ne ingereld föl magadat. Ne lovald bele magad a haragba. Tudod, hogy igazat mondom. Azt is tudod, hogy... Különböztet mit beszéljek sokat. Azt csak be kell látnod, hogy azelőtt másképpen volt. Azelőtt az enyém voltál, most pedig hol itt, hol ott van fontos dolgod. És én tudom is, ha te nem mondtad el, mégis tudom, hogy mi ez a sok fontos dolog. Egyszer Martos a neve, máskor Jenigei, harmadszor Komoly Kálmán.

— Klára sírva fakadt, bement a másik szobába és becsapta az ajtót. Ez volt az első nagyobb összezördülés. Idáig ha civakodtak is egy kicsit, néhány óra múlva, legkésőbb „másnap” ott volt Sátoronál Klára, vagy levele. Most négy napig hirt sem hallott Klárától Pál.

Az ötödik napon hajnalában — mert most már dorbézolásra, reggelbe nyúló kávéházadira is rászokott — találkozott Komoly Kálmánnal. A nagyhaja fitán busan ült egy kis márványasztalnál,

amelyet egymásra fornyozott székek takartak el. Amint meglátta Sátorot, fölkerekedett és odaült az asztalához. Azóta sem beszéltek így kettesben, bizalmasan, amióta Kálmán elküldte, megkérte Sátorot a kovácsidai kirándulásra.

Sátor eleinte meglepődött a barátságos közeledéstől, de hamarosan észrevette, hogy a költő részeg. Nehéz alkoholszag szállt szájaival és a feje meg-megcsuklott. Hanem abban, amit beszélt csak a szokimondás, a nyers igazság és a kiméletlen nyílt beszéd vallott a részegségre. Tisztán logikusan, őszintén beszélt.

— Most hát együtt vagyunk ismét Pál — kezdte.

— No ne néz olyan csodálkozva rám. Együtt vagyunk, mert te is ide kerülsz mellém. Eddig, egy darabig előttem voltál. Boldog voltál és én kivert kutya. Most már te is kivert kutya vagy.

— Kedves öreg Kálmán — mondotta szelíden Sándor — ez mind szép, ámbar nem értem, de hid el nem is érdekel. Majd beszélünk, ha okosabb leszel.

— Ohó — kiáltott a nagyhaju — szökni akarsz. Menekülsz, mert arról beszélek, ami fáj! De csak hadd fájjon! Fájjon neked is. Nem szereted bevallani magadnak, hogy téged is elhagyott? Ismerlek! Az a hiúságod, hogy nem szeretsz pirulni. Még magad előtt is eltagadod, gondolatban is megfajtod, ami kellemetlen. No majd én segíték rajtad! Én kimondom: hát téged is elhagyott az a leány! Te is el vagy dobova! Te se kellesz már Klárának!

Sátor belesáppadt ebbe a szóba. Nem akart többet hallani. Fölállt és odébb akart menni, de Kálmán mind a két kezével belékapaszkodott.

— Részeg vagy. Engedj — mondotta megvetően Sátor.

— Jó. Részeg vagyok. De az igazság részegen is igazság! Klára már végzett veled. No ne bámulj úgy rám! Talán nem tudod? Annál rosszabb. Annál nagyobb számár vagy. Jenigeivel ment el. Tegnapelőtt. Az autóján vitte magával és még ma sem tértek haza. Most aztán mehetsz, ha tetszik, vagy leülhetsz mellém és részegre ihatod magadat, mint én. Most már te is ki vagy dobova, el vagy hajítva...

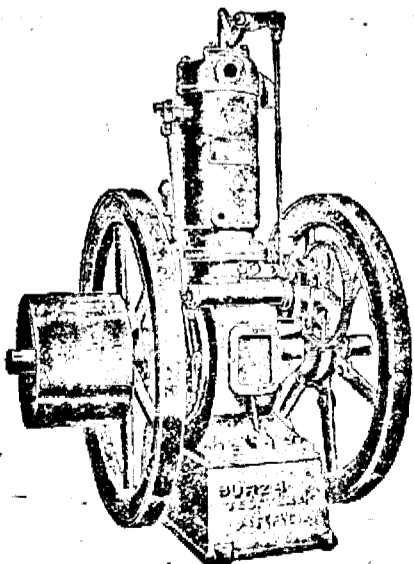
Sátor egyenesen Klára lakására ment. Félóraig csöngetett, amíg a házmester előkerült.

— Á, a nagységes ur az — mondotta a házmester. — Nem tetszett ugyebár Pesten lenni és azért nem méltóztatik tudni, hogy a Klára nagysága elutazott.

A „Nicholson” gépgyár r. t. kerületi képviselője.

**Legjutányosabb árakon és kedvező részlet-
:: :: fizetési feltételek mellett szállítunk :: ::**

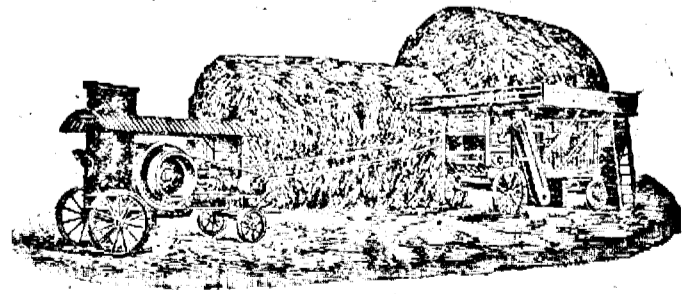
Teljes gőzcséplőkészlet és magánjáró, benzín és nyersolaj cséplőkészletek, benzín, szivógáz és Diesel-féle rendszerű nyersolaj-motorkok, malomberendezések, víznyomású olajsajtók, amerikai aratógépek, szénagyűjtők. Triőrök, rosták, ekék, vetőgépek és mindennemű gazdasági gépek. Asztalos és kerékgyártó fa-megmunkáló gépek. Elsőrendű gépszijak, gépolaj és gépszir, dobsinek.

183

Arjegyzék ingyen és bérmentve

Interurbán telefon 604. sz.

Erdeklődőket felvilágosítás és üzlet megkötése végett egyik cégfőnökünk személyesen saját költségünkön meglátogat!

BURZA TESTVÉREK ARAD,

Tisztelettel
BOROS BÉNI-TÉR
1. sz. (saját ház.)

A „Nicholson” gépgyár r. t. kerületi képviselője.

Egy perc múlva pedig bizalmasan és suttogva hozzátette:

— A Jenigei építész ur automobilja volt itt érte, ha tetszik ismerni.

Sátor megszédült. Két napig nem tudott meg többet. Nem mert érdeklődni sem. Azután nem bírta tovább. Mégis rászánta magát egy látogatásra. Fölkereste Klára színésziskolai barátnőjét.

— Tudom miért jött — fogadta a leány — Kláráról akar hírt. Már öt napja várom magát. Klára üzenetet hagyott itt magának, mielőtt elment.

Az izenet egy rövid levél volt.

Tátrába mentem Jenigeivel — írta a leány. — Maga az oka. Addig gyötört, amíg elgyengültem és — Ha akar, feledjen el. Ha szeret, hívjon vissza. Hívjon, a míg nem késő.

Sátor még az nap elutazott és másnap visszajött Klárával. Egy hélig fenségesen, eszeveszetten szerették egymást. A szökésről, Jenigeiről nem esett szó közöttük. A színésziskolának is vége volt. Sátor valósággal ott lakott Kláránál, féltette, őrizte, vigyázta, mert tudta, hogy többször már nem vesziheti el. Egy napon Klára magától kezdte magyarázni, hogy Jenigei milyen jó ember, mintha az atyja lenne, ugy bánt vele...

— Nem akarok erről hallani — mondotta Sátor. — Semmiről. Tégy, amit akarsz. Már nem bánom. Semmivel sem törődöm. De nekem ne mondj mást, csak azt, hogy szeretsz. Ezt mondd, nagyon mondd, ha másképen nem tudod, hát hazudd!

Amikor Pál elment, Klára nagyot nyújtózott. Elégedetlen volt.

— Jaj de utálatos egy férfi, amikor ilyen férfiatlanná lesz — sóhajtozta.

Arra nem gondolt, hogy ezt az embert ő ette meg apróra, a vért, a csontját, a gerincét, az akaratát, az idegeit, az erős erejét. Csak azt tudta, hogy Sátor megpuhult, elasszonyosodott, vak és szolgáló lett. Ez pedig neki nem kell... Másnap és most már végképen elutazott Jenigeivel...

Tehát vége volt mindennek...

Sátor rettenetesen szerencsétlenné érezte magát, amikor az újabb fordulatról értesült. Tudta és keserűen meg is állapította, hogy nevetséges és ostoba figura ebben az elkeseredésében, amint az elérhetetlen után zokog. Játékszere volt egy bábjából kibontakozó nagy asszonyi pillangónak, aki még ragyogó szárnyakkal merészen

és magasan fog csapongani, amikor ő már megszükkült, lehiggadt, előregedett...

Ott állt Klára szobáiban, azokban a jól ismert szobácskákban, ahol minden szék, a kerevet, az ágy, az üres szekrények, az ablak, minden, de minden Klárát juttatta eszébe. A szék, amelyen elomlott puha, hajlékony alakja, a kerevet, amelyen lágyan, bogyadtan végig szokott nyújtózni, az ágy haas fehérségével és piros emlékeivel... A szekrényekben mintha könnyű és csipkés fehérneműek illatoztak volna, mintha selyemalsók és simulékony ruhák zizegnének, susogának. Klára ott élt az elhagyott szobákban. A férfi minden érzékével és minden idegszálával érezte őt. Hiába, a regénynek vége volt...

Sáradtan, kedvét, reményét, mindenét vesztve leült az asztal mellé. Gondolatai végigfutottak az elmúlt hónapokon. Tisztán, részletesen, világosan állt előtte minden, ami kettőjük között történt. Visszajáról nézett végig az eseményeken. Igen, ma itt van, egyedül, végképen elhajítva. Tegnap még legalább részben, legalább félig az övé volt Klára. És csak tegnapelőtt, csak néhány napja annak, hogy épen kezdett szíveik és ölelő karjaik közé furakodni a jég, az idegenkedés. Azután messzebbre nyult az emlékezete és ott járt az izgatott, vad, szenvedélyes napokban, amelyeket akkor adott neki Klára, amikor utánna jött Pestre. Ő és érezte az első csókokat, amelyeket még ott Kovácsvidán kapott. És a kovácsvidai utazás, az egész kaland, az egész regény okozója...

Vissza kell kapnia Klárát, vissza minden áron és mindenkitől — ebben a vágyódó és hiábavaló feljajdulásban végződtek a gondolatai. De hát hogyan? hogyan? amikor azt sem tudja, hogy hol van, merre jár a leány. Sátoron a hónapok óta túlfeszített lázas ideg és szerelmi élet vihara most egyszerre kitért és eszeveszett felindulásában, nekikeseredésében képes lett volna bolondot csinálni, ha meg nem mentik őt az új bajok. A szerencsétlenségben mindig a legjobb vigasztaló, a legbiztosabb mentőhorgony az újabb szerencsétlenség, amely megasztja, szétbontja, nem engedi egy pontra tömörülni, sulyosodni a vívódó gondolatokat.

Az új szerencsétlenség pedig elég nagy volt ahhoz, hogy Sátor kizökkenthesse a Klára után való busulásból. Késő délután végre megunt, hogy ott üldögéljen az üres szobákban, hogy a leányra emlékezéssel marcangolja magát. Hazament. Kizárta az ajtót. Selmály borult már a lakásra és a szürkeségben tompa csönd. Pál

Női kalap készítéshez szükséges összes kellékek kaphatók

a Kalap Bazárban

1183

Arad, Deák Ferencz-utca 8. sz.

Mindennemű női kalapformák és diszek állandó óriási raktára. Külön osztály kész modell kalapok részére. Párisban megjelenő újdonságok 36 óra letelte után már kaphatók. Megbizott bevásárló Párisban Boulevard Voltaire 18. Eladás kicsinyben és nagyban. Több mint 3000 forma raktáron.

Finom szalma forma 1 korona 80 fillértől kezdve.

Bámulatos olcsó árak.

Szigoruan szabott árak.

valami langyos meleget érzett, valami csöndes és szelíd vágyódást a családja után. Hónapok óta alig élt közöttük, alig tudott valamit feleségéről, gyermekéről. Most is másfél nap óta odahaza sem volt. Kicsit vágyódott, a gyöngye, energiátlan emberek gyáva vágyódásával gondolt a családra, a hová, amelynek melegébe vissza fog huzódni, el fog bágyadni bajával és bánatával.

Csend volt az előszobában, csend volt a lakásban. Benyitott az egyik ajtón: a szoba üres volt. Egészen üres. Nemcsak senki, de semmi sem volt benne. Kopasz falak táfontak reá. Nincs rettenesebb látoány, mint butortalan pesti lakás. A szobafestőizléssel telemázolt meztelen falak pókhálókka, lukas, csorbult, kitérdezett vakolatukkal oly ridegen, oly halálosan tudnak bámulni, hogy vak tekintetüktől megfagyhat az ereken a vér. Az agyonlakott, csillogó és gyötrő nyomorúsággal megtelt bérházak minden keserősége és sivársága mered le ilyenkor a szobafalakra.

A másik szoba is üres volt és a harmadik, az udvari is. Végre a negyedikben még talált butorokat... Lihegve, remegve nyitott be ebbe a negyedik szobába. Ideges, fölcsigázott és elernyedtt lelki állapotában soha nem érzett félelemmel töltötték el ezek az üres szobák. Homályba néző szemei előtt az egyenesen álló oldalfalak összehajoltak és azzal fenyegették, hogy redomlanak. Aztán jól tudta, hogy mit jelent ez a látogató üresség. Felesége sok keserű patvaros órában mondogatta neki:

— Egyszer az üres szobákat találod itt. Ez lesz a vége. Meg-
unom és elmegyek, elviszek mindent.

Hát ez lett a vége. A negyedik szoba Sátor dolgozó szobája volt. Hetek és hónapok óta por lepte a rendellen íróasztal papirhalmazait, érintetlenül állt a tágas könyvszekrény. Innen nem vittek el semmit, sőt itt még hagyfak is valamit: egy levelet. Ott fehérlett a négyzetes boríték az íróasztal közepén. Pál tudta, hogy ez a levél neki szól, bárha cím nem volt rajta és olvasta a lezárt borítékon keresztül a tartalmát. Meggyújtotta a villamoslámpát, amely kemény, merev fényvel öntött szét a szürkületbe éles sugarakat. Két sor volt a levélben; megszólítás és aláírás nélküli két sor:

„Mindent tudok Kláráról és rólad. Elmegyek. Elég volt.”

Nos, megvolt az új szerencsétlenség. Sátor érezte, hogy ez a baj igazságosan és megérdemelten sújtott le reá. Beleremegett és egyszerre megérezte a drágaságot, az értéket, a szépséget és jóságot, amit feleségében elvesztett, aminthogy minden elveszítettnek egyszerre

érezzük elfeledett és elfedett értékeit. A belső, vizsgálódó, kutató hajlam azonban keresztültört a veszteség és szerencsétlenség meg-
érzésén és Sátor Pál megállapította — még mosolygott is hozzá — hogy most a kettős szerencsétlenségben szinte jobban érzi magát. Az egyik pillanatban az egyik fáj, a másikban a másik és egyik mindig elnyomta a másikat.

— Ez nagyon bolond dolog — mondotta Sátor fenhargon — de azért így van. És meg fogom szokni.

Azután — ó istenem öt perccel utóbb milyen rettenetesen szégyelte magát — ledőlt az íróasztalra és valóságos, gyermekesen komoly és megrázó könnyeket sirt el a kis gyerekekért, akit elvittek tőle, az asszonyért, aki megbüntette őt és — és a szeretőért, aki hűtlen lett...

Este lement a kávéházba és csak ott jutott eszébe, hogy két nap óta vem volt az apjánál. Végző esetben mi történhetik — gondolta magában — elküldenek. És aztán? Ezt is el tudom viselni a többi mellett. Filozófiának jó volt ez, de azért mégis nyugtalankodott, bizonytalan és kellemetlen érzések gyötörték. Szólanul, elképedtenedve ült régi barátai között, akik szokás szerint hangosan, vig tréfával, mindent és mindenkit megszólva tárgyalták az újságírás eseményeit.

— Pál, te nagyon neki vagy busulva — szólt rá Cigány a fővárosi riporter. — Igazán ostobaság, hogy annyira gyötrőd, törőd magad egy hitvány kis sajtópörért. Mindenkivel megtörténik. Ez olyan dolog barátom a mi életünkben, mint a tisztos polgári köztevékenységben a kitüntetés, a legfelsőbb kegy. A jó kereskedőt, a nagyszerű közhivatalnokot, a kitűnő államférfiut kitüntetik érdemrenddel, címmel, ranggal a király nevében, minket pedig elítélnék ugyancsak őfelsége a király nevében.

— Sajtópör? — ébredezett gondolataiból Sátor. — Hát ez mi? Persze, hiszen még ez is hátra van! A kovácshidai panamailgy riportjéért kijáró sajtópört! Ez a fekete leves a regényhez.

— No ne tetesd magadat — folytatta a fecsegést Cigány. — Nagy embert csinállok belőled. Ugy megírom az elítéltetésedet, hogy mártírnak fognak tartani a Kárpátoktól az Adriáig! És ne busulj, ha féged el is ítélnék, én majd megadom a tudósításban a magukét azoknak a kovácshidai panamailgnak...

Az idő kemény télből hirtelen kitanaszodott. Simogató, bársonyos nap sütött az utcákon és beragyogott a fővárosi terembe is, ahol az esküdtek főnöke hafározott és meghatottan remegő hangon

FOGMÜTEREM.

NOVÁK RUDOLF

ARAD, Szabadság-tér 5. szám.

Műfogspeciálista.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

olbasta föl, hogy Sátor Pál hírlapíró az esküdtek bűnösnek mondták ki a kovácshidai polgármester, tanács és még nem tudom kicsoda ferhére elkövetett rágalmozásban.

— Kiván még valamit mondani a védelmére? — kérdezte a szigorú fővárosi elnök.

Sátor elmosolyodott és vállat vont. Magában pedig hangosan nevetett és azt gondolta, hogy mekkora megrökönyödés ülne ki abban a teremben az összes ábrázatokra, ha most úgy megmondana mindent, amint igaz. Ha elmondaná, hogy az egész panama-ügy, az egész szenzáció, amelyért ime rágalmozónak bélyegzik, csak azért született meg, hogy egy bolondos, egy leányszemtől megkáprázott ember időt nyerjen megszerezni magának egy kis leányt, aki asszonyosnál asszonyosabb, hütlennél hütlenebb, akinek a csókja mérgező, bódító, ölelése forró, vakmerő és hihetetlen, akinek most már se csókja, se ölelése nem az övé. Igen ez a bolondos, eszeveszett, ostoba és édes regény az oka mindennek.

De hát ezt nem lehetett elmondani és talán jobb is, hogy nem ehetett, mert akkor talán még főbbet rónak Sátorra, mint egy havi fogházot és ezer korona pénzbüntetést. Erre vállat vont és nem is felebbezett. Minek? Foglalkozása most úgy sincs — a filléres Magyarországól is kinézték — az embereket úgy is utálja, legalább elbujhat előlük, két hónapig az állam kosztján él.

Már akkor igazán egészen komoly tavasz volt, amikor Sátor Pál a fogság levegőjétől megsápadva ismét végigsétált Budapest utcáin. Elkelt valami mélységes és szomorú hangulat föltötte meg. Érezte, hogy a szenvedélyekkel leszámolt, főbbé nem lesz rabjuk; de érezte azt is, hogy szenvedélytelen, kiégett, a kihült láva fekete szürkéségéhez hasonlatos élet áll előtte. Minden, ami a régi életében volt, kimosódott, eltárlódott a számára. Családja nincs: gyorsan és szabályszerűen elbáltak és már nem is fáj a válás. Klára sem érdekelt. Hallott róla, hogy Jenyivel szakított a leány és most Berlinben a Wintergartenben próbálkozik mint magyar táncosnő. Ez az a bizonyos lejtő, amely fölfelé vezet... Neki ugyan már minden mindegy volt. Veszteségeivel, bolond tetteivel, multjával leszámolt a fogságban, ahonnan a keserű nemtörődömséget hozta magával.

A köruton kavargó vidám, vagy legalább is gondtalanul sürgő emberáradatban a derék Meinel doktor sodródott eleje. A mindig jókedvű orvos barátságosan üdöztölte. Megálltak egy kissé beszélgetni.

— Régen nem láttam ám magát Sátor barátom — szolt az orvos. — Hogy vannak otthon?

— Elváltam a feleségemtől, azaz hogy a feleségem tőlem. Meinel meglepődött.

— Ugy? Tehát rájött! Mindig inteltem magát, hogy ne legyen olyan meghabarodott azzal a leánnyal. Persze hiába! És mi van vele?

— Kivel?

— Hát a kisasszonnyal, aki miatt történt...

Sátor legyintett a kezével. Bizony annak is vége.

— Doktor ur nem olvas újságot? Hiszen épen most vannak tele a nevével a lapok. A magyar művésznek sikerei Berlinben. Erdei Klára a Wintergartenben. Így írják.

— Az ám, de én nem tudtam a nevét sem a maga barátnőjének. Vagyha tudtam is, elfeledtem. Szóval — gondolkozott el Meinel, — maga édes öreg barátom, két szék között a földre került. Haj, haj! En eleget beszéltem... Most azután mi leszna van, mi maradt magának az egész kis ügyből? Egy csomó kellemetlenség.

— Még egyéb is doktor ur — kacagott föl szárazon Sátor. — Két havi fogházbüntetés, amit szerencsésen leültem. Azt kérde, hogy miért? Az mindegy. Valami cikket irtam, rágalmoztam, tudja még mindennek az elején. Csak azért, hogy akkor ott lehessenek, tovább maradhassak Klára mellett, elcsavarhassam a fejét, vagy elcsavartassam a magamét — mit tudom én...

Olyan hangosan beszélt, hogy az emberek utcahossza red-bámultak.

— Nagyon megbánhatta maga ezt a kis ügyet — szolt a doktor.

— En? Ugyan miért? Az asszonyért édes jó doktor ur fizetni, kell. Egyikért pénzt, másikért életet, harmadikért egészséget, negyedikért ki tudja mit. Minél nagyobb, minél szokatlanabb árt adunk az asszonyért, annál édesebb, annál jobb... Hát ezuffal két havi fogház volt az ára... No nem úgy értem... Csak azt akarom mondani, hogy ez maradt meg nekem a szerelemből... Minden más elfűnt, elveszett... Most már tudom, hogy igaza van önnek doktor. A szerelemből, a szenvedélyből, a nőből nem szabad problémát csinálni. Amint ezt az igazságot elfeledjük, baj van. A téli regény problémáira rásüt a tavasz napsugára és szürkének, kijózanítónak mutatja azt, amit a problémát kereső számára szivároányosnak, rózsaszínűnek látott...
Rudnyánszky Endre.

Csipke és csipke szövetek.
Ruhadiszek nagy választékban.

Csipke és csipke szövetek.
Ruhadiszek nagy választékban.

CSIPKE ÁRUHÁZ ARAD.

Asztalos Sándor-utca 4. szám.

Következő olcsón beszerzett árukat árusít eddig még nem létezett árakban. — Áruinkat kérem megtekinteni kényszer vételnélkül.

Ezen felsorolt áruk mind jó és tartós minőségűek.

Korona értékben.

Bőr glase keztyük szines 1-20
Bőr glase keztyük fehér és fekete 1-70
Valódi szarvasbőr sárga 2—
Cérna flor keztyük la —50
Hosszu glase keztyük fehér 3-60
Hosszu glase keztyük fekete 4—
Battiszt Mieder védő —80
Női ing R. schiffen 1-40
Mői nadrág schiffen 1-40
Férfi ingek R. schiffen 1-98

Fiu ingek fehér és szines 1-60
Férfi és női esernyők 2-40
Férfi és női esernyők tiszta selyem 6—
Cloth és Lüs:ter aljak dupla fodor 3—
Férfi nyakkendő magánkötő —30
Férfi nyakkendő Patent csokor —40
Férfi sokni csikos 3 pár 1-20
Női harisnya csikos 3 pár 1—
Női harisnya csikos flor —70

Reform füzök valódi halcsont 5-20
Taft aljak szines 6—
Taft aljak la minőség 8—
Battiszt blusok japán facon 2-50
Delein pongyola 5—
Fiu sapkák scheviot —90
Taft selyem méterje 1-40
Lousin selyem méterje 1-10
Csipkék méterje 2 fillértől
Csipke szövetek 50 fillértől

Azonkívül érkeztek nagyobb mennyiségben **finom női fehérneműek, stórok, csipke függönyök, stb.**

Meglepő olcsó árak!

Meglepő olcsó árak!

Kérjük a tisztelt vásárló közönséget áruink elosóságáról meggyőződni.

LEGGAZDASÁGOSABB

beszerzés a legújabb látható írásu

Remington írógép

mert a modern írógéptechika összes vívmányait egyesíti magába és világszerte elismert

legtartósabb gyártmány

Díjtalan és vételkötelezettség nélküli bemutatás az ország bármely részében. 422

Kedvező részletfizetési feltételek.

Ugyanott: „Burroughs“ amerikai számléíró összeadógépek, „Millioner“ svájci „Saxonia“ glashüttei számológépek, „Kartothek“ amerikai nyilvántartási rendszer és valódi amerikai iroda-, uriszoba és könyvtárberendezések telepe.

GLOGOWSKI és TÁRSA

cs. és kir. udvari szállítók
Budapest, VI. Andrásy-ut 12. szám.

Gyermekek és felnőttek által

egyaránt kedvelt legjobb ízű **Hajós-féle Csukamájolaj** most érkezett meg. E fontos és nagy táperejű szer kitűnő hatásának bizonyult mindenféle légzőszervi bajoknál, köhögésnél, fejlődésben visszamaradt gyermekekénél, stb. stb.

Ára egy üvegnek 2 korona. 841

Fagydagaganatok

elmulasztására, fagyviszketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin“

Ára egy üvegnek ecsettel és utasítással **70 fillér.**

Legjobb fekete

Hajfestő

a „MELOGEN“. Egy pár perc alatt bármely hajat vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára 421 **2 korona.**

Kitűnő amerikai gummi

a „NITER“ 6 darab egy eredeti fómdobozban **2 korona.**

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszerárúban ARAD, Andrásy-tér 22. sz. a megközelítő szemben. —

Jó, tiszta buza-szalmát megfelelő ár mellett vesz a
Magyar szalmaanyag-gyár
részvénytársaság Aradon.

Ugyanott trágya kapható.

Varga Kálmán

női divatterme, Aczél Péter-utca 2.

Párisi és londoni szövet-
ujdonságai megérkeztek.
A hölgyközönség szives
figyelmébe ajánlom. 991 ■■

PANKER F. VIKTOR

épület- és műlakatos, takaréktüzhelyraktára
és javító műhelye

Arad, Boros Béni-tér 20. sz.

Telefon 590.

Takaréktüzhely

mintaraktáramat és javítóműhelyemet a
nagyközönség szives figyelmébe ajánlom.
Raktáron tartok minden kész lakatosárúkat
u. m. vasablakok, vasrácsok, zászlótartók,
vaságyak, sütők, keményajtók, kémény-
toldók forgó fejjel, üvegállvány, szellőző
redők, kályha, kereszt- és hosszú pántok.
Falszárítóra vasokosarak kőfoszdíj mellett
kaphatók. — Eladó egy rugós kalapács,
esztergapad fémmnyomásra, géptengelyek,
szíjkerekek, lendítőkerekek, függőcsap-
ágyak, fuvók és kezepek, továbbá kávé-
ház vagy vendéglő előtti vasvirágátlak
19 darab, sodronyfonattal csiros kivitel-
ben eladó. 1511

Uj asztalos műhely!

Arad, Schweidel József-
utca 1. és Vécsey-utca 7.

Van szerencsém a n. é. köz-
önség b tudomására hozni,
hogy Aradon, Schweidel József-
utca 1. és Vécsey utca 7. sz.
háztan épület és butorasztalos
műhelyt nyitottam. Elvállalok
épület-, butor-, portál-, konyha-
és boltberendezéseket a mai
kornak teljesen megfelelő mo-
dern kivitelben és jutányos
árak mellett. — A nagyér-
demű közönség becses párfi-
fogását kéri kiváló tisztelettel

Doszpoly Géza

épület- és butorasztalos. 1625
Tanulók felvételnek

GÉPEK ÉS FORMÁK HOMOK

ÉRTÉKESÍTÉSÉRE!

czementtetőcserepet gyártó gépek, cze-
mentfalazó-, téglagyártó-gépek, cső, lép-
cső stb. formák kézi üzemre beren-
dezve. Homokvizsgálás díjtalan. Árjegy-
zék, felvilágosítás ingyen. 4091

WALDER ARTHUR

Arad, Ferencz-tér 1/b. Telefon 871. sz.

Molnár Antal

épület- és butorasztalos

Arad, Kápelna-u. 3. sz. (saját ház.)

Ptvállalja minden e szakba
vágó munkák készítését, ugymint
modern lak- és boltberendezé-
seket, portál és épületmunkákat
a legmegbízhatóbb kivitelben, a
legolcsóbb árért.

Kész buterek legolcsóbb beszer-
zési forrása.

Szives párfogást kér kész szol-
gálatlalt 8981

Molnár Antal,

épület és műbutorasztalos.

Érdeklődni fia tanulóknak felvételtk.

Vizellátási telepet

épit városoknak, faluknak, birto-
koknak, villáknak, gyáraknak, ker-
teknek, stb. mint különlegességet

Első morva Vizvezeték és Szivattyutelep

ANT. KUNZ

cs. kir. udvari szállító Mährisch Weiss-kirchen.

Előnyös információk rendelkezésre állanak.

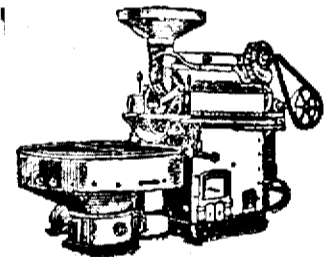
Vigyázat

csalódások ellen!

Egyedüli gyártói vagyunk a javított |
szabadalmazott eredeti Emmerich

Pörkölgépeknek,

kávé és pótezerék részére.

Gaszes pörkölgépeknek.

Eredeti Emmerich
gömbögek.

van Gülpen és Tsa

gépgyári társaság 8795

Wien IV/2. Trappelgasse 5/34.

1789

Lányi Marczell

cipőkülönlegességek raktára
Arad, Aczél Péter-utca 1. szám.

A tavaszi ujdonságok cipőkülönlegességeimben
már megérkeztek és azok részben a kirakataimban,
részben üzlethelyiségemben minden vételkényszer
nélkül a n. é. közönség rendelkezésére áll.

Dobiaschi J. és Dörner Testvérek

robbantószer és vegyitermék gyárai Arad

Ajánlják, kékkő, calcinált rézkénpor, kristály kénsó, arsenmentes
Asbest kénlap, őrölt és sublimált kénpor, dara os és rudkén,

kátrány, színes kátrány, carbolineum, aszfalt és
kátrányfedőmez stb. gyártmányaikat és cikkeiket.

Postai megbízások azonnal eszközöltetnek.

Viszontelárusítóknak engedmény.

Gyári raktár Aradon:

BERTA TESTVÉREK és HANZU NESTOR

vasúzet.

2256

drogueria.

DÉCSI GÉZA

könyv, papír és zeneműkereskedése Arad, Forrai-utca elején.

Papíráruk legolcsóbb bevásárlási forrása.

GYÖNYÖRŰ FESTŐMINTÁK 1888

C. Klein-féle virág, esendélet és tájkép **darabja 1 kor.-tól**, kikölcsönzés 10 napra 30 fillértől
kezdve (Vidékre is.)

Remek szép képes levelező-lap újdonságok

darabja 6 fillértől kezdve.

Ritka külföldi bélyegek óriási választékban.

Cigeratta hüvely 1 doboz 14 fillér, parafás 24 fillér.

Villanyos varroda!

Legujabb!

Legujabb!

STERN CZECILIA

ajánlja első aradi villanyerőre berendezett varrodáját

és saját készítményű kész női és gyermek ruhaáruházát, a hol Kesztyűmök, Pongyolák,
aljak, bluzek és gyermekruhák nagy választékban, ugyszintén mérték után leggyorsabban készülnek

Divatos Lüsster kabát K.	12.—	Cloth alsó K.	5.—
Szövet Reform kabát	16.—	Lüsster alsó	5.50
Mosó delén pongyola	7.—	Selyem alsó	9.—
Divat angol alj	9.—	Mosó delén bluz	2.60
Utcai alj	5.50	Gyapju delén bluz	5.—
Cloth alsó	3.20	Szövet ing bluz	8.—

Női és gyermek kötények nagy választékban, gyászruhák állandóan raktáron és mérték után 4 óra alatt
készülnek. Tisztelettel

1197

Stern Czecilia, Arad, Forray-utca 2.

Villanyos varroda!

Villanyos varroda!

Villanyos varroda!

UJ ÜZLET!

UJ ÜZLET!

Birkenheuer Miklós

613 fűszer, csemege és sajt-kereskedése
ARAD, DEAK FERENC-UTCA 40A. szám alatt.
 (Vass-zállóval szemben.) **Telefon 890.**

Ajánlja a húsvéti ünnepekre új, friss árukkal dusan felszerelt raktárát. Valódi **Prágai sonka és karaj. Sajtok:** Ementáli, magyaróvári, trapista, roquefort, camembert, valamint az összes sajtkülönlegességek nagy raktára.

Naponta friss Sárvári vaj, körözött liptói és „Hering saláta.”

Halak: Ostsee, rolmops, angolna, sardínia, pistrang, thonhal, koronarak.
Húsvéti cukorkák: Csokoládé és selyem tojások és nyulak nagy raktára.

SIRIÁN V. ÉS TÁRSA

Telefon szám 910. fűszer és csemege kereskedés Telefon szám 910.

ARADON, Erzsébet királyné és Eötvös-utcák sarkán.

Ajánlják a közelgő húsvéti ünnepekre friss áruikat, u. m.: **bőjti cikküket** halárukat, szardiniát, pisztrángot, sajtokat, liptói turót, kaviárt, sárvári és teheni vajat stb.

Húsvéti ünnepekre: prágai sonkát, debreceni oldalast, mindennemű friss felvágottakat bel- és külföldi pezsgőt és borokat, francia liköröket, valódi szerémi szilvóriumot, teát, rumot, gyümölcsöt, színházi cukorkákat, húsvéti cukor- és csokoládé tojásokat és nyulakat, továbbá legkellemesebb francia illatszer különlegességet.

Az izraelita húsvéti ünnepekre összes fűszer áruimat.

1969

Megrendeléseket készséggel házhoz szállítunk.

A nagyérdemű közönség nagyrabecsült megrendeléseit kérjük kiváló tisztelettel.

Sirián V. és Társa fűszerkereskedése Erzsébet királyné- és Eötvös-utcák sarkán.**A húsvéti ünnepekre**

**pompás színű
tojás-festékek,
Mikádó-papír. ::
Ostara-papír. ::
Quedlinorpapír.**

**Különböző
húsvéti öntözőszerek,
Finom illatszerek
nagy választékban
kaphatók**

Rozsnyay M.

gyógyszertárban

ARAD, Szabadság-tér.**A nőnek szépsége legnagyobb dísz.**

Ezt ápolni, megtartani a legnagyobb művésze a kozmeticiának. Egyik ilyen készítménye a modern kozmeticiának a **FULDES-féle**

Margit-Mosdópor.

A mosdóporból egy evőkanálnyit kell oldani egy mosdó tálygi vízben. Érezni fogjuk azonnal a mosdás után azt a kelles bizsergést, amelyet a fokozottabb mozgásba hozott vér működése okoz, tapasztalni fogjuk azt a nagyszerű hatást, hogy arcunk üde, ruganyos, hirtelen, illatos lesz, a petyhüdt bőr élénkebb lesz, kisimul, megtelik, a porusok szabadon functionálnak s könnyen végzik feladatukat, szabadon jól választják ki a test nedveit, könnyen, akadálytalanul veszik fel a levegő oxigénját, a fityegő ráncok elsimulnak. **Mosdáshoz egy evőkanálnyi használandó mentől hidegebb vízben. „RA I KORONA.**

Gutori Földes Kelemen gyógyszertára

ARADON.

**Mész, cement, fedélcserép,
betoncsövek, cementburkolati
lapok és virágcserepek
elsőrangu minőségben kaphatók
legolcsobban (ezelőtt Vas és tsa)**

BRAUN N. A. FESTÉK ÉS ÉPÍTŐ-ANYAG KERESKEDE.

III SÉBEN 111
ARAD, Boros Béni-tér 7. sz.
Telefon 387. szám.

Gipsz saját kőbányai gyárából.

NÉMETHIMRE ARAD

cukorka, csokoládé és déligyümölcs üzlete.

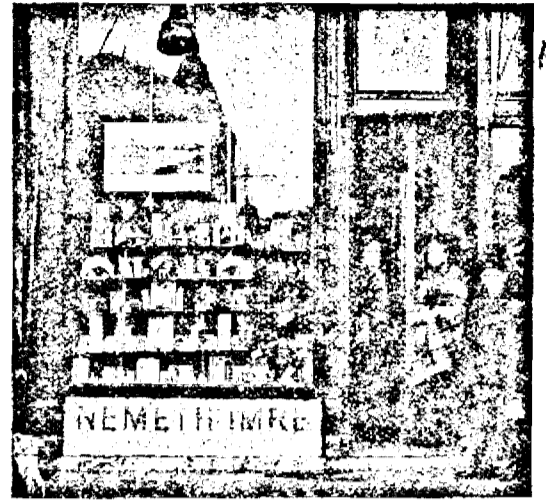

Főüzlet:
Forray-utca 2 a.
Telefon szám 418.

Fióküzlet:
Andrássy-tér 20.
Telefon szám 418.

Ajánlja dus választéku husvétii cukorkáit és legizlésesebb husvétii tojásokat legolcsóbb árakban. Vidéki megrendelések aznap pontosan elintéztetnek.

Selyem tojások már 24 fillértől kezdve kaphatók!

Aradon és vidékén elismert legolcsóbb kalapbevásárlási forrás.

Megérkeztek a legujabb

női modell kalapok.

rendkívül olcsó árban.

Leányszalmakalapok óriási választéka.

Férfi divat nyulszőr vagy gyapjukalapokban nagy raktár.

Több egyletnek kalapszállítója.

Bármilyen kalapfestés és javítás. Panama-kalapok vegyileg tisztítását olcsón elvállalom. 1658

Vidékről három kalap beküldésénél a portót nem számítom fel. — Tisztelettel

Bittenbinder Konrád, kalapos
Arad, Deák Ferenc-u. 42.

Villanyerőre berendezett kalapgyártás, Csernovits Péter-utcai 19. sz. saját házában.

VILÁGHIRŰ MŰVÉSZNŐK

Ivonne de Treville,
Arnoldson Sigrid,
Medgyaszay Vilma,
Szamosi Elza,
Petráss Sári,
Fedák Sári,
Berky Lilli stb.

mind, mind az egész ország hölgyközönsége csakis Dr. BIRÓ-féle törv. védett

Havasi gyopár krém
használ.

Nagy tégely. 1 kor. || Szappan . . . 70 fill.
Mosdóvíz . . 1 kor. || Puder . . . 1 kor.

Főraktár:

5095

Dr. BIRÓ gyógytára, KOLOZSVÁR.

Aradon kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

SAVINO CALVASINA UTÓDA

CALVASINA HENRIK

Alapított 1885.

márványtelepe.

Több kitüntetés.

Arad, Wesselényi-utca 33. szám.

Kredencz,
Trimó,
Toilette,

Mosdó,
Éjjeli szekrény lapok,
Mészárszék-berendezések,

Fürdőszobaberendezések,
Falak bevonása,
Kávéház berendezések,

Szálloda-berendezések,
Vendéglő-berendezések,
Asztal lapok.

a legjutányosabb árban készíttetnek.

Kivánatra költségvetéssel díjtalanul szolgálók.

1859

Árjegyzék rendelkezésre áll.

Uj női kalap divatterem!

Igentisztelt vevőim és a nagyérdemű hölgyközönség szíves tudomására hozom, hogy női konfektio üzletemet modernül berendezett

kalap divatteremmel bővítettem ki.

Dus választékot tartok mindenkor a legelegánsabb eredeti párisi

Oriási választék női felöltők, angol raglánok, kosztümök, selyem és gummi-köpenyekben. 1316

modell kalapokból Schwartzberger Manó,

legolcsóbb gyári árakban

női felöltő és női kalap áruháza

Gyászkalapokat 2 órán belül elkészítik.

Arad, Vörösmarty-utca 3. szám.

FOGAK

és fogsorok, aranyhidak és korónák ideálisan szépen, ragásra kitűnően, készülnek

HALMOS

fogtechnikai műtermében Asztalos Sándor-utca 10. sz. sz. (Szabadságtér és Asztalos Sándor-utca sarok,

Dr. Keppich

orvos ur házában.) Telefon sz. 651. 4971

Uj női divatkalap szalón Aradon.

Értesítjük, Aradváros és vidéke n. é. hölgyközönségét, hogy Aradon, a Weitzer János-utcában épült új gör. kel. palota I-ső emeletén a legújabb párisi és bécsi női divatkalapokkal felszerelt

női divatkalap szalónt

nyitottunk, ahol nagy raktárt tartunk, a legszebb kalapokból, melyet olcsó árért bocsájtunk tisztelt pártfogóink rendelkezésére. 6624

Gyászkalapok és átalakitások pontosan és azonnal elkészítetnek. Szíves pártfogást kér

Édl és Czenger.

Ha jó és izletes

házi kenyeret

szeret, egy forduljon egész bizalommal

Leicher Frigyes
sütődéjéhez

Deák Ferenc-utca 16.,

hol állandóan kapható kitűnő zombolyai fehér és félbarna kenyér verseny árban. 2155

Sütések minden időben elfogadhatnak. Telefon 815. Telefon 815.

Szalkai Arminné

himző és fehérneművállalata

Arad, Weitzer János-u. 13.

Női, férfi és gyermek kelenyék készítése rövid idő alatt a legfinomabb hozzávalókkal, elsőrendű kivitelben készülnek. 4091

Színes és fehér himzéseket ugyiszintén fehérnemű varrások olcsó árban készülnek.

Himző és fehérneművarró lányok fizetéssel felvétetnek.

MIZERA JÓZSEF

KÉPESITETT KÖMÖVES MESTER

Irodája:

Arad, Ilona-utca 34. sz.

Elvállal e szakmába vágó mindennemű építkezéseket, ugyiszintén tervezések és költségvetések készítését helyben és vidéken.

Ugyanott 9:5 ócska ajtók és ablakok kaphatók.

Legújabb és legfinomabb

illatszerek

:: mindennemű ::

háztartási**czikkek**

legnagyobb és legjutányosabb beszerzési forrása

VOJTEK ÉS WEISZ

DROGUERIA ÉS PARFUMERIA NAGYKERESKEDÉS

ARADON.

Gőzhenger furás

lokomobilokon és egyéb gépeken ott helyben, hengerleszerelés nélkül legolcsóbban, jótállás mellett eszközöltetik. 1401

Mihalovics Károly
Öthalom (Glogovác).

Kenyer,
de nem krumplis,

hanem természetes házikenyer kapható minden időben

hához szállítva
Deutsch Rezső

m. kir. államfogház szállító sütődéjében 2176

Deák Ferenc-u. 18.

Telefon 709. Telefon 709.

UJ CUKRASZDA!

Igen tisztelt ismerőseimet és a nagyérdemű közönséget értesítem, hogy **ARADON, Deák Ferenc-utca 40/a szám (új gör. kath. bérpalotában)** egy modernül berendezett

cukrászda üzletet nyitottam.

E szakmában hosszú éveken át szerzett tapasztalatom garanciát nyújt, hogy mélyen tisztelt vevőimet mindenkor a legizlesebb süteményfélékkel látom el. Megrendeléseket aznap elkészítik és készséggel hazaszállítok. — Szíves pártfogást kér, kitűnő tisztelettel

FRANK JÓZSEF

cukrász.

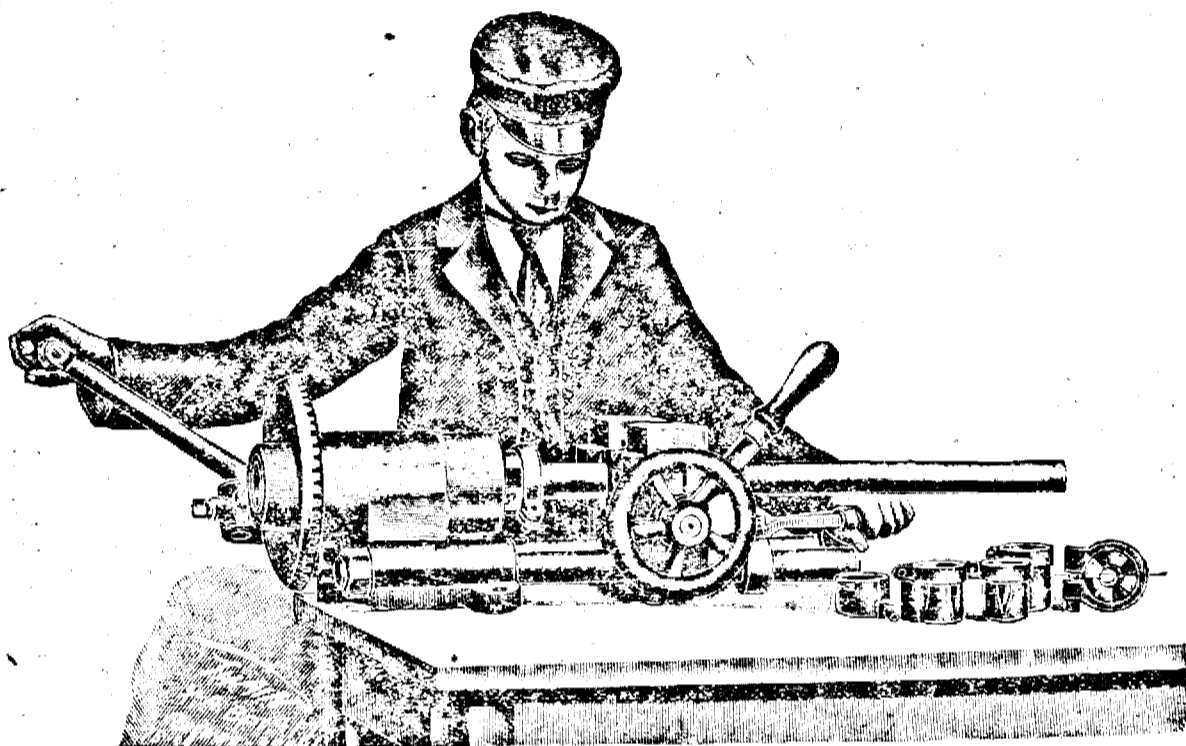
2016

Uj! A világ legjobb és legolcsóbb Uj! csavarmenet vágógépe

Elsőrendű gyártmány legjobb svéd acélpofákkal! **Ára 160 kor.**

Vág Whitwort-menetet 1½"-ig gázmenetet 1"-ig.

Legrövidebb időn belül kifizetődik!

Csapszegeknek és csöveknek közönséges csavarmetszővel való vágása óriási idővesztéssel jár és igen drága munka, mely körülmény különösen szerelési munkálatoknál bebizonyul. Nagy műhelyekben ezért általánosan csavarmenet-vágógépekkel dolgoznak, melyek jelentékeny befektetést igényelnek, szerelési munkáknál pedig nagy súlyuknál fogva egyáltalán nem jöhetnek számba.

Fenti rajz egy igen könnyű transportábilis, mindazonáltal erő kézi csavarmetsző gépet ábrázol, mely kovács és gépjavitó műhelyek, valamint szerelési és be rendezési munkálatok részére pótolhatlan értékkel bír, mivel azzal, nagyobb erő kifejtés és a pofák utánfeszítése nélkül, munkadarabokat 1½"-ig vágni lehet. A pofáknak a különféle nagyságokhoz való kiváltása pillanat alatt eszközölhető.

Ezen gép néhány száz korona értékű csavarmetsző készüléket pótol.

A csavarmetsző pofák árai.

	1/4	5/16	3/8	1/2	5/8	3/4	7/8	1	1 1/8	1 1/4	1 1/2	Whitworth menethez
darabja	10.—	10.—	10.—	10.—	13.—	13.—	18.—	18.—	21.—	21.—	23.—	Korona
				1/4	3/8	1/2	3/4	1"	Gázmenethez			
darabja				10.—	10.—	13.—	18.—	20.—	Korona			

Csavarmetszőfurók belső csavarmenet vágására.

	1/4	5/16	3/8	1/2	5/8	3/4	7/8	1"	
darabja	1.80	2.10	2.40	3.—	3.90	4.80	6.30	8.40	Korona

1"-ig központban szorító befogó tokmány a csavarmetsző furókhoz 35 korona. Fenti gépet erőhajtásra is szállítjuk, szilárd és laza szijkoronggal vagy lépcsős koronggal 135 korona árban.

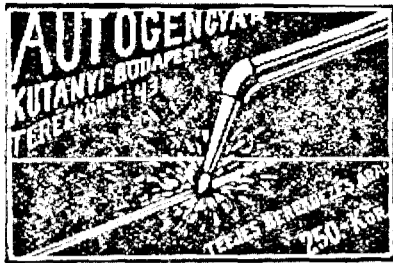
Sürgöncím:
CSÁKHERBST.

Csáki és Herbst

Telefon 39-70.

Szerszámok, szerszámgépek és műszaki cikkek nagykereskedése.
Budapest, V. ker. Országház-tér 4. (Andrássy-szoborral szemben.)

2037

Uj billiárd- és kávéház berendezési műhely.

Van szerencsém egy a helybeli, mint vidéki kávéháztulajdonos urakat tisztelettel értesíteni, miszerint **Aradon, Illés-u. 49. sz. alatt billiárd és kávéház-berendezési műhelyt** nyitottam. — Külföldön szerzett bő tapasztalataim alapján hivatottnak érzem magam, úgy egészen új billiárd-asztalokat elkészíteni, valamint azok megrövidítését, ujonnan áthuzását beeresztését, használt asztalok kijavítását, dákókat stb. a legpontosabban és legrövidebb idő alatt szakszertűen és jutányos áron elkészíteni.

Billiárd-asztalok és dákók állandóan raktáron.

Vidéki megkereséseket és leveleket kérek Boros Béni-tér 6. szám alá címezni.

Nagybecsű pártfogást kér, kiváló tisztelettel 1935

Pejó Rezső billiárdkészítő, Arad, Illés-utca 49. szám.

Telefon 410. Telefon 410.

Winkler József
szőlővesztő és szőlőoltvány termelő
Arad, Batthyány-utca 11.

Van szerencsém a t. szőlőbirtokos urak szives tudomására hozni, hogy ez évi terméséből nagymennyiségű kiváló szép fajtisztá, **ős gyökérzetű bor és osovogofaja**

SZŐLLŐOLTVÁNY
ugyszintén szőlők pótlására kiválóan alkalmas 1 és 2 éves gyökeres Riparis Portális szőlővesztő került eladásra mérsékelt áron mellett. Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál

WINKLER JÓZSEF
ARAD, Batthyány-utca 11. sz.

Értesítés.

Igen tisztelt vevőimet és a nagy közönséget értesítem, hogy a legdivatosabb **bécsi és külföldi, átmeneti és nyári**

modell kalapjaim

nagy választékban **megérkeztek**, melyeket legjutányosabb áron árusítok.

Szíves látogatásokat kér kitünő tisztelettel

WEISZ RÓZA

női kalap divatterme
Arad, Deák Ferenc-utca 2. sz.

Eladó birtok.

Közel Temesvárhoz 750 kat. hold

kitünő szántóföld,

közte 80 hold Ia kaszáló, gazdasági épületekkel ellátva

eladó.

A birtok jó országot mellett, félórányira a vasuti állomástól fekszik. A birtokon 600 ezer korona teher van. Csakis komoly vevőknek szolgál bővebb felvilágosítással

Mayer Dániel

Arad, Szabadság-tér 22. sz.

NE FOGADJON EL MÁ-Á-ÁST!

CSAK ÓRIÁS FEDAK-CIPŐKRÉMET
30 FILLERERT

Visnicski Döme

hentes
Karolina-utca 6. szám., Ferenc-tér sarok

A nagyérdemű közönségnek szives tudomására adom, hogy a fenti helyen egy jól felszerelt

hentes-üzletet

nyitottam és naponta friss husok, ugyszintén friss bel- és külföldi kolbászka, friss főlvágottak kaphatók.

Visnicski Döme, hentes.

Husvételi ünnepek közeledtével

ajánljuk legizlésebb és legművésziesebb kivitelben készített fényképeinket minden kivitelben, ugyszintén gyönyörű

Gyermekek felvételek

készítetnek naponta délelőtt 10 órától délután 4 óráig **IGEN MÉRSÉKELT ÁRAKBAN.** — Kérjük kirakataink szives megtekintését. — Szives látogatást kérünk, kitünő tisztelettel

Kossakné és Szigeti fényirdája.
ARAD, Weitzer János-utca 3.

NEUMAN

Testvérek

műmalom, szesz- és élesztőgyárosok Aradon.

Ajánlják tiszta

gabona-élesztőjüket,

mely felülmulhatatlan kelesztőképessége és tartóssága folytán bel- és külföldi kiállításon kitüntetésben részesült.

Ugyanott

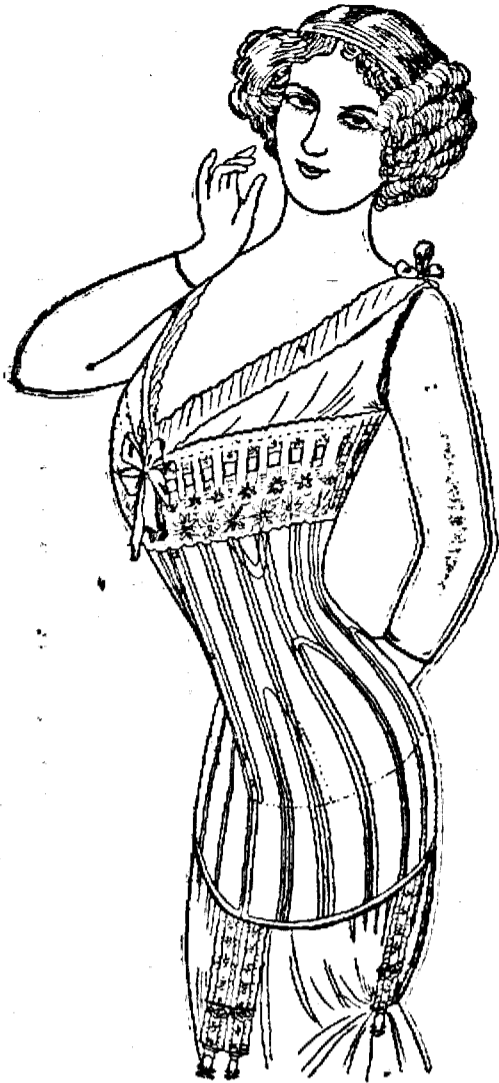
istálló-trágya

érett és félérett állapotban, valamint légen szárítva,

méltányos áron kapható.

Istálló trágya használatának előnyeiről újabban a „Mezőgazdasági Szemle” márciusi füzetében olvasható:

„A szárazság ellen erős istállótrágyázással bírjuk csak terméseink átlagát sikeresen biztosítani”.

Ajánlom a n. é. hölgyközönségnek :: :: ::

gummi és egész gummi füzőket, haskötők, egyenestartók, halcsontnélküli komót és hasszorítókat.

Divatos füzők és különlegességek mérték szerint.

Kérem a hölgyközönség szives pártfogását

Tisztelettel 2092

Pilecz Irma
ARAD,
Deák Ferenc-u. 2.

719

PÉNZ PÉNZ PÉNZ

**HA SZERENGSÉS
PÉNZT SZEREZHET
A
FREDIN**

**CIPŐKREMMEL
MERT**

MINDEN 100-ik DOBOZ FENEKEN 20 fill.
MINDEN 1000-ik FENEKEN 1 korona

**TALÁLHATÓ
SELLE & KARY**
WIEN XIII
BUDAPEST, VI. BATAKÓ-UTCA 2/B

Költözők figyelmébe
ajánlják magukat villanszerelésre legjutányosabban 1670

**ASCHER FERENCZ
& TÁRSA**

villanszerelők, gramofon, kerékpár és varrógép javítók

Deák Ferenc-u. 30.

Ugyanott tanulók fizetéssel felvétetnek.

A legkiválóbb faju, nemesített

gyümölcsfák

kaphatók 6781

Hoffmann Ignác
Szeged
ujszegedi falskolájában.
Telefonszám 176.
Árjegyzék legyen és bérmentve.

Czikora István

képesített kőmivesmester

Arad, Gyár-utca II. a. sz.

Ajánlja magát az építettő közönség szives figyelmébe. Készít minden a kőmivesmesterség körébe vágó építkezést, szolid és jó kivitelben. .:

1947

Szivesen szolgál tervekkel és költségvetésekkel vidékre is.

Harisnya-kötőde

Aki sulyt fektet gondos, jó munkára, köttesse meg bármily nemű

harisnyáit

Andrássy-tér 20.

Fischer Eliz palotában levő harisnya kötődeben. Sürgős munkát azonnal is elkészítünk. 1367

Költőszervezet

45.- K.

bármely tyuknál jobban költ.

Ingyen próbára

G. Mücke.

Pottendorfi 79. szám,

Bécs mellett. 6821

APOLLÓ SZINHÁZ

Április 8-án, 9-én és 10-én
minden előadáson

ZIGOMÁR II.

Zigomár érdekesítő
idegizgató küzdelme Nick
Carterrel, a világhírű
detektívvvel.

Alkalmi vásár

Eredeti olajfestmények
művészi pastellek
képreprodukciók
képkeretek
zeneművek, úgymint a
legújabb koplék
magyar népdalok
operettek
zongoraiskolák
hegedüiskolák
cimbalomiskolák

Nagy választék
divatos levélpapírok
levelezőlapok
levelezőlap-albumok
emlékkönyvek
modern névjegyek
hegedük
hegedü felszerelések
ifjúsági iratok
dizsművek
képeskönyvek
irodalmi újdonságok.

Dus raktára:

Weisz Leó

könyv-, papir- és zenemű-kereskedésében

Arad, Minorita-palota.

Városi és megyei telefon 230.

1856

**Bel- és külföldi napilapok és folyóiratok
a megjelenés napján kaphatók.**

INGATLAN FORGALMI

ÉS PARCELLÁZÓ BANK

Arad, Petőfi-utca 1. sz. Telefon 861.

Pécskai-ut 15. sz. (volt br. Bánhidy-telek.)

Simándi-ut 3. sz. alatt (Zeitler-telek, a Mosóczy-telep és a város között) **eladunk** kiváló fekvésű

háztelkeket

olesó áron, előnyös kölcsönnyújtással avagy **5 évi részletfizetésre**. Telkeinkre igen előnyös építési kölcsönöket is adunk.

Arad, Prohászka-dülő 67. sz. alatt (volt Kristóffy-birtok) kiváló minőségű, zöldség- és dinnyetermelésre rendkívül alkalmas

szántóföldeket

adunk el olesó áron, igen kedvező kölcsönnyújtással.

Bérbe adunk Weitzer János-u. 19. sz. házunkban (Batthyány-utca és Weitzer János-utca sarkán) f. évi június hó 1-től teljesen helyreállított modern portálés

üzlethelyiségeket

méltányosan kedvező házbérekkel.

Mairovitz Mór és Fiai

Máriaradna.

Fatermelés és kőbányák. Utépitési vállalat.
1960 Hordógyártás.

Fatermelés:

Milova (Aradmegye), Bulza (Krassószörénym.)

Kőbányák:

Bátyafalva, Milova, Solymos (Aradmegye),
Szurdokpüspöki (Hevesmegye.)

Mészégetés:

Kapriora áll. Soborsin (Aradmegye.)

LAENDLER ALADÁR :: ::

mindennemű puha és keményfa
termelése és kivitele

KÖZPONT:

Budapest, V. Perczel Mór-u. 2.
Szabadság-tér sarok.

GŐZFŰRÉSZEK:

Arad, Ágya, Garamszécs, Brez-
nóbánya, Erdőköz, Gaspárd.

ERDŐKEZELŐSÉGEK:

Bokszeg-Beél, Ágya, Karánsebes

KÁDÁRKELEPEK:

Magyarországon, Szlavóniában
és Németországban.

KÉPVISELETEK:

London, Páris, Berlin, Milánó,
Stuttgart, Brüsszel.

Aprított tölgyfa és fűrészpor-
brikett mint legjobb tüzelő-
anyag állandóan kapható az
ARADI GŐZFŰRÉSZELEPEN

1862

Uj! Budapestet megelőztük! Uj!

Az aradi

AUTOMOBIL BÉRKOCSIK

Taxameterrel

(viteldij-jelzővel) vannak ellátva.

Legolcsóbb, legkényelmesebb városi közlekedés.

Mesés olcsó tarifa:

első 1000 méter 1.20 K.

minden további 500 mt. 0.20 „

várakozás $\frac{1}{4}$ óránként 0.60 „

! Csak az fizetendő, amit az óra mutat!

Állomás helyek:

Városi kávéház.

Hungária kávéház.

Központi szálloda.

Vasuti állomás.

2157

Garage:

Benzin, olaj állomás.

Telefon:

Deák Ferenc-u. 8.

Nagy raktár: Gaulois pneumatikban.

816.

Idegen autók legjobb garagea. Szolgálat éjjel és nappal.

„Victoria”

takarék és hitelintézet mint részvénytársaság
 Arad, József főherceg-ut 1—2. sz. (Saját házában)
 Fiókintézet Kisjenőn, (saját házában) és Világoson.

5889

Beizetett részvénytőke	K 2,500.000	
Tartalékalap	K 2,000.000	Alapított
Betétek	K 14,000.000	1887. évben.
Évi forgalom	850 millió korona	

Ü z l e t k ö r e:

Atvesz betéteket betéti könyvecskére kamatozás végett és azok után, amelyek 3 hónál rövidebb ideig vannak elhelyezve 4%-ot, 3 hónapnál hosszabb időre elhelyezett betétek után a betett összeg nagyságához képest 4½% és 5% kamatot fizet minden levonás nélkül. A 10%-os betétkamatadót az összes betétek után kivétel nélkül az intézet fizeti meg. — A pénztár állásához képest betétek felmondás nélkül is visszafizettetnek.

Leszámitol váltókat.
 Előlegeket nyújt értékpapírokra.
 Jelzálog kölcsönöket

engedélyez ház-
 és földbirtokokra.

Az igazgatóság.

A legelőkelőbb hölgyek kedvence szépítő szere

Földes-féle

MARGIT-CREME

mert zsirtalan, ártalmatlan és rögtön szépít.

●●●● Hogy a **MARGIT-CREME** páratlan hatású szer, azt nemcsak az elismerő levelek ezrei bizonyítják, hanem azon körülmény is, hogy a milliókra menő arcszépítő szerrek tömkelegében is vezérszerepet visz és minden konkurens készítmény dacára napról-napra jobban terjed. ●●●●

Franciaország a kosmetikus készítmények klasszikus hazája, ezer-számra készülnek ott a legkiválóbb kosmetikumok; mégis a francia hölgyek ezrei használják a **MARGIT-CREMET**, mert a francia nők finomult izlésének a **MARGIT-CREME** felel meg legjobban.

●●●● A **MARGIT-CREME**, miként azt számtalan vegykísérleti állomás vizsgálatai bizonyítják, minden tekintetben ártalmatlan készítmény, amely az arc szépségét, teltségét és üdeségét a legkésőbb öreg korig megtartja, úgy, hogy kizárt dolog az, hogy egy hölgy, ki a **MARGIT-CREMET** használja, megráncosodjon, vagy arca szépségét csak a legkisebb mérvben is elveszítse. A **MARGIT-CREMET** használó hölgyek fölött nyom nélkül repül el az idő. ●●●●

4539

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszer-tárában és illatszerüzletében, 1 koronás adagokban,
 ===== 6 darabot bérmentve küld. =====

Saját gyártmányu elsőrangu
kötélárúk,
bácskai és erdélyi legfinomabb
pokrócok
nagy választékban.

Ponyvák, zsinegfonatok, lótakarók,
zsákok, legnagyobb és legolcsóbb

bevásárlási forrása
Mattuschek J. és Fia
Aradon, Andrássy-tér
(a Minorita-templom átellenében.)

Fél millió

látható írásu írógép

van forgalomban és az a vállalat, amely ebből a hatalmas mennyiségből
400.000 gépet készített és szállított le az

„UNDERWOOD” irógép-
részvénytársaság.

Ezen eredmény egyedül álló az írógép-szakmában.

Évek óta az 5-ös modellt gyártják, amelyből már 400.000 darab eladatott. Ez a legjobb bizonyíték nemcsak a minőség és tartósságra nézve, hanem közkedveltségét és a vevőközönség általi elismerését is ez igazolja a legjobban.

Az Underwood Typewriter Company amerikai telepe 50%-al nagyobb, mint bármely más írógépgyár. Több Underwood írógép készül és adatik el, mint bármely más versenyvállalatnál a világon.

Délmagyarországi kizárólagos képviselő:

Ziffer Sándor

Arad, József főherceg-ut 7. I. em.

A közönség kedvencei

1974

a

MESSENGER BOYOK

Deák Ferenc-utca 8. szám.

Telefon 816.

Telefon 816.

Kitűnően képzett, az egész város közönsége által kipróbált kerékpáros MESSENGER-BOYOK, rendelkezésre állanak : ::

éjjel-nappal.

Minden megbizást, GYORSAN, PONTOSAN, olcsón és DISKRÉTEN végeznek el a

Messenger-Boyok

Egy év alatt harmincezer megbizást intéztek el.

TELEFON 816.

TELEFON 816.

felkért bennünket ennek nyilvánosságra hozatalára, miután a megrálgalmazott bírának legkisebb elégtételük lehet az, ha eljárásuk szabatosága és törvényessége ugyanolyan nyilvánossággal nyer megállapítást, mint aminővel az ellenük emelt vád tárgyaltatott. Az igazságügyminiszter ezzel kapcsolatban megkereste a m. kir. honvédelmi minisztert, hogy a nevezett csendőrök ellen a megtorló eljárást megindítsa.

Ujságíró-sztrájk Nagyváradon.

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Nagyvárad, április 6.

Nemrégiben folyt le Magyarországon az első ujságírósztrájk a *Pesti Naplónál*. A bérharc sikerrel járt. Ma Nagyváradon tört ki, hasonló sztrájk.

A *Nagyvárad* című régi ismert napilap kiadótulajdonos, és főszerkesztője Sas Ede a napokban a fővárosban időzött valami üzleti ügyben. Az utazásnak nem volt meg az eredménye s így Sas pénteken rosszkedvűen, idegesen utazott haza. Egyenesen a szerkesztőségbe ment s ott szemrehányásokat tett a jelenvolt munkatársaknak:

— Nem szerkesztik jól a lapot! Így engem tönkretesznek!

Ezután a már készülő husvéti lapot nézegette s ingerülten szólalt fel amiatt, hogy a mellékleten Dutka Ákosnak *Virágvasárnap* című verse állott.

— Hogy illik egy husvéti lapba virágvasárnap vers? Különb is a vers már megjelent az Uj Időkben! Nem fordítanak gondot a szerkesztésre!

Kínos jelenet folyt le ezután a munkatársak és Sas Ede között, majd Sas Ede kijelentette, hogy ilyen szerkesztést nem tűr s a lap munkatársait kilépettnek tekinti.

Ma már Marton Manó felelős szerkesztő neve hiányzik a lapról. Megállapították, hogy Sas Ede péntek éjjel anélkül, hogy erről bárkinek szólt volna, titokban levétette Marton Manó felelősszerkesztő nevét a lapról, sőt bejelentette Rimler Károly polgármesternek, hogy Marton Manó visszalépett a szerkesztéstől s így ideiglenesen ő, Sas Ede vállalja a felelőséget a Nagyváradban megjelenő közleményekért.

A Nagyvárad munkatársai ennek hallatára azonnal tanácskozársra gyűltek össze s valamennyien: Dutka Ákos, Nagy Andor, Hajnal Jenő kijelentették, hogy szolidarisak Marton Manóval, ki már tizenöt év óta volt munkatársa a Nagyváradnak. A többi nagyvárad lap munkatársai is szolidarisak a sztrájkolókkal.

Jellemző a közönség véleményére, hogy Rimler Károly polgármester ma megjelent a *Royal* kávéházbeli sztrájkantánán, ahol a Nagyvárad munkatársait s azokat, akik velük szolidarisok, kitartásra buzdította. Több nagyvárad egyesület, a Darwin-kör, a Szabadgondolkodók egyesülete, a Magántisztviselők egyesülete s valamennyi munkásszakszervezet elhatározta, hogy az ünnepek alatt gyűléseket fognak tartani, melyeken kimondják, hogy a sztrájkolókat erkölcsi támogatásban részesítik.

Akad két sztrájkterő is. Pap János dr. ügyvédjelölt és Pelle János dr. amatőr-újságíró fardoztak ma este azon, hogy a Nagyváradot összeállítsák.

HIREK.

Jubilál a király főhadsegéde.

— Paar gróf pályafutása. —

— Saját tudósítónktól. —

Bécs, április 6.

Husvét vasárnapján éppen huszonöt esztendeje lesz annak, hogy Paar Ede gróf, lovassági tábornokot a király főhadsegédevé nevezte ki. Huszonöt év óta rendíthetetlenül áll a felség oldalán Paar gróf és hosszú, felelősségteljes működése nemcsak a főhadsegédi teendők pontos betöltéséről ad számot, hanem arról is, hogy az uralkodó mély szeretettel ragaszkodik hűséges emberéhez.

Paar gróf pályafutása egyike a legfényesebb katonai karriereknek. 1837-ben született a gróf. Édesapja Paar Károly herceg volt. A fiatal gróf husz éves korában került ki a Teréziánumból, mint másodosztályú alhadnagy. Két évvel utóbb a 1859. évi olasz hadjáratban már a főhadnagyi rangot szerezte meg. 1866-ig a dzsidás kapitányi rangra emelkedett. Ebben az évben őrnagyi ranggal ő felsége szárnysegédei közé hívták meg. Rövid idő múlva ambíciója visszavonzotta a csapat-szolgálatból. Alezredes, majd ezredes, hamarosan a budapesti lovasbrigád parancsnok és altábornagy lett. Az ötven éves altábornagyot 1887-ben ő felsége egyenes és határozott parancsa hívta meg a főhadsegédi pozícióra, amelyet meghívása napján, 1887. április 7-én, el is foglalt.

Hosszu működése alatt állandóan és fokozódó mértékben birta az uralkodó bizalmát, aminek Ferenc József ismételt kifejezést is adott és elhalmozta kitüntetésekkel kegyelt emberét. Mindjárt szolgálata első évében belső titkos tanácsos lett Paar gróf, később a 2. dragonyosezred tulajdonosává nevezte ki a király. Megkapta az első osztályú vaskoronarendet, a Lipótrend nagykeresztjét, a hadiérmet, a briliánsot, a Szent-István-rend nagykeresztjét, végül 1900-ban az aranygyapjas rend lovagjává nevezte ki különös és ritka kitüntetésként Paar grófot a király. Külföldi kitüntetésekben is megkapott a kedvelt főhadsegéd mindent, amit kaphatott.

A főhadsegéd jubileuma alkalmával az udvar katonai, politikai és diplomáciai körök osztatlan szerencsekívánataiban részesül, mert Paar Ede gróf kényes és terhes pozíciójában nemcsak a felség jóindulatát és barátsággal határos szeretetét tudta megnyerni, hanem mindazokét, akik közvetlen érintkezésből tapasztalták a főhadsegéd szerénységét, megnyerő és udvarias magatartását.

A hetvenöt esztendőes Paar grófot jubileuma napján az uralkodó valószínűleg újabb magas kitüntetéssel lepi meg.

— Az Aradi Közlöny legközelebbi száma a kettős ünnep miatt szerdán reggel jelenik meg.

— Időjárás. Az országos meteorológiai intézet hivatalos jelentése. Jóslat: Változékony, szeles, hűvös idő várható, helyenként esővel. A hőmérséklet Budapesten délben 15.5 C. fok.

— A király husvétja és gödöllői utazása. Bécsből jelenti tudósítónk: Ő felsége tudvalevőleg immár másodszor e héten halasztotta el utazását Wallseebe, ahol leánya Mária Valéria főhercegnasszony és családja körében szokta mindig az év két főünnepét zavartalan boldogságban eltölteni. Mint már jelentettük, a király e hét

szerdájára, majd pedig a rossz időjárás miatt esütörtökre tüzte ki elutazását, amelyet ugyanazzal az indokolással szombati napra odáztak el. Mint értesülünk, eme halogatásokat Kerzl dr., az udvar főfödoktora „csikarta” ki az ősz uralkodótól. Hogy ez az erőszakosságot kifejező szómenyire a legszorosabb értelemben veendő, azt mindenki tudja, aki némileg is jártas a schönbrunni udvar kulisszái mögött... A király rajongva szereti kis unokáit, Lipót Szalvátor főherceg gyermekeit, akiknek körében egy napot is eltölthetni, a sokat dolgozó, munkában folyton fáradó fejedelem legfőbb gyönyörűsége és üdülése. De a 82 éves ember szervezete, ha még oly acélosan edzett is, mint I. Ferenc Józsefé, nem nagyon áll már ellent a változó időjárás behatásainak. Különösen óvakodnia kötelessége királyunknak a megfázástól, amiért is Kerzl dr. minden „tekintélyét” latba vetette e héten, hogy az uralkodót lebeszélje a mostani wallseei utazásról. Mint értesülünk, a esütörtökön beállott jobb időjárás ellenére a király orvosa a leghatározottabban megtiltotta koronás ápolójának, hogy belátható időn belül kimozduljon Schönbrunn jöfűtött szobáiból. A király, hosszas, komoly rábeszélés után lemondott egyelőre az utazásról.

Különb is, az utóbbi hetek politikai izgalmai leverőleg hatottak a királyra, akít — ha nem is éppen beteg, — de ismét gyengélkedik, amikor is a legnagyobb önkímélésre kényszerít orvosa. Komoly bajról persze egyáltalában szó sincs, de a gyengeség átmenetileg erőt vett az uralkodón.

Udvari körökben hirlük továbbá, hogy a király az idén nem utazik Budapestre, illetve a tervbe vett gödöllői séjour is elmarad.

— Az aradi pilóta-iskola. Teleki Tibor grófnak kérvényét, melyen városi támogatást kér Aradon létesítendő pilóta-iskolához, a tanács ma tárgyalta és úgy határozott, hogy még nem viszi be az áprilisi közgyűlésbe, hanem Kovács Vince kulturtanácsnok elnöklésével kiküldötte Virágh Lajos főmérnököt, Reisinger Sándort és Szántay Lajost, hogy a gróffal, aki Aradra jön, készítsék elő tárgyalásra az ügyet, mert a tanács is pártolásra méltónak tartja az eszmét.

— Eljegyzések. Laczay István Acsev. főmérnök eljegyezte özvegy Jakabffy Dezsőné aradi uriaszonyt.

Révész Béla, a győri vaggongyár igazgatója, eljegyezte György Mór szabadkai földbirtokos leányát, Mariskát.

Tiszi Pálmát eljegyezte Donner Gyula pénzügyminiszteri számellenőr Budapestről.

Kömives Margitot eljegyezte Szathmáry László. Blum Miksa Budapestről eljegyezte Weisz Szerént Világoson. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— Kinevezés. Urbán Iván Arad város főispánja ma Arad szabad királyi város tiszteletbeli főügyészévé kinevezte Krenner Zoltán dr. ismert aradi ügyvédet.

— A Pannónia új bérlője. Jelentettük, hogy Ottinger László, a Pannónia étterem bérlője, fizetési zavarai következtében becsukta az üzletét. Most arról értesülünk, hogy a Pannónia éttermét és a szállodát kibérelte Sebestyén Károly, volt aradi lakos, aki Rónai A. János szállótulajdonosnak sógora.

— A református templom a husvéti ünnepek alkalmával első napon délelőtt, a hívek óhajására, két istentisztelet fog tartatni, még pedig mindkettő urvacsoaraosztással. Az első kezdet veszi nyolc, a második tíz óra után.

Kötött cérna
Cérna áttört
Selyem mouslin

női harisnya

1.— korona.

1.— " "

1.50 " "

az összes elképzelhető színekben.

Bársony Andornál, Szabadság-tér 17. sz.

— **A Kulturpalota fűtése és világítása.** A tanács ma tartott ülésén elhatározta, hogy a törvényhatósági közgyűlés által nyert felhatalmazás alapján a saját hatáskörében kiírja a versenytárgyalást a Kulturpalota fűtési berendezésére, melynek terveit az építészeti bizottság már elfogadta. A tanács több fővárosi céget szólít fel ajánlatteletre. A világítási berendezésre vonatkozólag is határozott és pedig szintén fővárosi cégeket szólít fel, az eredményről pedig jelentést tesz a közgyűlésnek.

— **A bankcsaló nyomában.** *Budapestről* jelentik: Nagy feltűnést keltett tegnapelőtt az a hír, hogy a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bankban* közel hatezer koronás csekk-csalás történt. Ma a nyomozás világosságot derített a dolgra. A bakui osztrák és magyar alkonzul a budapesti rendőrség távirati megkeresésére közölte, hogy a budapesti és a belgrádi bankoknál hamis csekkek beváltásával elkövetett csalások értelmi szerzője a pétervári kereskedelmi bakui fióktintézetétől öt héttel ezelőtt elbocsájtott *Galadjan* nevű bankhivatalnok, aki állítólag Perzsiában tartózkodik. Ez az ember *csekk-könyvet lopott el a bankjától* s ezzel követte el a bakui bank kárára csalásait. Megállapította a budapesti nyomozás azt is, hogy az ismeretlen tettes a család napján, április 3-ikán, a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság bécsi-utcai fiókjából táviratilag 1500 rubelt adatott föl egy bakui intézet címére, az 1500 rubelről pedig *Ararat Ter Grigorian* névre a bakui orosz kereskedelmi bankhoz címzett csekket állított ki. Megállapította a rendőrség azt is, hogy a tettes egy *Navar Ter Tumesmajan* néven szereplő társával együtt április 3-ikán éjjel a Budapest-szállóban lakott. Ez a társ küldte el a pénzt Bakuba. A családok ellen való további kutatás most ezeken a nyomokon folyik tovább s alighanem hamarosan eredménnyel fejeződik be.

— **Kolera és pestis.** *Fiuméből* jelentik: A tengerészeti hatóság ma körrendeletet bocsátott ki, amely szerint a Perzsia keleti határától a Matája felszigetig terjedő tengerpart kikötőiből Fiuméba érkező hajókkal szemben a párisi nemzetközi egyezmény határozatai alkalmazandók, mint-hogy a fenti helyeken hivatalosan *megállapították a pestis fellépését.* A tengerészeti hatóság közli továbbá, hogy a Fekete tenger török kikötőiben a kolera megszűnt és az Olaszországból érkező hajók szabadon közlekedhetnek, mivel a kolerajárvány megszűnését hivatalosan igazolták.

— **Életunt hadnagy.** *Brassóból* jelentik: Kröser Rudolf szászvárosi 64-ik gyalogezredbeli hadnagy a napokban édesanyja látogatására Pázmánra utazott, ahol ma reggel anyja lakásán revolverével föbelőtte magát. Azonnal meghalt.

— **Orvtámadás egy állatorvos ellen.** Kelemetlen meglepetés érte a múlt este Márkus Jenő kir. állatorvost (akit pár héttel ezelőtt helyeztek ide Budapestre.) Amint este 8 órakor haza felé igyekezett, a Vasut-utcában két ismeretlen alak elébe ugrott az egyik torkon ragadta. Az állatorvos dulakodni kezdett támadójával, akit sikerült a földhöz vágni, de a dulakodás közben elő ugrott a másik alak és egy hatalmas ütést mért egy karóval a karjára és fejére, úgy, hogy az állatorvost *elöntötte a vér.* Azonban az ütés hatását a kemény uniformis sapka némileg felfogta, mert máskülönben könnyen koponyatörést szenvedhetett volna, így csak könnyebb sérülést szenvedett. A két utonálló futásnak eredt, egyik azonban a kalapját elvesztette, amit az állatorvos elvitt magával, így könnyű lesz a két jómadarat kézre keríteni, ami már a mai nap folyamán meg is történt. A támadás azért történt, mert a járási állatorvos szigorúan ragaszkodik a mészárosokkal szemben a szabályokhoz. A két utonálló mészáros volt; valószínű, hogy az egyik egy tekintélyes aradi mészáros fia.

— **Hirtelen halál.** Özvegy *Kincses* Sámuelné, aki takarítónő volt a Fehér Kereszt szállóiban, ma délután rosszul lett, majd szívszélhűdés következtében elhalt.

— **A titokzatos öngyilkosság.** Megirtuk, hogy *Morgorán* Dávid gáji gazdálkodó öngyilkossága ügyében a rendőrség nyomozást indított, mert a hatóságnak beszolgáltatott revolver megvizsgálása után kitűnt, hogy azt évek óta nem használták. Több kihallgatás is történt, azonban mára már minden gyanu eloszlott, mert kitűnt, hogy *Morgorán* egy vadászfegyverrel lőtte magát agyon, de egy volt csendőr tanácsára a puskát elrejtették, mert a család félt, hogy megbüntetik tilos fegyvertartás miatt. Az aktákat ma áttette a rendőrség az ügyészre.

— **Bonyodalom egy magyar fiu holtteste körül.** *Bécsből* jelentik az Aradi Közlönynek: Egy magyar fiu holtteste körül támadt óriási bonyodalom ma Bécsben, akit e hét szerdáján gyilkolt meg a barátja. A sopron-ebenfurti vasut *Félszerfalva* nevű állomásának főnöke, *Hammerschmied* Károly mesterségre adta fiát Bécsbe, ahol *Reuter* Mihály III. kerületbeli hentesmesternél inaskodott. A 16 éves hasonnevű fiu kiruházkodott és néhány koronával jött a császárvárosba, ahol barátságba keveredett bizonyos *Kabon* József nevű kocsislegényvel. Ez a különben szegény kocsis öleső árban megvásárolta *Hammerschmied* egyik öltönyét részletfizetésre. Az első ráta e hét elején vált esedékessé, amikor is *Hammerschmied* felszólította *Kabont*, hogy fizessen, vagy adja vissza az öltönyt. Két nap multán a St. Marxerlinie 33. szám alatt lévő istállóban véres fövel, haldoklóan találták meg a fiatal *Hammerschmiedet*. A lovak között feküdt, fején rémes seb tátongott. A rendőrorvos azt konstataálta, hogy a fiu lörugás áldozata. A Rudolf-kórházban néhány óra multán önkívületi állapotban meghalt a magyar fiu. Már megtették a normális intézkedéseket a temetésre, amikor volt mestere a rendőrségen annak a gyanújának adott kifejezést, hogy büntényről van szó és *Kabon* kocsis a gyilkos. Ennél házkutatást tartottak. A szobában véres vasu kalapácsot és az új öltönyön friss vényomokat találtak, amire a kocsis letartóztatott. Az elrendelt törvényszéki orvostani boncolás hivatalosan ismét csak lörugás által bekövetkezett halált állapított meg. A rendőri börtönben ülő és gyilkossággal gyanúsított *Kabont* *Stukart* detektívönök elővezették, hogy a boncolás alapján kivágott ártatlansága folytán *szabadon bocsássa.* A fiatalember, amikor a fődetektív hivatalos szobájába ért, mielőtt *Stukart* kormánytanácsos egy szót is szólhatott volna, hirtelen zokogni kezdett és így szólt:

— *Vallani akarok! Hammerschmiedet kalapácsosul én gyilkoltam meg, mert tartozásom nem tudtam neki megfizetni. Az istállóban lestem rája és a sötétben lelőttem. Hangtalanul bukott a fiu a lovak közé, akik erre megvadultan rugdalódnak kezdettek. Én kifordítottam a mozdulatlanul fekvő és halottnak vélt ember zsebeit, elvettem 8 koronáját és hazafutottam.*

Megdöbben ten hallgatta a már sok sötét büntényt meglepő ügyességgel felderített *Stukart*, mert erre a drámai fordulatra nem számított. Az immár önmagát is gyilkosnak valló embert ismét visszaküldte a fogházba, ahonnan ma este *Kabon* József gyilkost beszállították a Landesgericht börtönébe.

— **Rejtelmes holttest.** *Apatelektről* jelentik: A József-nádor csatornából tegnap éjjel egy 65 év körüli román ember hulláját fogták ki. A halott személyazonosságát még nem állapították meg, azonban annyit már tudnak, hogy az öreg ember vándorló paprikaárus és ittas állapotban tántoroghatott bele az országút mentén folyó Körös-csatornába.

— **Katona-zene.** Ma vasárnap este a Fehér Kereszt szállóba újonnan átalakított téli kertjében a helybeli 33. gyalogezred zenekara *Zellner Sándor* karnagy ut személyes vezetésével a valogatott mesorral, hangversenyt rendezt. Műcheni Hofbrau-ör-csapolás. 3:2

— **Nem gyilkosság!** *Budapestről* jelentik: A Váci-utcai rejtélyes eset, amelyről már lapunk tegnapi számában megemlékeztünk, ma már teljesen tisztázódott. Miután kétséget kizárólag megállapították, hogy az obudai iparvasut által elgázolt ember *Latini* Nándor, a rendőrorvos megállapította, hogy az elhalt mindkét karján valószínűleg ollóval okozott vágás van, ami valószínűleg teszi, hogy öngyilkos akart lenni. A lakásában talált vényomok tehát innen származnak. *Latinit* a nagy vérvesztése nem akadályozta meg abban, hogy a megkísérlett öngyilkosság után ne menjen Obudára és a vonat alá vesse magát. E körülmények figyelembevételével a bizottság megállapította, hogy *Latini öngyilkosságát követelt el és nem büntény áldozata.* Emellett szól az a tény is, hogy *Latini* öt héttel ezelőtt egy társának panaszkodott, hogy öngyilkos lesz, miután nem bírja tovább életét.

— **Öngyilkos földbirtokos.** *Makóról* jelentik: *Rontó* Péter makói gazdag földbirtokos évek óta azzal ijesztgette hozzátartozóit, hogy öngyilkosságot követ el. Ma azután beszélgetés közben revolvert rántott elő és mielőtt hozzátartozói megakadályozhatták volna, az egész család szemeláttára föbelőtte magát.

— **Felülfizetések.** Az aradvárosi rendőrség és tűzörség nyugdíjpótló és segélyező egyesülete javára folyó évi március hó 28-án megtartott hangversenyen a következő felülfizetések folytak be, amit az igazgatóság köszönettel nyugtáz. *Braun* Gusztáv 50 kor., *Urban* Iván, *Gutzjahr* Mihály, *Masánszker* Alfrédné, *Natland* Bernát, *Raicu* Sebő, *Kintzig* János 20—20 korona, *Neubauer* Manó 12 kor., *Virág* Lajos, *Mittler* Izidor dr., *Lusztig* Armin, *Porcia* Lajos gróf, *Zselénszky* Róbert gróf, *Schuch* Ferenc, *Berta* Testvérek, *Tenner* László, *Fenyves* Károly, *Sarlot* Domokos, *Vojtek* és *Weisz*, *Frick* József 10—10 kor., ifj. *Czeiler* István 9 kor., *Fuchs* Ignác 8 kor., *Weszelovszky* József 7 kor., *Illice* Arszenné 6 kor., *Szabó* Kálmán 6 kor., *Nemes* Géza, *Seidner* Frigyes dr., *Verbos* Nándor, *Herold* Antal, *Schwartz* Szigmond 5—5 kor., *Groszman* Alfréd dr., *Tolnai* János dr., *Szabó* Kálmán, *Oravetz* Miklós, *Leölkes* Béla, *Tenczlinger* Károly, *Brunhuber* Kálmáné 4—4 kor., *Pappzáchar* Endre, *Lipován* Péterné, *Katta* Alfréd dr. 3—3 kor., ifj. *Klein* Mór, *Tabakovits* György dr., *Balog* Dávid 2—2 kor., *Kováts* Géza 1 kor., *Grumáz* László dr.-tól elszámolási összeg 4 kor. 20 fillér.

— **Katona-zene.** Igen tisztelt vendégeimet értesítem, hogy a Vadászkiút söresarnokomban holnap, húsvét másodnapján, hétfőn este a 33-ik gyalogezred simphonikus zenekara dus cigányzenesám műsorral hangversenyez. Kezdeté 9 órakor. Világhírű *Dreher* a la *Schwehatis* sör csapolás. Számos látogatást kér *Nagy* Lajos.

— **Betörés Aradon.** Ma este ismeretlen tettesek betörték *Major* József vasuti főtisztviselő lakására. *Major* a családjával a feltámadási körmenetben vett részt és ezt a körülményt tudó betörők, akik különben is a viszonyokkal ismerő egyének lehetnek, arra használták fel, hogy alkuleszal kinyitva a lakás ajtait, körülbelül hatszáz korona értékű ékszer és pénzt ellopjanak, a szekrények feltörése után. *Major* aki a Wesselényi-utca 6. számú ház tulajdonosa mialatt hazulról elment volna, maga zárta be a lakásnak és háznak ajtait. A rendőrség széleskörű nyomozást indított meg.

— **Szünetel a vízvezeték.** Az alatt felsorolt napokon este fel 10 órától reggel 5-ig a vízszolgáltatás szünetelni fog. És pedig: április 9-én Gróf *Apponyi* Albert-körut, *Könyök*-u., *Erzsébet*-körut (*Petőfi*-utcaától *Városház*áig) és *Tabajdy* Károly-utcaiban, április 10-én *Szabadság*-tér mindkét oldalán, *Vörösmarty*-u., *Asztalos* Sándor-u., *Atzél* Péter-utcaiban, április 11-én *Andrássy*-tér (*Weitzer*-utcaától *Deák* Ferenc-utcaig) és *Petőfi*-utcaától *Evangelikus* templomig), április 12-én *Andrássy*-tér, *József* főherceg-ut, *Boros* Béni-tér (*Weitzer*-utcaától *Nádor*-utcaig), április 13-án *József* főherceg ut, *Boros* Béni-tér (*Evangelikus* templomtól *Fa*-utcaig) és *Maros*-utca.

SALVATOR kiváló bőr- és Hthium- gyógyfórtás

vese- és hólyagbajoknál, húsványad, onkór-betegségű, vérhasnál, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál káros hatással. — Természetes vas- és kalcium-sókat tartalmaz.

Kapható ártávnyitvarkedvelésben és gyógyszerárakban. SOALTES AGOST

— **Japán laktozás** alkalmas husvét-i ajándék Kotányinál. József főherceg-ut 3. kapható.

— **A Schmidt-cirkusz megnyitó előadása.** A kedvezőtlen időjárás dacára a Schmidt-cirkusz mai megnyitó előadásán zsufolásig megtelt a nézőtér. A cirkusz meg is érdemli a pártfogást, mert műsora csupa elsőrendű számból áll. Így különösen említésre méltó Schmidt igazgató és felesége idomításai, valamint Hans és Grete az emberi majmok bámulatos produkcióikkal. Rendkívül ügyesek voltak Thee Lee a szent Taunguzok csoport tagjai hajmeresztő mutatványaikkal. Ezenkívül minden egyes szereplőről csak elismeréssel szólhatunk.

— **Cigányzene hangverseny** ma és minden nap a Royal-kávéházban Aradon. Boros Béni-téren, Gécsi Gyurka hírneves nézenekara hangversenyez. Pompás italok. — Figyelmes kiszolgálás. — Jutányos árak. — Szeparék. — Reggelig nyitva. — Kiváló tisztelettel Porczán János, a Royal-kávéház tulajdonosa. 2345

— **Letartóztatott vasuti tolvajok.** Hunyadi József aradi norimbergi áru nagykereskedő feljelentést tett a rendőrségen amiatt, hogy a vasuton érkezett csomagjai egyikéből 14 darab ostornyel hiányzik. A detektívek megállapították, hogy a vasuti állomás körül tartózkodó bérkocsisok tegnap és ma husz-harminc fillérért vásároltak ostornyeleket vasuti munkásoktól. Kinyomozták azt is, hogy Cene József, Csejtei János és Közsegi József munkások voltak az eladók. Előállították őket és lakásukon házkutatást tartottak, amely meglepő eredménnyel járt. A detektívek régebbi lopásokból eredő tárgyakat találtak és mikor a bűnjeleket felmutatták a munkások előtt, beismerték, hogy régóta dézsmálják a vasuton érkező csomagokat. Előzetes letartóztatásba helyezték őket, a nyomozást folytatják.

— **Bajok a szemétfuvarozás körül.** Szabó László és társai ma panasszal éltek a tanácsnál és egy beadványban arra kérik, hogy több szemétkihordási jogosítványt ne adjon ki, mert állításuk szerint visszaélések történnek. Az új váltalkozók ugyanis nem is gyakorolják a jogot, hanem eladják, vagy pedig felemelik a fuvarozás árát. A tanács leghelyesebben akkor cselekednék, ha házi kezelésbe venné a szemétkihordást.

— **A Nestlé-féle gyermekliszt** egy finom kétszersültpor, melynek főalkotórészt a legjobb, csiramentes alpesi tej képezi és mely, csak vízzel felforralva, egy nagyon könnyen emészthető és erősítő tápszert nyújt csecsemők és gyermekek részére az elválasztás után, valamint felnőtt gyomorhajos egyéneknek is. Ezen tápszert 50 év óta az egész világon el van terjedve és az orvosok mint gyermektáplálékot, nevezetesen szoptatott gyermekeknek mint melléktáplálékot a legmelegebben ajánlják. A Nestlé-féle gyermekliszt minden gyógyszerárban és drogériában a megállapított Kr. 1.80 filléres árban kapható. Próbadohozott prospektust, szívesen küld a francia-svájci Henri Nestlé cég fióküzlete, Wien L., Biberstr. 11. Magyar levezetés.

— **Elite és Revue Parisienne** párisi divatlap tavaszi és nyári száma színes képekkel és magyar szöveggel, kapható *Juhász és Társa* modern könyvesházában Andrassy-tér 16. sz.

— **Meglepően szép szőnyeg** ajándékokat hozott a mostani idényre a jóhírnevű Jerk és Schuschitz szőnyegház Wien-Gumpendorferstrasse 6. E: mindazokat érdekelni fogja, akik lakásuk átalakításával foglalkoznak.

— **Legelegánsabb ékszerárnyak** celszerű emlék és ajándéknak *Igaz Sándor elsőrendű óra és ékszer üzletében* vásárolhatók Arad, Andrassy-tér. Telefon 321.

— **Imakönyvek és husvét-i képeslevelezőlapok** Kerpel Izsónál.

— **Husvét-i tojásokból legnagyobb választék és legolcsóbban** lesznek elárúsítva. Fischer Mór üveg, porcellán és díszműáru üzlete Arad, Andrassy-tér 20. Városi és megyei telefon 568. sz.

— **Gőzfürdő nők részére.** A Tökölly-téren levő „Opre“ gőzfürdőben **nők részére hétfőn és pénteken d. u. 8-6. gőzt** adnak. Férfiak részére naponként reggel 5-től d. u. 1 óráig, klubok, egyesületek tagjai, katonaság, rendőrség 70 fillért fizet. A gőzfürdőt teljesen átalakították és ujjonnan rendezték be. 10 drb. abonoma jegy 8 kor. 1597

— **Kérjen ingyen cipő-árjegyzéket** a Moskovits cipőgyár r. t. fiókraktárából, Arad, Szabadság-tér 18.

— **Olcsó üzleti könyvek** Ingusz J. és Fla Weltzer János utcában egyesített könyv- és papírkereskedésében. Telefon 517. 6071

— **Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget,** hogy bécsi bevásárlási utamból megjöttem és **magammal hoztam a legújabb és legszebb párisi és bécsi modell újdonságokat.** Üzletem régi jóhírneve garanciát nyújt a hölgyeknek, hogy o'csó áraim mellett senki sem versenyezhet velem. *Grünblatt Antonia női kálap divatterme Szabadság-tér 11.*

— **Egy Kárpáti-féle fejfájás elleni pastilla 5 perc alatt megszüntet** mindenféle főfájást. 1 üveg 12 adaggal 1 korona. Kapható kizárólag a készítőnél Kárpáti János gyógyszerárban Arad, Boros Béni-tér. 4676

— **Tavaszi újdonságok, a legszebb női táskák, bőröndök, utazó készletek, szivar, cigaretták és pénztárcák, sportcikkek, teniszrakettek, tennisz hálók és labdák, footballok és fűleslabdák, sétabotok stb.** legnagyobb választékban és legolcsóbban *Hegedűs Gyula* pipere és illatszer kereskedésében. 1931

— **Felhívjuk t. olvasóink figyelmét az Amerikai cipőrésztársaságnak** lapunk mai számában megjelent hirdetésére.

A SCOTT-féle Emulsió

676

a gyenge csontképződés előmozdításához és a fogképzéshez szükséges erősítő anyagokat, tökéletes, könnyen emészthető formában tartalmazza. Ez a magyarázata a Scott-féle Emulsió nagy elterjedésének orvosi körökben, különösen oly

gyermekbetegségek

A Scott-féle eljárás védjegye — a halászt — kérjük figyelembe venni!

esetekben, mikor a gyenge csontalkat tartós erősítéséről van szó. A gyermekek a kitűnő ízű Scott-féle Emulsiót különös éhszeretettel veszik könnyen megemésztik, s lábucskáik szépek, egyenesek lesznek tőle.

Bevásárlásnál kifejezetten Scott-féle Emulsiót kérjünk. A Scott-féle eljárás már 35 éves és garancia úgy a jóság, mint hatás tekintetében.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fill.

Minden gyógyszerárban kapható.

TARKASÁGOK.

(*Miért nem megy haza a kórlista?*) Az aradi színháznak van egy segédszínésze, aki — mondják — talentumos fiú, de folyton iszik. Saját bevallása szerint csak két esetben szokott inni: ha sültet eszik ebédre, vagy ha — nem eszik sültet ebédre, de ez a két eset olyan gyakran szokott előfordulni, hogy szinte azt mondhatjuk, hogy a tehetséges színészember majdnem minden nap találkozik a sárga földdel.

Nagyszombat napját természetesen megint a koresmába töltötte s ott várta a feltámadást. Ugy éjfél tájban azonban a felesége gondolt egy nagyot és merészet s férjéért ment. Hiába próbálta kapacitálni, a színészt nem lehetett rábírní, hogy haza menjen. Végre is dühösen kérdezte tőle:

— Hát miért nem jössz haza?

A színész kábultan nézett maga elé s mormogva felelt:

— Hogy miért? Hiszen nem *koresma* az ember háza, hogy folyton benne üljön!

(*Mi van a fiú zsebében?*) A gimnázium ötödik osztályában Cicerónak Verres elleni beszédét olvasták. A kitűnő orator beszéde elején tudvalevőleg leírja utazását Rómától Sziciliáig.

Ezzel kapcsolatosan áttérte a beszélgetés az utazásokra, majd általában a technika fejlődésére s a modern kor vívmányaira. A jobb tanulók egymásután jelentkeztek, hogy megmutassák, mennyi mindent tudnak olvasni, amit még nem is kellett volna tanulni. Végre egy gyengébb tanulót (aki mindig a puskák segélyével tudott felelni) szólított fel a tanár:

— Hát beszélj te is valamit a témáról!

Mély hallgatás.

— Hát gondolkozzál csak! Nem tudsz valanc olyan gépfelet mondani, amin nagyon csodálkozna a öreg Ciceró?

Semmi válasz.

— Gondolkozzál csak fiam! Hát nézd fiam — s ezzel kihuzta az óráját — a zsebedben van s órákban titokban sokszor megnézed. Hát mi az?

A derék gimnázista ragyogó arccal felelt:

— A puska, tanár ur!

(*Nem tud dobolni.*) Egy katonazenész nemegy eltörte a jobbkarját. Beszállították a kórházba s ott feküdt vagy négy hétig. Négy hét után a törzsorvosvizitre jött:

— Hát a karod már szépen gyógyul! Tudsz-e már dobolni?

— Nem!

— Akkor még egy hétig kórházban maradsz!

Ez a beszélgetés vagy háromszor ismétlődött, végén már dühösen kiáltott az orvos a zenészre:

— A karodnak már kutya baja és mégis azt mondod, hogy nem tudsz dobolni?

— Nem törzsorvos ur!

— Hát miért nem?

A zenész lakonikusan felelt:

— Mert trombitás vagyok!

Az urikörök szabója!
SCHÄFFER HENRIK elsőrendű ur szabó.
ARADON, Andrassy-tér (Bing-ház.)
Készít: Kezesség mellett csak tiszta ANGOL és eredeti HAZAI kelmékből LEGELEGÁNSABB URI RUHÁKAT. — Vidékieknek próba 3 óra belől. Alapított 1896. 1755 Telefon 208.
KIVÁNATRA MINTÁIMAT BÄRMIKOR BEMUTATOM

Sirolin 'Roche'

közkedveltségét bizonyított kiváló tulajdonságainak köszöni, mert a tüdőt erősíti, e mellett étvágyserkentő és jóízű, ezért évek óta orvosok és pátiensek előnyben részesztik. — Sirolin 'Roche' a legjobb sikerrel vált be

köhögés, hurutok, hörghurut, influenza „ görvélykórjaiban.

A légzőszervekre kiváló előnyös befolyással van és meghűlés kezdetén alkalmazva felelt meg a meglepő könnyű hat. — Már néhány nap múlva a tüdőtevékenység szabályoztatik és a természetes hang, nemkülönben az általános közérzet helyreáll. Joggal nevezik a Sirolin 'Roche'-t a legjobb óvszernek

tüdőbajok ellen.

!! Hatóságilag engedélyezett végeladás !!

Összes raktáron levő kész cipőárui-
mat üzletfelosztás miatt minden elfo-
gadható árban kiárusítom.

KLEIN JÓZSEF

ARADON, PETŐFI-UTCA.

Városi és megyei telefon szám 826.

Ugyanott egy üzlethelyiség május 1-re kiadó.

AZ ÖREGEM

is mindig azt mondta, hogy szeplők elűzése, valamint finom, puha bőr és fehér teint elérésére és megővésére nincs jobb szappan, mint a világhírű „Steckenpferd“ liliomtej-szappan. Védjegye „Steckenpferd“, készíti Bergmann & Co. cég Tetschen a/E. — Kapható minden gyógyszerár-, drogéria-, illatszertár s minden szakmába vágó üzletben. Darabja 80 fillér. — Hasonlóképpen csodálatosan beválik a Bergmann-féle „Manera“ liliomtejkrem fehér és finom női kezek megővésére, ennek tubusa 70 f-ért mindenütt kapható. 781

VIDÉK.

Passiójáték Bogdaringóson. Az Aradról is sokat látogatott „Beregszó“ lakosságának élénk érdeklődése mellett mutatta be 40 bogdaringósi polgár nagycsütörtökön és nagypénteken Jézus kinszenvedésének történetét. A korhű diszletű szinpad, a kies Rigós fürdőhely olvasó termében volt felállítva, a terem padsorai pedig zsufolásig megteltek a környék 6 falujának érdeklődőivel. A rigósi polgárokból kiválasztott szereplők (Jézus, 12 apostól, Pilátus, Mária, Magdolna stb.) külön e célra nagy költséggel hozatott korhű ruhában játszottak. A passiójáték délután 4 órakor kezdődött az utolsó vacsora nagy jelenetével. Az egész másfél óráig tartó előadás alatt a megrázó jeleneteknél is meghatóbb volt a szemlélő közönség megindultsága és komoly meghatottsága. Ilyen, a színek mélységét megrázó hatást talán csak a természethez közelebb álló falusi népnél lehet elérni. A címszerepet (Jézus) játszó Schöffner Ernő dr. fürdő és körorvos a nagy tragédiát átérző és kifejező előadásával felejthetlenné tette az előadást. A többi szereplő is olyan fényesen oldotta meg feladatát, hogy jelentős eredménnyel állunk szemben, mely mindenképpen feljegyzésre méltó. A szép erkölcsi sikerre méltán büszke lehet Schöffner Ernő dr. orvos, aki fáradtságot nem ismerő buzgósággal és türelemmel végezte e nemes kulturális munkát. Az énekkart Huterer bogdaringósi állami iskola igazgató vezette, aki nagyban hozzájárult a fényes sikerhez.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

D. L. Ez is bevált.

D. M. (Pécska.) Levelét eljuttattuk illetékes helyre. Ha csak mód van rá, bizonyosan segítenek a bajon. Azok a gépek csak mérsékelt számú kocsikat tudnak továbbítani.

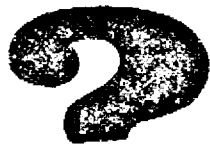
E—I. Azt mi a legjobb forrásból, teljesen megbízható helyről szerzett információ alapján irtuk meg.

Sz. Az ottani lapok csakugyan nem foglalkoztak ezzel az érdekes ügygel.

Mit használjunk

hajhullás és fejkorpa

ellen

187

Mint a hajhullás és korpaképződés legkaphatóbb elszere a világhírű Dr. William Patterson-féle szagtalanított és többszörösen rectifioált petroleum kivonat van elismerve. Ezen kivonattal a forgalomban

Dr William Patterson. American Hair Petrol

néven szerepel. Egy üveg ára 2 korona.
Kapható Aradon

Hánzu Nestor
Vöröskereszt Drogeria

Weltzer János-utca 2. sz.

Magyarországi kólerakat: Barabás és Stefanovits
droguszták, Budapest, Alagut-utca 5. szám alatt.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Gazdát cserélt Szápáry-birtok.** Mint Szombathelyről táviratozzák, Szápáry Pál gróf Sorokujfalun lévő birtokát negyedfél millió koronáért eladta Gött Gyula győri nagybirtokosnak. A vasvári telekkönyvben ma irták át a birtokot az új tulajdonos nevére. Szápáry Pál gróf végképen elköltözik Vas megyéből.

— **Visszautasított váltók.** Marosvásárhelyről jelentik, hogy a város pénzügyi köreiben óriási feltűnést keltett az a körülmény, hogy Marosvásárhely egyik legnagyobb és legrégebb pénzintézetének váltóit a tegnapi napon az *Osztrák-Magyar Bank* ottani telepének váltóbírálatára *visszautasította*. A hír a fővárosban is elterjedt (az Agrárbanknak, a Hitelbanknak és az Albinának kommanditja és a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetének képviselője van a városban) és szintén nagy feltűnést keltett, annál is inkább, mert az illető marosvásárhelyi intézetnek papirjai vannak budapesti intézeteknél és az összes nagy fővárosi intézetekkel visszleszámitolási forgalomban áll.

— **Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság közgyűlése.** Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság március tizenhatodikán, szombaton délután tartotta Csekonics Endre gróf, v. b. t. t. elnöke alatt ez ideig rendes közgyűlést, amelyen úgy a fővárosi világ, mint a pénzügyi kiválóságok nagy

számmal vettek részt. Elnök a közgyűlés határozatképességének megalapítása után meleg részvétellel emlékezik meg Zichy Nándor gróf és Szende Károly igazgatósági tagok elhunytáról és érdemeiket a mai közgyűlés jegyzőkönyvében örökíti meg. Az igazgatóság terjedelmes évi jelentését ormódi Ormódy Vilmos főrend, vezérigazgató terjesztette elő, amely szerint annak dacára, hogy a lefolyt év üzleti eredményét a nagymérvű tüzkárok igen erősen befolyásolták, mégis a társaság ötvennégy éves fennállásának tartama alatt a legjobb évi eredményt mutatta. Az évi mérleg 5,267,882 korona 88 fillér tiszta nyereséggel zárult.

Az igazgatóság indítványozza, hogy a jutalékok levonása és a különféle tartalékalapok dotálása után 3.200.000 korona osztalékkul fizetessék ki részvényenként 800 korona, mely összeg a részvényeseknek július elseje helyett már e hó tizennyolcadikától kezdve fizetetik ki a társaság főpénztárából. A közgyűlés a jelentést egyhangulag tudomásul vette, az igazgatóság indítványát elfogadta és a felmentvényt úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő bizottságnak megadta és Bokay János részvényes indítványára az elnöknek, ormódi Ormódy vezérigazgatónak, a kormányzó tanácsnak, a választmányoknak, a felügyelő bizottságnak és a tisztikarnak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott az elért fényes eredményért. Jóváhagyta továbbá a közgyűlés az igazgatóság és a választmány közös elhatározásából kifolyólag a közhasznú és jótékonyági intézetek számára megszavazott adakozásokat, melyek az eddigi bőséges adakozásokat jóval felülmúlják. Végül egyhangulag beválasztották a választmányba Gáál Jenő drt, Széchenyi Pál grótot, Wenckheim Dénes grótot és Zichy Aladár grótot, mire a közgyűlés véget ért.

— **Meghívó.** A Neptun Maros fürdő Részvény Társaság e hó 14-én d. e. 11 órakor az Aradi Ipar és Népbankban tartja rendes közgyűlését, mely alkalomra a t. részvényesek meghívottnak. *Az igazgatóság.*

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 6.

Minél jobban bele megyünk a tavaszba, annál hűvösebb jellegzetű lesz az idő.

A gabonaüzlet irányzata a vetésekre határozottan kedvezőtlen időjárásra szilárd.

Elkelt a mai piacon:

600 mm. buza	21:00—21:20
100 mm. tengeri	17:40—17:60 a helyi szükséglet fedezésére irányult.

• Névleges jegyzés:

Rozs	18:40—18:60
Árpa	18:20—18:40
Zab	18:40—18:60
Vetőbúkköny	24:00—26:00

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, április 6.

Készáru.

Amerika 1/2-si magasa b. kínálat, vételkor látott, 10 ezer mm. 5—10 fillérrel magasabb.

Határidő.

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Boza 912. ápriliel	11 46	1 47 11 51 11 52
Boza 1912 májusra	11 50	1 51 11 54 - 11 55
Boza 1912 októberre	10 88	10 84 10 88 10 87

NEUMANN M.

uri szabó

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

férfi-, fiu- és leánykaruha telepe

Arad.

Elismert legjobb minőségű áruk.
Külön osztály mértékszerinti megrendelésekre.

Földbirtokosok és a gazdaközönség figyelmébe!

A világ legjobb patkányirtója

Fried Ignácz, Arad, Három Veréb-utca 4.

A m. kir. államvasutak és az arad-csanádi egyesült vasutak állandó patkányirtója. Levélbeli meghívásra azonnal válaszolok vagy személyesen is megjelenhetek.

Rozs 1912. áprilisra	10 30-10 31	10 31-10 32
Rozs 1912. október e	8 85-8 86	8 88-8 89
Tengeri 912 májusi	8 86-8 87	8 87-8 88
Zab 1912. áprilisra	9 80-9 81	9 80-9 81
Zab 1912. októberi	8 52-8 53	8 55-8 56
Az árak 10 kilónként számítva.		

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1912. április 6.

Buza (szokvány-minőség):

Y6 kilogrammos	—	—	—	10 55-10 60
Y7	—	—	—	10 60-10 65
Y0	—	—	—	10 65-10 70
Y9	—	—	—	10 75-10 85

Buza (Temesvári keresk. áru):

25 kilogrammos	—	—	—	10 45-10 55
Rozs	—	—	—	8 85-8 90
Arpa	—	—	—	9 10-9 20
Zab	—	—	—	8 90-8 95
Tengeri	—	—	—	8 45-8 50

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

— Április 6. —

Magyar aranyjárdék 4 ^o / _o	—	—	—	109.—
Magyar koronajárdék 4 ^o / _o	—	—	—	89.40
Magyar koronajárdék 3 ¹ / ₂ ^o / _o	—	—	—	73.50
Magy. földteherm. kötvény 4 ^o / _o	—	—	—	90.—
Horváth-szlavon földteherm. kötvény	—	—	—	92.25
Magyar nyereményorszjegy kölcsön	—	—	—	212.—
Tiszasszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	149.—
Osztrák járadék papírban	—	—	—	89.75
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	92.80
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	114.40
Osztrák koronajárdék 4 ^o / _o	—	—	—	89.75
1880. évi osztrák államsorsjegy	—	—	—	159.—
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	—	19.65
Magyar hitelbank-részvény	—	—	—	837.50
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	—	658.25
Osztr.-magy.-államvasuti részvény	—	—	—	732.—
20 frankos arany (Napoleonor)	—	—	—	19.11
Német birodalmi márka	—	—	—	117.77 ¹ / ₂
Londoni vista	—	—	—	241.20
Páris vista	—	—	—	95.57 ¹ / ₂
10 márkás arany	—	—	—	23.54

Kőbányai sertéspiac.

Április 6.

Április 4. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 152—156 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 156—158 fillér. Közép (páronként 240—280 kgr.) 162—168 fillérig.

Sertéslétszám: 1912. évi április hó 2. napján volt készlet 27220 drb. — 1912. április hó 3-án felhajtott 306 drb. — 1912. április 3-án elszállított 130 drb. — 1912. április 4. napjára maradt készletben 27405 drb.

A hizott sertésüzlet irányzata: nyugodt.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZINHÁZ.

Vasárnap, 1912. április hó 7-én:

Délután fél 4 órakor mérsékelt helyárral:

Lengyel menyecske.

Operette.

Este fél 8 órakor rendes helyárral:

B) bérletszünet C) bérletszünet.

Leányvásár.

Eredeti operette 3 felvonásban. Írták: Martos Ferenc és Bródy Miksa. Zenéjét szerző: Jakobi Viktor. Karnagy: Tüger Arpád. Rendező: Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

Harisson Jack Várnai Jenő.	Korcsmáros	Vass Jenő.
Harissonné Beakőné.	Kapitány	Csáky F.
Lucy leányuk Dóssy Nusl.	Lelkész	Ajtai Ödön.
Gr. Rottenberg Polgar S.	Bessy	Sz. Rontay B.
Fritz fia Győző A.	Sa n	Kulcsár L.
Miggles Tom Huszár K.	Egy anya	László Etel.

Hétfőn, 1912. évi április hó 8-án.

Délután fél 4 órakor mérsékelt helyárral:

Svihákok.

Operette.

Este fél 8 órakor rendes helyárral:

C) Bérletszünet C) Bérletszünet.

Itt először:

A cárnő.

Sz. mű 3 felvonásban. Írták: Biró Lajos és Lengyel Menyhért. Rendező: Keszler Ede.

SZEMÉLYEK:

A cárnő	Novák Irén	Gróf Cserey	D. Beregi S.
Jasikow Annie	Harmath J.	Jasikow	Cseh Ferenc
A kancellár	Varnay J.	Roszky	Herold E.
A követ	Deitl Lajos	Dymov	Vass Jenő

Kezdeté este 1/2 8 órakor.

APOLLO SZINHÁZ

az Andrassy-teri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színpadja.

Ma vasárnap, 1912. április 7-én:

1. Dsungel lakói. Remek természetutáni felvétel. —
2. A pásztorleány. Amerikai cowboy dráma. —
3. Vénus. Társadalmi dráma 2 felvonásban. —
4. Egyforma két kalap. Kacagató.

Az előadások kezdete délután 2 órától folytatódva 11-ig tartanak. — Helyárrak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártzék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fill., Müsort ingyen kapni a jegyszédőknél. — Saját zenekar. — Ruhatár. — Buffet.

Hétfőn és kedden 1912. április 8-án és 9-én.

Legóriásabb detektív szenzáció.

Zigomár II. detektív dráma 4 felvonásban. 4000 méter. A bandita idegizgató küzdelmei Nick Carterrel.

Értesítés!

Értesitem a nagyközönséget, hogy Weisz Hugó urtól megváltam, s az

Andrassy-ter 22. sz. alatti

(Hajós gyógytár) házban, előkelően berendezett, modern eszközökkel felszerelt

fényképészeti műtermet

nyitok május hó elsejére.

Arad, 1912. április 6.

6626

Nagy Géza.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-ter mellett.)

Ma vasárnap, 1912. április 7-én:

1. A reklámhordó felesége. Humoros. —
2. A gyermek pisztoly. Kacagató. —
3. Az álarcos szerelem. Dráma 3 felvonásban.

Az előadások kezdete 2 órától kezdve este 11 óráig. — A hölgyek kéretnek a nézőtérben kalap nélkül megjelenni. — Minden előadás katonazenekarral játszik. — Helyárrak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

NYILTTÉR.*

GYÖRGY

NŐI FELÖLTŐ-ÁRUHÁZA

ELEGÁNS SZABOTT ÁR
ANGOL RAGLÁNOK,
SELYEM- ÉS
ETAMINE-KÖPENYEK,
POSZTÓ FELÖLTŐK,
LEÁNYKA-KABÁTOK,
GYERMEK-KABÁTOK,
ANGOL COSTUMEOK,
TROTTEUR-COSTUMEOK,
LEÁNYKA-COSTUMEOK,
DIVATALJAK.

SAJÁT MŰHELY.

TELEFON 856.

ARAD, ANDRÁSSY-TÉR 8. SZÁM.

A MINORITA-TEPLOMMAL SZEMBEN.

LIPIK

ELSŐRANGU

GYÓGYFÜRDŐ

Szlavonia

BIZTOSAN GYÓGYIT:

Alkalikus sós, jódos vizek.

Radioaktív források

rheumát, ischiast, anyagcsere-zavarokat, cukorbetegséget, alkati bajokat, gyermek kórokat, csonttöréseket és izzadmányokat

64°C. Nyári és téli kúra.

Kívánatra prospektus ingyen

között a zsidó árendást, a vámszedőt, a kis- és nagykereskedőt, a gazdatisztet, birtokos urat és parasztot? Biztosra veheted, hogy az a kopott, fekete kabátos úr a zsákok tetején, öblös pipájával, a x...i tiszteletes. Gazdatiszt uram épen úgy guggol zsák-forlaszon, s a hétszilobafás azon módon pipázik: de egyik sem pap, első látásra elfalád. Sőt, az árendásnak a kabátja is egyazon kopott, de mégis zsidó ő. Esküszik, bizonykodik, s visszakiáltja messziről is a vezető; aztán keményen parolázik, míg hosszas szóbeszéd után megcsinálja az üzletet. A tiszteletes nem „üzletet” csinál, ő csak „eladni” jött; de meglehetősen nehezen boldogul a szerény, komoly magatartással.

Miféle isten csodája is, hogy még az a különben tisztcsizmadiané is, kinél csizmáját szokta foldoztatni, ilyen röviden végez:

- Kepe?
- Az.
- Alá' szolgálja!

Kálvinista ember, kálvinista paptól gabonát nem igen veszen. Tudja jól mitéle fán terem a kepe. Szomorú egész históriája: borzadában fermett, kerékagyhoz veretett, rostát, triört szenvedett. Nem csoda, ha utoljára is, úgy délfelé, a masinába adja be; 5-6 krajcár piaci áron alul.

Hozzánk képes nagy urak vagytok ti, városi kollégák. Félio papirosra nyugtát irtok, a harangozóval elkülditek a pénztárhoz, s az hozza nektek az összemarok-pénzt minden fertálykor; de bezzeg, ha heti vásárra kimentek, nincs eset rá, hogy kollégátoktól vegyetek gabonát. Épen mint a csizmadiané:

- Kepe?
- Szervusz!

Hadd, lássam, éljete meg a semmiből, arassatok a kánonika-porción, szegény ember zsákjából vegyetek ki a gabonát, kinlódjatok cseléddel, ússzatok sáros utcákon, legyen tiz bejárótok, téiben-fagyban járjatok heti vásárra, védekezzetek százféle támadás ellen, hirdesétek Isten igéjét, alkalmas, és alkalmatlan időben, ha kollégium kell, útazzatok öt-hat postát, míg betegetekhez doktor jön, 3-4 órán keresztül vigasztaljátok betegeteket, s ne essetek kétségbe, míg ugyanannyi idő alatt a recept is visszakérül a patikából. (Mialatt természetesen, a szegény beteg vagy meggyógyul, vagy meghal.)

Aztán, mennyi csinja-binja még a falusi papságnak, miről a

praktika-theologia professorának nócója sincs; miből tehát sem leckét, sem diplomát nem adhat. Adás-vevési, örökösári, öröknyagási, haszonélvezetjogi szerződések, zálogjogi ki- és bekebelezések, felebbezések, testamentumok, instanciák szerkesztése, filz-, viz-, jégkár-becslés, mindenféle tarifának nyilvánlartása, közgyámi teendők; szobád mindig tele publikummal, (csak épen kezézőkor üres) azt sem tudod, melyiknek tanácsolj, felperesnek és alperesnek egyformán igazat kell hagy tégy; erdőn, mezőn, réten paposkodnod kell, püspököd mégis azt hiszi, hogy csak vasárnapi pap vagy.

Aztán, még ha a pap poéta is véletlenül, akkor történnék furcsa dissonanciák. Szabolcska Mihály beszélt el marosfelfalusi pap korából „Karácsony” című versének születési históriáját. Útált az ihlet órája s az íróasztalhoz ült:

... Szálljatok le, szálljatok,
Bethlehemi angyalok ...

Kopogás. Szabad! Instálom tiszteletes ur, egy kis kepet hoztam, rég kelet volna, de... Menjüek föltsük el.

Egy félórái kizökkenés után:

... Szálljatok le, szálljatok,
Bethlehemi angyalok ...

Kopogás. Szabad! Tiszteletes ur, kérem, a nagyapám mikor meghalt volt, egy darab földet testált olyan formán, hogy... Jól van, bátyám uram, dr. Gidófalvi István közjegyző úrnál (itt tartja t. i. Szabolcska jogi tudományát) még utánnézek s aztán majd meglátjuk a dolgot.

Ujabb félórái lassu léptekkel méretik a szoba s mikor ujólág megjelennek az angyalok, betoppanunk Tavasz Józsiával. (Fennhangon) Isten hozott! (Magában) Épen jókor. Nó, csücsüljete le.

Nó, de hát költők nem vagyunk mindnyáján. Hanem mint papoknak is kijut bőven az effélékből, úgy, hogy sóvárogva várnánk egy ilyenforma új Evangéliumot: „Jól vagyon, jó és hio szolgám, hio voltál a sokokban, kevesebbire bizlak ezután: menj be egy városi első osztályu papi állomás örömébe!”

DOMÁN IGNÁC

ponyva- és zsákkölcsönző-üzlete és irodája

Deák Ferenc-utca 8. szám.

Ajánlja legolcsóbban számítva

2005

kölcsön-ponyváit és kölcsön-zsákjait.

Telefon 91. szám.

::

Telefon 91. szám.

FAËTON.

Oszlopos, magas palotában,
Ott, ahol minden lángszínű arany,
Hol a hajnalok és az esték
Ezüsttel kicéert két ajtaja van:
Ott van az én atyám, a Napisten.

Vére a vérem, piros elecen tűz,
Keskény ereiben ömlő zuhatag,
Ez a vér üzött, hajszolt messze engem
Keresni új, sugárzó utakat,
Feloerni a tejut ezüstporát...

Sirtak utánam bus Mercidák,
Csókos ajakkal hirtak, visszavártak,
Engem ölelve szakítottak el
Törékeny álmok, napsugárszárnyak
S nem hozott vissza se sóhaj se köny.

Megnyúltak a nagy álmvilágok,
Csudás színektől szikrázott az út.
Ragadtak, vittek gyorslabu lovak
S erős látásom meghomályosult,
Ahogy rám hullott egy-két hírvirág.

Mögöttem messze elmaradt a föld,
Elmaradt tavasz, elmaradt a nyár.
Füstölgő felhők barns fátyola
Az utam is régen befödte már,
Az utam is, aztán szegény-magam...

Megroskadt büszke, lángoló hitem,
Benult a szárnya, halódva lebeg,
Mint őszi szántás meggyeszelein
Szürkületkor a pásztortűzek:
Lobban vagy egyet s ráborul az éj.

Eltévedtem a csillagok között,
Száz bánat ül a felhők peremén,
Piros lángnyelvek csapnak össze rajtam
S derékba törve roppanak meg én:
Nagy akarások bus Faëtonja.

KATÓ JÓZSEF.

A KIS KATONA.

Írta: Szeeső Vilmos.

A kis katona, Jean Legros nevezetű, kemény lépéssel járt föl-alá az őrhelyen. Már három óra hosszáig kellett így föl-alá járnia. Az őrhely egy bécsi ódon főúri kastély félhomályos, bolthajtásos folyosója volt a Delagrange tábornok lakosztálya előtt. Az 1805. év november havának tizenhetedik napja volt. A kis francia katona csak járt, járt föl s alá. Egyfelől nagy szárnyas ajtók fehérlettek, a másik oldalon pedig keskeny, mély, csucsíves ablakokon át le lehetett látni a kastély kertjébe: vőn, fekete, kopár, fák közt fehérés-kék köd gomolygott, fölöttük az ametiszt-színű ég egy vékony sávja látszott. De a kis katona inkább a folyosó követ nézte, a színes, apró köveket, a melyek úgy voltak összerakva, hogy egész figurákat alkottak. Csak most váltotta föl a bajtársát, gondolta a katona és még egész három óra van hátra. Pedig csupa véres seb a lába, a melyet feltört a hosszú út Ulmtól idáig. Ugy sojgott, égett, tüzelt a lába, hogy mondhatatlan! De hiába, hiába. Most könnyed sarkantyú-pengés hallatszott a folyosó végéről, a honnan a lépcsőház nyílt. A kis katona kihuzta magát. És egyszerre feltűnt egy magas karcsu, vállas alak, a ki könnyed lépéssel közeledett. Ez ő, a négy-napos tábornok, Delagrange. Most odaért a kis katonához. Ez me-reven szalutált és belebámult a fiatal tábornok arcába, mely oly szép volt, oly fáradt és oly bus, mint azoké a szobroké, a melyeket Itáliából hozott magával az olaszországi hadsereg. A tábornok oda se nézett, csak biccentett egyet a fejével és eltűnt a szárnyas ajtón.

A katona tovább verte a csizmája sarkával a folyosó színes mozaikját.

— Még nincs harmincöt éves! — gondolta és elsápadt az irigységtől. Négy nap előtt még ezredes volt. De ő volt az, a ki november tizenharmadikán Dode ezredessel fölrohant Bécs előtt a dunai hidra, a melyen Auersperg tábornok tűzérei őrizték a várost. Delagrange nevetve ugrott nyakába az osztrák katonának, — a ki épen föl akarta robbantani a hidat. — Hiszen fegyverszünet van! Maga Auersperg is előkerült és nem tudta, higgyen-e vagy sem? De egyszerre azt látta, hogy francia katonáktól van körülöve, földadta az ellenállást és Bécs elesett. S most itt székel Delagrange egy

Telefon szám 748.

Telefon szám 748.

Vizvezeték és csatornázás berendező műhely!

Raktáron tartok fürdőszoba berendezéseket, angol cloetteket, mosdókat, kagylókat, csapokat, mindennemű vizvezetékberendezési anyagokat. Mindennemű csatornázást, fűrűt, klosettet, szivattyút, ennek átalakítását, olesón és pontosan eszközlöm **helyben és vidéken. 26 évi tapasztalataim, ugyszintén 16 évi aradi működésem** elég biztosíték tisztelt rendelőimnek, hogy
2101 :: :: az elvállalt munkát szakszerűen és pontosan eszközlöm. :: ::

A nagyérdmű közönség pártfogását kéri

Mókos Márton

szerelőmester.

Arad, Fábrián-u. 12.

asztrák mágnás termeiben, a ki együtt menekült Bécsből a császári udvarral.

— Nem, még nincs harmincöt éves, — ismételte magában a kis katona. — És milyen szép! És az új ruhája hogy szikrázik az aranytól!

— És a császár zsákszámba küldte neki az aranyat! — fűzte tovább gondolatait a kopott francia. — Pedig mi törjük, zuzzuk magunkat! Könnyű nekik lóháton vagy batáron! Ők illatszerben fürdenek, pecsenye illata csiklandozza orrukat. Mi szennyben, férgek közt fetrengünk és sokszor tíz körmünkkel kaparjuk ki a nyers gumót a burgonyaföldből! De nincs igazság, nincs igazság! És nem jól mondta az a sárgaarcu, szürke köpenyes kis ember, a ki oly rosszul üli meg a lovat, nem jól mondta, hogy minden katonája a massallbotot viszi a farsolyában. Nem a marsallbot van ott, hanem egy darab csontkeményre száradt, fekete kenyér! Mily furcsa ember is az a szürke köpenyeges! Ha megjelenik a hadsorok előtt és furcsa szemével ránéz a katonára, akkor valami hideg-meleg érzés szalad végig az ember hátán, úgy, hogy libabőrös lesz tőle a teste és szeretne ujjongani, kiáltani és nekirohanni vadul sötét sáncoknak, a melyek tüzet okádnak. És még ő se, az a fucsa kis ember se tud igazságot tenni, mert az igazságtalanság már, hiába, földi végezett! És még ő se, ő se tudja, hogy miért van mindez, ez az őrált, e folytonos rohanás ezer halálon keresztül, idegen országokba miért van ez a vérszaga, szörnyű láz? És vajon mikor lesz vége?! Mikor mehet ő már haza Bretagne-ba, a hol várja hűségesen a kis Juliette, immár tíz esztendője?!

Juliettel! Most maga előtt látja, a mint feltűrt ujjal — mily kővér a karja! — ott sűrű forog a füstös konyhában és gondol — vajon gondol-e? — a mátkájára, a ki valahol messze, nagy Németországban tapossa a sarat ormóttan csizmájában.

... Most halk selyemsuhogás zizegett végig a folyosón. A kis katona fölkapta a fejét. Egy magas, sugár nő surrant el mellette, az arcát nem láthatta a sűrű fátyoltól, de aranyhaja kivillant a csipkéből és finom illata pajkosan ütötte meg a katona orrát. Meglepetve fordult utána és tágra nyílt szemmel látta, hogy a nő hirtelen beszökik a tábornok ajtaján.

A katona tovább rőtta a folyosót. Izgalmas nyugtalanság remegtette meg. Hát ilyen csodás aszonyok is vannak e világon?

— gondolta sápadtan az ámulattól és izgallomtól és eszébe jutott Juliette, maga előtt látta a vörös kezét és megborzongott.

— Ma harmadik napja koptatom a köveket, — mormogta. — Harmadik napja és ez már a harmadik asszony! Tegnap egy barna járt itt és tegnapelőtt... várjunk csak!

Az illat, az a furcsa illat még ott reszketett a folyosó levegőjében és a kis katonának égett az arca és szikrát szórt a szeme. A lába fájt, fájt, de most nem érezte, szinte dühösen rőtta tovább az útját. Már majdnem egészen besötétedett. Lassu kopogással egy szolga jött és meggyújtotta a lámpást. Gyér, sárga fény siklott végig a balthajtás alatt.

— Mily régen itt vagyok már! — gondolta a katona, de nem volt órája és úgy tetszett neki, hogy van már tán száz esztendeje is annak, hogy itt jár ezen a folyosón, kip-kop, fül, alá...

Es im, halkán nyílt a szárnyas ajtó, a szőke nő kilibben rajta és lehajtott fővel, apró szapora lépéssel elsietett. Mikor a lépcsőhöz ért, még visszanézett egy pillanatra — félő, gyors mozdulattal hátrakapván a fejét — a toprongyos őrré, a ki szinte fölitta mohó szemével a gyöngéd alakját.

A nő eltűnt.

— Jó volna a tábornokkal bőrt cserélni, fékomadta! — dűnyögte a katona és fojtottan, keserűen nevetett és úgy hozzávágta a csizmája talpát a folyosó kövéhez, hogy visszhangzott belé az egész ház.

De alig fordult egyet-kettőt, egy tompa dörrenés ütötte meg fülét. Lövés! — gondolta, megállt és fűlet. A folyosó végén föltek egy ajtó, valaki kirohant rajta, a tábornok ajtajához szaladt és fölszakította ez ajtó szárnyát. Beugrott a szobába, de egy pillanat múlva újra künn volt.

— Segítség! — kiáltott remülten. Lavallier volt, a szárnysegéd. Most egy másik fiszt is odafutott. A katona megismerte, ez a fekete kis Servadac volt. Berontottak mindketten a tábornok szobájába. Most a katona is odaért a nyitott ajtóhoz.

— Gyere be! — kiáltott rá Lavallier.

— Nem mozdulhatok innen! — felelte tétován a kis Legros.

— Gyere be, mert beléd lövök! — ordított Lavallier.

A katona bement. A tábornok ott feküdt a földön hirtelen vált arccal s a szájából szivargott a vér.

Értesitem a t. szállító közönséget, hogy hosszú évek óta fenálló butorszállítási üzletem Deák Ferenc-utca 36. sz. alatt (Mairovitz házban) van. Ajánlom ezuttal 6, 8 és 10 méter hosszú zárt, belül kárpitozott tiszta butorszállító kocsijaimat úgy helybeli, mint a legtávolabb eső vidékre történendő költözéseknél. Vállalok mindennemű fuvarozást és átköltöztetést a vasutra és vidékre, nyitott, ruganyos kocsikon is teljes jótállás mellett. Kérve a t. közönség további támogatását, kiváló tisztelettel

ELIÁS LIPÓT FIA

butorszállító

1858

Deák Ferencz-utca 36. sz.

— Segíts, az apád! — kiáltott az őrre a fehérre vált Cavallier, a rémületből megmeredt szemmel.

Főlemelték a szőnyegről a tábornokot. A másik tiszt, Servadac is segített, de ennek arcán, a mint lopva rápillantott, rosszul leplezett, titkos örömet látott a katonán. A tábornokot ágyára fektették, még élt.

Cavallier a kezét fordította és fájdalmasan vontatott, szinte siró hangon fordult a tábornokhoz:

— Miért tetted ezt? Miért tetted ezt? Te Delagrangé, te, ilyen hogy tehetted?!

A sebesült fölvetette szemét.

— Mert ugy unok, mert ugy utálok mindent... mert, mert nincs iszonyubb, nincs undokabb, nincs üresebb... mint ha minden az ölünkbe hull... mint ha minden sikerül...

A feje lehanyatlott. Többet nem szólt. A szájából csak ugy ömlött a vér.

— Rohanj az orvosért! — szól rá Servadacra a szárnysegéd. Az orvos a földszinten lakott. Servadac atthon találta. Egy perc múlva a tábornoknál voltak. Az orvos, Guillaume Srecof, egy harcsabajszu, puffad képű ember, a kinek reszketett a keze s a szájából csak ugy ömlött a borgőz, — a sebesült fölé hajolt. Aztán megfogta a tábornok ütérét.

— Van-e segítség! — kérdezte Cavallier szorongva.

Az orvos legyintett kezével.

— Segíteni már nem tudok; csak a halált tudom konstatálni! — felelt keserű gunnyal és eleresztette Delagrangé karját.

Servadac sötéten a szőnyegre nézett, Cavallier halkán sirt, mint egy gyermek.

Srecof a vállát vonogatta.

— Miért tette? — kérdezte aztán.

— Azt mondta: megunta életét, mert minden az ölébe hullt! — felelt a szárnysegéd.

— Különös! — morogta a katonaorvos. — A szerencse megmérgezi a kegyeltjeit!

Összenéztek. Most mindenki a császárra gondolt, a szerencse legédesebb fiára.

Servadac lehajolt és egy piros selyemszalagot vett föl a földről, a revolver mellől. Mindenki odanézett, a kis őr is mereven bámult a habos selyemrongyra.

— Mars ki! — ordított rá a katonaorvos.

Az őr megfordult, kiment és tovább rőtta a folyosót. Csizmája koppanása behallatszott. Az orvos siphájáért nyult.

— Ki jelenti ezt a császárnak? — kérdezte.

— En! — felelt mohón, lihegve, fölcillanó szemmel Servadac.

— Jó. — szólt Cavallier, — akkor én a marsallnak jelentem.

Es mindhárman elmentek. Csak ketten maradtak ott. Benn a teremben egy fehér, ragyogó, Apolló-arcu halott feküdt s az ajkán az élet egyszerre hullt ki az asszonycsókkal, melyet az imént még szerelmesen ráleheltek.

Kint pedig a homályos folyosón tovább baktatott föl-alá a top-rongyos kis katona. Baktatott föl-le hűségesen, mert ezt így rendelték. A szíve összeszorult szárnyú ijedségben és mégis boldogan, hogy ő él. Abból, a mi történt, nem sokat értett, de még soha oly vonzónak nem találta a faluját, soha oly szépnek Juliettet, mint e percben. Most ugy érezte, hogy mégis vége lesz egyszer mindennek, vége lesz és ő hazamehet. Es várni fogja Juliette, a ki oly remek köménymagos levest tud főzni. Es szinte fölmelegedve gondolt az otthoni köménymagos levesre, míg a tekintete borzongva surrant be a nyitott ajtón a szép, itju hős halott arcára.

Lakatos Mihály

uriszabó salonja

Arad, József főherceg-ut 13., I. e.

Értesitem igen tisztelt vevőimet és a n. é. közönséget, hogy a leg-finomabb és leg-izlésesebb

angol és honi szövet ujdonságaim

nagy választékban megérkeztek. Mivel több mint egy évtizedig mint főszabász működtem, ugy a főváros, mint a vidék nagyobb városaiban, legutóbb helyben a Schäffer Henrik cégnél. Ezen körülmény teljesen garancia, hogy megrendelém a legjobb és izléses elsőrangú kiállítást nyernék Szives partfogást kér
2090

Lakatos Mihály, uriszabó.

Alapított 1858.

Alapított 1858.

Nagy butorraktár.

Rosmanith Albert és Fia

Arad, Andrassy-tér 9. szám Deutsch Testvérekkel szemben.

Dusan felszerelt raktár mindennemű butorokban. Szalon-, ebédlő- és hálószoba-berendezések

minden modern stýlben, a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig folyton készletben, izléses,

szolid kivitelű kárpitozott butorok

nagy választékban. :: Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

1997

Kivánatra képes árjegyzékkel ingyen szolgálunk.

WEISZ HUGÓ

photoművész

ARAD.

BUDAPEST 1910.

NEMZETKÖZI MŰVÉSZI
FÉNYKÉPKIÁLLÍTÁSON
ARANYÉREMMELEL
KITÜNTETVE. :: ::

LONDON 1910.

KIEW 1911.

ST.-PAUL 1911.

(MINNESOTA AMERIKA)

NEMZETKÖZI MŰVÉSZI
KIÁLLÍTÁSOKON
MEGHIVOTT KIÁLLÍTÓ.

HAMBURG 1911.

LONDON 1911.

Müsterme és állandó tárlata :

Andrássy-tér 16.

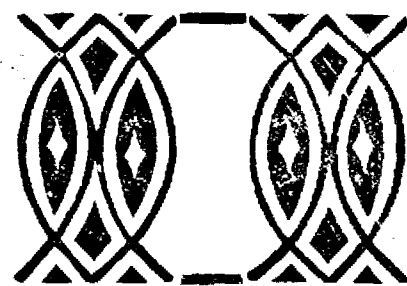
HŰSVÉTRA

IGEN FINOM

1992

**FRANCIA
ÉS ANGOL**

ILLATSZEREK

A LEGJUTÁNYOSABB ÁRAKON

VOJTEK ÉS WEISZ

**Drogueria és parfümeria
nagykereskedés Aradon.**

A közegészségügynek és a kórházaknak nemzetgazdasági jelentőségéről.

Irta: Zimmermann Károly dr.

Aradvármegye köz-kórházának igazgató-sebész-főorvosa.

Minden egyes ember születésének pillanatától kezdve nemzete összvagyonának egy részét képezi. Az általa képviselt tőke nagyságát az a munka és költség szabja meg, melyet szülei felnevelésére fordítottak. A nemzeti vagyonnak legnagyobb része nem kereskedelmi és iparvállalatokban stb. van lefektetve, hanem a nemzet egyes tagjaiban, magukban az egyénekben van elhelyezve és munkájuk által kamatozik.

A nemzet vagyonsodása vagy szegényedése nem annyira törzsvagyonának, a bankok és gyárak stb. jövedelmének szaporodásától, mint inkább attól függ, hogy az a tőke, a melybe tagjainak felnevelése került, milyen kamatot hajt. Ez a kamatozás pedig annál nagyobb, mennél inkább fejlődik ki minden egyes egyén a munkaképesség legmagasabb fokáig és munkaképessége ezen a fokon mennél inkább kihasználódik.

Látni való tehát, hogy a munkaképesség foka és kihasználásának lehetősége elsősorban az egyén élettartamától függ, mert minden gyermek, aki meghal mielőtt a munkaképes kort elérte volna, sőt, ha csak hamarabb hal el, minthogy munkája által a felnevelésére fordított tőkét visszafizette volna, nemzetének adósaként kerül a sirba, nemzetét szegényíti, károsítja. Minden felnőtt, aki munkaképességének teljes kihasználása előtt hal el, nemzetgazdasági kárt jelent, mert nemzetét működése által nem tudja annyira gazdagítani, a mennyire hosszabb élettartama alatt esetleg képes lett volna.

Ezen gondolatmenet mellett másodrendű kérdés, hogy az élet tartama alatt az egyén munkája hogyan tehető a legeredményesebbé. Fialtkori munkára való nevelés, a munka rendszeresítése, a munkaerők helyes, csoportosítása, kezelése, a munkáló ember kiméltése stb., stb. azok a tényezők, a melyek közoktatásügyi, szociális védő és biztosító törvényeink révén ezt

a célt elérni törekednek. Az élettartam meghosszabbítását célzó törekvés, a betegségek — a halál — elleni küzdelem, minden helyes társadalmi politika első főfeladata; eszközei a közegészségügyi törvények és intézmények.

Az em'eri életet nemzetgazdasági vonatkozásaiban vizsgálva megállapíthatjuk, hogy az a tőke, melyet az emberi életviszonyok javítására fordítunk, legyen az bármily nagy, a legjobban van elhelyezve, a legrövidebb idő alatt a leggyorsabban kamatozik.

Ezen kissé merésznek tetsző állítás igazolására lássunk néhány példát.

Mibe kerül egy gyermek megszületése? Az anya ha minden simán folyik le, lebetegedését megelőző és követő két-két hétig munkaképtelen. Ha munkásnő vagy más fajta alkalmazott ez idő alatt munkabéréből esik, ha háziteendőket végez ezeknek is megvan az értéke. Férje egy-két napig szintén elmulasztja munkáját. A szülésnél esetleg megjelent orvos, a baba, a különféle szükségleteket szállító gyógyszerész vagy kötőszerekkereskedő szintén pénzbe kerül. Ha ezen költségek egy részét valamely betegsegélyzőpénztár meg is téríti, azok csak a család számára tűnnek el, csak más helyről nyernek fedezetet nemzetgazdaságilag azért változatlanul fenállanak. Jobbmódu családok ezen kiadásokat nem igen érzik meg, bár azok fokozottabb mértékben szintén megvannak. Átlagosan számítva 100-150 koronára tehető egy rendes szülés költsége; a nem rendes lefolyású jóval több. Magyarországon évenként az élve és halvasztottak számát átlag 1 millióra és születésenként átlag csak 100 koronát számítva, születésre évenként 100 millió koronát költünk.

Mibe kerül egy gyermek halála? Az élve születettek jórésze, átlag 4-5%-a, 5 éven belül meghal. Amidőn ez megtörténik az anya, mert gyermekét ápolja, ideig-óráig rendes munkáját ismét mulasztani kénytelen. Az apa szintén munkát mulaszt. Az orvos és gyógyszerész szintén pénzbe kerül. Születésétől kezdve a gyermek felnevelésénél értéket képvisel. Átlagos számítás szerint 100-150 koronát ér mindez. Halálázásonként 100 koronát számítva, az egy

millió újszülöttnél 5%-os arányban évenként elhaló 50,000 gyermekre vonatkoztatva, a csecsemők halálózása hazánkban évenként 5 millió korona kárt okoz.

A gyermekvédelmi politikánk külföldön is elismert helyes iránynak eredményeképp hazánkban a csecsemők halandósága évről-évre csökken. Ha a csecsemők halálózási számát évenként 10,000 gyermekkel sikerülne javítani, ez a tény csak temetési költségek megtakarítása révén 1 millió korona megtakarítást eredményezne, nem számítva az életbenmaradottak által elérhető nagyfokú nemzetgazdasági hasznot, a mely ezt az összeget megsokszorozza.

Minden 5 éves korán túl is életben maradó gyermek halála éveinek számával arányban növekvő nemzetgazdasági kárt okoz. A kár a szülők által a felnevelésére költött összeggel és munkával arányos. Mennél közelebb jut valaki 15-ik életévéig, amelyet az improduktív életkor felsőhatárának tekinthetünk, halála által annál inkább károsítja nemzetét. Ha Engels szerint egy ember élet árát átlag évenként 500 Mk = 600 koronába értékeljük, könnyen kiszámíthatjuk, hogy egy 15 éves gyermek addig 9000 koronát érő életének elvesztése milyen kárt okoz és megtartása milyen nemzetgazdasági előnyvel jár nemcsak a temetési költségek megtakarítása, hanem a később végzett munka óriási értéke által.

Az élettartam megnövekedésének fő oka a gyermekhalandóság javulásában keresendő. Mennél hosszabb életű valaki, annál könnyebben törleszti a születése és felnevelése által okozott kiadásokat. hiszen annál több idő áll rendelkezésére. Az volna az ideális állapot, ha a 15-ik életévüket elért egyének közül a 60-ik életév előtt senki sem halna el, tehát mindegyikök 45 évet töltene el hasznos munkában. Az átlagos életkornak jó közegészségügyi intézmények, különösen jól berendezett kórházak által előálló emelkedése nemcsak az élet árának lassabb amortizációjának lehetősége, hanem a meghosszabodott élet közben végzett munkatöbblet révén nagyfokban növeli a nemzeti vagyont. Átlagos életkornak Németországban csak 1 $\frac{3}{4}$ évvel való felemelkedése (1870-36,2 év, 1890-38 év) óriási

Seidner Bernát és Fia

Marosborsa (Berzova).

2174

Fa- és mésztermelés.

nemzeti vagyon többletet idézett elő. Két generációnál 2 millió év szaporodást azaz 5 milliárd munkanap többletet eredményezett. A német nemzeti vagyonnak ennél óriásabb megnövekedését el sem lehet képzelni. Ha most ezzel összehasonlítjuk azt a tőkét, amelyet az állam, egyes intézmények, jótékony egyesületek stb. ezen eredmények elérésére fordítottak, be kell látnunk, hogy ennél jobban tőke semmiféle elhelyezési formában sem jövedelmezhet.

A rövid vonásokban vázolt ezen alapigazságok és példák megdönthetetlen volta dacára azt látjuk, hogy mindenütt, így a magyar államháztartásban is, a belügyi tárca költségvetésén belül, a közegészségügy és intézményeinek ügye a mostoha gyermek szerepét játsza. Közegészségügyi kiadásaink, bár nagyon szerények, még így is általában olyanoknak tekintetnek, amelyek, ha nem is teljesen szükségtelenek, de kimutatható haszon nélküliek és más produktív beruházásoktól vonják el a fedezetet. Méginkább áll ez a közegészségügy épületének legfontosabb oszlopairól: a kórházakról. Azáltal, hogy kórházaink majdnem kivétel nélkül a vármegyék, városok tulajdonát képezik (bár ez a tulajdon csak látszólagos, helyesebben vármegyeyei, illetőleg városi kezelés alatt állanak) és mert a fenntartásukhoz szükséges eszközöket jórészt állami alapokból, az országos betegápolási alapról merítik, kórházaink ügye állandóan a vármegyék, illetőleg a városok közigazgatása és a belügyi kormányzat között hányódik. Hiábavaló a periferián a kórházat kezelő hatóság minden jóakarata, ha a centrumban, a dolog természeténél fogva, a kórház tulajdonképeni fenntartójánál, mert távol van, kellő viszhangra nem talál.

Csak, ha hozzá szokunk ahhoz a gondolathoz, hogy minden emberélet óriási gazdasági értéket képvisel, csak ha belátjuk, hogy nincsen jobban elhelyezett, jobban kamatozó tőke, mint az, amelyet az emberi élet feltételeinek javítására, beteg, munkaképtelen embertársaink egészségének, munkaképességének helyreállítására, élettartamának meghosszabbítására fordítunk, csak ha átérezzük, hogy a közegészségügyi kiadások kamatos kamattal

bőven megtérülnek, csak ha megértjük, hogy a kórházak alapításánál nem etikai és nem vallási nézőpontok, nem a szájalom és a felebaráti szeretet játszik a főszerepet, hanem belátjuk, hogy kórházak nem főképen jótékonyági és emberbaráti intézmények, hanem a nemzet szempontjából bőven kamatozó nagy haszonnal kecsegtető vállalkozások, fog majd felvirulni az új, az egészséges magyar közegészségügy, fognak majd megszűnni, hazai kórházaink nehéz élelftételei.

KÉSŐN.

I.

Későn jöttél leány, későn,
Mit ér már gyújtó szavad?
Kialudott a láng régen,
Helyén csak hamu maradt.

Későn jöttél leány, későn,
Mit ér már gyújtó szavad?
Az elszáradt rózsaszáron
Rózsa többé nem fakad.

Későn jöttél leány, későn,
Mit ér már gyújtó szavad?
Fakó ajkat csókolhat csak
Forró, piros ajkad...

II.

Nem fáj úgy a szívem mégse
Mint ha nyár ragyogna —
Jobban fájna, ha a rózsza
Most is illatozna.

Mert könnyebb belenyugodni
Az utolsó csókba —
Most, amikor halni készül
Az utolsó rózsza.

Hullnak, halnak, rózsák, csókok
Hullanak a könnyek —
S beteg szívek késő csóktól
Szépen öszetörnek...

VÉRTESY GYULA.

Aradmegye bortermelése és borkereskedelme.

(Az Aradi kereskedelmi és iparkamara 1911. évi jelentéséhez, amely hónapok mulva jelenik meg, a bortermelést és borkereskedelmet illető adatokat kisjolsvai Szabó Zoltán szolgáltatta. A jelentést egész terjedelmében közöljük.)

*

(Időjárás)

Az 1911. évi időjárás általában bortermelési szempontból jónak mondható. Azonban 1910. év őszén sok szőlősgazda jónak látta az őszi befedési költségeket megtakarítani, az az sokan úgy a tőkefejét, mint a szálvesztőt nem fedték be és a szál (termő) vesszőket fedetlenül hagyták, mert arra számítottak, hogy úgy, mint hosszú évek során át egész télen nem volt, ezúttal se lesz nagyobb hideg és így a tetemes befedési költségeket megtakaríthatják, csak hogy épen 1911-ben január hó oly enyhe volt, hogy a rügyek már duzzadni kezdtek és erre február hóban beállott huzamosabb időre egy 12-18 fokos hideg, mely a tulkorán duzzadó rügyeket megfagyasztotta és így a be nem fedett szőlőterületeken 5-30 %-os kárt okozott. Természetesen azon szőlősgazdák szőlője, kik 1910. őszén szokás szerint befedték szőlőjüket, kárt nem szenvedett és így magyarázható meg, hogy vidékünkön a termés hozama nagy különbségeket mutatott.

Egy másik, időjárás által okozott kár említhető még olyan szőlőterületeken, ahol még mindig nem védekeznek elég hathatóan a peronoszpóra ellen, az ezen szőlőbetegség által okozott hozamhiány. A júniusi és júliusi gyakori esőzések által ismét és ismét kiújult a hiányosan permetezett szőlőkben a peronoszpóra és tetemes kárt okozott az alacsonyabb fekvésekben és sik szőlőkben.

A jégverés, mint rendszeren csak pásztaalakban jelentkezett, jöllehet gyakrabban, mint más évben és így helyenként érzékeny kárt tett.

FAIX JACQUES

zongoraterme és készítési műhelye
ARAD, Batthyány-utca 35. szám.

Allandó raktár: elsőrendű külföldi gyárosok készítményei, ugyszintén saját gyártmányú kitűnő zongorák és harmóniumokból.

Javitások szakszerűen, jótállás mellett.

HANGOLÁSOK PONTOSAN ÉS TISZTÁN.

A „PHONOLA” zongorajátszó hangszer egyedüli képviselője.

Zongorakölcsön jutányos árban.

(Termelési viszonyok.)

Vidékünkön a kedvező termelési viszonyok feltételei kétségen kívül megvannak az éghajlatban és a népek szőlőművelési képzettségében. Azonban a filoxera pusztítása és a szőlők újra telepítése óta tapasztalati uton már megállapított, hogy modern szőlőgazdaság bő trágyázás nélkül jövedelmező módon nem üzhető. Az oltmány szőlő az amerikai alany által a földtől igen sok tápanyagot igényel. De szőlőgazdáink egy része azon téves nézetben van, hogy a telepítés alkalmával az ültetéshez használt trágya elegendő egyszersmindenkorra, sőt sokan azt hiszik, hogy a kövestalajban egyenesen káros a trágyázás. Ebből kifolyólag vidékünkön általában nem trágyázzák elegendően a szőlőket és ez a termelési hozam esökkenésén észlelhető is. Igaz, hogy éppen vidékünkön sok nehézségbe ütközik a szőlőknek elegendő trágyával való ellátása, főleg a trágya hiánya a baj. P. o. Hegyaljánkon a geográfiai fekvés és a legelő hiánya miatt a marhatenyésztés esékély, tehát nem is állítható elegendő trágya elő. Olyan nagyobb ipartelepek, melyek hizlaldával vannak ellátva és így trágyát termelnek, nem bírják a keresletet fedezni, tehát oly drága a trágya, hogy a szőlőgazda nem bírja jövedelméből a trágyázás költségeit fedezni, ehhez hozzájárul még azon igen kedvezőtlen körülmény, hogy az Aradon állomásozó lovas csapatok trágyatermését a csálai és barackai állami szőlőtelepek egyszersmindenkorra lefoglalták, úgy, hogy az a szőlőgazdáknak egyáltalában hozzáférhetetlen.

(Szőlőbetegségek)

A szőlőbetegségek közül az elmúlt évben is a peronoszpóra okozott legtöbb kárt az időjárás és az elégtelen védekezés miatt, de jelentkezett a már évek óta fenyegető mojpille is nagyobb tömegben és ennél a veszedelemnél az a baj, hogy a védekezés helyes módja még ma sincsen megállapítva és a legilletékesebb helyen is csak kísérleteznek.

(Szüreti eredmény)

A februárban történt fagykarak, a peronoszpóra és mojpille pusztítása a szüreti eredményt csökkentették az 1910. évi hozammal szemben. De azt csak általánosságban lehet mondani. mert ott, ahol a szőlő be volt fedve, ahol a peronoszpóra ellen erősen védekeztek és véletlenül a mojpille kevesebb kárt okozott, a szüreti eredmény közepesen felül állott, olyan volt, mint az 1910. évi. Itt megjegyzendő, hogy ugy a fagy, mint a peronoszpóra által okozott kár rendszerint a következő évre is kihat, mert elpusztítja mindkét esapás a következő évi termőszemeket.

(A borkereskedés.)

Az 1911-ik évben a tavaszi fagy és a peronoszpóra Magyarország más borvidékein még több kárt okozott, mint Arad vidékén és így ezen más borvidékek szüreti eredménye jóval silányabb volt, mint vidékünké, de 1911. évben is a fagy, a peronoszpóra és a mojpille máshelyütt többet pusztított, mint nálunk. különösen Ausztria bortermése igen mögötte maradt a normálisnak és ezen legutóbbi és legfontosabb ok miatt a kereslet vidékünkön a szokottnál nagyobb volt, holott a kínálat irányzata inkább tartózkodóvá fejlődött, mert manapság az utazás könnyüség és a szakirodalom elég alkalmat ad arra, hogy az érdekeltség már jóval a campagne kezdete előtt teljesen tájékozódjék a konjunkturáról. Ezen körülmények kedvező hatást gyakoroltak az árak alakulására és már évek óta nem volt a borkereskedés oly élénk vidékünkön, mint az elmúlt 1911-ik évben.

Általában kedvezőtlen vidékünk geográfiai a borkereskedésre, mert viszonyítva a többi hazai borvidékekhez igen távol esünk a borkereskedelem nemzetközi forgalmától. Az osztrák borkereskedők és Magyarország nagy borkereskedői, kik az ország nyugati megyéiben bírnak nagyobb raktárokkal, sokkal közelebb eső borvidékeken szerezhetik be szükségleteiket, mint a távol eső aradon és így nem csak hogy keve-

sebb fáradsággal szerezi be a megvásárlandó bort, hanem fuvarban is tetemes megtakarítás-hoz jutnak, ha a raktáraikhoz közelebb eső borvidékeken vásárolnak. Hogy az idén mégis hozzánk jöttek vásárolni, az csak annak tulajdonítható, hogy közelebb nem kaptak elegendő bort.

Különösen megjegyzendő, hogy az idegen kereskedők által megvásárolt bor az elmúlt évben vidékünkön csak a legnagyobb akadályokkal lehetett elszállítani, mert waggonhiány miatt borvidékünk kereskedelmi gőcpontjain hétszámra vesztegeltek 800-ával és ezrével a szállításra készen megtöltött hordók. Epen a borcampagnba estek bele a nagyobb mérvű buza- és repaszállítások. Ez minden évben így van, de ehhez hozzájárult 1911-ben a hirtelen beállott sósállítások eszközlése.

(Kiviteli kereskedelem.)

A kiviteli kereskedelmet illetőleg vidékünkön csak Ausztria jöhet szóba, a vámkülföldre alig kereskedhetünk borral, amíg a külföld magasvám-tételeket szed boraink után, de ha ezen körülmény nem is hiusítaná meg borelásainkat a vámkülföldre, tehát ha alacsony vámtételek volnának akkor is csak kivételes esetekben vennének vámkülföldiek nálunk bort, mert messzire vagyunk és ez drágítja az árut a fuvardíjak által.

De a számottevő kivitelnek még az is egy igen nagy akadálya, hogy vidékünkön lehetetlen nagyobb mennyiségű egyöntetű és fajta, egyforma bort vásárolni. Bortermelőink nincsenek arra berendezve, hogy 5-10 ezer hektó teljesen egyszínű, egyszeszertartalmu és egyforma izű árut bocsáthassanak piacra és miután sokféle körülmény miatt ezen a bortermelők nem is segíthetnek, szükséges volna ezt, hogy e célra alakult intézmény eszközölje, mely p. o. részvénytársasági alapon nagy és nagyobb mennyiségű bort a nemzetközi forgalom céljaira mindig a kereslet kívánalmainak megfelelőleg egalizálna és ratáron tartana.

Amint már előbb jeleztetett, az elmúlt 1911-ik évben az Ausztriába való kivitel erősebb volt, mint az előbbi években, mert az ottani

Kérem a cégre ügyelni!

Uri szabóság!!

BRAUN M.

férfi-, fiu- és gyermekruha áruháza

Arad, József főherceg-ut 3. szám.

(Arad-csanádi Gazdasági Takarékpénztár).

Kérem a cégre ügyelni!

kereskedők közelebb a múlt évben nem bírták fedezni szükségletüket. A mennyiség, mely vidékünkön a múlt évben Ausztriába szállított, hozzávetőleg 15—20 ezer hektóliterre tehető.

(A borhamisítást megszüntető törvény.)

Ezen törvény és a hozzátartozó végrehajtási utasítás általában jó hatásnak bizonyult, de mint minden újításnál, úgy itt is még nagyon ingadozó a végrehajtással foglalkozó közegek eljárása, nem ösmerik hatáskörüket és így sok esetben átlélik annak határát. Ennek következménye a borkereskedők céltalan zaklatása.

A szakminiszter tárcája budgetjének tárgyalása alkalmával legutóbb célzást tett arra, hogy az új törvény és a végrehajtási utasítás egyes rendelkezéseit ott, ahol azok az eddig szerzett tapasztalatok nyomán nem célra vezetőknek bizonyultak, rendeleti, illetőleg novelláris uton megváltoztatja. Azonban ismételjük, hogy ez új törvény igen üdvös intézmény és a borhamisításnak már is teljesen véget vetett.

(Az egyes borfajok áringadozásai.)

Az elmúlt 1911-ik évben az árakban a valódi campagne beálltával ingadozás nem volt észlelhető, amennyiben vidékünk kerti borainak ára nem szállott 30 koronán alá és nem haladta meg a 32 koronát. Vidékünk hegyi borai, mint minden évben, úgy 1911-ben is csoportonként különböző árakat értek el a fekvések szerint. Így az Aradkövi—Baraczkai között termelt bor 5—6 koronával drágább szokott lenni, mint a Pankota—Kovási közötti bor, viszont az Apatelek—Mokrai bor eléri rendszerint a déli fekvésen termelt borok árát.

a) Általában a múlt évben elkelt a déli oldalon:

a fehér asztali	40—44 K.
a fehér fajbor (Riesling, furmint)... ..	40—50 K.
a vörös	40—50 K.

b) Pankota és Kovási között:

a fehér asztali	34—36 K.
a fehér fajbor	36—38 K.

c) Apatelek—Pankota között:

a fehér asztali	40—44 K.
a fehér fajbor	46—56 K.

(Általános megjegyzések.)

Általában bortermelési szempontból az 1911-ik év jó közepesnek mondható, dacára annak, hogy a hozam holdanként 10 és 35 hektó között ingadozott. Ezen nagymérvű ingadozás azon speciális okoknak tulajdonítható, melyek az őket megillető helyen külön kilettek emelve.

A borkereskedelem azonban vidékünkön már évek óta nem volt olyan élénk, mint az elmúlt 1911-ik évben.

Ezen fellendülés oka abban rejlik, hogy az 1910. évi készletek elfogytak és hogy a kereskedelem kénytelen volt vidékünkön beszerezni szükségletének egy részét, mert a közelebb fekvő vidékeken a termés silányabb és csekélyebb volt.

Mindazonáltal vidékünkön a bortermelés és kereskedelem nem üzhető megfelelő haszonnal. Nevezetesen nyomasztóak a munkás viszonyok. Részben az általános drágaság miatt a munkások már-már túl magasak és ezen a körülményen termelőink nem is segíthetnek. Részben igen káros a munkásiány, amennyiben a szőlőmivelést értő munkások nemesak, hogy más borvidékre szerződjenek, hanem nagy mérvben elvonatnak szőlőbirtokosainktól az Arad—Ócsala és barackai állami szőlőtelepeken üzemben tartott munkálatokra is. Ezen állami telepek régen túlélték hivatásukat, melyek csak a filoxera utáni újra telepítések idején feleltek meg és ma már teljesen feleslegesek és beszüntetésük csak hasznára lenne a bortermelésnek vidékünkön.

A borkereskedelem élénkítésére és ezen az elmúlt évben tapasztalt élénkség meghonosítása céljából üdvös volna, ha a vasutiszállítás fuvardíj megszábasánál vidékünk kedvezménybe részesülne úgy, mint Versec és Fehértemplom vidéke, de legfőképpen és általában egész Magyarországon óriási felülné a borkereskedelem és ezzel a borkereskedelem, ha a törvényhozás a boritaladót eltörölné, vagy legalább is leszállítaná.

Megállapítható, hogy olyan évfolyamu bort, mely évben bőtermés és vidékünkön kevés kereslet jelentkezett, a kereskedő átlag 18—22 koronáért vásárolhatott a kisgazdától és ha ezen bort behozta Aradra, akkor ezen árut azonnal hektonként K. 14.5 boritaladó terhelte, amint ezen adó terhel minden egyes mennyiséget arányban, mely a községek illetőleg városok vámsoronpóin belül kerül fogyasztásra. Miután így a bor eredeti árának körülbelül 85%-nál drágábbá tétetik, világos, hogy ezen adó által a borkereskedelem sokkal nagyobb mérvben nehezítették meg, mint amennyi jövedelem van az államkincstárnak a bor italadóból.

Az érdekelttség az utóbbi 10 év alatt ismételtelen megkísérelte a boritaladó eltörlését a váltakozó kormányoknál kieszközölni, de ez nem sikerült, sőt épen ellenkezőleg, azt eredményezte, hogy a mérvadó körök a közvéleménybe azon téves hitet terjesztették, mely szerint a kereskedő érdekei a termelő érdekeivel összeütköznenek. Ezen téves felfogás, hála a modernebb irányzatnak, szerencsére általában tért nem hódított, mert maga a gyakorlat beigazolja, hogy a termelő és kereskedő érdeke abban culminál, hogy mentül nagyobb legyen a fogyasztás, ezt pedig csak a boritaladó leszállításával érhető el.

Megállapítható, hogy a boritaladó az államkincstárnak évente körülbelül 20 millió koronát jövedelmez és valahányszor az érdekelttség által a boritaladó eltörlése, vagy leszállítása kéretett a gyors egymásutánban elkövetkező kormányoknál, mindig a fentebbi összegről való lemondás veszedelme volt a kérés teljesítésének akadály, holott ezen összeg könnyen pótolható lenne a sör, avagy a pálinka fogyasztásának nagyobb megterhelésével, mely utóbbi italok fogyasztásának csökkenése és a borkereskedelem terjedése egészségi szempontból is kívánatos. De hiszen Magyarország bortermelő állam, hogy a szőlők jövedelmezzenek vitális közérdek és midőn ez bővebb magyarázatra nem szorul, megjegyzendő, hogy p. o. más bortermelő országban, mint Franciaországban már régen eltörlték a boritaladót és helyette csekély forgalmi megterhelést létesítettek, de ez által

Meisl és Fidler

uri divat, kalap és fehérnemű üzlete
Arad, Andrassy-tér 14. (Herman-palota.)

Különlegességek nyakkendőben.
Óriási raktár gallér, kézelő és ingekben.

Feltűnő újdonságok kalapokban,
Bőrkezttyük, és harisnyák.

Angol Raglánok.

Uri fehérneműeket
mérték szerint készítünk.

Telefon 578.

Telefon 578.

„TRANSSYLVANIA”

ÁLT. KÖLCSÖNÖS BIZTOSÍTÓ BANK NAGYSZEBENBEN.

Biztosít a legelőnyösebb feltételek mellett:

TŰZKÁR ELLEN:
mindennemű épületet,
árucikket, takarmányt,
butorokat, stb.

EMBER ÉLETÉRE
tőke és járadék biztosításokat eszközöl, sőt elfogad 100—200 korona erejéig temetkezési költőre biztosításokat is.

Ajánlatokat elfogad:

Arad, Békés, Bihar, Csana, Hunyad, Kraszóvárszék, Temes- és Torontál-megyéből.

Az aradi főügynökség

(Széchenyi-utca 1. sz. II. em.) valamint a helyi és kerületi ügynökségek is.

a bevétele az államnak nem csökkent, sőt a fogyasztás emelkedett és forgalmi adó címen sokkal nagyobb lett a bevétel. Például szolgáljon a következő tény: Párisban a borfogyasztás a boritaladó eltörlése előtt 800000 hektót tett ki, az adó eltörlése után a fogyasztás 1500000 hektóra szokott fel és még mindig emelkedőbe van. Nálunk Magyarországon valószínűleg még fényesebb eredmény lenne elérhető, mert dacára annak, hogy bortermelő állam vagyunk, egy lélekre évente csak 13.5 liter borfogyasztás esik, holott Franciaországban 115 liter, Olaszországban 112 liter, Schweitzban 58.1 liter és Németországban 52 liter borfogyasztás esik egy lélekre évente. A boritaladó eltörlése azonban nemcsak a kezdésre való elhatározás nehézségébe ütközik, hanem technikaiba is, t. i. a boritaladó, vagyis fogyasztási adó kezelését a pénzügyi kormány a regálé megváltása óta átengedte kezelésbe a városoknak oly képen, hogy ezen jövedelemből kell a városoknak azon kiadásokat fedezniök, melyeket a regálé megváltása előtt ennek jövedelméből fedeztek és ha a fogyasztási adó erre a városoknál nem lenne elegendő, a hiányt az államkincstár köteles pótolni. Ezen komplikált rendszer megváltoztatása mindenesetre sok előtanulmányt igényel, de midőn oly nagy érdekről van szó, aminő fentebb kilett fejte, akkor ebben sem szabad akadályt találni.

Tény az, hogy mióta a filoxera pusztítása után a szőlők országsszerte rekonstruáltak, sőt államsegítséggel még több szőlő telepített, mint azelőtt volt és így ma már az összes tényezők közreműködése által sokkal több bort termelünk, mint amennyit elfogyaszthatunk a mai feltételek mellett, az államhatalom épen semmit sem tett azon célból, hogy a termelt nagymennyiségű borfogyasztás emelése által részben a belföldön, a kivitel fokozása által pedig a külföldön kellő elhelyezést nyerjen.

A földművelési miniszter legutóbbi tárcája budgetjének tárgyalása alkalmával egy pár olyan intézmény életbeléptetéséről nyilatkozott, melyek feljogosítanak azon reményre, hogy idővel a fentebb felsorolt bajain a bortermelésnek és borkereskedelemnek segítve lesz.

LIA DALOK.

HIÁBA ...!

Lehet, hogy nem voltál
Soha más, csak álom,
Nem is leszel soha
Az én „Valóságom.”
Csak egy testetlen vágy
Lopott a szivembe,
Nem is éltél soha,
Csak az én lelkembe!.
Tán csak egy virág vagy
Napsugaras földről,
Tán egy méla dallam
Rég elmúlt időkől.
Tán egy délibábból
Szakított a szellő,
Vadvirágos rónán,
Szöke Tisza mellől;
Tán egy kősa emlék
Síró, halk danája,
Vagy a dajkamesék
Tündérszép arája ...!

Lehet, hogy hiába álmódott a szivem,
Hiába gondozott, őrizgetett hiven,
Lehet, hogy az álmok valóra nem válnak.
Hogy majd szétomolnak, mint a kártyavárak.
A sok színes abránd eloszlik a légtér,
A sok imádságból egyse jut az égbe.
Dal, imádság, sóhaj, hasztalan szállt széjjel
S az a sok vergődve, lázba' töltött éjjel
Hiába törte meg lelkem, mintegy átok.

Soha föl nem lellek, — reád nem találok.
Dr. RÉVFFY LAJOS.

1911

Kwizda Ferencz János
az osztrák-magyar és kir., a román királyi és bolgár királyi udvaroknak állatgyógyászati cikkeiben való szállítója, keleti gyógyszerész
Korneuburg-ban, Wien mellett.
Képes árjegyzéket ingyen és hármentve.

Párisi világtállítás „Grand Prix” 1906.
Kwizda-féle Restitutions-fluid
meszós lovak számára.
Szóvédjegy, címke és csomagolás védve.
Egy üveg ára 2 kor. 80 fill.

50 év óta az udvari- és versenytállítóknak van használatban nagyobb atrapáknál elő- és utóorsztól, inak merőségénél stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat. Csak a mellékelt védjeggyel valódi.
Képes árjegyzék ingyen és hármentve a főraktár által:
Kwizda Ferencz János és kir. udvari szállító, a román és bolgár királyi udv. szállítója. Kőgyógyászati cikkei Korneuburg Wien mellett. 2213

Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél, Budapest, Király-u. 12.

A Liniment. Capsici comp., a Hergony-Pain-Expeller
egy régi és bizonyított házi készítésű, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult kőrszervényei, csontjai és meghűléseknél.

Figyelemre méltó. Súlyos károsodások miatt beváltásuk óvatossággal legyenek és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Hergony” védjeggyel és a Richter cégjegyzékkel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K. — 80, K. 1.40 és K. 2. — és függőlegesen minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany országház”, Prágában, Mária Terézia u. 5. sz.

Városi és megyei telefon 819.

N é m e t h J.

Városi és megyei telefon 819.

festék-, lakk- és olajnyagkereskedése.

Főüzlet: Lázár Vilmos-utca ARAD. Fiókuzet: Arpad-tér 5.

1952

Fölhívom a tisztelt helybeli és vidéki nagyközönséget, hogy festék-szükségletét addig be ne szerezze, míg árjegyzékem át nem tekint.

Árjegyzék:

Kétszer főzött lenmagolaj firnisz	100 kiló	K. 140
Igen jól száradó alapozó firnisz		K. 100
Vajfinomságra őrölt olajfesték		K. 80
Fehér olajfesték		K. 100
Szürke olajfesték		K. 90
Minimál olajfesték		K. 90
Cinoberpírós olajfesték		K. 130
Terpentin orosz		K. 84
Terpentin langyel		K. 76

Magy raktár

Linoleum és Bernstein padló-lakkokban.

Linoleum 1 kgr. doboz E jegyű	K. 200
Linoleum 1 kgr. doboz F jegyű	K. 160
Linoleum 1 kgr. doboz V jegyű	K. 130

Email lakkok minden színben.

5, 3, 2, 1, 1/2, 1/4 kgr. dobozokban
különként 2 korona 40 fillér

Ajánlom olajfesték helyett

színes kátrány-festékei net.

Kapható piros, zöld és barna színben, kerítések, faszindelyes tetők, pajták és ólak befestésére igen alkalmas.

Piros	Zöld	Barna
48 korona.	56 korona.	48 korona.

Kátrányos tető-lemezeket és elszigetelő lemezeket szállítok minden vastagságban.

Floor-Polish

viszmentes fényezés, mely kitűnően bevált eddig a következő tárgyak használatára:

Floor Polish butorfényesítő,
parketta padlófényesítő,
linoleum-fényesítő,
bőrbutor-fényesítő,
mozaik-fényesítő,
lőszerszám-puhító és fényesítő,
kapható 5. sz. fehér, sárga, barna, fekete és mahagoni színben.
1 kilós doboz 2 — korona.
1/2 " " 1 — korona.

Gép- és hengerolajok árjegyzéke.

Valódi amerikai Vacuum hengerolaj melynek használata a legmagasabb nyomású hengerolajnál nélkülözhetetlen	100 kiló	K. 90
Motor hengerolaj		K. 70
Orosz baku vörös színű kenőolaj		K. 50
Belföldi kenőolaj		K. 40
Könnyű kenőolaj		K. 35
Sűrített gépkocsis kiváló finom		K. 80
Sűrített gépkocsis finom		K. 60
Kenő szappan, vegytiszta		K. 56
Kocsikenőcs, kék és sárga, kiváló finom		K. 18

Omega pormentesítő padlóolaj

100 kiló K. 56.

Megrendelések a lehető leggyorsabban lesznek elszállítva.

ÚJ DROGERIA!

- Legjobb beszerzési forrása és dúsan felszerelt
- raktára az összes bel- és külföldi pipere-,
- illatszer, háztartási és betegápolási cikkeknek.

Angol, francia és német gyártmányu illatszerek:

London: Atkinson, Bayley és Crown Perfumery. — **Páris:** Cottan & Cie, Houbigan, Piver, Roger & Gallet, Cotty. **Hamburg:** G. Dralle. **Berlin:** G. Lohse. **Köln:** F. Mülhens. **Grác:** H. Kielhauser. **Prága:** F. Prochaska, stb. elsőrangú cégektől.

Arccrémek, arcvizek, arc-festékek, arctörölőpapír, puderek, pirosítók, fehéritők, folyékony puder. ■
Puderkönyvek, puderező szarvasbőrök.

Angol, francia és magyar gyártmányu fogkefék. ■

Hajtük, csattok, fésük, kefék nagy választékban.

Fog- és szájvizek, fogcrémek, fogpasták. ■

Hajvizek, hajfestékek, hajporok, brillantinok, hajkenőcsök, hajgöndörítők. ■

Kölni vizek, kölni sók, Fürdő-viz és szobaillatosítók.

Permetezők és illatfuvók.

Körömápolási kellékek, ollók, reszelők, csiptetők stb. darabonként és tokban (etui). Körömpasták, porok és vizek.

Szivacsok (természetes és gummiból) szivacsstartók, mosdóruhák és keztyük. Poudér, fogpor, fogkefe és szappantartók stb.

Valódi angol rumok!

Valódi angol teák!

Magyar és francia cognacok.

Liqueur és rumkivonat.

Kötszerek az összes sebészeti és szülészeti cikkek. ■
Gummi-áru. ■

Valódi hollandi cacao. Az összes tápszerek.

Fém-, padló-, cipő-tisztító és fényesítő pasták és viaszok. ■
Cipőruhák és kefék. ■

„ANGYAL” DROGERIA

TÖRÖK ANDOR ÉS TÁRSA

ARAD, ANDRÁSSY-TÉR 20. SZÁM.

A MEGYEHÁZZAL SZEMBEN.

TELEFONSZÁM 900.

LIE NATÁLIA

Novella.

Írta: Brázay Emil.

Akkoriban, polgártársaim, szeptember volt és sötét éjszaka. A nyirpusi országúton tartottam Frederikshaven felé s egy kavicsrakáson rogytam össze. A melankolikus sötétségen keresztül szitált a Sund világítótornyának megfogyott fénye s mellettem a Yil folyócska ábrándos kanyargású vize ugrándozott az opró sziklák zöldre surolt oldalán.

Ábrándos fiu voltam: a húsz esztendő is alig, hogy elértem. A multam: egy kvárfjordi halász törekeny, beteges leánya. Nem is tudom már hogyan hióták ezt a szenvedőarcú, aprómellű ideálmot. A neve kiszaladt az eszemből; vagy talán nem is tudtam soha. Csak pár napról van szó s néhány álomtalan, átcsókolt éjszakáról. Rég elkerültem az ő vidékéről s pár meleg ölelésnél többet nem is hagytam nála.

A kavicsrakás hűvös volt, kemény és kényelmetlen. De én fáradt voltam, ásító és éhes, mint mindig életem erős periódusában. Szekérzaj nyikorgott el mellettem s zavarta fel a szememet. A kocsi tovább gurult; ugylátszik a kocsis is szundított rajta. Fel kellett volna kapaszkodnom a kocsijára, de én lusta voltam és álmos, és betege az alvásnak.

Egy fiatal leány ébresztett fel. A vállamra tette az ujjait s szólt valamit hozzám, de én nem értettem. Kérdeztem: mit akar tőlem? és hagyjon aludni.

— Gyere el hozzánk aludni — mondta.

Felnéztem rá. Nagyon fiatal volt; a szeme merész éretlenséggel csillogott a nedves éjszakában s piczi mellgolyóit jóindulatú mosolylyal taszította felém.

— Mit akarsz tőlem?

— Ott van a házunk a Yil tulsóján. Gyere hozzánk aludni, itt hideg van, az eső is mindjárt elered, megfázol és meghalsz.

— Meghalok? — nyögtem.

— Megfázol és meghalsz — ismételte s a kezét az arcomhoz tette. A keze meleg volt és puha és piczi.

Átmentünk a keskeny fahidon. A leány elől. Formás volt, a karja felgyűrött és egészséges, a lába meztelen és rózsaszínű. Apró, emeletes ház állt a gránitportól fehér országút szélén, kis ablakkal,

melyekből kelemetlen, süpped világosság áradt. A hidra egy szük, nehézdeszkájú ajtó nyílt, melyen homályos betűkkel ez állt: Halling Jesper korcsmája. A leány rányitott a kilincsre s én utána sompolyogtam. Nehéz borszag áradt az ivóból, piszkos sörösüvegek és rikító kancsók pisláncoltak egy szenvedőfényű lámpás féltlen világa mellett s én összeborzongtam. Valami ócska asszony kiabált rám jóestét s mindjárt hazzátette, hogy nincs üres ágy és mehetek tovább. Aztán szó nélkül kifordult az ivó tulsóján s én szembe maradtam a leánnyal.

— Megyek vissza a kavicsra — mondtam szomorú könnyelműséggel.

— Menj — szólt a leány — és gyere vissza. Én itt alszom az ivó melletti kamrában. Ha eloltom a lámpást, gyere vissza, beeresztelek az ablakon, szegény fiú...

Kimentem. Nem fogok visszajönni, gondoltam. Még nagyon kicsi leány és nagyon szép.

— De visszagyere! — sugta utánam — már esik is, megfázol és meghalsz.

Megijesztett: miért fájna meg? miért halna meg? hiszen megszoktam én már az éjszaka sötétségében vetni az ágyamat s a felhős éggel takaródnai. De valami mégis kergetett. A hívása. A szeme. A hangja. Volt benne valami parancsolóan kérő, valami könnyelmű, carmeni romlottság. Vagy talán: a pusztá sajnálat kihozhatta, a jó szíve építhette benne az irántam való sajnálatot?

A lámpás kialudt, az ablak vigyorgása kihalt s én odaálltam alója.

— Mássz föl — ságtá ki a szép, kerek arcját hozzám dugta.

Bemásztam. Ideges, leányos csönd volt a kamrában, milyen csak a festettajku hölgyek szobáiban terjeng. De ez az érzésem nem volt határozott, nem volt pozitív s én megcsókoltam a leányt. Nem ellenkezett s azt mondta, hogy Natáliának hívják, Lie Natáliának és Halling Jesper a nagybátyja. Elmondta, hogy nem szereti senki s holnap Kopenhágába megy, mert Halling Jasper egy festőnek eligérte modelnek.

Én megegyszer megcsókoltam és azt mondtam, hogy álmos vagyok.

— Seküdj ide, az ágyba, én a földön alszom — mondta s jóéjszakát kívánt.

Elaludtunk.

Ha olcsón akar étkezni!

keresse fel

Kocsis Ferenc

„HEGYALJA” szálloda éttermét

(Radnai-uti sarok) hol havi abonálásnál

reggeli ebéd és vacsorát naponta 2 koronáért kap. Ugyanott butorozott szobák havi 30 koronáért kaphatók. — Szobák 1 napra 80 krajcártól.

Kitünő hegyaljai borok.

Kőbányai sör.

Naponta friss csapolás.

Reggelre korán már mozgolódtak az emeleti szobában s Natália belesugta az álmomba, hogy ébredjek fel, mert Halling Jasperék már talpon vannak. Én álomszédülten vontam az arcomra a leányt, orcáját a homlokomhoz fogtam és nagyon jól esett puha haját a tenyeremmel simogathatni.

— Menj most el, mert ráknnyithatják az ajtót — mondta halkon és elborult félelemmel. — Délután Frederikshavenbe visz Halling Jasper, a nagybátyám s onnan megyek Kopenhágába. Várj meg az állomásnál.

— Igen — feleltem és a szemét néztem. Nem értettem a szemeit. Őszinték voltak, nyitlak, beszélők — s én mégsem értettem őket. Kopott, durcásképzű fiú voltam, részeg a tudatlanságtól és szomorú a szenvedéseimtől. Szeret ez a leány? — Ó, szerelem, te rád igazán nem gondolok, te mindig elkerülsz, sosem melegít meg a lelkemet, az életemet...

Délután a kopenhágai vonaton már egymás mellett utaztunk. Nem beszélünk egymáshoz semmit, az út hűvösen felt s Natália mélyen belebujt a nagykockás, vastag himalája-kendőjébe. Egészséges, gazdag szeme csak nagyritkán villant reám s várta, hogy mondjak valamit. A vonatunk átszédült egy rövid alagúton s én a kezéhez akartam nyulni, de megint ráknkoilágított az ég s éles zakatolással gurultunk át valami kerekivű, kurta vashidon. Nem unatkoztam; az agyam gondolkozott, belenézett a jövőm perspektívájába s mindenütt magam mellett láttam ezt a kerek szemű, kerek mellű leányt, aki máris úgy hozzámkapcsolta a maga jelentéktelen életét, mint az örökkévalóság a mártírjait.

— Modell leszek — törte meg a bémész unalmát Natália s ketté harapott egy nagy almát. A felét nekem nyújtotta. Megettük és én ezt mondtam:

— Jó alma.

— Jó — mondta s megtörölte száját a kifordított kezével. — Szép modell leszek? — kérdezte aztán.

— Nem tudtam, de ... igen, szép modell leszel. Mit kell csinálnod?

— Semmit. Csak le kell vetköznöm! Ez az egész! Akarsz még almát?

— Akarok.

Kettébontotta magán a nagykendőjét s kikotorázott az alsószoknyájából egy sápadt sörge almát.

— A felét harapd le!

Leharaptam és visszanyújtottam. Natália mosolygott azon, hogy mi ketten milyen jó barátok is vagyunk. A kupénkba lassan beszűrült az est s a kalauz felgyújtotta a kis lámpásokat, melyek a tetőről a fájunk fölé nyultak. Ketten maradtunk a szűk sárgamázú fülkében s én kifelé néztem a hegyekre, a koczkákba kerített pázsitos szántóföldekre s a lecsapó füstgomolyok hullámaiba, melyekből csöp szikrák pislákolásai begyűltek át az olmos, szürke szemmibe.

Natália behuzódzkodott az ablakos szögletbe, a czipője orrát a szemközti ülés szélére rakosgatta s mereven nézett, titokzatosan, mint a kamoly asszonyok, vagy a bűnbánó kéjnök.

— Nem félsz tőlem? — szólt aztán halkon s én mosolyogva, érthetetlenül néztem reá.

— Miért félnék tőle, Natália? Te szép vagy, jó vagy.

— Szép vagyok és jó vagyok — ismételte komolyan, piros szemmel — és megfojtottam az apámat. Te nem félsz tőlem?

— Nem félek tőled, mert szeretlek.

— Az apám sem félt tőlem, mert szeretett.

— És te mégis megfojtottad?

— Meg. Azért fojtottam meg, mert szeretett.

A vonat rövidet zökkent és megállt. A Hoved Banegaardra érkeztünk s befelé indultunk a városba. A város kádós volt, fátyolozott és fojtott világítású. A levegőben hideg felhők fámolyogtak s az emberek az eget nézték. Mindenki azt mondta: esni fog az eső.

— Mindjárt megered — mondtam én is s jól esett valamit szólni a nagy, barna fémegben. Natália is felnézett a felhők alá s igent intett a fejével.

Szűk utcákon keresztül eljutottunk a Kongens Nytoroora.

— Itt lakik a festő — szólt Natália a házszámra találva. — Most felmegyek hozzá. Te mit csinálsz?

Nem feleltem rögtön. Itt kettévágódnak utaink, gondoltam s ez nagyon fojtotta a mellemet.

— Isten áldjon! — szólt aztán. — Jörgen, a festő, akinek Halling Jesper odaigért, ebben a házban lakik.

Valami belső villám futott keresztül rajtam:

— Jörgenhez mégy?

Villanyvilágítás

1860.

elektromotor, szellőztető, telefon, villámhárító,
villamoscsengő és jelző berendezések. :: :: ::

Gáz- és villanycsillárok,

lámpák és izzótestek a legolcsóbb árak és legjobb kivitelben.

DIAMANT FERENCZ

Arad, Atzél Péter-utca 2. szám

a színház főbejáratával szemben, Bohus-udvar.

Vidéki szereléseket áremelés nélkül

Telefon 595.

vállalok.

Telefon 595.

- Igen.
- Ne menj hozzá. Gazember. Minden leányt magához csábit.
- Ismered?
- Igen. Az apám.

Natalia szeme belemélyedt az arcomba, a vonásaimba, a lelkembe. A karomba fogadott s beljebb húzott az esőbe.

— Haragszol az apádra?

— Haragszom rá. Összevert és kidobott otthonról. Nem megyek többé vissza hozzá.

— Gyere velem együtt Jörgenhez, az apádhoz. Ne félj tőle. Ha bánt — itt vagyok én.

Ránéztem, a szemöldöke komoly ráncba szökött s a hangja határozott volt, mint azoké a női démonoké, kikről jó toll urak regényeket írnak.

— Ha hazzád nyul — mondta aztán, — ha bántani mer — megfojtom.

— Meg. Ép úgy, mint az én apámat — felelte röviden s fölbozsolt az apám műterméig. Én kívül maradtam s Natalia egyedül ment be.

Az apám azt mondta Nataliának, hogy most már itt kell maradnia nála, akit fog róla festeni és szeretni fogja.

Natalia lenézett s csak annyit mondott;

— Igen...

Aztán kijött hozzám s behúzott az ajtón. Mikor az apám meglátott, rám rohant és a tenyerét az arcomba csapta.

— Kutya; megmondtam, ide ne gyere többet.

Natalia hozánk ugrott, belekapaszkodott az apám nyakába s vékony kezeit, mint valami finom selyemfonalat, a nyakára csavarta. Az apám nem tudott védekezni s a földre esett. Holtan.

Natalia legubózta kezét a hideg emberről s égő szemét, izzó ajkát hozzám nyujtotta.

És én undorral, de hosszan megcsókoltam.

Tisztviselők figyelmébe!

Osztr. magy. l. ált. tisztviselőegylet kolozsvári képviselősege (Kolozsvár, Ferencz József-ut 7. sz.)

nyugdíjjogosult állami-, megyei és városi tisztviselőknek, katonatiszteknek és nyugdíjasoknak mindennemű egyleti ügyben, ugyszintén

törlesztési kölcsönügyekben

díjmentes utbaigazítással és tanácssal szolgál.

Válaszbélyeg csatolandó.

765

!! ÚJ NŐI DIVATKALAPÜZLET ARADON !!

Van szerencsém a n. é. helybeli és vidéki hölgyközönség szives tudomására adni, hogy **Aradon, a Deák Ferenc-utóában levő Fehér Kereszt** épületben a legújabb párisi divatkalapokkal felszerelt

női divat kalap-üzletet nyitottam

Ugy bel- mint külföldön szerzett tapasztalataim révén abba a kellemes helyzetbe jutottam, hogy b. vevőim mindenkor a legizlésesebb kalapokat legjutányosabb árért nálam beszerezheti.

Gyászkalapok egy készen, mint megrendelésre azonnal kaphatók.

Szives pártfogást kér teljes tisztelettel:

LOVASY ADÉL.

6666

Vas- és rézbutor, sodronyágybetét gyár.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányunkat,

vas- és rézbutorokban,
a legjobb kivitelben.

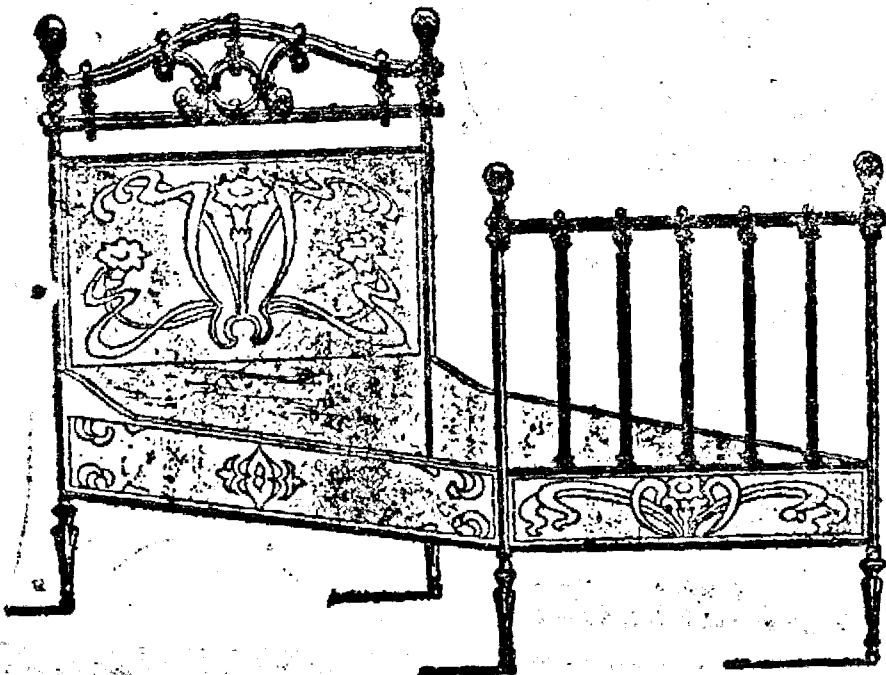
Elvállalunk mindennemű javításokat és vasbutor-festéseket.

Raktár- és gyárhelyiség: Aulich Lajos-utca 14. sz.

Üzlethehelyiség: József főherceg-ut 7. szám.

Telefon 428. szám.

Arjegyzéket kívánatra díj- és bérmentesen küldünk.

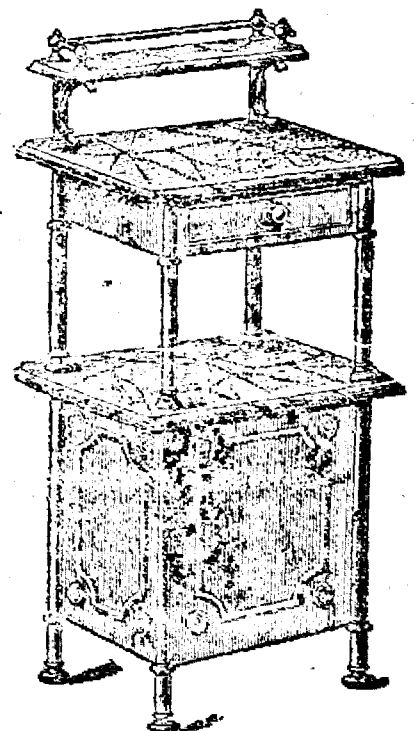
sodronyágybetétek,

vas- és fakerettel, minden méretben, a legerősebb kivitelben kaphatók. 2026

Szives megrendelést kér

tisztelettel

FLEISCHER TESTVÉREK.

OLCSÓBB LETTA PERZSA SZŐNYEG!

Az óriási nagy készlet a szőnyegközpontokban: Konstantinápoly, Täbris és Stambulban, ugyszintén a rossz politikai és pénzviszonyok a keleten az árakat ugyannyira befolyásolták, hogy a perzsa szőnyegek ára 25–30%-al olcsóbb lett.

Ezen igazán kedvező alkalmat felhasználtam és bevásárlásaimat már most eszközöltem és így módomban áll régi, szép, válogatott árut olcsón ajánlani.

Ritka példányokat szereztem Samarkand, Beschir, Backschaisch, Anatol, Sultán és Kirmán minőségekben és azokat gyűjtőknek különösen ajánlom.

Lényegesen olcsóbban szerzi be szőnyegeit, ha most veszi.

DOMÁN SÁNDOR

szőnyegáruháza.

Ezen rovatban minden apró egy-
esem beiktatásának ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József téri 22.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Bekerülési díj: 357. sz.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta utalványon küldendők — a szelvény a szöveg ellen — vagy levélfiólyagokban. Tűdésükkel a hirdetés száma mindenkor tüdőző. Levélben megkeresésnek (a jelölt levelek kivételével) felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal, ez esetben, választályog csatolandó. Az apróhirdetések díja a szavak száma szerinti számított. Minden sor 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a közlésben négyhuzással jelölendők. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatali kiválasztásra díjtalanul megkeresendő. HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRAIG VÉTELEK FEL.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Ha venni, vagy eladni akar, hirdessen az Aradi Közlöny apróhirdetéseinek között.

Hisz tudja már ön is?

hogy a legcsinosabb és legtartósabb saját műhelyben készült kész férfi, női és gyermekcipők jutányos ártért kaphatók az Aradi cipészek termelő szövetkezeténél Aradon, Szabadság-tér 14. szám alatt. 6674

Hölgyközönség

szíves figyelmébe ajánlom legdivatosabb bécsi és párisi eredeti modell-kalapudonságaimat, melyek nagy választékban, izléses kivitelben, igen előnyös árban szerezhethetők be nálam. Nagy választék gyermekkalapokban. — Havas Gizella női kalap-divatterme, Forray utca (Gróf Hunyady-palota.) 1741

Eladó

egy Salon garnitúra. Megtekinthető Csernovits Péter-utca 24. sz. 2172

Képket mintákból

nagyobb választék és legolcsóbban lesznek elkészítve, ugyazintén mindennemű üvegezést olcsón és pontosan eszközöl Fischer Mór, üveg- és porcellán-, lámpa-, díszműárkereskedés Andrassy-tér 20. Megyei és városi telefon 568. 4810

Vanília

egy zacskó ára 10 fillér, teljesen pótol egy rud legfinomabb vaníliát, alkalmazása azonban sokkal egyszerűbb és sokkal kiadóbb. Sütő-por Baking Powder, finom tészták készítéséhez Németországban, Angliában és Franciaországban nem élesztőt, hanem Baking Powdert használják. Egy zacskó ára 10 fillér. Földes Kelemen gyógyszerháza Arad. 1224

Masliv

ebédlő asztal, 6 székkal, magas plüs diván feltétlenül tiszta és egy japán paravent eladó Deák Ferenc-utca 42. második emelet 22. 2347

10 kitűnő magyar könyv

34 korona helyett 10 40 korona. Böhme: Egy tévedt nő naplója (4-) 1.60. Földes: Császár katonái (2-) — 70. Elkésett levelek (4) 80) 1.50. Kahlenberg: Habkissasszony (8-) — 80. Bácskay: Kereskedelmi vegyészeti (8-) — 80. Somfai: Forradalom (4-) 1.30 Hertz: a: Szabad föld (8-) 1.—. Nagy I.: Nevető kartársak (1.20) — 30. Bácskay: Vegyészeti titkok (8-) — 80. Balsac: Házasság élettana (6-) 1.60. Az egyes művek külön is kaphatók Pichler Sándor könyv- és papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 2551

Tölgyfa-, kőrösa-, nyárfa-

palló és deszka kapható Dengl Lajos fatelep, Kossuth-u. végén. Ugyanott használt téglá eladó. 1981

Cséplőkészlet,

Marsall-féle 8 lövés eladó Arad, Mihály-utca 18. szám. 1819

Husvétel!

Minden felekezeti Imakönyvegyszerű és legdiszesebb kivitelben érkezett és legolcsóbban kaphatók. Finom és tréfás husvét levelezőlapok. Szekrény-papírok viszontelárusítók-nak legjutányosabban. Krausz Paulin könyv- és papirkereskedés Színház-épület. 4481

Tavalyi

döntött akácfa 4 métertől 8 méter hosszúságban jutányos árban eladó. Tudakozódni Választó-utca 59. sz. 2319

Május 1-ig

szabad kézből olcsón eladó egy jókarban levő 6 os Nikolson cséplő garnitúra teljes felszereléssel, 4 éve üzemben. (Cím: Argyelán Mózes Kurtakér 107. Aradmegye. 2327

Egy előszoba szekrény

és függöny karnisok olcsón megvehető. Apponyi Albert-ut 7. sz. I. em ajtó 2. 2263

Jó karban lévő

használt fürdőkádát gáz vagy fafűtéssel keresek megvételre. Címek a kiadóhivatalba kéretnek. 2290

A tamándi gazdaságban

400 darab bárány eladó. Több részletben is szállítható. Kera Karácsony, Pusztatamánd, u. p. Borosjenő. 2808

A borvédő

megvédi csapon álló megkezdett borát ecetesedés, virágzás és mindennemű borbetegségek ellen. Vojtek és Weisz. I-5251

Megvételre

keresek egy daxli kutyát barna, vagy fekete színben. Ajánlatokat az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek.

Kitűnő hegyi bor

1 liter f-hér (uj) 64 fillér, 1 liter fehér (6) 72 fillér, 1 liter fehér (6) 80 fillér. Kapható Poppé Sándor, Aulich Lajos-utca 8a. Kívánatra házhoz szállítom. Levélben is megrendelhető. 1781

ÜZLETEK.

Üzletén csak úgy lendíthet, ha hirdet az Aradi Közlöny-ben.

Arad legforgalmasabb

utcájában levő régi italmérés trafik-kal családi viszonyok miatt azonnal eladó. Cím a kiadóhivatalban. 1975

Eladó

elsőrangú vidéki üzlet és korcsma összes jogokkal, ház és szép gyümölcsös kert. Bővebbet Körösvölgyi Pálinka Raktár Arad. Andrassy-tér 5. 2018

Ujonnán épült üzlethelyiség

Csiky Gergely-utca 16. szám alatt kiadó. 2007

Népszálloda

két uéara kiépíthető, a hajó kikötő idején ezek munkásai és a kotrógép munkások máris itt laknak. 5000 koronával átvehető a többi maradhat. S. Part-utca 4. 2342

Üzlethelyiség

Forray-utca 7. szám alatt május elsejére kiadó. 2348

Üzlethelyiségnek 2339

kiválóan alkalmas ház kényelmes lakással Csermő legforgalmasabb helyén május 1-ére kiadó. Bővebbet Popovics Doménél Csermőn.

KÜLÖNFÉLE.

Szüksége van valamilyen

besszerzési forrásra?

Az Aradi Közlöny apró-hirdetéseit utján eredményhez jut.

Repülőgép előállításához

társat keresek 12000 korona készpénzzel, amely egyzersmint hajó is és autobus is, teljes madár tempóban lehet vele szállni és igen csekély hajtóerőt kíván, leesés, fel- vagy lebillenés kivan zárva, teljesen veszélytelen, oly kitűnően van megoldva, hogy az elkészítés után semmi további kísérletezést nem kíván. Jóságáért felelősséget vállalok, a legszigorubb feltételek mellett lemerem szerződésileg kötni magamat. A készítését magam végzem, az értékesítésből elért haszon felét biztosítani fogom azon egyénnek, aki velem ezen nemes cél érvényesítéséhez a fenti összeggel megegyezik. Legrövidebb időben választ kér Sz. Lovászi József műszaki és gazdasági gépész Opécska 1228 sz. 2314

Gyermekruhák,

női ruhák valamint fehérneműk varrást jutányosan elvállalja M. Gy.-né Dessewffy-utca 16. sz. alatt. 851

Értesítem

a n. 6. közönséget, hogy kárptos üzletemet Szabadság-tér 10. sz. alá helyeztem át, hol is elvállalok mindennemű kárptos munkákat legjobb kivitelben, legolcsóbb árban házaknál is Link Jakab, kárptosmester. 1841

Elegáns angol és francia

toalettet vállal Rosenbergné Stuckart Erna Damjanics-utca 7. 2269

Könyvkötő munkákat

a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig jutányos áron készít Argyelán Jusztin könyvkötő Arad, Weitzer János-utca 13. (főpostával szemben). 2154

Arad legrégebbi kerékpár-,

varrógépraktára és javító műhelye. Alapított 1891. Hammer Vilmos, villanyműszerész Arad, Szabadság-tér 7. szám. Egyedüli képviselő a világhírű Pfaff varrógépekből, Helikal, Premier, Puch és Viktoria kerékpárokból. Telefon 96. 481

Épület és díszmű bádages

munkákat legjutányosabban készít egy helyben, mint vidéken Diamaf lenő Weitzer- és Kazinczy-utca sarkán (Polgári iskolával szemben.) 8681

A legfinomabb

és legzamatosabb rumot készítjük pár perc alatt a Földes-féle rumessentlából. Köztudomású dolog, hogy a legelőkelőbb urházaknál ezt a rumot használják, mert teljesen egyenértékű az importált rumokkal. Egy literre való adag 80 fillér. Finom francia és német gyártmányú likőressentlák, melyekkel a legfinomabb, páratlan zamatú és színű likörök állíthatók elő, üvegenként 50 fillér és 1 korona. Földes Kelemen gyógyszerháza Arad. 1224

7191—912.

Hirdetmény.

A város közönsége nagy költséggel s a közpénztárt terhelő messzemenő kedvezményeknek engedélyezésével az Erzsébet várost esővíz csatornákkal látta el és a házak mellett köves járdát készíttetett

A mai állapot szerint a tető lefolyó csöveiből kikerülő víz a járdán szétterül azon állandó poccsolyát kepez, a házakat nedvesíti és a közlekedést akadályozza. Ezen indoknál fogva saját érdekében is felhívjuk az Erzsébet külváros összes háztulajdonosait, hogy a tető lefolyó csövek végén a járda szélességével egy 50 cm. széles kövezett rigolt készítesenek.

Ezen munka készítésére a háztulajdonosoknak 80 napi határidőt engedélyezzünk.

Arad, 1912. évi március hó 30.

A városi tanács.

Apró hirdetések

folytatása.

INGATLAN.

Ház, földet stb.

a leggyorsabban az Aradi Közlöny hirdetése útján lehet értékesíteni.

Központi ingatlan- 491

forgalmi iroda Aulich Lajos-utca 2. Tytyán Testvérek, ahol a leg-szolidabban lesz lebonyolítva házak, földbirtokok, szőlőbirtokok eladása és vevése. Ugyiszintén kieszközöl pénzkölcsönöket házakra, földekre és mindennemű ingatlanokra, a legelőnyösebb feltételek mellett.

A hegyalján

bárhó, u. m. Ménes, Pálos, Világos, Pankota, Magyarád stb. szőlők kaphatók. Rojthy bizományosnál, Világos. 1880

Sarló-utca 13. számú

ház szatócs üzlettel azonnal kiadó vagy eladó. 2192

12%-ot

jövedelmező, 3 utcára szülő kisebb bérház, közel a főtérhez, 25000 koronáért eladó. 2290

Eladó

Révai-utca 2. sz. ház. Bővebbet ugyanott. 5834

Mintegy 2 hold

csupán oltott tőkékből álló szőlős kert házzal együtt eladó. Bővebbet König Manó fia cégnél Egresen, Torontálm. 2304

Eladó új magánház

15 évig adómentes, modern felszerelésű 4 szobás lakás, fürdőszobával és kerttel. Cim a kiadóhivatalban. 1019

Világosan,

egy szép fekvésű termő szőlő, helyben a főtérhez egészen közel egy ház eladó. Bővebbet a kiadóban. 2331

Egy még adómentes ház,

melyben kitűnő forgalmu-vegyeskereskedés és kenyérsütőde van továbbá két kétszobás lakással minden hozzávalóval előnyös feltételek mellett eladó. Felvilágosítást ad Farkas Ábrahám Arad. 2338

Bérház

9 szobával stb. jó kutviz, jól jövedelmez 5000 koronával azonnal eladó. Bővebbet S. Part-utca 4. sz. Orosz L. Mátyás tulajdonos. 2342

Villaszerű új épület,

amely áll 4 szoba, konyha, cseléd-tobából, 15 évig adómentes, sürgős elutazás miatt kedvező feltételek mellett eladó. Bővebbet Deák Ferenc-utca 20 szám alatt. 2337

Kossuth-utca 33.,

Urbán Iván-u. 93-65-67. és S. Választó-u. 26. sz. telkek szabadkézből eladók. Bővebbet S. Választó-u. 26. szám alatt. 2349

Eladó!

Ilona-utca 16. sz. új ház, mely áll 3 utcai szoba, 1 előszoba, 2 konyha és pincéből. Bővebbet ugyanott. 2344

1121

Aradi Nyomda

Részvénytársaság

készít

névjegyet

elefántcsontpapíron
= nyomva =

divatos kivitelben.

746 - 1912.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi minis-teriumnak rendelete nyomán ezen-
nel közzhírré tesszük, hogy a vá-
ros területén levő lóállomány osz-
tályozása folyó év április hó 22.
és 23-án d. e. 8 órakor fog az
ország vásártéren megejteni ak-
ként, hogy első napon a belváros,
Sarkad, Erzsébet külvárosok és
az Újtelepen levő lovak, a má-
sodik napon pedig a Gáj, Ségá
és Poltura városokban és a ta-
nyákon levő lovak vezetendők elő.
Felhívjuk az összes lótulajdo-
nosokat, hogy lovaikat a kéreőses
napokon annyival inkább előve-
zessék, mert ellen esetben az osz-
tályozás az ő költségükre fog
pótlólag megejteni, s azonfelül
pénzbüntetéssel is fognak bünt-
tetni.

Arad, 1912. január 13.

A városi tanács.

Azokos és modern kereskedő

tisztában van azzal,
hogy üzletének for-
galmát csak reklám
útján növelheti,
miért is hirdeti az

Aradi Közlönyben.

Csillárok, Villamos felszerelést legelőnyösebben Diamant-nál

Aladai Péter-utca 2. (székhely)

Ujabb felhívás az adózó közönséghez.

Ismételve felhívjuk mindazo-
kat, kik a hadmentességi adóra
vonatkozó vallomásukat, a már
közvetett határidőben be nem
adták, hogy ezt a vallomá-
sukat folyó évi április hó 10-ig
annyival inkább adják be, mert
ellenkező esetben adójuk a tör-
vényben meghatározott súlyos
következmények terhe alatt —
hivatalból fog megállapítani.

Arad, 1912. évi április hó 1-én

A városi adóhivatal.

Jó egészségének

fontartására használjon mindenki

Kárpáti-féle

epehajtót,

mely a legkittűnőbb fájdalom-
nélküli gyomortisztító hálszer.
Ize édes, hatása gyors és biztos.
1 üveg utasítással 40 fillér.
12 üveg franco K 4-80. Kapható
kizárólag a készítőnél

KÁRPATI JÁNOS

gyógyszerártervező 4878

ARAD, BOROS BÉNI-ÉR.

5855-1912. szám.

Hirdetmény.

A magyar királyi honvédegya-
logságnál és a budapesti 1., deb-
receni 2., váci 6., papai 7., pécsi
8., varasdi 10. honvéd huszárezred-
nél a folyó évben az eddig is
szokásos augusztus-szeptember
havi fegyvergyakorlatokon kívül
még május hó 28-tól a honvéd-
gyalogságnál, június hó 23-ig a
honvédbuszárezrednél, június hó
24-ig fognak fegyvergyakorlatok
tartatni. Felhívom a törvényható-
ságot, ezt azonnal a legszélesebb
körben a helyi szokásos módon
azon hozzáadással közzhírré tétetni,
hogy a magyar királyi honvéd
gyalogság, valamint az 1., 2., 6.,
7., 8. és 10. honvéd huszárezred
állományába tartozó nem tényle-
ges legénységnek, mely a folyó
évben fegyvergyakorlat teljesíté-
sére kötelezve van, (a tartalék
1909., 1907., 1905., 1903. és 1901.,
továbbá a póttartalék 1909., 1907.,
1905. és a közös hadseregtől szár-
mazó 1901. évfolyamhoz tartozó
azon legénységi egyének, kiknek
valamely különös tényleges szol-
gálat ezen fegyvergyakorlat rová-
sára nem tudott be, továbbá
mindazok, akik az előző évről a
fegyvergyakorlatnak elhalasztása
stb. folytán azt a folyó évben után-
pótolni tartoznak) megengedtetik,
amennyiben a fegyvergyakorlatot
polgári foglalkozása, keresete vagy
magán viszonyai következtében
egyik vagy másik fegyvergyakor-
lati időszakban óhajtja teljesíteni,
hogy ebbeli kérelmét azonnal az
illetékes vagy tartózkodási hely-
kiegészítési parancsnokságnak,
vagy saját ezredparancsnokságá-
nál szóbelileg vagy írásban, eset-
leg levelező lapon az ezred soro-
zási évfolyam és anyakönyvi lap-
számának felemlítése mellett be-

jelentse. Amennyiben az őszi fegy-
vergyakorlatra előírt állomány azt
megengedi, a behívások a jelent-
kezések figyelembe vétele mellett
fognak eszközöltetni. Hazai s. k.
honvédelmi miniszter.

A városi tanács.

7137-1912.

Hirdetmény.

Felhívjuk mindazokat, kik a tör-
vényhatósági bizottságnak 29532-
941-1911. számú határozata alap-
ján a csatorna hozzájárulási költ-
ségnek részletekben való törlesz-
tése tárgyában megadott kedvez-
ményt igénybevenni kívánják, hogy
ebbeli igényüket f. é. április hó
15-ig okvetlenül jelentsek be a
gazdasági ügyosztálynál, mert el-
len esetben ellenük a végrehajtási
eljárás folyamatba fog tétetni.

Arad, 1912. március hó 28-án.

A városi tanács.

Gartner Samu

kerékpár- és varrógép raktára

Weitzer János-utca 2. szám.

Telefon 751.

Uj kerékpárok a legújantósból
árakon. — Raktáron tartok 50 da-
rab használt kerékpárt 50 koroná-
tól feljebb. — Telefon 751.

Kerékpár és varrógép szakasszervizelő-műhely.

3253-912.

Hirdetmény.

Közziré tesszük, hogy a gödöl-
ői állami méhészeti gazdaságban
földműves gazdák részére a folyó
évben négy 18-18 napra terjedő
méhészeti tanfolyan fog tartatni,
még pedig az első május hó 2-19.
a második május hó 22. június
8-ig, a harmadik június 12-29.
és a negyedik július 3-20 ig.

Az érdeklődőket felhívjuk, hogy
jelen szám alatt fekvő miniszteri
leiratot levéltárunkban megtekin-
thetik.

Arad, 1912. március 8.

A városi tanács.

Biztosítom, hogy nem bánja meg

ha finom arany ékszer,

briliáns és gyémánt ék-

szert vagy pontosan járó

zsebórát akar venni

alkalmi ajándékul

ha elmegy az olcsó be-

vásárlási helyre a Forray-

utcába

ZINNER

VILMOS 3102

ékszerész és óráshoz

akkor

Biztosítom,

hogy nem bánja meg.

Igen tisztelt vevőinket és az úri hölgyközönséget értesítjük, hogy
1783 a legelegánsabb eredeti

bécsi és párisi kalap modell ujdonságaink

szép választékban megérkeztek, melyeket legjutányosabb árban árusítunk el.
Kész gyászkalapok és gyermekkalapok nagy választékban.

Szíves látogatást kérünk kitűnő tisztelettel:

SCHWEIGER ÉS BÉKÉSI

női kalap divatterme
Arad, Andrassy-tér 20. (Údvarban.)

Nyílttér.

Három tehén

amely naponta takarmányába Vaccint kap, annyi tejet ad, mint más négy és mindig egészséges és erős marad.

Három sertést

lehet ugyanannyi eledelel hizlalni, mint amennyi egyébként kettőhöz szükséges, ha a sertéseknek naponta Sulint adunk. Mindazok, akik az istállót betegségek-től megakarják védeni (óvni) és az okszerű állattenyésztés iránt érdeklődnek, kérjék az erre vonatkozó tanulságos könyvet egyenesen a gyártól, **Mr. T Paraszkovich, Erzherzog. Kammerlieferant, Wien, VI, Mariehilferstrasse 51. Postfach B. 51.** vagy a következő lerakatosoktól:

Mezőtúr: Általános fogy. szövetkezet. Mezőberény: Bagi Sándor. Nagykőrös: Balogh István. Makó: Bencze József. Ada: Birn Károly. Kraemling K. Orosháza: Ifj. Boldizsár Mihály. özv. Muzslay Gusztáv. Juhászka Béla. Kecskemét: Cseh Mihály. Teleki Kálmán. Szegec: Dagi Mihály. Czékus Imre. özv. Németh Richardné. Udizs Márton. Vinga: Irsa Dániel. Temesvár: Dévald Albert. Verscez: Dolio György. Ring József. Scherer Pál. Toma Meegán. Elek: Eberlein Mihály. Mezőberény: Gulyás Mihály. Szipszner Ferenc. Topolya: Györi Pál. Arad: Hoffmann Ottó. Újszentanna: Hóhagyi János. Zimmermann Antal. Bekés: Horváth István. Temesvár-Józsefváros: Illés Sándor. Gyula: Kardos Gyula. Szent-Márton: Kaupert Márton. Alsó-Stamara: Krämer József. Szabadka: Láng Oszkár. gyógyszerész. Temes-mező: Laziu Cyrill. Hódmezővásárhely: Lévai Géza. Beodra: Matyó Adámné. Varjas: Milutinovic Stanimir. Mohol: Mohol Pogó. Mezőhegyes: Mozsonyi Károly. Új-Szeged: Mrena István. Bekéscsaba: Oláh Márton. Zombolya: Osztermann Miklós. Kissoda: Pettor János. Karánsebes: Rajkovits Milán. Nagy-komlós: Risztits Alexiusz. Ujarad: Dr. Ternajko József. gyógyszerész. Lugos: Tóth Adorján Gyula. Világos: Weber János. 1459

Segéd

a férfi és női divat szakmából
azonnal fölvetetik
— csakis ki románul beszél —
Gerő Adolfnál
Tenkén. 2321

SALVATOR

GUMMI SARKAK
VILÁG CZIKK
UTÓLÉRHETETLEN
TARTÓSSÁGAI

MINDENÜTT
KAPHATÓ.

ESKA
A legmodernebb
kerékpár
Arjegyzzék ingyen!
Szállítás eredeti gyári árakon!
KASTRUP & SWETLIK
Kastrup & Swetlik
Eger 7/B.
kerékpárgyár Eger (Böhmen)

Kávéház megnyitás!

Tisztelettel értesitem Arad város és vidéke nagyérdemű közönségét, hogy Aradon, Deák Ferenc-utca 40a. szám alatt görög katolikus-egyház tulajdonát képező 3 emeletes bérpalotájában a Vass-szállodával szemben a mai napon, azaz április hó 2-án

Tátra-kávéházamat

ünnepélyesen megnyitottam. — Üzletemet a mai kor igényeinek megfelelően a legnagyobb figyelemmel modernül rendeztem be, úgy, hogy az legmagasabb igényeknek is teljesen megfelel. Tisztelettel kérem Arad város és vidéke nagyérdemű közönségét, hogy eme nehéz feladatomban támogatni kegyeskedjék. Színház után hideg vacsora, hideg buffet. Külön helyiségek magántársaságok részére. Egész éjjel nyitva. A nagyérdemű közönséget Makai Kuckaz Pista jólszervezett zenekara fogja szórakoztatni. — Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Legfinomabb magyar és külföldi italaimért kezesseget vállalom. A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kérem, maradtam illő tisztelettel

2196 Tóth Imre,
a Tátra-kávéház tulajdonosa.

Moskovits „Anatomiai”

CIPŐK

Legszebbek,
Legjobbák,
Legolcsóbbak.

Raktár Arad, Szabadság-tér 18. Telefon 218.

A brüsszeli kiállításán GRAND PRIX

BRONS-MOTOR

Német országban 10.000 Márkás első díj

■ A Diesel-motor legtökéletesebb ujitása. ■

A legegyszerűbb szerkezetű motor.

Minden pillanatban üzemre kész.
Nincsen gyújtó készüléke
Nincsen légszivattyúja.

A legegyszerűbb és legtökéletesebb magas nyomású nyersolajmotor. A lóerőtől kezdve minden nagyságban.

A legolcsóbb üzemű motor.

Laurin és Klement r.-t. BRONS-motorgyárának vezérképviselete
CSILLAG SÁNDOR Budapest, W., Országház-tér 4. szám.
(Szemben az Andrassy-szoborral) 6901 TELEFON 178-39.

Névjegyek

csinos kivitelben készülnek az ARADI NYOMDA RÉSZVENYTÁRSASÁG könyvnyomdájában.

Tavaszi ujdonságok

CZIPŐK

különlegességekben
már megérkeztek!!

Valámit a világhírű

SALAMANDER-CIPŐK.

Hegységárban.
K 16-50 és K 20-50 árban.

Kizárólag

WEINBERGER JÁNOS-NÁL

Arad-Temesvár kaphatók.
Képes árjegyzék díjtalanul.

Óriási
választék
alkalmi és
kivágott

női cipőkben

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

Elsőrendű női cipők.

Minden facon.
Minden szín.
6-10-12-14-16
koronás árban.

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty u. 1. Telefon 335.

**Legujabb sportcipők,
Sandalok már megérkeztek!**

Óriási választék!
Versenynekül árak.

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

A legujabb amerikai
férfi, női és gyermek

cipők

Óriási választékban.
Minden facon. Minden szín

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

Világhírű
Hazelwood
amerikai
czipők

egyedüli lerakata 16 K., 20-24 K. árban
Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335

Férfi, női és
gyermek cipők.
Francia
forma.

7-9-10-12-14-16
koronás árban.

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

**Legnagyobb
választék**

**husvétii
illatszerek**

és

öntözők-ben

valamint
husvétii nyulak
és tojásokban
s más husvétii
ajándékokban.

1921

**Hegedüs
Gyula**

kefe-, pipere-, illatszer- és
bőrdíszmüaru kereskedésében

**Aradon, Andrásy-
tér 15. Telefon 506.**

Következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSO

100,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Diplomata: Cincinnatus kapitány, Bács: A sötét pont Cserzy M: Játszik a délibáb, Möricz Zs.: Harmatos rózsza, Oppenheim E.: A hatalmasok. William Queux: A félelmetes idegen. Anatole France: A fehér kövön, Pemberton Max: A gyémántos bajó, Kropotkin: Egy orosz forradalmár emlékiratai, Keller: Zöld Henrik, Mikszáth K.: A gyerekek, Dosztojevski: A félkegyelmű. Nil: Lélekstációk, Csermely Gy.: Kölsönkapott fény, Sienkiewicz H.: Forgószél Tormay Cecile: Emberek a kövek között Balzac H.: A számbőr, Karinthy Frigyes Igy irtok ti, Dickens: Kis Dorrit. Herceg Ferenc: Napváros, Czenczy Jenő: Lélek és testiség. Cuhlyi Tili: A diplomata, Bölsche: Az élet fejlődéstörténete, Maeterlinck: A szegények kincse, May Károly: Idegen ösvényeken, A fekete táltos, Biró Lajos: Glória. Kóbor Tamás: Komédiák.

Németben: M eurs: Pastings Duve Balles- trem A.: Schloss Montrepos, Salburg Edith: Wenn Königen lieben, Zabel Eugen: Der Roman einer Kaiserin, Katharina II. von Russland, Cotombe T. Ein Gemeindeg- kind, Bernhard Marie: Zu Dreien, Zobeltitz Fedor: Der gemordete Wald, Hartwig Georg: Das Rätsel von Kronfeld, Höcker O.: Die lachende Maske, Hartwig Georg: Alpenrose, Engel Georg: Die Last, Gerard D.: Restitution, Ros- ner Karl: Georg Bangs Liebe, Der Ruf des Leben- France Anatole: Sylvester Bonnard, Suderman H.: Das Glück im Winkel, Höcker P. O.: Fasching, Landsberger Arthur: Wie Hilde Simon mit Gott und dem Teufel kämpfte, France Anatole: Die Bratküche zur Königin Pedauque.

**Kölcsöndíj: havonként 1 korona
40 fillér vagy kötetenként fi-
zetve 10 fillér.**

Vidéki bérlek is a legfigyelmesebb kiszolgálásban
részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő mérték

ujdonságok érkeztek.

Zenemű-kölcsöntári díj havi 2 kor.,

vagy füzetenként 20 fill.

Legujabbak: Weiner: Dehogy is kell az? Guinble: Ha egy leány tetszik neked... Weiner: A villamoson. Szirmai: A kalpom egy egész egyszerű kalap! Kuruc: 1. Ősszel a ligetben, 2. Román, Lawrence: „Ibolyácskát hoztam neked!”, Wiener: Ha szeretsz egy cseppet..., Fall: Der Liebe Augustin, Gus: Lámpaláng, Brown: Szivem oly tele, tele... Kárpáti: Négy magyar dal, Ottenheimer: Heimliche Liebe, Kuruc: Ezüst nyárfa rezgő nyárfa, Ganne: A fuvolás Jancsi.

**Egyes könyvek és egész
könyvtárak vétele; könyv-
tárak kiegészítése és
berendezése**

KERPEL IZSO,

könyv-, zenemű és papír-
kereskedése Aradon

American Shoe Company Ltd.

BUDAPEST,

IV., Kigyó-tér I. (királyi bérpalota), V., Dorottya-u. 6. VII. Erzsébet-körut 42. szám.

Kizárólagos elárúsítása a következő világhírű és elsőrangú amerikai cipőgyártmányoknak:

Urak részére:
Edwin Clapp and Son
Barry
Walk-Over
Commonwealth

Gyermekeknek:
Piehler.

Hölgyek részére:
Sorosis
Cousius
Laird Schober
Queen

Kérje újonnan megjelent képes árjegyzékünket.

Eladó!

a mezőturi határba 22, 25, 29, 30, 40, 53, 75, 102, 160, 336, 380 holdas **prima fekete szántóföldek** jó cserepes tanyákkal,

vetéssel, előnyös feltételekkel.

Ugyanott **sürgősen eladó** 30, 40 és 109 holdas **tanyával,**

vetéssel. Ugyanott 425 hold **prima fekete szántó,** 70 hold **deglővel** sok jó épülettel **10 évre haszonbérbe** kiadó.

Császár Károly

Mezőtur.

2268 (Válaszbélyeg)

202—1912.

Kisjenői előljárástól.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Egy régi istállónak tűzoltó szertárrá leendő átalakítása 2629 korona 12 fillér költségen belüli ár mellett elrendelve lett.

Ezen építkezés biztosítása trakti verseny tárgyalásra 1912. évi április hó 27. napjának délelőtt 10 óraja tüzetik ki.

Bánatpénzül 269 korona készpénz csatolandó a zárt ajánlatokhoz.

A zárt ajánlatok folyó évi április hó 26-ig nyújtandók be az Aradvármegyében kebelezett Kisjenő község előjáróságához.

A zárt ajánlattevők kijelentenie kell ajánlatában, hogy a feltételeket ismeri és elfogadja.

A zárt ajánlatok a szóbeli árlejtés megtartása után fognak felbontatni és tárgyalatni.

A zárt ajánlatot tevők a szóbeli árlejtésen is részt vehetnek és szóbelileg tehetnek ajánlatot amennyiben zárt ajánlataikat visszavonnák.

A közszállítási szabályzatok feltételei betarthatók lesznek. A feltételek a tárgyalás megtartása előtti napig megtekinthetők Kisjenő község házábanál.

Kisjenő, 1912. évi március hó 25-én.

2320 Községi előljárástól.

27 év óta fennálló

vegyes kereskedés,

dohány- és italmérségi joggal elköltözés miatt eladó. Bővebb felvilágosítást ad

2333

Ehrenfeld Ignác

fűszernagykereskedő, Arad.

Használt ólom

megvételre kerestetik

Mérlegképes főkönyvelő,

25 évi gyakorlattal, jutányosan elvállal mérleg készítését, könyvek rend-zését, lefejtését és ellenőrzését, u-adalmakban is. Szives megkeresések: 2219

Engel Mór

volt urad számtartó és főkönyvelő. Szekeres-utca 2. szám.

Tégla kapható.

alulirotnál, a vasut közelében levő teglagyár telepemről

KIRLE ANTAL

FLÓRIÁN-UTCA 6b SZÁM.

Aradi Ipar- és Népbank.

Ékszer-zálogosztály.

Árverési hirdetmény

1912. évi április hó 23 án délelőtt 9 órakor, az Aradi Ipar- és Népbank zálogosztályában a következő számú és 1912. évi február hó végéig lejárt ékszer-, arany- és ezüst-tárgyak alapszabályunk 46. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett fognak elárvereztetni, u. m.:

230	489	665	775	803	819	1007	1248	1933	2009	2099	2121
2385	2926	3013	3042	3117	3172	3406	3776	3860	3946	4341	4497
4695	4959	4990	5027	5070	5189	5380	5389	5407	5442	5502	5897
5964	6189	6297	6346	6348	6498	6522	6702	6727	6752	6789	6801
6859	6867	7029	7040	7044	7045	7059	7086	7109	7124	7267	7359
7425	7618	7729	7941	7953	8067	8115	8214	8312	8561	8675	8711
8747	8790	8844	8861	8934	9027	9043	9048	9104	9146	9227	9276
9343	9415	9457	9537	9612	9745	9996	10033	10091	10154	10254	
10260	10510	10571	10683	10822	11054	11151	11203	11222	11250		
114	6	11483	11711	11951	12078	12120	12196	12210	12250	12482	
12573	12739	12747	12811	12881	12894	12988	13030	13037	13051		
13114	13183	13245	13332	13348	13354	13378	13401	13414	13457		
13531	13551	13573	13717	13798	13806	13859	13881	13907	13911		
13934	13943	13997	14102	14112	14235	14328	14354	14355	14424		
14452	14466	14555	14663	14785	14789	14979	15026	15045	15341		
15345	15424	15434	15466	15625	15627	15651	15673	15690	15730		
15906	16076	16123	16133	16179	16217	16218	16241	16267	16329		
16342	16360	16366	16374	16417	16418	16431	16450	16493	16530		
16556	16561	16590	16648	16627	16662	16663	16664	16666	16667		
16681	16702	16704	16706	16708	16732	16748	16789	16796	16799		
16811	16841	16855	16908	16926	16959	16970	16979	16983	17021		
17023	17057	17138	17178	17202	17271	17371	17401	17506	17512		
17520	17564	17609	17644	17691	17725	17748	17804	17853	17873		
17879	17907	17908	17925	17939	17949	17964	17972	17991	18025		
18030	18069	18078	18095	18106	18115	18125	18136	18159	18167		
18169	18212	18238	18258	18264	18295	18309	18338	18343	18349		
18356	18399	18401	18422	18443	18462	18483	18491	18522	18530		
13553	18607	18609	18635	18645	18669	18678	18681	18708	18767		
18774	18787	18815	18841	18862	18876	18904	18906	18907	18910		
18921	18930	18931	18934	18936	18946	18949	18951	18954	és 18961		

mely árveréshez a venni szándékozók ezennel tisztelettel meghívotnak. Arad, 1912. évi április hó 4-én.

Az igazgatóság.

Kész butor eladás.

Butorkereskedők és magánosok szives figyelmébe ajánlom a legkedveltebb fanyeműkből készült

háló- ebédlő-szoba

butoraimat. 2179

Varga József

Arad, Kápolna-utca 6/b.

AZ ÖN ÉRDEKE

HIRSCH és TÁRSA BUDAPEST V. ALKOTMÁNY-U. 19.

746

Telefon 12-83.

Stiller József ca. és kir. kizár. szab. jégészkegyára

Alapított 1873-ban.

csakis: Budapest, VII., Kazinczy-utca 6/B. sz.

(ezelőtt: Nagydífa-utca 22. sz. és Wesselényi-utca sarok.)
Ajánlja kitűnő gyártmányait, mindennemű jégészkegyekben, törkimerő hűtőszekrényekben, fagyasztószekrényekben, bor-kimerő-asztalokban, stb., stb.

Jutányos gyári árak!

Árjegyzék ingyen és bérmentve. 6892

Szőnyegek (kárpitok) Linoleum Lincrusta

Szőnyegház 6961
Jerk & Schuschnitz
Wien, VI. Gumpendorferstrasse 6.
Minta és árköltseggvetés kívánatra díjmentesen.

A mesterdálnok...

Cipőm szép és tökéletes,
Benne járni élvezetes,
Mert ha cipőt szegzek, varrok,
Rajt' van 6681

PALMA

kaucsuk-sarok.

THE VERA

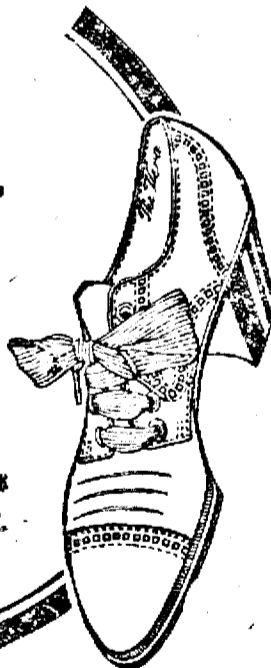
American Shoe

A jelenkor
legtökéletesebb,
legkényelmesebb,
és legtartósabb
amerikai

cipője

urak, hölgyeké; gyermekek részére
Kérjen képes árjegyzéket.

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

Egyedüli raktár:

Buchsbaum és Társa Arad.

Telefon 442.

1561

Telefon 442.

Ujórás üzlet.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy Hunyadi-utca 4. sz. alatt **órás üzletet** nyitottam. Elvállalok mindenemű órajavitásokat olcsó áron, gyorsan és pontosan, jótállás mellett. Raktáron tartok mindennemű **fali, ébresztő-, inga- és zsebórákat**. Tisztelettel.

2000

Bittmann Manoné.

Szombaton és zsidó ünnepnapokon zárva.

Ingatlan forgalmi és földhízel iroda.

Lebonyolítja a legkülönsabban föld-, szőlő-, erdőbirtokok és házak adás-vételét. Új köcsönöket kieszközöl és már fer nállal terheket leggyorabban és legelőnyösebben konvertál, úgy helyben, mint vidéken. Előjegyzésben van jelenleg több helybéli kisebb és nagyobb bérház, :-: valamint több birtok. :-: Szives megkeresések ese tén lebonyolításig semmi költség nem számítatik. 2295

Lustbáder Adolf

hat. engedélyezett közvetítő irodája Szabadság-tér 12. szám.

DEIN PAULA

... női kalap raktára ...

Arad, Weitzer János-utca 9. sz.
Gyászkalapokban nagy raktár.

A színházlátogató közönség fi-
gyelmébe. A „Fehér Kereszt”
kávéházban fővárosi módra szin-
ház után
Buffet-színházi vacsora.

KATONA-ZENE

folyó hó 7-én vasárnap este a „FEHÉR KERESZT” szál-
loda ujonnan átalakított TÉLIKERTJÉBEN a helybeli 33.
gyalogezred zenekara ZELLNER SÁNDOR karnagy ur
személyes vezetése mellett a következő műsorral :: ::

HANGVERSENYT

:: :: :: ::

rendez:

:: : :: ::

Kezdeté este 8 kor.

MŰSOR — PROGRAMM:

Kezdeté este 8 kor.

1. Pariser Pflaster. Marsch (induló) a. d. Operette Éva (uj) Lehár.
2. Ouverture nach Motiven J. Offenbaechs Operette „Orpheus in der Unterwelt” Nyitány Offenbach „Orpheus az alvilágban” című operettből Binder.
3. „Kató” és „Iren” keringő Pap L.
4. Abránd az „Il Trovatore” című operából. Fantásie a. d. Oper „Il Trovatore” Verdi.
5. „Stolzenfels am Rhein” Lied (dal)... Meissler.
6. „Allerlei Neuigkeiten.” Potpourri úb. neuste Operetten Fetrás.
7. Részletek a „Leányvásár” e. operettből Jakobi.
8. Stefi és Zsófi-keringő Papp L.
9. „Magyar szivért” Zellner.
10. Margit-mazurka Papp L.
11. „In padurea inverdita” Jonescu.

Arad, 1912. április 7-én, husvét vasárnap.

F. hó 8-án hétfőn este a „Fehér kereszt” kávéházban a 33 ik gyalogezred 16 tagból álló **simpfonikus zenekara** válogatott műsorral — melyben több elsőrendű cigány zeneszám foglaltatik — hangversenyez. Kezdeté 9 órakor.

A husvétüi ünnepek alkalmával HOFBRAU-SÖR csapolás.

Feltűnő alkalom előnyös vételre!!

Néhány héttig

Fischer Simon cég nagyáruháza

Arad, Szabadság-tér

olcsó hetet rendez

sorozati árusítással, mely a külföldi nagyáruházakban nagyszerűen bevált azáltal, hogy a heti sorozati által, feltétlenül olcsóbban, jóval a rendes áron alul vásárolhat.

Sorozati árak:

1

koronás

sorozat:

- 2 drb. finom selyem magánköté
- 3 drb. tiszta selyem csokor nyakkendő
- 3 drb. tiszta selyem regatta nyakkendő
- 3 drb. legfinomabb álló gallér
- 2 pár fehér vagy színes kézelo
- 3 drb. elegáns angol batiszt zsebkendő
- 3 drb. finom női zsebkendő
- 1 drb. finom selyem zsebkendő
- 3 pár színes férfi harisnya
- 2 pár csíkos női harisnya
- 2 pár gyermek patent harisnya a 7 sz -ig
- 1 pár finom női flor harisnya
- 1 pár finom selyem harisnyakötő
- 1 pár finom selyem nadrágtartó
- 1 pár finom selyem női keztyű
- 1 pár férfi svéd im. keztyű
- 1 drb. finom szövett sapka
- 1 drb. kék scheviot fin sapka
- 1 drb. elegáns divat sétabot
- 1 drb. valódi bőr pénztárca
- 1 drb. valódi bőr cigaretta tárca
- 1 drb. China ezüst cigaretta tárca
- 1 drb. finom gyöngyház zsebkés
- 2 drb. puha dupla gallér színes és fehér
- 1 drb. selyembatiszt félmellény
- 1 drb. női selyem gummi-öv fek. és szin.
- 1 drb. gyermek lackbőr öv piros és fek.
- 1 drb. divatos flor gyermek nyári trikóing
- 2 drb. csíkos nyári gyermek trikóing
- 2 pár divatos gyermek nyári sokerli
- 2 drb. vászon sportsapka mosó
- 2 pár gyermek gummi nadrágtartó

2

koronás

sorozat:

- 1 drb. fehér puha férfi ing madrapulán
- 1 drb. színes turista ing kretonból
- 1 drb. damaszt alsó nadrág
- 1 drb. finom fin sport ing kretonból
- 1 drb. francia batiszt alsónadrág
- 1 drb. finom női ing himzett
- 1 drb. sifon himzett női nadrág
- 1 drb. fin divaikalap
- 1 drb. legújabb leány bob-kalap
- 1 drb. gyermek sport kalap
- 1 pár finom férfi bőrkeztyű
- 1 drb. gyermek esőernyő clotból
- 3 pár finom férfi flor harisnya
- 2 pár finom női áttört harisnya
- 6 drb. női selyem batiszt zsebkendő
- 6 drb. fehér len zsebkendő
- 3 drb. legfinomabb selyem csokor
- 1 drb. elegáns acél sétabot
- 1 drb. angol törös sétabot
- 1 drb. bársony divat ridikül
- 1 drb. női kizitaska bőrből
- 1 drb. valódi bőr szivartárca
- 1 drb. valódi névjegytárca
- 1 drb. egész finom bőrtárca
- 1 drb. finom gyöngyház zsebkés
- 1 pár finom női glacce bőrkeztyű
- 3 pár női divat harisnya színes csikkal
- 2 pár flor harisnya fekete szin. himzéssel
- 1 pár legfinomabb gummi nadrágtartó
- 6 drb. fin. ötrétü vászon gallér div. ferma
- 3 drb. divatos tiszta selyem zsebkendő
- 2 pár krém színű selyem keztyű

3

koronás

sorozat:

- 1 drb. finom fehér damaszt férfi ing
- 1 drb. divatos selyem férfi ing
- 1 drb. elegáns zephir férfi ing
- 1 drb. legújabb színes férfi ing
- 1 drb. finom voil sport ing
- 1 drb. angol zephir sport ing
- 1 drb. finom férfi hálóing
- 1 drb. legfinomabb francia alsónadrág
- 2 drb. színes batiszt alsónadrág
- 2 drb. köpper alsónadrág
- 1 drb. finom női ing selyem szalaggal
- 1 drb. női hálókabát himzéssel
- 1 drb. finom női nadrág himzéssel
- 1 drb. férfi ernyő nikkell bottal
- 1 drb. női strappa ernyő
- 1 drb. divatos férfi strappa kalap
- 1 drb. legfinomabb divat sapka

3

korona

90 fillér

sorozat:

- 1 drb. finom divatos kemény kalap
- 1 drb. elsőrendű selyem ernyő
- 1 drb. elsőrendű fehér női ing
- 1 drb. elsőrendű angol zephir ing
- 1 drb. divatos selyem turista ing
- 1 drb. finom hálókabát csipkével
- 1 drb. finom kézi himzett női ing
- 1 drb. elegáns női nadrág
- 1 drb. elegáns börridikül

Ezen hirdetés néhányszor jelenik meg, célszerű megőrizni!

Dacára ezen feltűnő olcsó sorozati árak, a cég a áru elsőrendű minőségeért szavatol. A Fischer Nagyáruház versenyképességét bizonyítja a 40 fényesen berendezett kirakat.

Vidéki rendelések utánvétellel eszközöltek. :: Meg nem felelő visszavéttik.

Husvételi OLCSÓ HÉT!

Hirdeti lapunk utolsóelőtti oldalán

FISCHER SIMON cég

Nagy Áruháza Arad, Szabadság-tér 12.

RADÓ GYULA

NŐI FELÖLTŐ ÁRUHÁZÁBAN
ARAD.

A TAVASZI ÚJDONSÁGOK

TELJES VÁLASZTÉKBAN MEGÉRKEZTEK. U. M. I.

Angol raglanok,
Női divat felöltők,
Selyem- és Etamine-
köpenyegek,
Leánykabátok,
Gyermekefelöltők,

Angol kosztümök,
Troteur kosztümök,
Gyermekek ruhák,
Divat biusok,
Pongyolák,
Divat aljak.

Gyászruhák és gyászbluzok

Szabott árak!

Telefon 238.